

МАШИНА

ruský
příběh

tomáš klvaňa

paséka

KLVAŇA

Tomáš Klvaňa

MARINA

Ruský příběh

Tomáš Klvaňa

MARINA

Ruský příběh

Paseka

Praha – Litomyšl

2011

Obsah

První střih
Setkání v Pantheonu
strana 7

Kapitola první
Reaganův úsměv
strana 11

Kapitola druhá
Poslední balet
strana 55

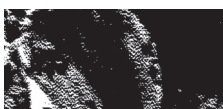
Kapitola třetí
Edmond Dantès Kremelský
strana 69

Druhý střih
Jen žádný fyzický kontakt!
strana 87

Kapitola čtvrtá
Zlomyslné slunce
strana 99

Kapitola pátá
Veřejný zájem
strana 145

První stříh

Setkání v Pantheonu

Z dráhy Leonardova letiště ve Fiumicinu se vznesl obtloustlý airbus. Mariani seděl vpředu, podpíral si bradu, netečně zíral na vzdalující se zátoku, kterou letadlo obkroužilo a nabralo západní směr. Za několik hodin přistane v Bostonu. Díval se na zvrásněné moře, osvětlené úplňkem: lodě, zářící do tmy jako roztavené zlato, se rychle zmenšovaly a on se rozhodl nikdy se do Říma nevrátit.

Pár dní předtím kličkoval mezi turisty na Via della Vite. Spěchal. Zdržela ho návštěva Pantheonu a bál se, že nestihne být ve čtyři hodiny v hotelu. Chvilí váhal, zda si nevzít taxi, když si však představil tamní divoký styl řízení, přidal do kroku.

„Kávu? Víno, pane?“

Číšník nabízel skryš před rozpálenou ulicí. Mariani zdvořile odmítl; prošel kolem butiků, vdechoval benzínové výpary, horko vyvětrávaných kuchyní i nasládlý odér odpadků, vnímal dech metropole a cítil její pot. Kroky vyměřoval asphalt, jehož vrstvy vytvářely na městských chodnících mapy imaginárních světadílů. Kolem hradeb ze zaparkovaných vesp se úzkými uličkami plazil pomalý provoz. Došel k Via Veneto, těsně u kraje chodníku obešel skleněné kukaně restaurací a po několika minutách stoupání honosnou ulicí doběhl k hotelu. V hale se usadil na pohovku a zhluboka vydechl. Smavý recepční – jméno Said vyryté na stříbrné destičce na klopě – mu kývl na pozdrav. Světlo bulváru tlumené stromy klouzalo měkce do vestibulu, v němž se střídali hosté, pár za párem, skupina za skupinou.

Přijde? Ani si nebyl jist, že to opravdu byla ona. V šeru baziliky ji dobře neviděl.

Mariani přicestoval do Říma na mezinárodní konferenci. V jedné, méně sledované sekci moderoval panelovou diskusi, v jiné, prestižní, přednesl referát. Vyučoval management na univerzitě v Bostonu. Kdysi sice získal doktorát ze sovětologie, o tuto kariéru ho však dějiny obraly a z osobních důvodů se pak odmítl věnovat politice Ruska, takže před pár lety změnil zaměření. Po konferenci zůstal ve městě kvůli jednání s vydavatelem. Rychle si tu zvykal na skvosty kamenných ruin, které náhodná gesta dějin rozhodla vprostřed běžného života, brzy je tedy

nevnímal jako zázrak, i když jím bezesporu byly. Jen strohý Pantheon, schovaný v pozdější zástavbě, mu nevšedněl. Od prvního seznámení se chrám zlověstně šklebil. Kdykoliv se blížil k náměstíčku s fontánkou, kde Pantheon stál, připravoval se na vizuální útok nekompromisního masívu. Šedá čepice dómu propouštěla otvorem proud světla, tolik zbožňovaný fotografy, který mu připomněl Star Trek. Představoval si, že se ve vodopádu paprsků objeví kapitán Kirk.

S vydavatelem se sešli ke snídani několik domů od jeho skromně zařízené kanceláře nedaleko Corso del Rinascimento. Potom se vydal projít. Bylo pozdě dopoledne, pracovní část návštěvy mu skončila, vychutnával si volnost a prohlížel různé odstíny zlaté v metropoli zalité slunečním svitem. Došel k Pantheonu vzdálenému několik minut, minul řadu sloupů a vstoupil. Osvěžil ho chladný vzduch v prázdném prostoru. Kráčel po vyleštěném kameni, poslouchal ozvěnu kroků, pročetl informační panely, prohlížel si sochy ve výklencích, obracel hlavu k otvoru ve střeše a vstřebával tlumený šum. Na služební cesty si nebral kameru, zato se snažil zapamatovat si jedinečnost míst, jejich detaily a vůni.

Přistoupil k nice ohrazené panely a žlutou páskou, jakou kriminalisté v Americe vymezují místo vraždy. Rozhlédl se a rychle vklouzl za bílou desku. Vešel do čtvercového výklenku čpícího plísni a mžoural do tmy. Slyšel svůj potlačovaný dech, ale zdálo se mu, že tu není sám. Popošel ke zdi, nahmatal kamennou lavičku a opatrně si sedl. Prostorem zazněl dívčí hlas:

„Myslela jsem si to. Zvědavost poráží opatrnost...“

Ten hlas... mluvila rusky! Přistoupila k lavičce a vynořila se z šera, takže ji viděl lépe. Dotkl se jí.

„Marino?“

Chtěl vyjít do světla chrámu, ale ona zůstala stát a pak si rychle sedla. Sedl si tedy vedle ní. Jeho oči přivykaly tmě. Pár centimetrů od sebe viděl její tvář, dlouhé vlasy, lesknoucí se pohled a pootevřená ústa. Naklonil se a váhavě ji políbil. Ucítil známou vůni.

„Jsi to opravdu ty!“

Ani se nepokoušel ovládnout.

„Hledal jsem tě. Vrátil jsem se do Moskvy, ale ve vašem bytě bydlel někdo jiný. To je neuvěřitelná náhoda! Co se s vámi stalo?“

Namísto odpovědi mu dívka položila ukazováček na rty.

„Co děláš v Římě? Jsi tu pracovně, že?“

„Na konferenci. Za pár dní odjíždím. Co tu děláš ty?“

Neodpověděla. Seděli vedle sebe ve ztmavlém koutě, chvíli si povídali o Pantheonu a městě v tomto ročním období. Na žádnou otázku týkající se jejího pobytu nereagovala. Něžně jí přejížděl prsty po tváři, dotýkal se jejích rtů. Marina, dívka, kterou poznal před deseti lety v Moskvě. Flóra z Botticelliho Jara. Plavé vlasy, podlouhlá tvář, protáhlý nos, jemný pohled, neúčastný, skoro blazeovaný, a k tomu sotva zřetelné androgynní kouzlo. Toužil si ji prohlédnout a ujistit se, že není obětí žertu. Když tedy opakovaně odmítla vyjít, navrhl schůzku. Souhlasila. Domluvili se, že se sejdou zítra v recepci jeho hotelu.

„Teď běž,“ kývla směrem k východu.

„Přijdeš?“

„Ano. Nevidíme se náhodou...“

Pootevřel ústa. Chtěl se zeptat, co tím myslí, ale její odmítavý pohled ho posílal pryč. Neochotně opustil výklenek, podlezl žlutou pásku, protáhl se kolem dřevěné bariéry a vyšel před chrám. Bylo poledne, horký vzduch ho udeřil jako tupé kladivo a ostré světlo ho přinutilo nasadit si sluneční brýle. Došel k fontánce, otočil se a čekal. Nevycházela. Po patnácti minutách na slunci se vrátil do chrámu, podlezl žlutou pásku a vešel zpět do výklenku. Prošel ho sem a tam. Nebyla tu, zato ho spatřil zřízenec, který ho upozornil, že je výklenek veřejnosti uzavřený. Vyšel z chrámu do věčného mraveniště.

Kapitola první Reaganův úsměv

1.

Červenec 1987, třída Maxima Gorkého, Moskva. S respektem a jistou bází si Mariani prohlížel zaprášené čínčáky lemující široký chodník. Vysokými průchody, nahoře ukončenými obloukem, pozoroval domy ve vedlejších uličkách. Byly buď vybledle zelené, žluté nebo růžové, a v důsledku toho si město nadlouho, možná navždy a jistě nespravedlivě, spojil s bledostí barev. Přistoupil ke kovové nádrži na kvas a prohlížel si na řetízku zavěšený plechový hrnek. Širokou ulicí se ploužila volga. Váhal. Strach z nákazy v něm zápasil se zvědavostí. Nakonec opatrně usrkl a ke svému překvapení shledal, že mu mdlý nápoj, jemně dráždicí patro, chutná. Vysokou rychlostí kolem projel černý vládní zil se staženými záclonkami.

Do Sovětského svazu přiletěl na prodloužené letní prázdniny od konce června do září. Neměl v plánu žádné cesty mimo hlavní město a první dojmy z Moskvy ho v jeho předsevzetí utvrdily. Gigantická metropole v něm budila touhu vniknout do ní a poznat její srdce. Loudal se v horku po svažující se Gorkého třídě směrem k Rudému náměstí, epicentru říše, a pozoroval město ve stavu pozdní dekadence. V seminářích na Harvardu, kde studoval, si vytvořil obrázek o situaci v Sovětském svazu, zabarvený nadšením profesorů z Gorbačovovy perestrojky, jenže tento obrázek se mu teď hroutil před očima. Nevydržel ani letmý pohled.

Několikrát se pokusil navázat kontakt s mladými Rusy a přimět je k diskusi. Nebylo to snadné. Vyhýbali se politice. Ne ze strachu, spíš z nezájmu. Student žurnalistiky Moskevské univerzity Valerij (po dvou vodkách Valera) mu na jeho expozi o perestrojce jako typu třetí cesty mezi kapitalismem a komunismem řekl, že komunistou dnes může být jen blbec nebo kariérista. Nejčastěji slyšel: Gorbačov pustě žvaní.

Z průchodu na něj zaútočil pach moči a přiměl ho změnit směr. Bylo těžké najít tu průjezd nečpící močí, a tak si na pronikavý puch vytvářel podmíněný reflex. Včera těsně před usnutím zaslechl v průchodu domu, v němž si pronajal byt, zvuky rvačky. Hektické oddechování, tlumený křik, nadávky. Zvířecí impulz. Když mu bylo třináct, zmlátili s partou v průjezdu

nepopulárního spolužáka. Obloučlý, neškodný chlapec za nic nemohl. Marianiho parta, poblázněná seriály o mafii, kde se do ležících kopalo často a usilovně, si to na tloušťkovi frajersky vyzkoušela, až se bolesti pomohl. Když si na to vzpomněl, otrásl se studem.

Na pozvání Andreje, dalšího studenta Moskevské univerzity, navštívil vernisáž malíře Glazunova. Přečetl si pozvánku a s překvapením shledal, že akce není v centru, ale na dalekém sídlišti. Cesta metrem na konečnou trvala věčnost a zanechala mu modřiny z prodírání se davem. Stěny konečné stanice pokrývalo hnijící dřevo. Galerie byla součástí rozlehlého objektu, shluku geometricky přesných staveb z šedého panelu prokládaného sklem, někde naprasklého, jinde rozbitého a polepeného kartonem. Andrej ho vedl ke vchodu, kde shluk signalizoval událost. Televizní štáby ze zahraničí. Ucítil pach ledabyle umyté podlahy. Denní světlo prostupovalo filmem nečistoty na oknech. Spatřil rozměrné plátno, olejomalbu s nakupenými tvářemi a tvářičkami, postavami ruské historie. Byli tu Stalin a Brežněv, Kalinin, Berija, Majakovskij i Pasternak. Do toho v různých perspektivách poskládané ikony, chrámy a kláštery, rudé pěticípé hvězdy a pravoslavné kříže prolnuté v postmoderním salátu. Vlevo dole divoký oheň. Plamen revoluce? Požár? Zkáza chrámu Krista Spasitele? Mariani myslel na obraz, když kráčet dolů po Gorkého třídě ke Kremlu. Záměrná konceptuální pomatenost a estetická provokace neladila s nudou města. Autor se vymykal prostředím, v němž žil, měl úspěch, uznání i finanční satisfakci.

Jakmile se přiblížil k severnímu okraji Rudého náměstí, odkryly se mu barevné věže chrámu Vasila Blaženého. Před kostkou Leninova mauzolea stála fronta. Turisté pochodovali po bílých čarách na dlažbě. Pod dohledem vojáků a policistů si nikdo netroufl sejít z vyznačených linií. V prostoru zbaveném silničního provozu panovalo ticho. Mariani se otočil a vydal se směrem k Manéžnímu náměstí, přes něž právě přeběhl obrovský černý kocour. Dohnal tramvaj v zastávce, vyhoupl se na zadní oj, tramvaj se rozjela a černý pasažér zmizel Marianimu z dohledu. Zabočil k Alexandrovské zahradě, kde stála u hrobu Neznámého vojína čestná stráž. Hrob chránil popel šesti vojáků, obětí války. V duchu se vrátil ke Glazunovově vernisáži. Muž, jehož jméno si nepamatoval, přednesl emotivní projev a pak společně s malířem vyzval hosty ke slavnostnímu přípitku. Poté se slova ujal sám Glazunov:

„Ať žije ruská kultura, ruské umění, které ani bota diktatury, ani hlad, ani tupost byrokracie, ani šatlavy, ani mučírny nikdy, nikdy nesprovodí ze světa!“

Tuto větu pak slyšel Mariani večer v televizním zpravodajství a vybavil si výraznou, hrdou postavu malíře oblečeného do šedých kalhot a černé kožené bundy zapnuté až ke krku. Ve tváři měl sebeuspokojení a na čele kapky potu. Na ulici by si ho spletl s tajným policistou. Ruská kultura! Co tím myslel? Vzrušující divadelní avantgardu? Hromotlucké sochy komunistického panoptika vrahů a aparátčiků? Balet, rezivějící nádrže na kvas, kamenného Puškina na rozlehlém náměstí? Sedl si na lavičku v Alexandrovské zahradě a díval se směrem k rudohnědé zdi. Park byl upravený, pokrytý zářivě zeleným travnatým kobercem. Listnaté stromy stínily barevné záhony květů, jež oživovaly fádni ulice. U vedlejší lavičky jedla důchodkyně housku z papírového sáčku. Na druhé straně, blíž ke vchodu, stály dvě dívky. Vyšší blondýna ve vybledlé červené sukni a haleně z bílého plátna byla bosá. Druhá dívka, menší brunetka s běžným obličejem, se u lavičky loučila s vojákem navlečeným do těsné seprané uniformy.

Oloupaný lak opěradla, lesknoucího se v poledním slunci, přilákal blondýninu pozornost. Ukazováčkem pravé ruky přejížděla po drsném povrchu jako po struhadle. Pak zvolna naklonila hlavu, vlasy jí přepadly přes tvář a Mariani spatřil zelené oči, výrazný obličej, podlouhlý nos a úzké rty. Usmála se, a přestože si jako cizinec v Moskvě zvykal na pohledy žen, její bezprostřední, uvolněné gesto ho překvapilo.

Ačkoliv se tomu pokoušel ubránit jako neslušnosti, pohled mu bloudil k jejím kotníkům. Bosá dívka se otočila k přítelkyni, od níž odešel voják, a oslovila ji. Mariani vstal. Chvilí bojoval s nesmětostí, ale pak vykročil k nim. Všiml si, že ho sledují, snad vyzývavě, asi testují jeho odhodlání. Chtěl se proto vrátit, ale věděl, že by se před nimi naprosto znemožnil. Představil se. Zaznělo pár zdvořilostních vět. Mluvil rusky, což je potěšilo.

„Nenosíte boty?“ zeptal se blondýny, jež se představila jako Marina. Snažil se být vtipný, ale nervozita ho válcovala. V jejím pohledu se odráželo slunce, které barvu jejích duhovek nasvítlo do nereálné podoby renesančních portrétů.

„Jsem bez nich svobodnější, hlavně tak blízko Kremlu.“

Brunetka se chichotala. Když na chvíli poodešla, využil situace a pozval Marinu na kávu. Její úsměv si vykládal jako bezstarostnost povznesenou nad chudobu. Vypadala jinak než bohémské, intelektuálně založené studentky, nebo upravené, cílevědomé dámy, jichž bylo město plné.

Seděli v kavárně proslulého hotelu nedaleko Velkého divadla. Od vchodu si je prohlížely tři potící se postavy v kožených sakách. Přišla opět bosá, ale namísto sukně měla na sobě světle modré džíny. Nechala si objednat kávu a ostře sycenou vodu. Odmítla alkohol.

„Tady se nemusíte bát, že by po vás chtěli pas,“ poznamenal.

Domníval se, že Marina ještě nesmí pit alkohol. Kolik jí bylo? Sedmáct? Styděl se zeptat a ona jeho narážku přešla. Kavárna s přemrštěnými cenami byla jedním z mála míst v centru Moskvy, kam se dalo zajít.

„Proč já?“ zeptala se.

Dělal, že nerozumí.

„Proč jste pozval právě mě? Není dost slečen, které by vám vyhověly lépe?“

Zrudl. Tvářila se přívětivě a její hlas zněl sebejistě. S trémou vysvětloval, že mu nejde o to, co má na mysli. Na chvíli se odmlčel a sledoval prostornou, secesní kavárnu. Měla své nejslavnější doby za sebou.

„Jste mi sympatická, chtěl jsem vás poznat. Hlavně proto, že nejste jako ty dívky, o kterých mluvíte.“

Hovor se dostal do přirozenějšího rytmu. Vyprávěl jí o svém rozhodnutí navštívit Sovětský svaz, navázat známosti s univerzitními studenty a profesory, dozvědět se víc o životě za perestrojky. Marina se rozesmála.

„Gorbačov jen kecá. Povolili otež, ale ne moc. Chtějí se udržet u moci, a tak změnili taktiku a mluví jinak. Není to žádná opravdová změna.“

To nečekal. Přešli k osobním tématům. Řekla mu, že má čtyři sourozence, bydlí s rodinou a rodinou strýce v centru, otec je ve vězení a matka pracuje jako uklízečka. Ne, není politický vězeň, řekla smutně. Chtěla by jít na univerzitu, ale teď musí vydělávat, starat se o mladší sestru a bratry. Strýc je v Afghánistánu a oni ho už dva roky neviděli. Přes léto rodina odjela na Jaltu k příbuzným. Ona pracuje v obchodním domě, a proto zůstala ve městě. Pohledem bloudil k odolné pokožce jejích chodidel pod vybledlou modří nohavic. Měla bílou pleť, jež v osvětlení kavárny přecházela v šedě zelený odstín.

Zdálo se mu, že jestli existují jedinečné chvíle, toto je ve své nepravděpodobnosti jedna z nich. Přes zmenšující se vzdálenost nad stolem si posílali rozpačité úsměvy, vstřícné věty a neobratně formulovaný souhlas.

Dohodli se, že se uvidí znovu. Nazítrí se vypravil do obchodního domu, kde pracovala. Tam ji poprvé spatřil obutou do nafasovaných hnědých střevíců. Neměla z jeho přítomnosti radost, což vytušil z jejích opatrných gest a nejistých pohledů. Na práci neměla skoro nic, obchodák byl prázdný, bez zboží i zákazníků. Zato si ho prohlíželo několik kolegyň v zelených zástěrách.

„Co je k mání?“ zeptal se hravě.

„Všechno...“

Významně se rozhlédl.

„Nevypadáte na to, že byste měli všechno...“

Nutila se do smíchu. Byla jeho návštěva nevítaná, nebo jí nebyl příjemný humor na úkor sovětské reality? Domluvili si schůzku zítra večer na Puškinově náměstí, jednom z mála míst, které znal.

I následující den bylo dusno. Horký večer vyhnal Moskvaný do ulic. Posedávali na prostorném náměstí kolem sochy klasika romantismu, zevlovali a vyměňovali si zážitky z končícího dne. Opilec s prázdnou láhví ve špinavých rukách odevzdaně seděl na neupraveném trávníku, jiný se snažil z kolemjdoucích vymámit pár kopejek. Skupinky mladých se tísnily kolem otlučených kazetových magnetofonů a poslouchaly rock. A také jakýsi vášnivý projev. U jednoho hloučku se zastavil a naslouchal, staccatu slov však nerozuměl. Reprodukce byla mizerná a jeho ruština jen o málo lepší.

Kdosi mu zezadu položil ruku na rameno. Otočil se a spatřil Marinu v bílých minišatech a lodičkách stejné barvy. Přišla přesně v domluvenou hodinu a políbila ho na tvář. Ucítil jemný parfém lišící se od agresivních vůní, jež neviditelnými oblaky obklopovaly pěstěné Moskvanky. Od té doby, co ji poznal, dnes poprvé vypadala elegantně. Ve sněhově bílém oblečku, s blond vlasy a bělostnou pokožkou zářila do počínajícího soumraku. V umaštěném, pachy prosyceném velkoměstském večeru byla zjevením. Mariani si všiml, jakou pozornost budí mezi muži na náměstí, viděl závistivé záblesky jejich pohledů, pocítil nejistotu a ovšem i pýchu a vzpomněl si na odpoledne v kremelském parku, kdy ji bosou spatřil poprvé: Flóru z Botticelliho Jara.

„Lichačov,“ řekla a kývla směrem k magnetofonu, z něhož se stále linul extatický hlas.

Lichačov byl fenomén, lidový kazatel snící o Velké Rusi. Vládnoucí komunisti ho považovali za potíživu a styděli se za něj, jenže nové vedení

vyhlásilo glasnost, a nemohlo tedy Lichačova jen tak zavřít. Stačilo, aby mu úřady několikrát zrušily vystoupení, a jeho věhlas vzrostl.

Zamávala mu před očima bílými lístky.

„Bolšoj?“ zeptal se.

V kavárně se zmínil, že by se chtěl podívat do vyhlášeného divadla, ale bylo obtížné sehnat vstupenky, zejména nechtěl-li platit vyděračské ceny z preferenční kvóty pro takzvané hosty čili devizové cizince. Zklamaneč stáhla ústa.

„Ne. Jazz na parníku.“

„To je skvělé!“

Chtěl ji utěšit, a proto předstíral větší radost, než měl. Jazz na parníku byl hitem léta. Lodě, provozované jednou z prvních soukromých firem, měly vyprodáno každý večer. Na molu se shlukovali zájemci ochotní několiknásobně přeplatit cenu lístku. Mávl na taxi, otlučeného moskviče.

„K Moskvě, na molo. Jazz na parníku.“

Vnitřek auta páchl kouřem, filcovaný strop zčernal za léta absorbce dýmu. Projeli prázdným centrem a za chvíli byli na nábřeží. Mariani převzal vstupenky a prodral se davem k můstku. Parník byl nový, prostorný, se dvěma palubami. Velkou část vrchní kryla střecha. Bar byl situován vespod a malé pódium, připravené pro jazzovou skupinu, nahoře. Na rezervačním štítku jejich stolu uviděl číslo 666 a latinkou napsané jméno, Woland. Bulgakovův román Mistr a Markétka, desítky let zakázaný, vyšel za velkého rozruchu několik měsíců před jeho příjezdem a bylo pozoruhodné, kam si jeho motivy našly cestu. Lod' vyplula za světla. Z reproduktorů zněla trubka Louise Armstronga. Objednal víno, večeri a začal mluvit o knihách. Marina Bulgakova nečetla a o literaturu nejevila zájem. Působila kultivovaně a on ji mylně považoval za sečtělou. Sovětský život se hemžil milovníky knih a těmi, kteří lásku k nim nosili světu na odív. Patos a nedostatek jiných impulzů.

„Literatura vás nebaví?“

„Čtení mi nic nedává.“

Čtení! Jako ve třetí třídě: čtení, psaní, počty...

„Před pěti lety jsem se dostala k samizdatovému popisu Doktora Živaga. Pasternak byl v módě. Krásná kniha. Znáám Vojnu a mír a jiné klasiky. Z většiny se moc nedozvíte. Vadilo mi, že postavy jsou špatně napsané, že děj jde špatným směrem.“

„Špatným směrem?“ zeptal se nevěřící. „Jak se to pozná?“

„Intuicí. Napoví vám, jestli je příběh vnitřně pravdivý, má-li logiku. Nelíbí se mi, když se postavy chovají jinak, než by měly. Je to buď autorova nedostatečnost, to většinou, nebo nějaká jeho výstřednost.“

Snažil se z ní dostat, jak chápe intuici, ale nikam to nevedlo. Přesvědčoval ji, že příběhy mají víc možností, ne jen jednu podle jakési železné logiky.

„Ano,“ připustila. „Příběh může mít mnoho podob, ale každou musí autor připravit. Záleží na maličkostech.“

Má ji brát vážně? Přečetla pár klasiků a usoudila, že „čtení“ je ztráta času. Začala hrát hudba, setmělo se. Dojedli, pili arménské červené víno a sledovali světla na břehu řeky. Mírný vánek ovíval pasažéry vychutnávající letní večer. Jejich rozhovor teď plynul přirozeně, jako by se znali delší dobu. Mariani si cenil její inteligence, s níž probírala vše, o čem si povídali. Zeptal se, kolik je jí let. Nebe pročísl blesk a ozval se hrom. Právě tak náhle a bez varování přešla k tykání.

„Máš strach?“

Zněla žertovně. Naklonila se přes stůl, lehce ho políbila na rty – stačil na okamžik pocítit jejich vlhkost – a zašeptala:

„Nemusíš...“

Loď přirazila ke břehu. Na molu halasila skupinka mladých. Když se paluba zpola vyprázdnila, nahrnuli se dovnitř a zamířili k baru. Zprvu si jich nevšimal, jejich chování ho však vyrušilo. Vypadali jako zlatá mládež, pokud zde něco takového existovalo. Vyzývavě oblečené slečny a elegantní muži v jeho věku, jaké v Moskvě ještě neviděl. Nechodili po ulicích, nepotkával je v obchodech ani v metru. Žertovali u baru, objednávali šampaňské a okázale ignorovali okolí. Vypadali naprosto bezstarostně. Uniformovaný plavčík odrazil loď od břehu. Opět se zablýsklo, vítr vál silněji, černou hladinu řeky čeřil vítr. Mariani se soustředil na rozhovor s Marinou. Povídala mu o životě v komunismu, každodenním vyčerpávajícím zápasu s nefungujícím systémem, který se projevoval tisíci maličkostmi: dlouhými frontami na zboží, špatnými službami, nemožností dovolat se spravedlnosti proti úřední tuposti a zákazem cestovat. Jako většina sovětských občanů ani ona nikde nebyla, kromě týdenního výletu do Finska, když jí bylo deset.

„Bylo to jako v pohádce. Čisté město pod bílým sněhem, upravené domky. Obchody plné barevného zboží. Většinu jsem do té doby nikdy neviděla. A od té doby taky ne. Lidi se k nám chovali hezky. Když se mluví o ráji, vybavím si Helsinky.“

Dřív by to považoval za antikomunistickou propagandu. Vyslovil to nahlas.

„Nechápu, co je špatného na tom, být antikomunistou,“ reagovala. „Váš prezident měl pravdu: toto je říše zla.“

Nevěděl, co má říci, a tak jen sledoval na hladince skleničky odlesk světél. Nechuť k moralizování, jímž Reagan vynikal, se v něm bila se zážitkem sovětské reality. Jazz hrál hlasitě do tmy. Odešla na toaletu na spodní palubě a Mariani pozoroval společnost kolem sebe – většinou páry nebo skupiny přátel snažící se spolu hovořit v hlučném prostředí. Byl rád, že tu je. Tady se cítil zatím nejnorněji, nejbližší prostředí, na které byl zvyklý z domova. Cítil úlevu. Opadlo z něj napětí z podvědomého pocitu, že musí být stále ve střehu. Byla pryč víc než čtvrt hodiny. Fronta před toaletou, řekl si. Když se však neobjevila dalších deset minut a kapela mezitím přestala hrát, vydal se ji hledat. Spatřil ji u baru mezi zlatou mládeží v rozhovoru s opáleným chlapcem v bílém sportovním obleku a jemně růžové košili s rozhalenkou. Pokynula mu, aby přistoupil.

„To je Garry, můj kamarád,“ představila mu partnera.

Mladík, jediný, kdo mu věnoval pozornost, se ušklíbl. Pak ho zdvořile oslovil bezchybnou, jemně akcentovanou angličtinou. Měl černé vlasy, kolem krku zlatý řetízek a na levém zápěstí drahé hodinky.

„Garry je z Jerevanu, ale teď bydlí v Moskvě,“ dodala Marina.

„Garry z Jerevanu?“ Mariani přehrával. „Taky šampión?“ Dobře míněná narážka na šachového velmistra Kasparova ponechala Garryho chladným.

„Kasparova znám. Mimochodem, narodil se v Baku, ne v Jerevanu. Ale šachy nehraju. Jmenuju se Ardanjanc.“

Nutil se do žoviální polohy.

„Další slavné arménské jméno!“

Narážel na příjmení Gorbačovova poradce a tajemníka komunistického politbyra Jegora Ardanjance. Garry mlčel o chvílku déle, než se zdálo taktní, takže si Mariani pomyslel, že nesleduje politiku, a chtěl mu svoji narážku vysvětlit, když opět zasáhla Marina:

„Jegor Maximovič je Garryho otec.“

Zmlkl. Drahý oblek, šampaňské... začalo mu to zapadat do nově nabytých vědomostí o sovětském systému. Garry jeho rozpaky přečetl a zdálo se, že se jimi baví. Pak mu ale smířlivě podal sklenku s exoticky vypadajícím nápojem a navrhl, aby si připili na setkání. Konverzace byla formální, mladík

se choval způsobně, ale odtažitě. Anglicky se naučil při dlouhodobých pobytech rodiny v Londýně a Washingtonu, kde otec pracoval na velvyslanectví. Marianimu se vybavily rešerše o sovětském politbyru: Jegor Maximovič Ardanjanc, zkušený diplomat a expert na zahraniční obchod. Profesor prestižní univerzity byl Gorbačovem vytažen do politbyra jako poradce pro hospodářskou reformu, což mezi západními experty vzbudilo naděje. Hlavou mu prolétl rozhovor s Marinou o říši zla a výletu do Finska.

Lod' se vrátila k molu. Marina oznámila, že Garry doma ještě pořádá večírek. Bylo půl dvanácté, Mariani se cítil vyčerpán, ale zvědavost převážila. Nebylo mu jasné, jak do té zlaté společnosti zapadá Marina, a proto pozvání přijal. Na louce u mola na ně čekalo několik drahých vozů, kolem nich postávali řidiči a kouřili. Když s Marinou nasedali do kůží vonící kabiny jaguáru, všiml si Mariani studených pohledů Moskvanů odcházejících z mola na zastávku nočního autobusu. Kolona zahraničních aut se vydala na jízdu spícím městem, a přestože jeli rychle, jeli dlouho. Na kraji obrovské metropole vjeli do vilové čtvrti. U vjezdu se zvednutou závorou zahlédl strážní budku a policistu. Projeli branou zahrady a zaparkovali u nasvícené vily, kterou odhadoval na dvacátá, možná třicátá léta. Pod podrážkami polobotek křupal jemný štěrk, jímž byla příjezdová cesta vysypaná až k růžovým záhonům.

Hlučná společnost se nahrnula dovnitř. Ve vestibulu zůstal chvíli stát a zíral na fontánku s kopií Davida z bílého mramoru. Seshora ji osvětlovalo několik barevných reflektorů, které blikaly do rytmu sovětského popu. Byl jediný, kdo si ji pobaveně prohlížel, ostatní prošli v přirozeném rozhovoru vestibulem a zamířili do jedněch z několika prosklených dveří. Když vstoupil, nalévala se whisky na led a místnost vyplnil hlasitý hardrock. Přijal sklenku, požádal o velkorysou porci ledových kostek a zaznamenal, že to nejsou kostky, ale malé hvězdičky, ledové symbůlky komunismu tající v bourbonu. Připil si s párem, který mu sklenku nabídl, a usadil se na pohovku. Na stěnách visely romantické olejomalby s ruskou krajinou. V přítmí si netroufal odhadovat, jsou-li to originály.

Marina seděla vedle něho, pila vodu a stejně jako on se rozhlížela po pokoji. Hlasitá hudba mařila občasnou snahu skupinek vést konverzaci. Po chvíli hluk polevil, nebo si zvykli do té míry, že se na několika místech rozproudil hovor. Marina se k němu naklonila. Ucítil její parfém.

„Jak se ti zamlouvá komunismus v praxi?“ zeptala se s neskrývanou ironií.

Její bílé šaty svitly do šera obýváku. Kdosi otevřel okenní křídla a cigaretový dým se vyvalil na zahradu s jedlemi a břízkami, osvětlenými reflektorem u paty domu. Sebevědomý muž ve sportovním saku a značkových džínách vynikal hlučností. „Grigorij Malejev, syn generálního prokurátora,“ poznamenala. Obklopilo je několik párů. Ukázalo se, že nevšimavé pohledy jsou jen zástěrka, a Mariani se brzy stal středem pozornosti. Několikrát musel vysvětlovat, kdo je, co v Moskvě dělá a jak se mu v ní líbí.

„Moskva je zanedbaná. A skoro nic se tu nedá koupit. Za každou hloupostí musí člověk do Londýna,“ tvrdila blondýna s hlubokým výstřihem a liščím výrazem.

„Speciální obchody už nám nejsou dost dobré, Mášo Grigorijevno, no tohle...“ provokoval její partner, o hlavu menší a o dost starší brýlatý muž.

Narážel na síť obchodů, do nichž měli přístup na zvláštní povolení jen vysoce postavení lidé. Bylo v nich k dostání všechno, co se neprodávalo v běžné distribuci. Rozproudila se debata, kde je lepší nakupování: v Londýně, Miláně nebo Paříži. Na Marianiho dotírala liščí blondýna a žádala, aby se přidal na její stranu a podpořil Londýn. O chvíli později se rozhovor stočil k zaostalosti sovětského venkova.

„Svoloč, všichni jsou svoloč,“ chraptlě Malejev a zapaloval si americkou cigaretu. „Zaostálí, hloupí, špinaví muži! Tupá svoloč. Stalin věděl, jak s nimi zacházet!“

Z mimiky ostatních četl souhlas. Bez rozpaků opovrhovali lidmi stojícími ve frontě na cokoliv, co loterie sovětského života vylosovala jako nedostatkové zboží. Hardrock skončil. Na řadu přišla hudba elektrických smyčců a dusavých rytmů. Několik párů tančilo. Pak se přihodilo cosi, co nečekal a co ho vyvedlo z míry. Malejev se zjevil vedle Mariny a beze slova ji odtáhl směrem k tančícím. Stalo se to rychle a nezbudilo to pozornost. Znovu si uvědomil, že je trpěným outsiderem s povrchní znalostí místních způsobů, a to jen přispělo k jeho pocitu nepatřičnosti. Neprotestovala, nemohl tedy dělat nic. Kdyby ji bránil, o což, zdálo se, nestála, vypadal by směšně. Cítil k ní náklonnost, strávili spolu večer a ostatní je zřejmě považovali za pár, ale ve skutečnosti jím nebyli. Dolil si bourbon a pokračoval v rozhovoru se dvěma muži a blondýnou. Jejich namyšlenost byla zkouškou jeho trpělivosti. Úkosem zahlédl Malejeva a Marinu zmítající se v hloučku tanečníků. Položil sklenku na komodu z vyleštěného mahagonu a vyšel z místnosti.

Venku ho občerstvil větrík. Směřoval po štěrkovém chodníčku vinoucím se mezi stromy tam, kde tušil zeď. Nebe bylo čisté, poseté hvězdami a měsíc doplňoval snovou krajinu jako drahokam v náhrdelníku. Žárlil. Marinina vytríbenost mu nešla dohromady s komunistickou elitou, znepokojovalo ho, že neví, odkud se zná s Garrym a jak se vůbec dívka z její společenské vrstvy dostala mezi tyhle rozmazlené děti. Došel k zídce. Oproti očekávání nebyla vysoká, jen jakýsi vyšší, zděný plot opatřený kovanou mřížkou s ornamenty. Za ní viděl hlídkovat muže v uniformě. Přecházel po chodníku a kouřil. Ač byl ve věku jeho otce, když Marianiho spatřil, zdvořile pozdravil a zasalutoval. Zamířil po obvodu zídky. Po několika metrech se chodníček od ní odpojil a zavedl ho hlouběji do zahrady. Přes stromy odtud neviděl dům. Mezi křovisky zahlédl odlesk měsíce. Odhrnul větev stříbrné jedle a spatřil malé jezírko. Napadlo ho, že by se mohl vykoupat, ale rozmyslel si to. Prošel mezi stromy na prostornou louku. Namísto toho, aby ji obešel po štěrkovém chodníčku, zkrátil si cestu napříč po trávě a hlavním vchodem vešel do vestibulu vily. David pod diskosvětly ho vrátil do reality. Za skleněnými dveřmi bylo hlučněji, obývákem zase cloumal hardrock. Tanečníci dotančili. Přišel blíž k chumlu postav. Některé prudce gestikulovaly, jiné do sebe strkaly. Když si uvědomil, co se děje, srdce mu vyskočilo do krku. Uprostřed srocení stáli Malejev s Garrym a svírali Marinu za ruce. Jiný mladík třímal láhev bourbonu a lil obsah vzpínající se dívce do úst. Lepkává tekutina jí stékala po tváři, krku a třísnila bílé šaty.

„Chlasej, kurvo, je zadarmo!“ křičel Malejev.

Mariani mezi ně vtrhl, vrazil do Malejeva, ten neudržel rovnováhu a upadl. Pak se otočil ke Garrymu a udeřil ho pěstí do tváře. Stačil ještě popadnout Marinu a strhnout ji k sobě. Byl vrcholně rozčilen a nevšiml si tedy, že všichni překvapením strnuli. Kdyby z reproduktorů nehlučel rock, bylo by úplné ticho. Pak se všechno semlelo rychle. Ucítil rány a během vteřiny ležel na zemi s tváří natlačenou ke koberci, který ho dřel do spánku. Nemohl dýchat.

„Nechte ho, proboha, je to host!“ slyšel Marinu.

Viděl ještě, jak ji Garry a Malejev surově vlečou za dveře vedlejšího pokoje. Projela jím ostrá bolest a ztratil vědomí.

Když přišel k sobě, oslepovala ho pouliční lampa. Ležel na asfaltu před vjezdem do vily, bolest mu bránila v pohybu, přesto se však snažil postavit. Osahal si lebku. Žádná krev. Z konce ulice obklopené zahradami

k němu kráčeli dva muži, jeden v uniformě a druhý v civilních šatech. Těžce se zvedl a šel jim naproti. Když byl pár metrů před nimi, ukázal směrem k vile a chtěl jim vysvětlit, co se stalo. Chlapíci – jeden mu před chvílí z ulice salutoval – však mlčky pokračovali v chůzi, došli až k němu, popadli ho a vlekli pryč.

„Počkejte... to je nedorozumění,“ sípal Mariani.

„Zavři hubu!“ zařval uniformovaný. Trhli jím ve směru chůze. Dostal vztek. Pokoušel se jím vykroutit, ale už neměl sílu, a tak sebou jen mrskal v jejich pevném sevření.

„Zmlátili mě, chtěli ji znásilnit! Ublíží jí!“

Usilovně se snažil vybavit si jejich jména, ale před očima měl jen Marininu tvář. Při pomyšlení na ni ho sevřel strach. A pak si vzpomněl.

„Arđanjanc a Malejev... oni jí ublíží, musíme dovnitř, musíte je zatknout.“

Muži si vyměnili významný pohled. Uniformovaný se rozpráhl a udeřil obuškem Marianiho do čela. Opět ztratil vědomí.

3.

Když se podruhé probрал, chvíli nevěděl, kde je. Ležel na zádech, zíral do korun stromů, jež se mu zdály neuvěřitelně vysoké, jako by úplně ztratily proporce a vyrostly do nepředstavitelné výšky. Díval se do probleskujícího svítání a připadal si nepatrný. Na tváři nahmatal zaschlou krev. Trvalo dlouho, než se mu podařilo vstát. Zatočila se mu hlava, takže se musel zachytit kmene buku, aby neupadl. Dlaň mu sjela po hrubém betonu šedé kůry a páčila jak čert. Klopýtal lesem a snažil se rozpomenout na noční zážitky.

Bolest ustoupila trýznivé bezmocnosti. Měl strach o Marinu. Vybavoval si detaily její bílé, strnulé tváře, po níž stékal alkohol. Viděl její třesoucí se tělo a odpor, jež kladla, když ji Garry s Malejevem vlekli pryč. Při pomyšlení na to, co se mohlo udát za zavřenými dveřmi, se mu zvedl žaludek. Opřel se o nejbližší strom a v hlubokém předklonu zvracel. Neslyšel přitom nic, jako by byl uzavřen ve zvukotěsné bublině. Ve zvracích, stékajících po bílé kůře břízky, rozeznal nestrávené zbytky jídla z večeře na parniku. Říše zla, zněl mu v uších její hlas. Měl zoufalý strach, že ji

znásilnili a zabili. Postup policistů napovídal, že si elita může dovolit, co se jí líbí. Pro Garryho a Malejeva by jistě nebyl problém uklidit stopy po vraždě, výhrůžkami zacpat pusy svědkům a její tělo odklidit v plastovém pytli někam, kde ho už nikdo nenajde – na skládku za městem, dno přehrady, nebo je spálit v noci na poli. Myšlenka, že se jí něco stalo, mu brala chuť cokoliv podniknout. Nedovedl odhadnout, jak dlouho mu trvalo, než se uklidnil: náramkové hodinky z jeho ruky zmizely, stejně jako zmizel zlatý řetizek, dárek rodičů k osmnáctým narozeninám.

Slunce už bylo vysoko a i ve stínu lesa teplota vzduchu stoupla. Moskvu čekal další horký den. Přinutil se vstát, náhodně si vybral stranu, kudy se vydat, a vlekl se mezi stromy. Netušil, jak daleko je od města a jestli jde správným směrem. Sužovala ho žízeň, tělo bolelo, jen sluch se vrátil. Ohlásil se hučením, jež po chvíli ustalo. Šel dlouho, několikrát usedl ve stínu stromů a odpočíval. Chůze mu pomohla překonat bolest a aspoň trochu ho vyvedla z chmurného stavu mysli. K okraji lesa došel podle svého odhadu až po několika hodinách. Vyhlédl z houští a spatřil čerpací stanici.

Tvořilo ji několik jednoduchých zaprášených stojanů a budka s pokladnou. Neparkovala tu žádná auta. Slyšel jen zpěv ptáků v letním odpolední. Nad zrcadlem nové asfaltové silnice se chvěl horký vzduch. Dobelhal se k budce, v níž za sklem seděl chlápek v montérkách a četl časopis o autech. Chvíli mu trvalo, než s ním navázal kontakt. Na stole zahlédl telefon. Poprosil, zda by si mohl zavolat. Vzpomněl si na číslo Andreje, který mu byl průvodcem prvními dny v Moskvě. Chlapík svolil, a tak Mariani vešel zezadu do budky a na černém přístroji s otáčivým ciferníkem vytočil Andrejovo číslo v bytě rodičů na sídlišti Čertanovo. Telefon vyzváněl celou věčnost. Když už chtěl zklamaně položit sluchátko, ozval se na druhém konci linky Andrej.

Měl štěstí, jeho otec vlastnil auto. Andrej přijel asi za hodinu a byl to první vůz, který Mariani viděl od chvíle, kdy v lese čerpací stanici objevil. Andrej naléhal, že ho musí prohlédnout lékař, o tom však Mariani nechtěl ani slyšet. Nechal se odvézt do svého bytu, což trvalo další hodinu. Když osaměl, usnul v potrhaném, ušpiněném oblečení, potřísněném zaschlou krví. Probudil se, když už za okny byla tma a hodiny v kuchyni ukazovaly půl třetí. Dokulhal se osprchovat, pak si sedl do křesla a přemýšlel. Otevřel okna obývacího i ložnice; bylo úplné ticho.

Myšlenky na Marinu ho doprovázely celý den. Trápil se, že ji nedokázal ochránit, že vůbec svolil k návštěvě mejdanu, jenž tak otřásl slibným

večerem. Trýznila ho nejistota, nevěděl, co se s ní stalo, a předsevzal si, že se hned ráno vydá do obchodního domu. Zkoušel usnout, vrátila se však bolest hlavy a zad v místech, kde měl podlitiny po kopancích. Znovu si vybavoval její úsměv a protáhlý, neslovanský obličej. Hlavou mu sprintovala série představ: tvář Flóry rámovaná plavými vlasy a vyprávění o školním výletu do Helsinek; zvolna se rozplynuly a z přehřátého kotle vjemů unikl sen, sled fantasmagorických vizí. Zdálo se mu, že je zpátky na Harvardu, kde přednáší referát. Namísto analýzy politické situace však jen vyprávěl svůj noční příběh. Večeře s Marinou na parniku, pozvání na večírek, rvačka a policisté. Seminář v útulné místnosti Kennedyho školy se najednou proměnil v obrovské fórum, kam univerzita zvala jen slavné přednášející. Mariani stál za řečnickým pultem s emblémem fakulty, skláněl se nad mikrofonom, bodový reflektor mu svítil do očí, bolela ho hlava, měl žízeň, avšak sklenice byla prázdná. Odkášlal si a mžoural do zčernalých ochozů amfiteátru, které ho obklopovaly jako kotel fotbalového stadionu. Před ním na čestných místech seděli hodnostáři univerzity. Byli tu prezident i děkan Kennedyho školy, všichni v oblecích a kravatách sledovali potíciho se, špinavého, zkrvaveného Marianiho toužícího po minerálce. Pokračoval v projevu – opět jen vyprávění dramatických zážitků – z reakcí však poznal, že je nezaujal. Prezident se co chvíli nakláněl k manželce, něco jí šeptal a pak se díval na hodinky. Mariani si reflexivně přešel pravou rukou po levém zápěstí. Hodinky nenahmatal. Přetahuje čas? Rozhodl se projev zkrátit. Znovu si odkášlal a řekl:

„A to, dámy a pánové, dokládá, že prezident Reagan měl pravdu. Sovětský svaz je ohniskem zla v moderním světě. Sovětský svaz je, dámy a pánové, říše zla...“

Ozval se pískot a hned po něm protestní bučení.

„Skandál!“ křičel kdosi z druhého ochozu.

„Primitivní, pravcová propaganda! Kde je analýza? Kde jsou fakta? To má být vhléd do dění perestrojky, Mariani? Jste hlupák!“ volal rozčilený brýlatý muž, jenž se zmocnil mikrofону.

„Podívejte se na sebe, jak vypadáte! Koho chcete dojmout?“

Podobné výkřiky se na něj sypaly ze všech stran, rozhořčené publikum na Marianiho házelo programy a vytištěná menu s červeným štítem, logem Harvardu, zvoucí na slavnostní večeři po skončení fóra. Oslepoval ho reflektor, stínil si dlaní oči a toužil se napít. Mimoděk vzhlédl

do posledního patra. Na ochozu stál osamělý muž. To bylo neobvyklé, neboť všechna ostatní podlaží amfiteátru byla zaplněná. Postava mu byla povědomá. Odkudsi vylovil divadelní kukátko a zaostřil. Muž se uvolněně opíral o zábradlí a na tváři měl shovívavý úsměv. Mariani v něm rozeznal čtyřicátého prezidenta Spojených států, Ronalda Wilsona Reagana.

S trhnutím se probudil. Půl sedmé. Vstal, a protože měl bavlněné tričko úplně propocené, zamířil znovu do sprchy. O čtyřicet minut později už vyskakoval z přeplněného autobusu a chvátal do obchodáku. Vyběhl po eskalátoru do posledního patra, cítil tep ve spáncích a bolest hlavy. Jako obvykle byl komplex skoro prázdný. Stála za přepážkou v zelené zástěře a se skloněnou hlavou rovnala potištěná lejstra. Když k němu pozvedla tvář, na líci se jí modrala podlitina. V očích měla prázdnotu a rezignaci. Byla to jiná Marina, než kterou potkal v Alexandrovské zahradě, bosou, s jiskřivým pohledem.

„Promiň,“ řekla tiše.

Vychrlil ze sebe, jak se o ni bál. Několika stručnými, rychlými větami, jako by do skicáře spěšně kreslil první tahy portrétu, k němuž se později vrátí, jí nastínil, co se mu stalo. Nebyla překvapená, nebo to na sobě nedala znát.

„Měla jsem vědět, že to špatně skončí. S těmi lidmi si není dobré začínat.“

Chvíli proti sobě stáli v prázdném, bezútěšném moskevském ránu. Cítil kyselý zápach podlahy a v ústech chuť krve. Údery tepu. Zašeptal:

„Miluju tě, Marino. Bál jsem se o tebe. Jsem šťastný, že jsi naživu.“

Na zlomek vteřiny se v jejím pohledu objevil záblesk energie. Vzala ho za ruku a požádala, aby odešel. Smluvili si schůzku v podvečer na lavičce u kremelské zdi, kde se potkali. Otočil se, a když kráčel k eskalátoru, prolétlo mu hlavou, že tu větu ještě nikdy nevyslovil a že jeho city k Marině jsou nečekané. Najednou už nešel po vybledlém linoleu, ale vznášel se ve zlatém městě nad visutými zahradami. Horko polevilo a zatažené nebe obléklo Moskvu do šedého hávu. Šel ulicemi, nevnímal již bolest hlavy a zad a po dlouhé době, nesnesitelně dlouhé, byl klidný. Měl schůzku s Andrejem na univerzitě, a nechtěl-li přijít pozdě, musel si pospíšit.

Budova Lomonosovovy univerzity na Leninských horách se vzpínala k ocelovému nebi jako dračí sídlo. Čtvrt kilometru vysoký stalinský mrakodrap s portálem žlutohnědých sloupů, nejvyšší budova na kontinentu, ohromil Marianiho hrubou monumentálností. Andrej si zde sehnal letní práci. Dával do pořádku dokumentaci o stavbě sedmi výškových budov v posledním období Stalinovy vlády. Mariani je znal jako Sedm sester, ale zjistil, že Moskvané jim tak neříkají. Andrej mu ukázal plány osmého věžáku, k jehož stavbě už nedošlo, a seznámil ho také s modelem monstrózního Paláce sovětů, spirálové pyramidy, na jejímž vršku měla být vztyčena gigantická socha Lenina. Stavbu přerušila válka, ocelové konstrukce roztavili a použili na vojenské účely.

Andrej ho objal, udělal mu kávu, usadil ho na pohovku a sedl si proti němu do křesla potaženého ošoupaným žlutým manšestrem. Vypadal, že má o něj upřímnou starost, že tuší, že se mu stalo něco neobvykle zlého, ale ze zdvořilosti se zdráhal zeptat. Začal tedy mluvit sám. Kromě citu k Marině a jejího jména nevynechal nic. Andrej poslouchal a nervózně si pravou dlaní projížděl blond vlasy. Čelo mu zdobila hluboká rýha, která jeho jinak mladistvému obličejí propůjčila drsný šarm.

„Co budeš dělat?“ zeptal se Andrej, když Mariani skončil.

Otázku vystřídal ticho. Mariani přešel k oknu, opřel se o spodní rám a díval se ven na zeleň parku a zataženou oblohu. V místnosti bylo slyšet tikání nástěnných hodin.

„Nevím,“ řekl konečně. „Asi nic. Co můžu dělat? Jít na policii a říct, že mě zmlátili jejich soudruzi? K soudci, udat Malejeva a Ardanjance? Předpokládám, že tím znesnadním život jen sobě. Mohl bych jít na vel-vyslanectví, ale co s tím mohou dělat? Ani nevím, co se jí stalo. Asi by si to nepřála. A rvačka na mejdanu není diplomatický skandál.“

Andrej souhlasně kývl, navrhl však zvážit, zda nekontaktovat novináře. Od předloňského Gorbačovova nástupu už komunisté nediktovali každé písmeno.

„Potíž je, že mi incident nikdo nedosvědčí. Můžu očekávat, že pokud bude někdo ochotný cokoliv říct, podpoří Ardanjance s Malejevem. Z loajality, nebo ze strachu.“

„Promluvím se známým. Pracuje v Ogoňku,“ navrhl Andrej. „Bude mít lepší odhad.“

Mariani čítával tento liberální časopis, známý otevíráním korupčních kauz a zločinů stalinismu, v knihovně Kennedyho školy, kam si ho nechal zasílat. Sloužil mu jako barometr svobody Gorbačovova režimu. Díval se z okna. Slunce se prodíralo tmavými oblaky, na jejichž okrajích se objevila stříbrná nit.

„Dobrá, zeptej se, ale diskrétně prosím.“

Šlo-li o věrčušku, byli Moskvané diskrétnost sama – do druhé sklenky vodky.

„Abych nezapomněl, mluvil jsem s Glazunovem. Rád se s tebou setká. Co bys řekl zítřejšímu obědu?“

Andrej vyslovil jméno hotelové restaurace, kam Mariani poprvé pozval Marinu na kávu. Úplně zapomněl, že Andreje prosil o zprostředkování schůzky s umělcem. Ale byl rád, že Glazunova osobně pozná a bude se moci myšlenkami odpoutat od nechtěných prožitků.

Později odpoledne seděl na lavičce v Alexandrovské zahradě. Potkal ji tu jen před několika dny, ale přesto mu připadalo, že se znají už dlouho. Myšlenky na studium se nyní přesunuly kamsi do minulého století a zároveň do vzdálené budoucnosti, jako kdyby do začátku nového semestru nechybělo jen pár krátkých měsíců. Intenzivní přítomnost vytěsnila vše ostatní. Přistihl se také, že kolem sebe všechno vnímá mnohem ostřeji. Pozoroval Moskvaný a všiml si každého záchvěvu jejich opatrných obličejů. Malí chlapíci, páchnoucí potem a cigaretou, se ploužili při zdech. Několik dní po přiletu mu kdosi z ambasády řekl, že každý muž je zde potenciálním vojákem a mimo to nemá jeho život další význam. Výsledkem prý je alkoholismus, nedbalost, cynismus, lenost... Spíš z povinnosti než z opravdového zájmu seděl tehdy na zahradě velvyslanectví, pil čaj a zdvořile poslouchal.

V šedi unavené populace vynikaly mladé ženy. Vypadaly úplně jinak, byly veselé, rázné a odhodlané. Jaký rozdíl! Jejich oblečení prozrazovalo rafinovaný úsudek. Nic z toho, co měly na sobě, v obchodech neviděl. Elegance vyvzdorovaná na systému jako odměna za tiché úsilí. Tváře měly nalíčené a nad rozbitými chodníky se vznášely ve střevíčkách s vysokými podpatky. Vzpomněl si na mladé Američanky v sukních, bílých ponožkách a teniskách a rozesmál se. Stařec s holí, který právě procházel kolem, se otočil, chvíli ho pozoroval a pak na něj spiklenecky mrkl. Na obnošeném saku měl tapetu z naleštěných vyznamenání.

Vypadala jako poprvé – červená sukně, bílá halenka, a přestože se schylovalo k dešti, byla bosá. Vstal a lehce ji třikrát políbil na tváře. Byl rád, že přišla. Opět se mu omluvila.

„Měla jsem to předvídat. Oni se ve skutečnosti vůbec nezajímali o tebe. Bylo naivní si myslet, že se něco dozvíš. Ti lidé se starají jen sami o sebe, nic dalšího pro ně neexistuje.“

Oni. Míněno ti druzí, kteří to tu vlastní. Díval se na kachny kolébající se po trávníku.

„Zajímali se o tebe.“

Odvrátila tvář; dopustil se netaktní hlouposti? Nechtěla mluvit o tom, co se jí stalo. Sliboval si, že se dozví, odkud zná Garryho a k čemu došlo poté, co na drsném koberci obýváku ztratil vědomí. V jejím hlase však slyšel vlídné odmítnutí. Prošli se parkem, přešli k Rudému náměstí a potom dolů, kolem chrámu k řece. Začalo pršet. Doběhli k mostu a schovali se pod ním. Občasné hučení trolejbusu nad jejich hlavami: zvuková kulisa jejich prvních polibků. Chutnala vlhce a čerstvě. Ukazováčkem pravé ruky jí přejížděl po modřině na líci.

Od té doby se vídali denně. Zavedla ho do městských parků a vylepšila tak dojem, který z Moskvy dosud měl. Milovali se v Marianiho bytě. Pak mu vždy nalila sklenku vína a odešla. Prosil, aby zůstala, ale pokaždé odmítla. Víno na rozloučenou se stalo rituálem.

Schůzka s malířem Glazunovem nezačala nejlépe. Umělec se opozdil o dvacet minut a nestydatě se vymluvil na hustý provoz. Oblečen do kožené bundy a obut do špičatých italských polobotek, s bezelstným úsměvem ho už od vchodu hlasitě zdravil. Restaurace zela prázdnotou.

„Na Harvardu jsem vystavoval. Nádherné místo.“

Jeho široká tvář a sestřižené šedivějící vlasy budily dojem spokojenosti. Prodával v západním Německu a to mu zajišťovalo na sovětské poměry pohádkové příjmy. Část deviz musel odevzdávat oficiální agentuře, což bylo sice nepříjemné, zároveň ho to však politicky chránilo. Byl pro ně slepice snášející zlatá vejce.

„Co se vám stalo?“ zeptal se a prohlížel si jeho zranění. Vymyslel si divoký večírek na studentské koleji. Řekl, že se snaží pochopit místní život ve všech jeho podobách. Glazunov pozdvihl obočí.

„První dojmy?“

„Ze Spojených států to vypadá jednodušeji.“

Objednali si jesetera s pečenými bramborami a k němu bílé víno.

„Svět je divadlo,“ pronesl Glazunov pateticky. Když Mariani nereagoval, pokračoval:

„S jedním rozdílem – divadlo má svět jako předobraz. Předpokládá nějakou esenci, kterou se divadlo snaží umělecky postihnout.“

Rty se mu leskly glazurou omastku. Filozofický esej, pomyslel si Mariani. Raději by se dozvěděl o jeho zkušenostech s politickým režimem, táním, jež mu otevřelo svět a trh. Pokorně seděl a poslouchal.

„Žádné esence neexistují. S tím se smiřte. What you see is what you get, jak vy říkáte. Svět je show, příteli, nic jiného. Je to hra rolí, taneční rej zdání. Teologům to bylo protivné, povrchní, a tak si vymysleli esence. U nás v Rusku, naše ruská duše. Postmodernismus to ale dobře prokoukl. Realita jako sociální stavba.“

Chce provokovat, říkal si Mariani v duchu. Netuší, že tohle dnes v Americe nikoho nepřekvapí.

„Gulag je jen hra? Lubjanka, mučírny, Stalin, procesy a čistky – jen show a přelud?“

Zněl nazlobeněji, než si přál, ale Glazunov se teprve dostával do ráže a dobře se bavil.

„Pochopitelně, zlo existuje. Ne však jako esence, ale jako představení. Ztvárnit je může každý, papež i pop. Záleží na situaci. Na divadelní hře, chcete-li. Na konstelaci hvězd. Podstatu si vymýšlíme, abychom se mohli trápít. Když se trápíme nejvíc, teprve tehdy se nám svět zdá smysluplný.“

„Proto malujete vedle sebe pravoslavné ikony a Stalina a Jamese Deana s Marilyn Monroe? A Jacka Kennedyho?“

„Jack Kennedy! Ten úsměv! Ta aristokratická vznešenost – jak bych ho mohl nemalovat! Ano, show, tanec obrazů, které dohromady nedávají valný smysl.“

Mariani si vzpomněl na televizní reportáž z jeho vernisáže, kde malíř mluvil o těžce zkoušené ruské kultuře. Přivedl na to řeč a Glazunov otevřeně – Marianimu se zdálo, že dokonce radostně – přiznal, že to byla jen marketingová póza.

„Moje obrazy nemají nic společného s klasickou ruskou kulturou, dokonce ani s modernistickou. A jsou absolutně apolitické. Ale co je vlastně ruská kultura?“

„A také – kdo o tom rozhoduje,“ přidal se Mariani, stále se nevzdávaje naděje na přehození výhybky rozhovoru.

„Jednoduchá otázka. Rozhoduje trh. Politika, umělecká kritika a teorie trh ovlivňují, ale jen okrajově. Historicky vzato rozhodují spotřebitelé, záleží na nich, co považují za hodnotnou kulturu a co ne. Kdyby se Rembrandt neprodával, kdyby na Donizettiho nikdo nechodil, byli by dnes poznámkami pod čarou v knihách, které čte pár potrhých intelektuálů.“

Glazunov zavolal číšníka a navzdory protestům Marianiho objednal další láhev. Pak si plátěným ubrouskem otřel čelo.

„Dnes se do módy dostalo téma těžce zkoušené ruské kultury. Ruský nacionalismus se vrací, a protože komunismus nemá už prázdný obsah, dělá si naději na návrat na scénu. Slyšel jste, příteli, jméno Lichačov?“

Při vyslovení jména nacionalistického proroka Mariani přikývl a Glazunov se otřásl odporem.

„Není moje krevní skupina. Ale tyhle nálady se vracejí, a když budu význam svých obrazů vykládat jako echo trýzněné kultury, mám větší šanci dostat pozvání do televizních pořadů.“

Svým způsobem mu jeho nahá otevřenost imponovala. Když dopíjeli kávu, Mariani se zničehonic zeptal:

„Jak beztrestná je komunistická věrčuška? Myslím tím dnes, za perestrojky.“

Glazunov zpozorněl.

„Perestrojka je obrovský pokrok. Může to celé rozložit. Ale jen jako vedlejší produkt. Ve skutečnosti je perestrojka bojem o moc, čili o pozice, peníze a dnes nečekaně i popularitu. Ptáte se, jak jsou beztrestní. Lepší by bylo ptát se, kdo z nich je beztrestný a jak moc. Záleží na momentální mocenské situaci, kdo je nahoře, kdo dole, kdo má jaké nepřátele. Do ní není zvenčí dobře vidět. Máte na mysli něco konkrétního?“

„Řekněme, že někdo z politbyra spáchá něco zlého. Je šance, že by byl odsouzen? Skandál? Něco jako Watergate, jestli mi rozumíte...“

Glazunov se rozzářil.

„Watergate! Nixon před helikoptérou, ruce rozpřažené na znamení vítězství – jak dokonale absurdní obraz! Ne, to u nás možné není.“

Pak zvažněl. Prohlížel si stříbrnou kávovou lžičku opřenou o podšálek. V úzkém ohybu držadélka se usadila zrníčka kávy a vytvořila na stříbře nepravidelný obrazec.

„Jak jsem řekl, záleží na rozložení sil. Perestrojka a glasnosť je pokrok. Ale srovnání s americkým systémem nesedí. Těžko říct, jestli by si liberální časopisy dovolily vystartovat proti členům politbyra nebo samotnému

Gorbačovovi. Myslím, že ne, doposud se nic takového nestalo, a ne že by nebylo co odhalovat. Prokurátora by museli chránit silnější členové politbyra. Takže obraz rezignujícího generálního tajemníka je americká pohádka – a tím se vás, milý příteli, rozhodně nechci dotknout.“

Mariani mlčel.

„To z vaší strany není jen teorie, že? Myslíte někoho konkrétního?“

Zavrtěl se, rozhlédl a sám sebe překvapil, když skoro zašeptal:

„Ardanjanc? Malejev?“

Malíř se naklonil a rovněž ztišil hlas.

„Oba jsou důležití, představují novou politiku, a i když to z jejich formálních funkcí nevyplývá, jsou pro Gorbačova zásadní. Ardanjanc je Armén. To je jeho Achillova pata. Ruská lobby se ho chce zbavit; žárlí na jeho dobrý vztah s generálním tajemníkem.“

„A Malejev?“

Glazunov na něj pohlédl dílem pobaveně a dílem spiklenecky.

„Malejev? Neprůstřelný.“

5.

V šoku seděl vedle Mariny.

„Myslíš to vážně?“

Byl zlostí bez sebe. Tiskla mu ruku, měla vlhkou dlaň.

„Tys měla poměr s Ardanjancem? Garrym? Rok?“

Dýchal zhluboka a srdce mu bilo až v krku. Seděli nazí uprostřed obývacího pokoje ve vysokém činžáku u řeky. Když sem před několika hodinami vstoupili, Marianiho překvapila velkorysá rozlehlost čtyřpokojevého bytu kontrastující s jeho skromným zařízením. Marinina a strýcova rodina odjely na léto k moři. Po milování si sedli na pohovku, otevřeli láhev piva a dívali se jeden druhému do očí.

Ten den ho k sobě domů pozvala poprvé. Uvařila večeři, jedli při svíčkách. Pili německé bílé, které Mariani sehnal na černém trhu za dolary. Zlehka jí přejížděl špičkou jazyka po ušních lalůčcích a ukazováčkem hladil tvář v místě, kde před několika dny měla podlitinu, dnes skoro zhojenou. Voněla, pokožka se jí leskla, Mariani ji líbal do všech záhybů a ztrácel se v transu žádosti. Při vyvrcholení splynula její drobná prsa

s napjatým bělostným tělem, prohnutým v gymnastické póze. Její výkřiky pluly otevřeným oknem do letní noci. Mariani se neudržel a vyvrcholil v ní. V tu vteřinu pro něj existovala jen ona, teplo její kůže a tvář retušovaná tmou. Noční tváře žen jsou jen vzdáleně podobné denním. Flóra snímaná přes filtr, pozměňená k hranici podoby, ještě k rozeznání, ozvláštněná neopakovatelnou chvílí. Snímek od Botticelliho, Picassa a Warhola – krása s kouskem nebe, deformace a výsměch. Ležel na zádech, dotýkala se jí, a přitom ho ovládl pocit, že Marina je jedinečná. Někteří lidé jsou zajímaví svou výrazností, avšak existují podobné typy, třeba méně výrazné, se stejnými gesty, úsměvem, pohyby. Je lehké představit si je v podobných situacích, byť by se nikdy ve skutečnosti nepotkali. Marina nebyla ničím typ. A teď mu řekla, že chodila s Garrym, že setkání na lodi byla sice náhoda, ale také s dalšími účastníky divokého večírku se dobře znala. Cítí prý povinnost se mu s tím svěřit.

„Nejsem na to nijak hrdá, zároveň se za to ale nestydím,“ řekla klidně. „Zkus mi porozumět. Potkala jsem ho na výstavě, kam mě pozvala kamarádka ze střední školy, která teď studuje MGIMO. Byl tam jeho otec. Výstavu slavnostně otevíral, měl projev a přípitek, byl šarmantní a během recepce se se mnou dal do řeči...“

„...kdo – Garry, nebo otec?“ vyjel Mariani.

Ignorovala jeho podrážděný tón, mluvila trpělivě.

„Jegor Maximovič. Pozval mě na skleničku. Ptal se, co dělám. Zajímal se o mé názory. Nabídl mi práci u sebe ve štábu. Řekl, že začíná jezdit na veřejná shromáždění a vysvětlovat mezinárodní souvislosti Gorbačovovy politiky. Já se o politiku nezajímala, ale nabídka to byla atraktivní.“

Udělala pauzu, aby zdůraznila převratnost setkání pro její dosavadní, zřejmě fádni, zřejmě nepřiliš zajímavý život. Mariani však měl před očima stárnoucího politika a snadnou sexuální kořist. Udělalo se mu nevolno ne nepodobné tomu před několika dny v lese za Moskvou. Marina pokračovala.

„Pracovala jsem ve štábu, který připravoval jeho cesty. Musela jsem dohlížet na to, aby při shromážděních fungovaly mikrofony, aby bylo dost kávy a minerálek, abychom spali v nejlepších hotelích. Cestovala jsem s přípravnou skupinou několik dní před návštěvou. Byl to pro mě jiný život. Stačilo se do telefonu představit a každý mi vyšel vstříc. Najednou jsem viděla, že lidi dovedou pracovat přesně a rychle. Nemusela jsem nikomu nic říkat dvakrát. To jsem do té doby nezažila.“

Upila piva. Mariani uraženě mlčel.

„Jegor Maximovič po mně nic nechtěl a choval se hezky. Jednou mě pozval na večeři. Když jsem odmítla, nikdy pozvání nezopakoval, ale na jeho pracovním vztahu ke mně to nic nezměnilo. Víím, co si myslíš, ale on je opravdu slušný člověk...“ Marina se zarazila. „V rámci možností.“

„A Garry?“ jeho hlas byl klidný. Ovládl se, uvnitř jím však cloumal mocný záchvat žárlivosti. Vzpomněl si na svůj první stav opilosti na kolejném mejdanu. Opil se ze zvědavosti, neboť od dětství z jakéhosi důvodu nevěřil, že na něho bude alkohol působit jako na jiné. Stejně tak se domníval, že se ho netýká ani žárlivost, tenhle stupidní, majetnický, iracionální stav. Na své tři předchozí partnerky nežárlil. Když budou chtít být nevěrné, stejně tomu nezabrání, říkal. A teď se nemohl udržet při představě Mariny s jejím bývalým přítelem.

„Potkali jsme se už na té výstavě. Chodit jsme spolu začali asi o dva měsíce později při návštěvě Jerevanu. Garry nejezdil na všechna shromáždění, měl povinnosti ve škole, ale do Arménie ho otec vzal, možná ze sentimentu. Garry mě pozval na večeři, byl pozorný, úplně jiný, než bývají kluci jako on. Pil jen společensky, nevychloubal se. Vyrůstal v zahraničí a měl rozhled. Ano, šokoval mě jeho cynismus... ani Jegor Maximovič, ani Garry nejsou přesvědčenými komunisty, spíš politickými hráči. Uměli se v politice pohybovat. Věděli, jak na to, jak vyhrát. A jak zbohatnout. Na to jsem si nikdy nezvykla, a to byl nakonec důvod, hlavní důvod našeho rozchodu.“

„Korupce?“ zeptal se Mariani.

„Ano,“ odpověděla bez váhání. „Ale nevím, jestli to slovo dobře vystihuje, o co jde. Garry jezdí v zeleném jaguáru s krémovými sedačkami. Určitě si na něj nevydělal. Ostatně v našem zřízení takové věci oficiálně nejsou možné. Ale také si nemyslím, že ho Jegor Maximovič dostal darem. Nevím. Vždycky je tam možnost, jak přijít k majetku.“

Hovořili při otevřeném okně do prvních červánků. Mariani se omluvil za podrážděný tón a Marina ho přitom dojatě pohládila po tváři. Vyprávěla mu zážitky z práce pro Ardanjance a o svém ročním vztahu s Garrym. Po několika měsících vyrchalo okouzlení z jeho jinakosti a Marině se postupně odkrýval skutečný Garry. Choval se vybraně a uměl se ovládat, když o nic nešlo. Z několika pracovních situací poznala, že Garry je zbabělec. Jeho nekonečné váhání před každým důležitějším rozhodnutím a strach, jež ventiloval arogancí a agresivitou vůči svému okolí, ji

usvědčily z naivity. Musela si přiznat, že Garryho nemiluje a je s ním jen proto, aby nepřišla o dobře placenou práci. I byt se jí podařilo sehnat jen kvůli konexím. Stačil jeden Garryho telefonát a následující měsíc se stěhovali ze sídlištního dvoupokojového bytu, kde byli poskládáni jako šproty v plechovce, sem, do luxusního bytu v centru Moskvy.

Líčila mu, pod jakým tlakem lidé „tam nahoře“ žijí. Garry i Jegor Maximovič byli typickými zástupci komunistické elity. Cynismus, maskovaný ideologickým slovníkem a zdvořilým chováním, byl nicméně zřejmý každému, kdo se v jejich blízkosti pohyboval delší dobu. Jejich pohrdání obyčejnými lidmi – lidmi jako její rodiče, říkala si v duchu a cítila se přitom mizerně –, se mísilo se strachem. Báli se, že podlehnou v mocenském boji, stanou se obětí intriky, přijdou o výhody a spadnou mezi opovrhovaný lid, „dělnickou třídu“, již se ve svých projevech oháněli.

Před stranickým shromážděním v Soči se setkala s Gorbačovem. Byl to krátký, zdvořilostní rozhovor. Když Michail Sergejevič, energický, malý muž, vešel do místnosti, všichni ztichli a nervózní úsměv jim zůstal na rtech. Hned ho bylo všude plno. Bavil se žoviálně s každým, jako by byli staří známí, ale z jejich obezřetných výrazů vytušila devótnost a otrockou podřízenost. Marianiho napadlo, jak asi podobná setkání vypadala za Stalina. Za carů. Několik dní před sočiským shromážděním balancoval Jegor Maximovič na pokraji nervového zhroucení. Kolektiv ovládla deprese. Každý kromě ní byl vystaven křiku a ponižování ze strany Garryho i jindy pozorného Jegora Maximoviče. Marině bylo dvojnásob nepříjemně, neboť incidenty zhoršovaly její vztahy s kolegy. Pociťovala drobné ústrky, přestali se s ní bavit, měli z ní strach. Bezúspěšně se snažila najít k nim ztracenou cestu. Rozhodla se odejít z práce i od Garryho. Přijal to klidně, ale, jak říkala, s užaslým, nevěřícím výrazem. Našla si místo v obchodním domě, o studiu na vysoké škole teď uvažovat nemohla. Asi tři týdny nato jí Garry volal a prosil, ať se k němu vrátí. Říkal, že si ji chce vzít, že jí zařídí studium v zahraničí, že bez ní nemůže být. Marina se s ním naposledy sešla v restauraci Praga na Starém Arbatu. Když se mu odhodlala říct, že ho nemiluje, že se k němu nevrátí, ale že se mohou vídat jako kamarádi, Garry se rozplakal a odešel. Viděla ho nasedat do jaguáru a i za velkými okny luxusní restaurace slyšela túrování silného motoru. Znejistěla, neboť nezaplatil. Účet by zruinoval její měsíční rozpočet. Když se však číšníkovi zmínila o placení, slyšela uklidňující: „V pořádku, slečno. Je zapláceno.“

„Od té doby jsem se s ním neviděla, až ten večer na parníku,“ dodala Marina. Seděli nazí na sedací soupravě. Pot na jejich tělech uschl, pivo bylo vypité.

Každý den čekal na Marinu před obchodním domem. Políbili se na přivítanou, trávili společná odpoledne i většinu večerů. Seznámila ho s lidmi, kteří mu pomáhali porozumět, kde se vlastně ocitl. Byli to převážně její bývalí spolupracovníci z Ardanjancova okruhu a setkal se i s poradcem generálního tajemníka. Byl jí vděčný. Zároveň zažíval nesnesitelný pocit, když si uvědomil, že se blíží odjezd z Moskvy a odloučení.

Někdy přespával u ní, v desátém patře dočasně opuštěného bytu. Necítil se tam uvolněně, i když jí to neřekl. Zápasil s žárlivostí. Vyvedla ho z míry, neboť nečekal, že je takové malosti schopen. Kdykoliv v televizi zaslechl Ardanjancovo jméno, měl před očima Marinu, jak nasedá do jaguáru. Představoval si, jak ji kůže krémových sedadel studí do stehén. Jindy si představoval, jak Marina jede ve vládní limuzíně s Jegorem Maximovičem, který s ní cestou na letiště probírá detaily organizace návštěvy a přitom ji zve na večeri. Byl zklamán svou malicherností, ale nemohl si pomoci. Marinin byt víc než cokoli jiného ilustroval její vztah s Garrym – jako předmět doličný připomínající se vždy, když už zapomínal.

„Nebojíš se, že o byt přijdete? Že ho budeš muset vrátit?“ zeptal se jí jednou na schodech na cestě do desátého patra. Výťah byl porouchaný. Zastavili se v sedmém patře na odpočívadle s květináčem, pod oknem s výhledem na město za řekou. Chvilí přemýšlela.

„Napadlo mě to. Myslím, že se nemám čeho bát.“

Jiný večer opět nejel výťah a oni šli do schodů. Na stejném místě v sedmém patře ji chytil kolem pasu a vášnivě políbil. Prudce dýchali vzrušením i z námahy po výstupu velkoryse pojatým schodištěm. Podíval se jí upřeně do očí.

„Víš, že jsi jedinečná?“

Marina opětovala jeho pohled. Její zastřený hlas zněl věcně.

„Jedinečná? Co ty víš o jedinečnosti?“

Zacloumala jim disharmonie. Nemyslel svoje vyznání jako běžnou mileneckou frázi, opravdu Marinu vnímal jako neopakovatelnou. Právě teď se však nechtěl pouštět do diskuse.

„Řekl bych, že o ní vím, co ostatní...“

„...jedinečnost je důležitá,“ skočila mu dychtivě do řeči. Dívala se na něj vážně, až ho to vylekalo.

„Jedinečných lidí je málo. Jsou vzácní.“

Ze spodních pater slyšeli otevírání dveří, tlumené hlasy, jimž až sem nebylo rozumět. Pak kroky rozléhající se štolou schodiště, bouchnutí dveří a zvuk zamykání.

„Jedineční lidé, opravdu jedineční, mají zvláštní schopnosti. A ty o jedinečnosti nevíš zhola nic. Kolik opravdu jedinečných lidí jsi potkal?“

Neútočila na něj, ale její obsedantní tón mu vadil.

„Tento rozhovor je důkazem tvé jedinečnosti.“

Přitáhl ji, pocítil však její odpor.

„Jak to myslíš? Můžu být přece jen střelená?“

Zasmáli se. Políbil ji a mimoděk přitiskl k zábradlí. Zaklonila se přes jeho okraj. Vlasy jí vlály nad hlubinou končící na mramorové podlaze. Na schodišti zhaslo světlo. Její tvář v záklonu vypadala teď jako při milování. Mariani ji držel nad propastí stalinského činžáku. Kdyby ji pustil, přepadla by.

„Musel bys skočit za mnou,“ pronesla v hlubokém záklonu směrem do ztemnělé hlubiny.

„Jedinečnost.“

Mluvil spíš sám k sobě. Přesto reagovala:

„Jedineční lidé mají přímou zkušenost předchozích generací, mladších generací.“

Mluvila v záklonu.

„Proto vědí víc. Vidí do tajných chodeb a jeskyní.“

„Mladších generací? Snad starších.“

Trvala na svém:

„Starší jsme my. Máme jejich zkušenost. V genech, knihovnách, archívech, filmech... A jedineční lidé ji mají přímo. Intuitivně.“

„Intuice se nedá definovat a často selhává,“ řekl věčně. „Co je intuice? Suma zkušeností, kterou intelekt dovede v pravou chvíli správně přečíst? Nebo je něčím navíc, zásahem tajemného génia, o němž nevíme? Kromě toho nerozumím, co znamená mít onu zkušenost nezprostředkovaně.“

Jako kdybys říkala, že tihle jedineční lidé žijí v rozpětí staletí, nestárnou – nebo jak říkáš, nemládou...“

Neopětovala jeho smích.

„Nedivím se, že tak mluvíš. Jsi racionální. Bez vášně. Nebo si ji nedovedeš přiznat.“

Mariani se na ni podíval pohledem plným ironie. Vyšli do bytu a sotva za sebou zavřeli dveře, přitiskl ji zády ke dveřím, svlékl a odnesl do ložnice.

7.

O kontakt na Bolka, reportéra Ogoňku, požádal Andreje při návštěvě univerzity. Chtěl ho vidět v akci při reportážích a rozhovorech. Nebylo vyloučeno, že přitom myslel i na pomstu. Kdo ví? Psychika je neprůhledná a bez plánu cesty je skryta svému okolí. Představoval si, jak jako Edmond Dantès najde v Bolkovi poklad? Jak spolu pošlou fešáky z Arbatu za mříže? Kdyby se ho někdo zeptal, jistě by tak přízemní motiv nevyslovil. Před pár dny vzal Bolek Marianiho i Marinu na schůzku s bývalým krasobruslařem, který zakládal hnutí na ochranu práv sportovců. Rozhovor proběhl v prázdném nočním klubu. Blondýn, jehož znal Mariani z časopisů, byl menší, než si ho představoval. Reportér s ním spíš klábosil, než že by mu kladl otázky. Po rozhovoru je Bolek pozval na skleničku a rozpovídal se o postupném uvolňování poměrů v sovětském tisku.

„Cenzura vlastně neexistuje. Rozhodující je, kdo si co troufne. A kdo je co ochoten ustát. Zlostné telefonáty papalášů z politbyra jsou běžné. Jeden musí poznat, kdy se nepodělat a kdy hrát chytře.“

Jeho pohled bloudil k Marině, což Mariani přičetl hormonům, v jednu chvíli se však reportér obrátil přímo na ni a zeptal se, zda se někde neviděli.

„Soči. Stranické shromáždění před rokem a půl. Dělal jste reportáž o návštěvě generálního tajemníka,“ odpověděla.

Přikývl.

„Marina mi pomáhá s programem,“ vysvětloval Mariani. „Otevírá dveře.“

Na reportérové tváři se objevil pobavený úsměv, ale hned zmizel. Jen nedávno dostudoval na Fakultě žurnalistiky Moskevské státní univerzity. Kdyby k moci nepřišel Gorbačov a nenastala doba glasnosti, čekalo by ho mnoho let práce v oblastním plátku nebo editorská otročina v Moskvě. Marianiho zajímalo, proč vůbec s takovou perspektivou šel studovat.

„Byl jsem naivní. Představoval jsem si, že se stanu sportovním reportérem a na zahraniční cestě zůstanu na Západě. Teprve na škole mi došlo, že na Západ cestují jen prověřeni soudruzi. Zůstat venku znamenalo zavařit rodině.“

V šestadvaceti byl známým redaktorem proslulého časopisu, chodil do televize a cestoval do zahraničí. Na emigraci už nepomýšlel. Mariani mu svěřil, že by ho rád viděl při práci a doprovázel ho, kamkoliv ho s sebou vezme.

„Zajímá vás pražské jaro?“

Mariani se na něj zvědavě zadíval.

„Československá liberalizace v roce 1968,“ vysvětloval Bolek. „Gorbačov je ve styku s jedním bývalým reformátorem z Prahy, kterého vyhodili po sovětské invazi.“

„Proč se ptáte? Něco málo o tom vím.“

„Díky těmto kontaktům se skupina moskevských spisovatelů a aktivistů rozhodla pozvat sem jednoho československého básníka a předat mu jakousi čestnou plaketu. Myslím, že se to děje s tichým souhlasem Gorbačova.“

Dostali s Marinou pozvání na slavnostní večeři pořádanou oním právě vzniklým nezávislým sdružením spisovatelů. Přívlastek nezávislý byl v módě. Označoval cokoli, co se vymklo úplné kontrole komunistů. Český básník, o němž se Bolek zmínil, žil od roku 1970 v západním Německu.

Večer se vydali do sálu restaurace nedaleko Malé opery a Petrovky, sídla policie. Lokalita se stala předmětem předvídatelných narážek spolustolovníků.

„Kdo dnes asi zvučí?“ poznamenal tučný prošedivělý chlapík a významně přitom pomrkal. Když nepřišla reakce, muž pokračoval:

„Nejlepší aparaturu tu má vnitro. A nemají to daleko!“

Slovo aparatura oblékl do křiklavé ironie a pomalu je slabikoval. Ihned se svému vtipu hlasitě smál, plácal dlaní do stolu a hledal otevřenou láhev. Představil se jako šéfredaktor významného kulturního časopisu.

Mariani nečekal, že bude sál tak malý a skromný. Vypadal jako sešlejší tělocvična v malém městečku na americkém Středozápadě. U okopaného pódia se tísnil shluk fotografů a kameramanů, kteří zpozorněli, když se po několika projevech na scénu přišoural shrbený mužík. Na nose měl ledabyly posazené brýle s tlustými skly a pod krkem kovbojskou kravatu, jež mu propůjčovala excentrický vzhled. Hovořil akcentovanou ruštinou, které Mariani ke své úlevě rozuměl dokonale.

„Děkuji, přátelé,“ prohlásil po předání medaile a poté, co mu jeden z pořadatelů musel upravit stojan mikrofonu na jeho výšku.

„Děkuji. Musím přiznat, že jste mě dojali. Před dvaceti lety, když sovětské tanky přepadly moji zemi, jsem nevěřil, že se dočkám dnešního dne. Mohu přijet do Moskvy za svými kamarády, z nichž někteří v té době proti invazi protestovali na Rudém náměstí, a pak za to trpěli – a trpěli víc než my v Československu...“

Hovořil dál, náhle ho však přestalo být slyšet, neboť stojan mikrofonu se uvolnil a sesunul příliš nízko na to, aby ozvučil jeho slova. Pořadatel vyběhl na pódium a nervózně stojan upravoval. Šéfredaktor sedící vedle Marianiho projevoval hlasitým funěním svou nelibost. Básníkův hlas opět zazněl sálem. Poněkud krákoravě.

„...tady, v centru reformujícího se komunistického impéria. Možná se ptáte, co invaze udělala s tradičně dobrými československo-ruskými vztahy. Nemohu vám, přátelé, nic nalhávat. Čtyřicet let komunismu, nejen invaze, otrávil naše přátelství...“

Mariani si dolil a lehce se dotkl Mariny. Její vůně ho vzrušovala. Bylo na ní znát, že ji program nezajímá. Básník mluvil o dějinné ironii, jejímž symbolem se cítil být. Může sem, do Moskvy, ale do rodného města, kde vládne klika dosazená nepřátelskou armádou, se vrátit nemůže.

Po něm promluvil předseda sdružení. V patetickém dovětku se básníkovi, a jak řekl, v jeho osobě všemu československému lidu, omluvil za invazi a vyjádřil naději, že sovětská armáda ze země brzy odejde. Oficiální část slavnosti skončila, novináři odešli a skupina asi padesáti pozvaných si sesedla v salonku k připravené večeři. Díky Bolkovi byli Mariani s Marinou mezi nimi. Atmosféra byla neformální. Kolem básníka se shromáždili jeho přátelé, dolévali mu a halasně si vyměňovali zážitky z cest na mezinárodní konferenci. Básník vyprávěl o životě v Mnichově a svém zklamání z toho, že jeho české děti mluví dobře jen německy. Krákorál teď víc a čelo se mu lesklo. Vzduch v salonku kysal kouřem. Mariani vstal, protáhl se a vyšel

ven. V zahradě restaurace pobíhal s basami piva a limonád personál v ušpi-
něných pláštích. Temnou zeleň na listech stromů olízl nevtíravý deštěk.
Přemýšlel o večeri, kterou plánoval využít ve svém univerzitním referátu,
i když zatím netušil jak. Před slavností si opatřil samizdatový překlad výběru
z básnickových veršů. Učarovaly mu nemilosrdností a odvážným pohledem
na svět. Při pohledu na upatlaného podivína byl zklamán. Je to vůbec on?
Ve frontě do metra by si ho nevšiml, byl by pro něj míň než kompars.

Na druhé straně zahrady, v přídomku přilepeném ke skladu – aspoň
si myslel, že je to sklad – zazvonil telefon. Ostrý, drnčivý zvuk pronikl
zahradou a přerušil proud jeho myšlenek. Číšník s vlasy sčesanými do-
zadu proběhl po rozbitém chodníčku a vešel do přídomku. Neodbytné
sólo zvonku utnul jeho hlas:

„Slyším.“ – „Ano, to jsem já.“ – „Nemluvil, Valeriji Timuroviči, už pár
měsíců je pryč.“ – „Nemám s ním spojení. Je v Afghánu. Psal jsem mu,
ale nevím, jestli mu dopis došel.“ – „Ano, Valeriji Timuroviči, hned jak
něco budu vědět. Spolehněte se.“

Hlas utichl. Číšník vyšel z přídomku a teď kráčel pomalu, ploužil se
zpět do restaurace. Přes znavené oči mu přepadlo několik pramínků
napomádovaných vlasů, jež se uvolnily z uhlazeného účesu. Před Mari-
anim se zastavil, odhodil cigaretu, podíval se na něj a zdvořile se zeptal,
zda něco nepotřebuje. Pak zmizel v zázemí restaurace. Mariani myslel
na Edmonda Dantèse a tep se mu zrychlil. Vrátil se do sálu a zjistil, že
Marina sedí vedle básníka, jenž jí něco vysvětluje a doprovází to divokými
gesty, která v podání jeho malých paží vypadala komicky. Přisedl ke stolu
a představil se. Básník zblízka vypadal mile a méně krákorat.

„Máš krásnou slečnu, študente. Musíš si ji líp hlídat.“

Zčervenal. Někdo básníkovi dolil víno. Všichni kolem stolu ho sle-
dovali, viděli jeho rozpaky a snažili se mu z nich pomoci povzbudivými
úsměvy. Marina se pokusila o změnu tématu.

„Je pravda, že se znáte s Milanem Kunderou?“

Jakmile to jméno vyslovila, na tvářích několika hostů se objevila ne-
vole. Spisovatel žijící v pařížském exilu byl mezi mladými Rusy oblíben.
Básník odpověděl klidně, i když z jeho tváře zmizel výraz dobře se ba-
vicího člověka.

„Ano, známe se. Ještě z šedesátých let z Prahy. Vy ho čtete?“

„Viděla jsem film podle jeho románu...“ řekla nejistě Marina. I Mariani
přikývl. Navzdory protestům československé ambasády se film promítal

na moskevském festivalu. Se zarputilou úsečností básník potvrdil, že film je v Československu zakázán.

„Vzpomínám, jak jsme ve dvašedesátém nebo třiašedesátém jeli na zájezd do Paříže. Byl organizovaný Svazem československých spisovatelů,“ vyprávěl básník. „Kundera tam byl také. Byl tehdy ve Svazu významným komunistickým činovníkem.“

„To bylo ještě před invazí, před pražským jarem,“ poznamenal jeden z přítomných. „To mu nemůžeš vyčítat.“

„Nic mu nevyčítám,“ ohradil se básník. „Říkám jen, že Kundera byl ve svazu významným komunistickým činovníkem. Vidím ho před sebou: playboy v bílých kalhotách. Celou dobu měl na sobě bělostné kalhoty.“

Hosté kolem stolu se rozesmáli, jako kdyby završil historku mistrnou pointou.

„Bělostné kalhoty a vyhazovací nůž!“ deklamoval.

Mariani tiskl pod stolem její ruku a ona jeho stisk opětovala.

„Už zase skládáš! Že si nedáš pokoj při večeři,“ žertoval s básníkem kolega, o němž se říkalo, že si za protesty proti sovětské okupaci Československa odseděl několik let.

„Nejsou to verše,“ protestoval básník a mával přitom krátkýma rukama. „Holá skutečnost. Kundera si na zájezdu koupil vyhazovací nůž. Takový z filmů o mafii. Chodil mezi námi, vyhazoval ostří stiskem čudlíku a zase je zasouval a šklebil se přitom jako mafiózo. Významný komunistický činovník.“

Nové kolo výbuchu smíchu, jímž se stolovníci snažili překrýt atmosféru nesnadné nervozity.

„Nebo v Noži ve vodě!“ vykřikl kdosi. „Nůž v Polanského filmu – vyhazovák.“

Kdosi odporoval: „V Noži ve vodě to nebyl vystřelovací nůž. To byla obyčejná kudla. Kde by se v Polsku tehdy vzal vystřelovák?“

Rozpoutala se dobromyslná hádka.

„Proč by si Polanski nemohl na natáčení opatřit vystřelovací nůž? Třeba od Kundery z Paříže!“ Další výbuch smíchu.

Básník dopil číši a hned se sháněl po láhvi, aby si dolil. Ani jeho kamarádi nezůstávali pozadu. Mariani byl vděčný, že ho pít nikdo nenutí, což bylo v Moskvě výjimečné. Pozornost společnosti upoutala mladá servírka, jež obsluhovala vedlejší stůl. Elegantně plula sálem, při chůzi tlačila boky kupředu a lehce se zakláněla. Společnost kolem básníka zprvu spekulovala, jestli není těhotná, tuto možnost však posléze zavrhla.

„Já vám povím, co to je, mužstvo.“ Básník opět krákorál. Víc než nahlas, zdálo se Marianimu.

„Takto vystrčené boky, to může být jediná věc. Na to je technický termín, kamarádi. Říká se tomu kundí přednos. Má ho jen jedna z deseti milionů, je velkou vzácností. Svědčí o neobyčejné schopnosti...“

Básníková slova zanikla ve všeobecném veselí. Mariani usiloval o neutrální výraz, ale znatelně neuspěl. Básník si ho všiml a spustil:

„Podívejte se na našeho amerického přítele, náš bodrý slovanský humor ho přivedl do rozpaků! Nevinnost a dobrota sama, sledujte jeho kukuč. Boží beránek. Ha ha... Ameríkánec!“

Mariani se omluvil a odešel k baru. Nechal si nalít minerálku a zamířil opět na zahradu, kde teď nikdo nebyl. Hluk z místnosti k němu doléhal jen vzdáleně. Nahlédl oknem do sálu, snažil se pohledem najít Bolka, ale neviděl ho. Když se vrátil, u baru se k němu přitočil básník. Byl skoro o dvě hlavy menší. Shrbený, s umaštěnými skly brýlí připomínal bezdomovce. Měl stařecky uvolněnou pleť.

„Snad ses neurazil, poslyš,“ oslovil Marianiho. Ten ho ujistil, že se jen potřeboval nadýchat čerstvého vzduchu. Dali se do řeči. Mariani se zajímal o básníkův život v Německu. Pak se zeptal, jestli cítí morální zadostiučinění – být obklopen tolika vděčnými přáteli právě tady, v Moskvě. Mužik zvrátil hlavu a přes matné brýle Marianiho zkoumavě pozoroval.

„Co študuješ, študente?“

Mariani mu vysvětlil důvod svého pobytu v Sovětském svazu.

„Harvard? Kremlinologie?“ Básník upíjel entou sklenku červeného. Krákorání nabralo na jízlivosti.

„Řeknu ti jedno, a to si zapamatuj. Jsi Američan, tak je to důležité, protože vy, Američani, jste hodní a snadno sednete kdekomu na lep. Pamatuj si...“ básník vztyčil pravý ukazovák a nemilosrdně jej zabodl Marianimu do prsou. V té chvíli mu došlo, že jakkoliv opile básník působí, je sto procentně při smyslech.

„Bez ohledu na to, co říkají, jak se na tebe smějí, jak ti pořád dolévají a zvou tě domů na večeři, i když mají hluboko do kapsy, bez ohledu na tohle všechno jsou to pořád Rusáci. Jsou to Rusáci a Rusáky zůstanou. Ty jim proto nic neslibuj a měj se před nimi na pozoru!“

Zkoprnělý Mariani se napil, aby si promyslel odpověď, ale nebylo jí potřeba. Básník nestál o rozhovor. Odkudsi vytáhl útlé desky objímající svazeček papírů a podal je Marianimu.

„Vezmi si, je to moje poslední práce. Je to rusky. Na památku.“

Bášníka obklopil hlouček obdivovatelů, který Marianiho odstrčil. Po odstoupení tedy a prohlížel si krémové desky z tvrdého papíru, na nichž se skvělo strojopisem vyvedené básníkové jméno a římská číslice X. Otevřel je. Spatřil volně ložené papíry popsané verši, vždy úhledně nadepsané, názvy přesně podtržené. Začel se do básně s titulem U Tengelmanna. Jednalo se o drobnou, pornografickou epiku – skeč o muži, jemuž se v lahůdkářství zalíbí černovlasá dívka. Osloví ji, pomůže jí s nákupními taškami a vnutí se jí do bytu. Následoval podrobně popsaný milostný akt. Mariani přelétl poslední verš. Muž jede výtahem dolů a v duchu triumfuje: ...dostal jsem ji, perskou kundu/mrdat ale uměla!

„Zbláznil ses? Teď to nečti!“

Mariani sebou trhl. Básník stál opět u něj a byl rozrušením celý bez sebe. Jasným gestem ho přiměl zavřít desky. Bylo mu, jako kdyby ho matka přistihla při masturbaci.

„Tady ji nečti, študente! Vezmi si ji domů,“ rozčiloval se básník. „Ale doma, chlapče, doma to študuj!“

Po těch slovech se otočil jako na vojenský povel – pod kohoutím ohryzkem se mu klímbala kovbojská kravata – a odkráčel k přátelům. Mariani si přisedl ke stolu, u něhož mezitím Marina osaměla.

„Je všechno v pořádku?“ zeptala se.

Přikývl. Prohlížel si její obličej. Pod očima měla kruhy z nevyspání.

„Nudíš se...“ Spíš konstatování než otázka. Nereagovala. Několik hostů odešlo, zbývající postávali ve skupinkách a hlasitě spolu mluvili. Navrhl, aby se šli projít. Vyšli na zahrádku, prošli mezi dřevěnými stoly kolem opuštěných lavic až na kraj pozemku obehnaného zdi, za níž v nepravidelných intervalech slyšeli projíždět auta.

„Divný člověk. Znáš jeho verše?“ zeptala se.

„Některé. Četl jsem jeho sbírku přeloženou do ruštiny.“

„Jaká asi musí být v originále? Překládaná poezie je jako televizní přenos z divadla. Máš představu, o čem hra je, ale nejdůležitější rozměr chybí.“

„Jako by jeho verše psal někdo jiný,“ poznamenal. „Jako by to ani nebyl on, tenhle podivínský, zfetovaný trpaslík.“ Vítr rozšuměl koruny stromů, avšak dole při zdi, kde stáli, se sotva pohnul lístek na keřích. „Talent si chodí, kudy si zamane, a na naše představy kašle,“ dodal tiše.

Cítil její dech na svém krku. Přivinul ji k sobě a přes slupku šatů vnímal její teplé tělo. Voněla sexem. Když ji potkal, pocítil zurčící pramínek čehosi

nového, nezvyklého; z pramínku se stal vodopád. Měl z jeho síly strach, ale na únik nemyslel. Přitiskl ji pevněji, měl dojem, že ho přetlak kdesi uvnitř každou chvíli roztrhne, že stačí jiskra k zažehnutí výbuchu. Slyšel její zrychlený dech, vlhký polibek chutnal vínem. Nekompromisně jí vsunul dlaň do rozkroku. Tlak a uvolnění, její stepí pádící tep, vlhko a žár. Přesto se ohlédl, když křičela vzrušením, a nepatříčně jí dlaní zakryl ústa.

Vrátili se do místnosti a posadili se ke stolu. Do očí je páčil dým. U baru bylo rušno. Mariani zaslechl krákorání, vlastně skoro mečení, jež znělo o tón výš než dřív. Opilý básník, jak romantická představa! Neviděl ho, jen slyšel. Ve směru, odkud se ozýval mekot, zato spatřili několik přetahujících se figur. V pomačkaných oblecích, s povolenými kravatami a zpocenou pleší jako by právě dorazili z produkce Mosfilmu. Ze shluku postav se vynořil básník. Dva o hlavu vyšší muži jej ohleduplně, ale rezolutně vedli k východu. Básník protestoval, nebyl však schopen odporu. Když došli až k otočným dveřím, jeho pohled krátce spočinul na Marině.

„Milan Kundera!“ křičel přes celou místnost. „Bože, jak mi šel na nervy se svým vystřelovákem! Cvak! Cvak!“

Překvapivě se mu povedlo uvolnit si ruku a hned s ní předvedl trhavý pohyb rváče.

„Cvak! Cvak! Playboy v bělostných kalhotách! Mrdák! Cvak, cvak! Nekonečný mrdák!“

Po delší tahanici se pleším podařilo zbavit užaslou místnost rebelujícího umělce.

8.

Starý bezdomovec se sunul z kanálu, kašlal a klel. Fotograf s černými aparáty kolem krku tiskl spoušť nikonu, reportér s malým zápisníkem a tužkou hleděl směrem ke staříkovi, zapisoval nadávky, a když se shrbený mužik nad poklopem narovnával, zdvořile ho pozdravil. Ten nereagoval, jen se potočil směrem k nim a mžoural. Otevřel ústa, odhalil polámaný plot zahnědlých zubů a dal se do křiku:

„Malenkov. Malenkovmalenkovmalenkov! Ta kurva! Zmije. A Kaganovič!“

Reportér si svědomitě zaznamenával a přitom bezdomovce znovu pozdravil.

„Dobrý den, Sergeji Petroviči. Jak se dnes máte?“

Lhostejné slunce polilo Moskvu bílým svitem. Byla sobota, pozdní odpoledne, předměstí, kde se nacházeli, liduprosté, továrny a ulice zely prázdnotou. Neurčitá průmyslová krajina se stala kulisou vznikající fotoreportáže o soucitné figuře. Tváří v tvář bezdomovcům se Mariani cítil provinile. Cosi ho vždy nutilo od nich odejít, vyhnout se jim, odvrátit pohled a zapomenout na existenci oděnou do hader a potu.

Před večeří na počest českého básníka se Bolka zeptal, na čem pracuje, a tak se dostali k Sergeji Petroviči Pavlovskému, bezdomovci a kdysi dávno, snad ve středověkém temnu, číšníku Lavrentije Beriji. Mariani zpozorněl. Bolek se od známého dozvěděl, že v průmyslové zóně města žije přízrak, o němž se vyprávějí legendy. Vyhledal ho, setkání však přineslo zklamání. Sergej Petrovič žvatlal a chrлил nadávky. Bolek ho chtěl přivést k sobě domů, vykoupat, nakrmit a koupit mu nové oblečení, ale stařík se nenechal vylákat ze zóny ulic a kanálů, kde přežíval. Bolek se tedy začal shánět po pamětnících ochotných mluvit o své službě v Kremlu a Lubjance na přelomu čtyřicátých a padesátých let. Navzdory měnícím se časům však nikdo nechtěl být v reportáži jmenován.

„Lidi mají strach. Je v nich hluboko. Strach a nedůvěra.“

Na přímluvu známého ho pustili do státního archivu, kde skutečně našel Pavlovského jméno jako člena širšího Berijova štábu. Z dokumentů zjistil, že zhruba v době Berijova pádu byl Pavlovskij propuštěn, ale pak už o něm nebyla zmínka. Bolek zkoušel uplatit archiváře v KGB, neboť pojal podezření, že Pavlovskij mohl být zatčen. Pokud tomu tak bylo, našel by jeho jméno právě tam. Když se však lidé z archivu vnitra a bezpečnostní služby dozvěděli, odkud je, zabouchli před ním dveře. Doslova.

„Málem mi zlomili nos.“

Křenil se, zapaloval si cigaretu a objednával další pivo.

„To je všechno. Zatím nemám nic. Ani nevím, jestli ten bezdomovec opravdu je Sergej Petrovič. Nevím, proč byl Sergej Petrovič před Berijovou smrtí propuštěn a co se s ním stalo.“

Pak Marianimu nabídl, aby se k němu připojil, až půjdou Sergeje Petroviče fotit „u něj doma“, jak cynicky poznamenal, v kanále. Tak se stalo. Následující týden se Mariani a Marina sešli s Bolkem v redakci Ogoňku a odtud vyjeli redakční Volgou 24 na reportáž do průmyslové části města.

„Malenkov byl větší kurva!“ křičel stařík.

Bolek došel až k němu a něco zašeptal. Sergej Petrovič sebou škubl a ustoupil o půl kroku. Nedůvěřivě se na Bolka díval. Fotograf ze vzdálenosti fotil; zdálo se, že jeho přítomnost Sergej Petrovič nevnímá. Prohrábl si chuchvalec špinavých vlasů a malýma očima Bolka sledoval.

Později se Mariani dozvěděl, že na tuto schůzku jel Bolek již obeznámen s Pavlovského historií. Vysoce postavený kamarád mu zařídil přístup do archívu vnitra. A nejen to, seznámil ho s knězem tajné moskevské církve, který v padesátých letech a na začátku šedesátých pracoval jako dozorce v gulagu, za Brežněva byl pak sám zatčen a uvězněn. Kněz mu vyprávěl o Pavlovského osudu. Bolek našel také další svědky, kteří mu pomohli mozaiku poskládat.

Pavlovskij sloužil za války u tankistů. U Kurska byl velmi vážně raněn, měl však štěstí, přežil, vrátil se do hlavního města a po válce pracoval jako číšník v jedné z mála restaurací, jež tehdy fungovaly. Pravidelnými hosty byli vysocí političtí představitelé, diplomati, herci a filmoví režiséři. Na svém číšnickém obleku nosil Pavlovskij vyznamenání za statečnost, které hned po válce obdržel od generála Leljušenka. Kdosi z vnitra si ho všiml a nabídl mu práci. Do zvláštního oddělení obsluhy špiček nomenklatury Pavlovskij nastoupil v roce 1948. Nejdřív pracoval jako rotující obsluha v Kremlu, kde měl údajně přístup ke Stalinovi, a protože se v aparátu vicepremiéra Lavrentije Pavloviče Beriji na postech obsluhy měnil personál s vysokou frekvencí, jednoho dne tam přeřadili i Pavlovského.

Jezdil s Berijou na nečetné cesty mimo Moskvu, byl mu k dispozici dvacet čtyři hodin denně. Když Pavlovského dcera Nina oslavovala osmnácté narozeniny, Berija mu umožnil uspořádat hostinu v privátním salonku v Kremlu. Nina dostala květiny od členů politbyra a důstojníků MGB, Ministerstva státní bezpečnosti. Zanedlouho, na služební cestě do Baku, kde Berijova kariéra v Čece v revolučních dobách začala, nabídl Lavrentij Pavlovič svému číšníkovi, že Nině najde dobře placenou práci na ministerstvu vnitra. V té době byla už Berijova pověst sexuálního dravce v určitých moskevských kruzích veřejným tajemstvím, Pavlovskij tedy přirozeně dostal strach, podle svědectví známých však neměl odvahu odmítnout. Nina začala pracovat pro vnitra jako písařka. Bylo to v závěrečné fázi Berijovy kariéry. Po Stalinově smrti se stal nepravděpodobným agentem režimního uvolnění. Molotov v pamětech pověstně tvrdí, že se před ním Berija chvástal, jak Stalina sám otrávil – Bolek četl samizdatovou

verzi Molotovových pamětí, které oficiálně nevyšly, a slíbil ji Marianimu obstarat. Berija dal propustit stovky tisíc vězňů, podepsal edikt zakazující mučení a prosazoval také větší volnost pro satelitní komunistické státy. Jeho stihomam ovšem v té době neznal hranic. V politbyru manévroval proti premiéru Malenkovovi, nepřítele s dýkou tušil za každou komodou. Pavlovského soudruzi z aparátu jeden po druhém mizeli beze stop. Nikdo o nich nemluvil, Kreml svíral krunýř strachu.

A pak Berija Ninu znásilnil. Přihodilo se to pozdě na jaře, vlastně už v začínajícím létě za nezvykle teplé noci v posledním roce Berijova života. Nina ten večer přesluhovala, a když Berija přišel do kanceláře, prý přioopil, důrazně ji pozval na večeři do svého domu v ulici, kde sídlilo také americké velvyslanectví.

Nepřišla domů. Pavlovskij s manželkou byli zděšeni, hledali ji všude. Uběhlo několik dní. Policie odmítala bez vysvětlení přijmout Pavlovského hlášení o pohřešované, i když několikrát prostřednictvím vlivných kontaktů trval na sepsání protokolu. Jakmile vyslovil jméno svého zaměstnavatele, nikdo se s ním nechtěl bavit. Po několika dnech jej soudruh Černov z kanceláře pozval na schůzku na předměstí Moskvy, kam se ztrápený otec překvapen dostavil – Černov mu totiž nebyl příliš nakloněn. Kdysi Pavlovského žádal, aby se u Stalina kvůli čemusi přimluvil, on ale ze strachu z provokace odmítl a od té doby se k sobě chovali s chladnou zdvořilostí. Teď mu přinesl nejkrutější novinu. Oné noci měl službu, vezl Beriju s Ninou do šéfovy vily, nevěděl však, co se s ní potom stalo.

Pavlovskému se zhroutil svět. Odmítal uvěřit, doufal, že je to od Černova jen ďábelská hra, tušil však, že sám sobě lže. Den nato ho zatkli. Deset dní strávil ve vazbě v sídle MGB na Lubjanském náměstí. Podle archívních spisů se přiznal ke špionáži pro britskou tajnou službu a k účasti na spiknutí za účelem zavraždění Beriji. Byl odsouzen k trestu smrti zastřelením. Jenže pak došlo k té nejméně pravděpodobné události, jež zlomila Berijovi vaz – skoro doslova. V Berlíně došla lidem trpělivost a nashromážděná energie zrodila první velké protisovětské nepokoje. Protože po Stalinově smrti prosazoval Berija liberalizaci v Německu, byl rivaly zahrán do defenzívy. Deset dní po berlínských událostech ho zatkli a s ním také zástupy jeho lidí v aparátu vnitra a Kremlu. Pavlovského popravu mezitím odložili. Koncem roku odsoudil zvláštní tribunál Beriju k smrti. Po vynesení rozsudku klesl prý na kolena a žadonil o milost. Zastřelen byl vzápětí.

Pavlovského rozsudek změnili na deset let nucených prací. Žena se s ním rozvedla, prý ji od té doby neviděl. V roce 1961 se vrátil do Moskvy a stal se členem tajné církve, ke které ho přivedl bachař v gulagu. Na začátku sedmdesátých let ho zavřeli znovu, tentokrát za členství v církvi a za údajné obohacování se: prodával před kostelem svíčky a ikony. Při svém druhém pobytu v gulagu psychicky onemocněl. Přehradili ho do ústavu pro choromyslné, kde přebýval s mnoha jinými disidenty, většinou absolutně zdravými. Koncem sedmdesátých let ho propustili. Od té doby údajně žije na ulici.

Reportér se sklonil k muži, v jehož vystrašených očích se objevila nevěřičnost. Mariani neslyšel, co mu Bolek šeptal, ale zaznamenal v jeho chování změnu. Několikrát sebou škubl, pak se sesul na poničený asfalt do tureckého sedu.

„Nina,“ řekl chraplavě a díval se na reportéra.

Fotograf tiskl spoušť a šimpanzím stylem poskakoval kdesi za Mariinou. Reportér opět něco Segeji Petroviči šeptal. Vtom se bezdomovec rozplakal.

„Nina. Ninočka,“ škubal sebou a zvyšoval hlas. Jeho slova se rozpustila ve slaném nálevu vzlyků. Mariani stál bez hnutí. Bezdomovec seděl na asfaltu vedle kanálu a chatrč jeho těla se otřásala pod náparem tornáda minulosti. Bolek ho objal kolem ramen. Sergej Petrovič se k němu přitulil jak děcko. Po zarostlé tváři plné červených skvrn a strupů mu tekly slzy. Jak si je špinavou dlaní pokoušel stírat, rozmazal si make-up ulice do šedé kaše. Přes Bolkovo rameno hleděl směrem k Marině.

„Ninočka. Sluníčko,“ vzlykal.

Mariani došel až k němu, zastavil se a divže neupadl – fotograf za ním měl totiž stejný nápad, a jak se hrnul vpřed, vrazil do něj, pak ho odstrčil, přiblížil se k bezdomovci a přitom bez přestání fotil. Posadil mužíkovi krátký válec objektivu těsně k obličejí. Mariani nabral rovnováhu a poklekl kousek od Sergeje Petroviče.

„Ninočka, moje holčička... Zabil ji jako zatoulanou fenu. Zastřelil ji služebním revolverem!“

Mariani se mu vkleče díval do očí.

„Berija?“

Bezdomovec ztichl, slyšet byl jen jeho chrčivý dech. Pohlédl vzhůru do studeného slunce.

„Zabil ji Berija?“ zeptal se znovu Mariani.

Sergej Petrovič jen přikývl na souhlas. Ticho ukončilo tlumené klapání spouště fotoaparátu.

Pár dní po výpravě za Pavlovským se Mariani zeptal Mariny, zda jeho příběh považuje za ruský.

„Ruský příběh?“ opakovala nejistě. „Stal se v Rusku, je tedy ruský...“

„Je typicky ruský? Vypovídá o něčem bytostně ruském?“

Zaskočil ji. Pokoušela se vyhnout odpovědi.

„Je to komunistický příběh. Sovětský příběh. Příběh utrpení.“

Nepředpokládal, že by se jí otázka mohla dotknout, ale skoro to tak vypadalo. Dívala se kamsi mimo něj.

„Když slyším o osudech, jako je ten Sergeje Petroviče, vzpomenu si na Finsko...“ řekla.

„Školní výlet v deseti letech?“

„Ano. Jednou večer jsem bez dovolení odešla z penzionu.“

Privřela oči. Ličila mu, jak ji to hned první den táhlo ven z místa, kde byla jejich školní skupina ubytována. Představil si desetileté děvče, uhranuté zasněženými pláňmi, nízkými dřevěnými ohradami, stromy a keři. Pod nohama jí křupal udupaný sníh, sloupy pokrývaly tlusté sněhové čepice a černé větve byly pocukrované načechranou bělostnou vrstvou. Došla k jakémusi statku. Na horizontu proti nebi se rýsovala silueta rozlehlého domu, který na sebe poutal pozornost zlatým obdélníčkem rozsvíceného okna. Před ní byla dřevěná vrata, dokořán otevřená do zasněžené zahrady. Vešla na pár kroků a zastavila se. Cítila strach i opojení. Osvobozující pocit z něčeho, co se dělat nemá, co však nikdo nevidí a nikomu neublíží. Zastavila se a naslouchala v mrazivém tichu.

„Byla stříbrná noc a v ní různé odstíny černé a bílé, dvou barev, a jen na nich záleží,“ řekla. „Někdy přemýšlím, co by se stalo, kdybych se nezastavila, došla až k domu, zakleपालa... asi nic, že? Bylo mi teprve deset. Dlouho jsem se dívala před sebe do prázdné zahrady, na cestu, která vedla kolem domu a ztrácela se ve tmě. Netroufla jsem si jít dál. Zahrada byla prázdná. Čekala jsem koně; nebyli tam.“

Když na to Mariani mnohem později vzpomínal, kladl si otázku, zda to nebyla z její strany jakási šifra. Chtěla mu něco naznačit? Vyčítal si, že nebyl pozornější, že se na nic neptal. Tehdy v Moskvě ho však zastihla nepřipraveného k luštění tajemek, příčinou byl jeho rozhovor s Bolkem den předtím. Cítil se opuštěný a skleslý a ve stavu sobecké krátkozrakosti je útulno. Sešli se v bistru na Starém Arbatu uprostřed

turisty dotovaného nevkusu. Už si zvykl na moskevskou estetiku, svým způsobem přispívala k tajemnosti města, a přinutil se být tolerantní, odložit snobství novoanglické výchovy umocněné komplexem nesa-mozřejmosti jeho přistěhovaleckých předků. Lidé hledají krásu a dělají to, jak umí, říkal si. Sám ji objevoval za špínou a zašlostí poststalinské architektury i v rozpadající se růžovosti staveb z devatenáctého století: procházka kolem zdi z vínově natřených cihel, na jejichž prachu tvořilo slunce stínové obrazce, mu připomněla průmyslové části New Yorku. Neforemná, robustní písmena azbuky vypovídala o rozmachu, malém smyslu pro detail a formálnosti těch, kteří jimi denně píší. Při pohledu na pouliční nápis oznamující Fadějevovu ulici mu přišlo na mysl, že také nikde nepoznal lidi s vážnější mentalitou než tady, v Moskvě. Cítil se jako frivolní výrostek, který na chvíli přišel do zoo pozorovat jejich tragédii.

Bolek mu přinesl čerstvý výtisk Ogoňku s fotoreportáží o Berijově bezdomovci, která mezitím stačila vyvolat pozornost. Reportér mluvil rychle a nadšeně. Mariani se pokoušel najít vhodnou chvíli pro téma, které mu leželo na srdci, téma pomsty hodné Edmonda Dantèse, ale Bolek nebyl k zastavení. Televize, rozhlas, zahraniční agentury...

„Ozval se Time i Newsweek!“ Na poměry moskevských kaváren křičel.

„Obdivuju, jak se ti podařilo poskládat částečky rozbité historie do toho strhujícího příběhu. U nás bys dostal aspoň nominaci na Pulitzerovu cenu,“ podotkl Mariani.

Bolek se začervenal. „Neměl bych se chvástat, že?“

Naopak, soudruhu,“ zašklebil se Mariani. „Bez toho se ve své profesi neobejdeš. Spontánně tě nikdo nepochválí, a když se ti nepodaří je k tomu motivovat, musíš to udělat sám.“

Zasmáli se. Mariani usrkl odporné kávy.

„Měl jsem štěstí. Kdyby mi nepomohl kamarád, syn vysoce postave-ného otce, nikdy by mě do archívu nepustili.“

„Kdo byl onen zachránce?“

„Jeho otec je klíčový poradce Gorbačova. Kamarád se jmenuje Griša,“ řekl Bolek. „Griša Malejev.“

Přišel čas přiznat porážku a vrátit se. Několik dní Marinu přemlouval, aby s ním odcestovala, aby si ho vzala a tak mohli zůstat spolu. O svatbě však nechtěla ani slyšet. Chtěl jí tedy alespoň pomoci získat stipendium na univerzitě ve Státech. Namítala, že ji nepustí do zahraničí.

„Všechno je možné, i tady, když člověk zná správné lidi na důležitých postech,“ přesvědčoval ji.

Marně. Doprovodila ho na letiště. Vyměnili si adresy, dlouze se políbili, pak odešla. Nejsmutnější den. Když procházel pasovou kontrolou, policista si prohlížel knížečku dokumentu, listoval jí, četl každý list.

„Něco není v pořádku?“ zeptal se Mariani.

„Sem. Půjdete se mnou.“

Policista ukázal na dveře vedle kukaně. Věta, při které se každému v Sovětském svazu zatají dech, byla tu, jako černý motýl opustila policistovu kukaň a přistála Marianimu v paměti. Ve stroze zařízené místnosti spatřil svůj kufr. Dvě úřednice, ruce v igelitových rukavicích, se jím prohrabovaly. Policista zavolal kolegu a ten ho podrobil ponižující osobní prohlídce. Mariani protestoval, odpovědí mu však byly jen němé pohledy. Když už se domníval, že zmešká let, přinesl mu první policista pas na straně víza zřetelně orazítkovaný štěplem Nežádoucí.

„Už se tu neukazujte,“ řekl stroze. „A buďte rád, že to tak dopadlo, že se můžete vrátit. Považujte se za vyhoštěný element.“

Poté se k němu sklonil. Mariani ucítil jeho cigaretový dech. Zasyčel:

„Garry Jegorovič vám přeje šťastnou cestu, soudruhu Mariani...“

Ještě před pádem komunismu s Marinou ztratil kontakt. Dopisy na její adresu se mu vracely jako nedoručitelné. Bezvýsledně zkusil také adresu obchodního domu. Dokonce i dopisy Andrejovi do bytu rodičů na sídlišti Čertanovo a také do „dračího“ sídla Moskevské univerzity se vracely s výsměšným razítkem Adresát neznámý. Jak předvídal, další cestovní vízum do Sovětského svazu už nedostal.

Puč proti Gorbačovovi přesně o čtyři roky později a také pád systému a rozpuštění impéria o Vánocích 1991 sledoval se slzami v očích. Opět jí napsal. Tentokrát se mu dopis nevrátil, ale odpověď nepřišla. V průběhu dvou let poslal ještě několik dopisů. Bez výsledku. Konečně znovu navštívil Moskvu. Ta se mezitím proměnila v hlavní město divokého Východu. Ubytoval se a chytil první taxi. Řidič ho nestydatě okradl.

Zamířil do výškového činžáku na břehu řeky. Výtah nefungoval, vyběhl tedy po schodišti a bral schody po třech. V sedmém patře už nestál pod oknem květináč. Před bytem v desátém patře se zarazil. Na štítku zvonku četl jiné jméno. Zazvonil. Nic se nedělo. Zvonil asi pět minut, ale nikdo neotvíral. Zkoušel to ještě večer, pak druhý den a pak ještě jednou, ale v bytě nikdo nebyl. Sousedi nic nevěděli. Odstěhovali se?

Čtyři dny křížoval měnící se město, vyhledával místa, kam s Marinou chodili, v pošetilé naději, že ji potká mezi deseti miliony obyvatel. Nepodařilo se mu však spojit se skoro s nikým, koho před šesti lety poznal. Jedno odpoledne kráčel po chodníku, auta jela krokem, dusila ho olovem výparů, rozčilovala prázdňným túrováním a troubením. Občas se had dopravní zácpy plazil o něco rychleji a při jednom takovém pokusu o rozhybání přímo před Marianim narazilo obludně velrybí BMW zezadu do zrezivělé lady. Nebyla to dramatická srážka, jen drcnutí. Auta sjela na chodník, černé BMW předjelo svoji oběť a zastavilo. Mariani spatřil poničený zadní blatník a rozbité směrové světlo žigulíku. Černá velryba s kouřovými skly to odnesla jen škrábancem na předním nárazníku. Vystoupila z ní udržovaná dáma v krátkém kožichu. Přestože bylo zataženo a každou chvíli mohlo sprchnout, měla na očích velké sluneční brýle.

Všiml si, že v žiguli sedí starší ztrhaný muž s ženou stejného věku. Měl prošedivělé vlasy, neoholené strniště a nervózně svíral tenkou obruč volantu. Ačkoliv nebylo pochyb, kdo za kolizi může, muž a žena seděli odevzdaně ve zrezivělém vraku a dívali se před sebe. To Marianiho překvapilo, čekal, že chlapík vyskočí a začne dámě nadávat. Ve vteřině mu však došlo, proč se tak nestalo: měli strach! Lady v kožichu mezitím obešla velrybu kolem dokola, aniž by jen pohledem zavadila o auto zaparkované za sebou. Pak nasedla zpět, nastartovala, po chodníku odjela k nejbližší křižovatce, kde zabočila doprava a zmizela z dohledu. Muž za volantem žiguli si viditelně oddechl.

Když na letišti pil kávu, sklouzl Marianiho pohled na titulní stranu bulvárních novin. Na fotce spatřil Garryho! Článek informoval o nejmladším ruském magnátovi, synovi někdejšího protagonisty Gorbačovovy perestrojky, a jeho plánu koupit televizní stanici. Garryho na fotografii zdobila blondýna, jejíž krása brala dech. Nebyla to Marina. Hlavou mu prolétla známá nepřátelská představa: Marina v minisukni nasedající do luxusního auta. Znovu ho při loučení s ruskou metropolí provázelo jméno Garryho Ardanjance.

Kapitola druhá

Poslední balet

1.

Seděl na pohovce v recepci a bez pohnutí zíral na bosou ženu před sebou. Vysoká postava, protáhlá tvář, zelené oči, vybledlá červená sukně a bílá halenka. Sotva znatelný androgynní výraz. Déjà vu. Vypadala přesně jako před deseti lety. Vstal, políbil ji na tvář a vedl ven. Stoupali po Via Veneto směrem k Porta Pinciana, bráně do zahrad Villa Borghese. Podezřelý pár – opálený muž ve sportovním obleku a chudá dívka s pronikavým pohledem. Její bosé nohy přitahovaly pohledy kolemjdoucích pod korunami stromů.

„Jak je možné, že vypadáš jako tehdy? Že ses vůbec nezměnila? Nezdáš se mi?“

Zastavila se uprostřed chodníku, pověsila se mu kolem krku a vášnivě ho políbila. Chutnala jako nejšťastnější období jeho života. Lidé je obcházeli, zvědavě pozorovali a jiní se zastavovali v naději, že se točí film.

„Zdám se ti?“ zeptala se rošťácky.

Stoupali ve velkém horku, ale Mariani jako by se vznášel na létajícím koberci. Plul nad propastí deseti let a v duchu znovu viděl setkání v Alexandrovské zahradě, rozhovor na parníku, vyznání lásky v prázdném obchodním domě, procházky v parcích a kolem řeky Moskvy, společnou návštěvu Velkého divadla, milování v jeho pronajatém bytě, rozhovor o jedinečnosti v sedmém patře, ve tmě, ona v záklonu nad zábradlím, světlé vlasy nad propastí stalinského činžáku uprostřed rozpadajícího se impéria. Prošli branou, proplekli se mezi troubícími auty a vešli do parku. Muži se za ní ohlíželi. Tlustoch ve fotbalovém dresu na něho mrkl, udělal rukou rychlé, překvapivě graciézní gesto znázorňující její vlasy a zdvihl palec na znamení souhlasu. Jen do toho, chlape, užij si s blondýnou!

Už několikrát ho napadlo, jestli má jeho vztah k ní – byť třeba nevědomky – něco společného s mytickou rolí plavovlásek v životech úspěšných mužů. Na univerzitě takové otázky dostávaly nálepku laciných stereotypů. Nebyly tu proto, aby se na ně hledaly odpovědi, ale aby byl odsouzen ten, kdo je klade. V Moskvě, kde prožil několik šťastných měsíců, ho ani

nenapadlo uvažovat o barvě jejich vlasů jinak než v nevinné, estetické souvislosti. Teprve poté, kdy částečně opustil univerzitní bublinu, v níž pravidla diskusí diktují nespokojení intelektuálové a nezkušení studenti, začal si víc všimnat blondýn stojících vedle fotbalových koučů, basketbalových hvězd a filmových režisérů. Navzdory módě rozmanitosti se móda blondýn globalizovala. Ve Spojených státech viděl aspirující černošky s blond přelivy a vyžehlenými vlasy, na návštěvě Japonska byl překvapen existencí odbarvených Japonek. Jednou se seznámil s manželkou kolegy. Měla platinové vlasy a strávila několik let v arabském světě. Líčila mu stěží uvěřitelné věci. Tamní muži, jinak vyrovnaní a bohatí, před ní klečeli a plakali, prosili ji, aby si je vzala, aby s nimi utekla. Jeden šejk za ni manželovi nabízel půl velbloudího stáda.

Oslovil by ji tehdy, kdyby nebyla blond? Dřív se nad takové přízemnosti cítil povznesen, dnes si nebyl jist. Posadili se na udržovanou louku, prohlíželi si borovice, tují, keře, barevné záhony a cypřiše rozmanitých tvarů. Proti modrému nebi vypadaly jejich divotvorné koruny jako z pohádky. Stále odmítala odpovědět na otázku, co v Římě dělá a jak se vlastně po tolika letech vrátila do jeho života. Vstali, znovu procházeli parkem, horko polevilo a její zaprášené nohy určovaly tempo procházky po udupaném písku. Obešli vilu Galleria Borghese, napadlo je, že si prohlédnou sbírku Berniniho soch a Caravaggiových obrazů, bylo však pozdě, galerie zavírala.

„Jsem tu proto, že mě potřebuješ,“ řekla náhle bez pobízení. „Musím ti objasnit něco, co o sobě nevíš. Až přijde čas.“

Ihned vytušila jeho rozpaky a odvedla řeč jinam.

„Vzpomínáš na náš rozhovor v Moskvě o jedinečnosti?“

Přikývl.

„Odpočívadlo v sedmém patře vašeho domu.“

„Byt už není náš...“

„Vím, vždyť jsem tě hledal. Na zvonku stálo cizí jméno. Dva dny nikdo neotvíral.“

„Museli jsme se vystěhovat. Měl jsi pravdu, donutil mě...“

„...Ardanjanc.“ Mariani vybuchl.

„Garry. Jegor Maximovič je po smrti. Asi víš, upil se. Jelcin ho odstavil, stejně jako další Gorbačovovy lidi.“

Mariani věděl, že Jegor Ardanjanc byl vyřazen z mocenské struktury, odmítl místo velvyslance, vrátil se do Arménie, kde se mu ale nepovedlo

resuscitovat kdysi hvězdnou politickou kariéru. Pak zemřel. Mariani neznal okolnosti smrti a domníval se, že jeho politický neúspěch souvisel s válkou mezi Arménií a Ázerbájdžánem o enklávu Náhorní Karabach.

„Garry mi dal ultimátum. Buď s ním budu spát, nebo přijdeme o byt,“ pokračovala Marina.

Stěží hledal slova:

„To ti řekl? Jen tak?“

„Garry je zbabělec, ale když něco chce, umí se o sebe postarat. Nechtěl uvěřit, že jsem na jeho návrh nepřistoupila. Do poslední chvíle si myslel, že změním názor, že s ním hraju hru. Týden poté, co se mnou mluvil, jsme se stěhovali. Nečekali jsme na příkaz k opuštění bytu. Klíče jsem mu poslala poštou. Odstěhovali jsme se k příbuzným na Jaltu. Je tam mnohem krásněji než v Moskvě. Našla jsem si práci v přístavním baru.“

„A vypadáš mladší, než když jsem tě poprvé zahlédl.“

Rozesmála se.

„Co vysoká škola? Chtěla jsi přece studovat.“

„Nenašla jsem čas.“

Mariani byl šťastný, že se jí dívá do očí, že ji může držet, líbat a objímat. Na slovech nezáleželo. Prožíval vteřiny její přítomnosti o to intenzivněji, že už nevěřil v její návrat. Nezapomněl na ni, ale v posledních letech už na ni nemyslel každý večer, netrápil se, i když se mu vybavila při každé zprávě z Moskvy. K radosti ze shledání přibyla nenávisť ke Garrymu. Neodhodlal se Mariny zeptat, co se jí stalo tehdy ve vile Jegora Ardanjance. Stejně by mu to neřekla a navíc by se jí taková otázka mohla dotknout. Stačilo, co mu dosud pověděla. Nenáviděl Garryho a cítil se bezmocný. Kdyby se chtěl pomstít, znamenalo by to postavit se mocnému magnátu, oligarchovi, jak se těmto nouveaux riches v Rusku začalo říkat. Jako jednoho z prvních lidí bývalého komunistického bloku jej časopis Fortune zařadil mezi nejbohatší jedince planety. Cestoval se suitou tělesných strážců, jezdil v pancéřovaných limuzínách s neprůstřelnými skly; kdyby se Mariani chtěl dostat do jeho blízkosti, vyžadovalo by to plán na úrovni atentátu na prezidenta.

Vyhledali obchod s potravinami, koupili láhev vína, otvírák a dva sendviče. Potom se vrátili do parku. Stmívalo se, teplota kolem dvaceti stupňů slibovala teplou noc. Zahradami Villa Borghese na návrší nad městem vanul větřík. Šli hlouběji, obešli pulzující restauraci, jež hostila

uzavřenou party, a sedli si na lavičku. Otevřeli víno, nalili si do dvou plastových pohárků, které Mariani přinesl z restaurace (odmítl skleněné číše, které mu číšník vnucoval), a připili si na shledání. Něžně ji políbil. Snažil se vybavit si arménské víno na jazzovém parniku v Moskvě, ale už si nepamatoval, jak tehdy chutnalo. Snědli sendviče.

„Na to, jak jsme se dlouho neviděli, vypadáš dost chmurně,“ řekla najednou.

Překvapilo ho to.

„To snad ne? Dlouho jsem se necítil tak skvěle...“

„Když jsem tě před lety potkala, byl jsi tak jiný než všichni kolem mě. Říkala jsem si, že jsi možná namyšlený. Američan z Harvardu, určitě námi pohrdá. Došlo mi, že jsem se pletla, že jsi uzavřený a chceš všechno pochopit hlavou.“

Mariani se ušklíbl.

„Jde to ještě jinak?“

„Srdcem?“

Hleděla na něho upřeně. Tvářila se stejně mile jako poprvé na lavičce v Moskvě.

„Intuicí,“ dodal Mariani žertovně. „Ale to umíš jen ty, jedinečný člověk spojený s mladší generací.“

Oba se zasmáli.

„Nebereš mě vůbec vážně,“ postěžovala si.

„Musíš si vybrat. Buď jsem příliš vážný, nebo tě neberu dost vážně.“

Objal ji. Ještě nebyla tma, ale měsíc se už vyšplhal na jasnou oblohu. Zvrásnění, krátery a hory, pouhé akné přepudrované odrazem slunce. Mariani z něj nespouštěl oči. Pohladila ho. Lehli si do trávy vyhráté po horkém dni a povídali si. Vypadala jako při milování ve tmě pokoje, transformovaná, a přece stejná tvář, po níž se mu nesnesitelně stýskalo. Lehl si na záda, zavřel oči a poslouchal její hlas. Nechtěl se jí svěřovat s žárlivostí a závistí, s nimiž zápasil a jež ho stravovaly, když si vzpomněl na Garryho. Vyvolávaly v něm pocit, že se dusí, že na něj padá strop a stahují se kolem něj stěny. Klaustrofobní malost mu obklíčila žaludek. Ležel a poslouchal. Otevřené emoce mu byly protivné, jenže s postupujícím časem začínal rozumět jejich nezastupitelnosti a nemožnosti zbavit se jich bez následků. Vášeň při pohledu na štíhlou postavu ženy, touha dotknout se. Vášeň z řízení rychlého auta, chodidlo na plynovém pedálu, bas motoru vzlínající zespodu, z magmatu útroby, touha sešlápnout až nadoraz a mocný úder zpětného

rázu opěradla do zad, když automobil vystřelí kupředu. A ovšem konvence držící vášeň v šachu hry s nejistým koncem.

Dopili víno. Vedl ji dál do parku. Vstoupili do jeho první tajné zahrady nazvané po hořkých pomerančích. Poslouchali mediteránní symfonii cikád a vzdálené hučení velkoměsta rozsvěčujícího se jako vánoční stromek. Milovali se v prohlubni částečně chráněné rozpadající se kamennou zídou. Položil jí ruku na vnitřní stranu stehna, hladil je, tiskl jí dlaň do rozkroku. Nahmatal poodhrnutý okraj kalhotek a poslouchal její dech. Čas ji dokonale minul, tělo měla bez jediné vrásky. V rozkoši se zakláněla a tlačila ramena do měkké trávy. Křičel, že je jeho jediná láska a nesmí ho opustit. Ústy obepnul její ucho a lehce ji kousl; zaryvala nehty do kůže jeho ramen. Tiskl ji k sobě v naději, že bude-li jeho sevření dost pevné, už od něho neodejde; nemohla dýchat. Rozpustil se v teple a vlhku. Usnul.

Zdálo se mu, že leží na zádech. Marina seděla nad ním, na větvi zohýbaného cypřiše a její úsměv zářil na pozadí tmavomodrého nebe.

Pokud jsi jedinečný, je na intuici spolehnutí, pronesla pomalu a divadelně.

Ležel pod stromem a díval se na ni.

Nemáš klíč.

Neumíš otevřít ty nejdůležitější dveře.

Vnímáš se špatně.

Pokud se nepoznáš, bude tvé vědění povrchní.

Jako encyklopedie: sled dat, jmen a definic.

Recitovala. Mariani ji nepřestával pozorovat.

Bez prožitku a pochopení je poznání jen exhibicí.

Prožít znamená cítit.

Máš v sobě vášeň, smiř se s ní.

Musíš jí porozumět.

Smiř se s city.

Myslíš si, že se dají izolovat.

Mýlíš se.

Vstal, zul si polobotky, odhodil je na trávník, uslyšel dutý zvuk jejich dopadu a vyšplhal se na strom. Sedl si na větev vedle ní, políbil ji na ucho a ucítil vůni, která ho málem zbavila vědomí.

Večer tě zavedu na místo, které ti otevře jiný svět. Změní se ti život. Dostane nový smysl a rozměr. Už nebudeš sám.

Oči se jí leskly, barva zelených duhovek přecházela do šedé a panenky se jí zužovaly. Mariani očekával, že se promění v kočku. Konečně promluvil:

Nejsem sám, jsem s tebou. Kdy bude večer?

Marina napřímila bělostnou ruku a ukázala na obrovskou, ohnivou kouli, žhnoucí slunce nad metropolí sněhobílých vil, zlatých paláců a jasně zelených zahrad.

Tam, kde je slunce, tam bude večer.

Mariani chtěl něco říct, ale z nějakého důvodu nemohl otevřít ústa. Marina se k němu naklonila a zašeptala:

Miluji tě. Když jsi ve mně, když mě tiskneš k zemi, že nemůžu dýchat, a šeptáš, že jsem tvoje jediná. Kdykoliv si na to vzpomenu, lásko, jsem schopná se v ten moment udělat...

Chtěl ji líbat, ale jen svíral tvrdou kůru větve, na níž seděl.

Vášeň je hegemon.

Její recitace se proměnila v operetní árii. Ocitl se v centru oživlého kýče. Nad hlavou měla obrovské slunce a ve vysokém registru intonovala povědomou melodií.

Vášeň je pokrok, zpívala do ticha nad městem.

Za velkými činy

Je posedlost

Dosáhnout vrcholu

Vášnivá nenávisť je genocida

A v každém Nobelově nebi

Každém mrakodrapu

Za všemi sportovními utkáními

Je vášnivá potřeba

2.

V chladu jitra mžoural na orosený kámen zídky na obvodu prohlubně. Marina se k němu tulila přikrytá jeho zmuchlaným sakem. Vyšlo slunce, vzneslo se nízko nad horizont a přes jemný opar svítilo na město. Měk- ké světlo zahalilo návrší zahrad Villa Borghese do hávu těžko uvěřitelné skutečnosti. Mariani ji mimoděk přivinul k sobě, snad aby se ujistil, že se

mu nezdá. Stisk ji probudil. Vyšli mezi stromy. Prázdný park měl atmosféru obývacího pokoje. Vlhký zelený koberec tlumil zvuk jejich kroků, bylo dokonalé ticho, žádný zpěv ptáků ani hučení města zdálky. Došli k silnici dělící park od městské zástavby. Prosklený pavilon vozů Ferrari byl prázdný, jen pyšné nízké vozy osaměle plnily svůj úkol přitahovat pozornost.

„Vášeň,“ řekl Mariani při pohledu do výlohy.

„Každé to rudé auto je výsledkem vášně těch, kteří je navrhnou, vyrobí a za neuvěřitelné peníze nabídnou v takových pavilonech.“

Ukázal rukou k naleštěné vitrině a dotkl se skla. Zakoušel dosud nepoznané nutkání vzít do ruky kámen a mrštit jím proti blyštící se bláně. V duchu viděl úlomky skla dopadající na chodník. Opět jen přikývla.

„I koupi takového vozu žene vášeň. Jeho burácení rezonující v městských zdech je cosi jako orgasmus.“

„Ano,“ řekla. „Je to pro některé lidi způsob, jak se vášnivě zamilovat.“

„Nebo něco prostšího. Kompenzace krátkého penisu?“ zlomyslně pronesl do milosrdně pustého rána. Podívala se na něj s neskrývaným nesouhlasem.

„Závist.“

Její poznámka ho bodla. Rozhodl se nereagovat. Hledali známky života v ještě spícím městě. Občas kolem nich projela dodávka a na chodníku potkávali první chodce, kteří na ně hleděli. Navrhl jí, aby se osprchovali v jeho hotelu a objednali si snídani na pokoj. Odmítla. Procházeli tedy pomalu se plnicími ulicemi a hledali otevřené bistro. Asi po dvaceti minutách na jedno narazili. Mariani poručil sladké pečivo a kávu s mlékem. Sledoval, jak snídá. Nemohl se pohledem odpoutat od její tváře ještě pomačkané z noci v parku, rozčuchaných vlasů, probouzející se energie jejích očí. Vyšel ven koupit si noviny. Začetl se do článku o zasedání světové finanční instituce, které dnes ve městě začínalo, a vzpomněl si na své jednání s italským nakladatelem. Stěžoval si na bezpečnostní opatření a dopravní omezení. Četl, ale mnohem intenzivněji vnímal Marinu. V její přítomnosti bylo vše ostatní vzdálené, v druhém plánu. Strávil s ní noc, snídal v bistro. To bylo důležité. Od pobytu v Moskvě vedl dva různé životy, jen jeden z nich na čas ustoupil do pozadí, ale teď se v plné síle vrátil a opět se stal hlavním, tím, na čem záleží. Pohlídl ji po tváři.

O pár hodin později se procházeli špinavými ulicemi města a Mariani jí vyprávěl sen. Smála se bláznivému aranžmá a žertem ujišťovala, že nemá v plánu zpívat. Byli zabrání do rozhovoru, a tak si nevšimli lidí

pochodujících kolem nich s vlajkami a transparenty. Nechtěně se stali součástí jakési demonstrace. Aktivisté nesli rudé transparenty s italskými nápisy, na jiných byly srpy, kladiva a rudé hvězdy. Měli dobrou náladu profesionálně nazlobených lidí.

„Vida, zase manifestujeme za komunismus,“ utrousila ironicky. „Ale ale, soudruzi, toto přece není pořádná demonstrace. Nejdřív se musíte pečlivě seřadit, vyfasovat mávátka a transparenty se schválenými hesly a pak pěkně šup, každý ke své buňce. A nevyčnívat. Hesla budeme volat na povel!“

„Otevři si komunistickou konzultační živnost,“ doporučil jí ve stejném tónu. Ruštině nikdo nerozuměl, ale mladý pár postřehl Marininu teatrální deklamací a vyložil si ji jako zápal pro věc. Chlapec v oválené mikině se špinavými dredy a náušnicí na znamení solidarity stiskl ruku v pěst a vykřikl:

„Down with Clinton!“

Pokřik se ujal, v mžiku dav s vervou skandoval a žádal sesazení amerického prezidenta. Mariani s Marinou se pokoušeli vymotat z klubka lidí, těch však přibývalo. Sešli z prostorných schodů na náměstíčko zcela zaplněné demonstrujícími. Nebyli tu jen Italové, ale také Palestinci přirovnávající na svých transparentech izraelského premiéra k Hitlerovi. Kurdští komunisté tančili s řeckými a zpívali nesrozumitelnou píseň. Globalizovaná demonstrace proti globalizaci nabírala obrátky. Na konci náměstíčka zahlédl Mariani policejní kordon, hradbu z příleb, obušků a štítů. Snažil se prodat na okraj. Když už skoro úlevou vydechl, objevila se před ním ulice opět zatarasená policisty. Byla to však dopravní policie, jen pár pokušujících chlápků v uniformách. Bez námitek je pustili. Mariani vytáhl ze zadní kapsy mapu města, zorientoval se a hledal cestu k hotelu. Lidé se hemžili ulicemi a minutu od minuty houstla jejich koncentrace. Demonstrace pravděpodobně propukaly i spontánně. Došli k zaplněnému prostranství, na němž stála skupinka mladých mužů v černém, s černými rouškami přes ústa a černými šátky na hlavách. Chodili kolem protestujících a třímali železné tyče, jaké vídal zalité v betonu kvůli vyztužení. Z jejich pohybu číselo sebevědomí. Někteří lidé na ně nesouhlasně pískali.

„Another world is possible,“ křičela zrzavá dívka v khaki kalhotách sedící na ramenou přítele a prsty ukazovala symbol míru. Černá eskadra jim zmizela z očí.

„Dnes nebude jednoduché nedemonstrovat,“ poznamenal Mariani. Na Marině poznal, že by odsud ráda zmizela. Prošli několika ulicemi,

ale vždy, když si mysleli, že se vzdalují srocení, natrefili na sešikované policejní řady, za něž se nedostali. Na jednom rohu zahlédl obchod s potravinami a pocítil žízeň. Odhadoval, že Marina je na tom podobně. Prodejna však byla zavřená, stejně jako bufet McDonald's naproti. Za sebou zaslechl pískání. Otočil se. Znovu tu byli černě odění muži s tyčemi. Jeden bleskově proběhl dopředu. Neměl tyč, zato nesl dlažební kostku.

„Zbabělci! Hlupáci!“ volali na ně protestující. „Mír, mír! Kvůli vám nás ta prasata zase seřežou!“

Muž položil dlažební kostku na zem, vyhrnul si šátek přes nos, nasadil černou kapuci, sehnul se a už měl zase kostku v dlani. Pak vystartoval proti restauraci a mrštíł kostku do výlohy. Výhled na barevného klauna se Marianimu proměnil v plochu potaženou bílými pavučinami prasklin. Sklo se nerozbilo, kostka se od něj odrazila, zato se spustil nesnesitelný zvuk alarmu. Černé komando přiběhlo až k ječící výloze a tyčemi dokončili, co před několika sekundami začal jejich kolega. Sklo se sypalo na chodník.

Kolem anarchistů poskakovali fotografové a zaznamenávali řádění. Část party s tyčemi, která nepronikla do restaurace, obrátila svoji zlobu proti zaparkovaným autům. Mladíci dupali po střeších, bušili do oken, vybíjeli reflektory; usilovali o co největší škodu. K alarmu z McDonald's se přidaly ty z vozidel. Vtom ho kdosi mocně praštil do zad. Měl co dělat, aby udržel rovnováhu. Když se otočil, zjistil, že nedostal úmyslnou ránu. Dav se teď přeskupoval vlastní silou a jedna z takových spontánních vln ho srazila. Pokynul Marině, aby šli těsně podél budov. Opatrně postupovali směrem, kde tušil nákupní třídu. Když se na ni po několika minutách dostali, přivítal je pach slzného plynu. Koncentrace lidí na bulváru byla nižší, většina běžela směrem od prostranství. Dali se do mírného klusu. Marina běžela bosá po tvrdé vozovce. Střepy, napadlo Marianiho. Nabídl se, že jí ponese, Marina však nechtěla.

Všechny obchody zavřely a některé výkladní skříně chránily dřevěné desky nebo kovové žaluzie. Na křižovatce zahlédli tři karabiniéry ve rvačce s demonstranty. Jeden rvač se zmocnil obušku a mlátil jím policistu po zádech. Odkudsi přijel džíp, seskákalo z něj několik dalších karabiniérů a hlouček rebelů se obrátil na útěk proti Marianimu a Marině. Točící se vítr zahalil ulici do bílého štiplavého dýmu. Rozkašlali se. Slzný plyn řezal do očí tak, že je museli zavřít. Nemohli dýchat. Kolem běžící černý muž s šátkem přes pusku vtiskl Marianimu do ruky plastovou láhev s vodou

a naznačil, že si má omýt oči. Než stačil poděkovat, byl mladík pryč. Omyl oči nejdřív Marině a pak sobě, vypláchli si ústa a zbytek vody v láhvi schoval do kapsy saka. Vítr přivál další porci bílého dýmu. Ocitli se v neuchopitelné dystopii. Před očima se mu střídala žlutá omítka okolních domů, potrhané chuchvalce slzného plynu a první hořící auta. V uších bolely rozječené policejní sirény a pišticí alarmy, dráždil je zvuk metodicky rozbíjeného skla výkladních skříní. Kvůli kamenům, které demonstranti vrhali proti policejním šikům, se schovávali ve výklencích před vchody. Černí útočníci atakovali ve vlnách. V houfech přibíhali k policejním kordónům, vrhali na ně, co bylo k dispozici – kameny, dlažební kostky, kusy železa –, a pak se rychle stáhli, aby se nedostali do početního oslabení. Karabiniérů přibývalo. Mariani obdivoval jejich klid a zkušené pohyby. Všichni byli dokonale připraveni, tančili ve skrumážích mezi zmatenými lidmi a pohybovali se s jistotou baletních mistrů. Ve zmatku ulice, směsi zlomkových vjemů, poutaly pozornost jejich elastické modré kalhoty s červenými lampasy. Jako kdyby to byli oni, karabiniéři, kdo tento kus navrhl, udělal choreografii a zinscenoval spolu s ochotníky potácejícími se od jednoho kraje ulice ke druhému. Obdivoval i Marinu. Po neslitovném povrchu tančila bosé sólo. Děsil se střepů před obchody, ale vyhýbala se jim s imponující obratností. Pohybovala se vpředu před ním a uličními piruetami mu ukazovala cestu z nejhoršího.

Z vedlejší ulice vjelo na bulvár velkou rychlostí šest služebních džípů s otevřenou korbou. Na každém z nich sedělo několik ozbrojených karabiniérů. Přes vřavu slyšel kvílení kol a ječení brzd. Nacházeli se teď s Marinou na půli cesty mezi vozidly a houfem černooděnců. Předpokládal, že se rozutečou, ale stal se opak: rozběhli se směrem k nim. Karabiniéři se snažili bryskně seskočit. Někteří to nestihli a anarchisté je obklíčili. Chaos kolem aut zesílil. Zahlédl Marinu, jak chce proklouznout mezi dvěma vozy, kde se zdálo být méně těсно. Kvílení dalších sirén. V zatáčce spatřil dvě vozidla s policejními posilami. Prudce zatočila, velkou rychlostí mířila ke skrumáži a zmizela mu z očí za stojícími auty. Znovu brzdy a ohlušující rána. Povyk zesílil, anarchisté křičeli a pustili se do karabiniérů vším, co měli po ruce. Oběhl lidi u aut. Jeden džíp narazil zezadu do druhého, měl zdemolovanou kapotu a kolem leželo několik demonstrantů, kteří se mu připletli do brzdové dráhy. Na druhé straně havarovaného auta slyšel jekot jednoho z policistů a chrčení přenosné vysílačky. Hledal Marinu, ale v černomodrém davu ji nezahlédl. Otočil se. Stála tam sanitka a přijížděla další, tentokrát velmi pomalu. Sirény, křik.

Vzhlédl a strnul: dva ošetřovatelé nesli do sanitky její bezvládné tělo. Bílá špinavá ruka visela přes hliníkový okraj nosítek jako končetina loutky. Marianiho ovládl bazální strach. Nejdřív chtěl jít za ní do sanitky, ale karabiniér ho důrazně odvedl na stranu, kde stál ošetřovatel. Vysmekl se, poodešel pár kroků, sedl si na asfalt před hořící Fiat Brava převrácený na střechu a dal se do pláče.

3.

Nemohl se dobrat informací. Byl jako plavec tempující proti proudu kalné řeky; proud byl silný a jeho mocné záběry ho nejmýš držely na místě. Volal do nemocnice několikrát denně, nikdo s ním však nebyl ochoten mluvit. Před jejím pokojem drželi stráž policista a pracovník konzulární služby Ruské federace. Marně vysvětloval, že je jejím přítelem. Věřil, že je naživu, a došlo-li by na nejhorší, řekli by mu to. Odložil odlet do Spojených států. Několikrát byl na policejním výslechu a po jednom sezení si ho vzal stranou mladý detektiv.

„Máme striktní pokyn z ministerstva zahraničí o vaší přítelkyni nevydávat informace. Nezlobte se, mohli bychom se dostat do problémů. O věc se prý zajímají v Kremlu a veškerý informační tok kontroluje ruský velvyslanec.“

Detektiv mu položil ruku na rameno.

„I nám je to divné. Rusové jsou posedlí prestiží. Mezi zraněnými je několik jejich občanů. Cirkus dělají jen v tomto případě.“

Vyšel z nemocnice, zašel do prvního baru a objednal si vodku s pomerančovou šťávou. Byl to skoro reflex; přitom si nepamatoval, kdy si tento nápoj dal naposledy. Na stolku ležela anglická příloha novin *Corriere della Sera*. Psali o zabitém anarchistovi, kterého v panice zastřelil karabiniér, když se po něm výrostek ohnal těžkým hasicím přístrojem. Bylo mnoho zraněných, někteří vážně. Stamilionové škody. V nemocnicích leželi lidé z mnoha zemí a také několik Rusů, ale Marinino jméno nezaznamenal. Třetí den po demonstraci se probudil a v otevřeném okně uviděl obludného krkavce. Trhaně přecházel po římse a černými korály očí nahlížel do pokoje. Jeho černomodré peří se lesklo v ranním světle. Muselo být brzy. Chtěl se natáhnout po hodinkách na bělostném

nočním stolku, ale cosi mu v tom zabránilo. Zavřel oči, a když je otevřel, krkavec tam stále defiloval. Nevermore. Beznaděj přicházela k ránu. Za pár hodin bude líp, možná ho dokonce pustí k ní a on se dozví, proč se vrátila. Probudil se. Okno bylo zabouchnuté, po ptáku ani památky. Osprchoval se a v hotelové restauraci usedl ke snídani. Co mu chtěla říct? Cosi o emocích? Vášni? Viděla do něj lépe, než si myslel? Byl vytržen z vědomí, které dosud jako důvěrně známý nábytek obklopovalo jeho život. Do restaurace se přes husté koruny stromů dralo denní světlo. Slyšel tlumený hovor snídajících hostů. Mezi nimi se ležérně pohybovali dva číšníci, jeden měl na rtech postřehnutelný úšklebek. Neviditelné síto líného nezájmu prostupovalo hotelem, jeho starými zdmi a moderními koupelnami. Na demonstraci zemřel chlapec, několik desítek lidí skončilo v nemocnicích, ale tady se zastavil čas. Myslel na nejhorší a přitom klidně seděl, snídal a dotvářel stylovou lhostejnost drahého hotelu. Kdyby zemřela, úšklebek z číšnickovy tváře nezmizí.

Neměl nic na práci. Pochyboval, že by se dokázal soustředit na cokoli jiného než na plavbu proti proudu kalné řeky. Prošel pár galerií, ale obrazy se slévaly v kaši barev, kterou jedl a za pár minut na ni zapomněl. Znovu navštívil nemocnici. Vyjel výtahem do třetího patra a prošel dlouhou chodbou. Před Marininým pokojem tentokrát nikdo nestál. Chtěl nahlédnout dovnitř, zastavila ho však ošetřující sestra. Doktor mu sdělil, že Marina už v nemocnici není. Nic se nedozvěděl. Vrátil se do hotelu a zatelefonoval na ruské velvyslanectví. Bez výsledku. Diplomaté kolem ní vystavěli hradbu – informovat prý budou jen rodinu. Napadlo ho zavolat na policii. Detektiv nechtěl mluvit po telefonu, ale souhlasil se schůzkou. U kávy mu prozradil, že ji odvezli do Ruské federace. Lékaři její převoz nedoporučili, navrhovali vyčkat několik dní, ale Rusové trvali na svém. Víc buď nevěděl, nebo zamlčel. Odpoledne a celý druhý den strávil čtením novin. Ještě jednou volal na policejní ředitelství, a také na ministerstva vnitra a zahraničí a předstíral, že je reportér. Mladý anarchist a byl jedinou obětí demonstrace.

Jeho římská pouť byla u konce. Naposledy vystoupal do parku. Bylo pod mrakem. Prošel místa, na kterých se s Marinou zastavil, neodhodlal se však dojít až k prohlubni v zahradě Hořkých pomerančů, kde spolu strávili noc. Park byl fádni, pokrytý udupanou žlutou trávou. Nočním letem odcestoval do Spojených států. Při startu pod sebou pozoroval zátoku osvětlenou měsícem. Lodě, zářící do tmy jako roztavené zlato,

se rychle zmenšovaly. V Bostonu si hned druhý den po přeletu zažádal o turistické vízum do Ruské federace a s pocitem úlevy je dostal. Vzal si dovolenou a koupil letenku na Jaltu, kde strávil několik frustrujících dní ve špinavém, předraženém hotelu, ale jeho pátrání nepřineslo výsledky. Došel k závěru, že neobstál, že se v rozhodující chvíli nedokázal chopit šance vést plný život. V záchvatech sebelítosti to přičítal osudu, racionálně však věděl, že s tím osud nemá nic společného, že to nebyl nedostatek štěstí, ale jeho vlastní neschopnost a zbabělost. Jaltské pátrání se dlouho a marně snažil vytěsnit z paměti.

Kapitola třetí

Edmond Dantès Kremelský

1.

U stolku zavonělo espresso. V časném odpoledni byla terasa kavárny před obchodním centrem skoro prázdná. Mariani si od pultu přinesl hit sezóny, kávu z vietnamských bobů prošlých zaživacím traktem cibetky, doplněnou po okraj hustým mlékem. Na stolec položil vlhké noviny a paperback zakoupený před chvílí v knihkupectví. Od římského dramatu uplynulo deset let. Pracoval teď jako manažer nadnárodní korporace a přednášel na univerzitě, kde kombinoval teorii řízení s literární tvořivostí. Každý jarní semestr vedl seminář na téma management a Shakespeare. Když o něj projevila zájem média, hodnota jeho „značky“ stoupla a Mariani si příjmově polepšil. Přes skleněnou stěnu viděl až do obchodu s knihami. Vypadal jako mnoho takových v Americe. Prostorné, světlé místnosti, křesla pro zákazníky s chutí se začíst a integrovaná kavárna. V tuto dobu se mezi regály procházely hlavně ženy. Zkusmo hledal román spisovatele, jehož si oblíbil od chvíle, kdy si v krámku na Venice Beach vybral jeho prvotinu a ještě na pláži se do ní začetl. Kniha tehdy urazila ortodoxní muslimy a vyvolala bouře s desítkami ušlapaných. Mariani ji teď na pultech nenašel. Později o této absenci mluvil s Deanem, kamarádem z místní univerzity.

„Vláda má strach,“ vysvětloval Dean. „Na Ostrově je klid. Nač tedy provokovat muslimskou menšinu? A hlavně, muslimskou většinu za úžinou. Je chudší, radikálnější a závistivější. Zdejší bohatství jim nedá spát. Klid může být jen slupkou na povrchu. V šedesátých letech tady byl jeden pogrom za druhým a starší politici si to dobře pamatují.“

Mariani usrkl sladké kávy a vzal do ruky noviny. Jeho vlhké dlaně zanechávaly na měkkém papíře tmavé důlky, pot mu stékal po tváři i nahých předloktích a kapal na dlažbu. Přiletěl v období dešťů, přšelo však jen několik minut denně a horko a vlhko se daly snést. Ruch ulice odváděl jeho pozornost od zpravodajství. Prohlížel si barvy velkorysé nákupní třídy, na níž doznávaly vánoční motivy a začínaly přípravy na čínský Nový rok. Elegantní lidé procházeli kolem a působili překvapivě uvolněně. Očekával spíš

usilovnou zdvořilost ztuhlého politického systému. Měl schůzku s panem Wu. Hned po přeletu našel v recepci jeho vzkaz. Pod umělým vodopádem v atriu hotelu si dal vodku s džusem a otevřel bílou obálku.

Dobrý den, Mariani, vítejte. Nebudu Vás zdržovat formalitami, těch si na Ostrově užijete dost. Přejdu k věci. Sejdeme se zítra v 11 hodin v klubu Caymon, který se nachází v bezprostředním sousedství hotelu. Dojdete tam pěšky a s sebou nebudete mít nic – nahrávací zařízení, poznámkový blok, prostě nic.

Žádný podpis, datum, nic, co by napovídalo, kdo a kdy vzkaz na drahém papíře napsal a nechal doručit. Ačkoliv si Mariani zařídil přednášku na obchodní univerzitě a byl zvědavý na tento zázrak, o němž se psalo v odborném tisku jako o nejlepší vzdělávací instituci v regionu, přicestoval kvůli Wuovi. Firma, pro kterou pracoval, se rozhodla vstoupit na trh sousední země. Wuových služeb běžně využívaly americké korporace, které se bály dávat úplatky. Nad hlavou jim visela hrozba amerického federálního zákona o korupčních praktikách v cizině, na nějž několik manažerů doplatilo vězením. Wuova agentura, Wu Wonders, dělala špinavou práci.

Den po přeletu si unavený a nevyspalý Mariani oblékl plátěný oblek, vyšel z hotelu, odmítl nabízený taxík a vydal se napravo. Tvrdá pouliční dlažba mu připomněla drsné struhadlo manhattanských chodníků, které v tuto roční dobu pokrýval led. Podíval se na hodinky. Bylo pět minut před jedenáctou, když se před ním objevila nízká hacienda v koloniálním stylu. Nad průčelím byl výrazný nápis Caymon Club, Private. Pod ním parkovalo několik lexusů. Širokou ulici kryl tunel bujné vegetace, jenž jí stínil před matným sluncem schovaným za clonou srážejícího se vzduchu. Mariani zazvonil a branka se sama otevřela. Vstoupil do klubu s vysokým stropem a stěnami obloženými tmavým dřevem. Sedl si k baru. Číšník v bílém saku mu nabídl ovocnou šťávu. U stropu vrzala v pravidelném rytmu vrtule větráku. Wu měl zpoždění, což bylo prý netypické. Měl pověst přesného, pedantského a strohého konzultanta. Deset minut po jedenácté mu jiný číšník přinesl telefon.

„Pro vás, pane.“

Ve sluchátku se ozval omluvný hlas. Řeší prý problémy své dcery, je mu líto, ale nemůže přijít. Odměřenost z dopisu byla tatam. Domluvili se na schůzce v nákupním centru brzy odpoledne mezi druhou a půl třetí.

„Přesněji to neumím určit,“ vysvětloval Wu.

Mariani tedy na terase kavárničky popíjel sladkou kávu, sledoval dění na ulici a čekal. Pět minut před půl třetí dosedl k jeho stolku Číňan v triku s límečkem. Na očích měl sluneční brýle, bylo mu asi padesát a byl vyšší postavy. Pocházel z Číny, ale už skoro dvacet let žil zde, na Ostrově, kde také založil svoji firmu. Tvrdil o sobě, že emigroval z komunismu. Do Pekingu a Hongkongu létal několikrát ročně. Buď ho komunisté považovali za bezvýznamného, nebo ho využívali.

„Psal jsem, že s sebou nemáte mít žádné papíry,“ podotkl a vyčítavě pohlédl na stolek, kde ležely noviny a kniha.

„Nemám nic na psaní,“ bránil se Mariani.

Wu si ho prohlédl, sejmul brýle a položil je na stolek. Byl obeznámen s trhem Marianiho firmy a všemi náležitostmi. Hovořil rychle a ohleduplně používal eufemismy. Jednání trvalo hodinu, konzultant byl přesný, cílevědomý a vyznal se v detailech. Působil odměřeně, avšak Mariani pochopil, že spíše než vlastnost je to styl. Na rozdíl od Marianiho se nenechal rozptylovat divadlem ulice. Ani jednou se neohlédl za ženami vstupujícími do obchodního domu. Později, v hotelovém pokoji, si Mariani nechal vyžehlit oblek, otevřel lahvičku vodky a ve sklenici ji smíchal s pomerančovou šťávou. Potom si sedl k pracovnímu stolu pod velkým zrcadlem a dokončil osnovu zitřejší přednášky. Pohlédl přes sklo na šerící se město, na mrakodrapy nápaditých tvarů lesknoucí se v bouřkou pročištěném vzduchu, na odraz zapadajícího slunce v budovách finančního centra. Vzal do ruky průvodce. Nalistoval seznam restaurací ve čtvrti, o níž četl v časopisech, a chvíli přemítal, zda raději nezůstane v pokoji u knížky a televize. Myšlenku zavrhl. Povečeřel ke své spokojenosti a pak se prošel po širokém bulváru plném vegetace, aut a obchodů. Rušněji se zdálo v postranních ulicích, kolem hotelu Crowne Prince kroužily bílé limuzíny s černými okny, před kavárnou Starbucks postávali kuřáci. Posadil se na lavičku obrácenou zády k rušnému provozu a promýšlel přednášku. Byla to zhuštěná verze jeho předmětu management a Shakespeare, v níž tvořivost kladl do souvislosti s občanskou společností a demokracií, což mohlo být na Ostrově citlivé téma. Takzvaná teorie asijských hodnot, podle níž jsou Asijci předurčeni pro podnikání a obchod, ale ne demokracii, tu byla stále oficiální doktrínou.

V davu před kavárnou si všiml pohledné čínské dívky. O hlavu převyšovala lidi kolem a Mariani si myslel, že stojí na vyvýšenině, ale když

se otočila k němu a popošla k okraji bulváru, odhadoval, že musí být stejně vysoká jako on. Nesla si knihu se zelenou obálkou. Marianimu se na tu dálku ani v dobrém pouličním osvětlení nepodařilo rozluštit její název. Skupina kuřáků před kavárnou prořídla, zato uvnitř bylo plno. Měl chuť na kávu z vietnamských bobů, Starbucks ji však nenabízel. Čiňanka telefonovala, zřetelně opakovala jakousi adresu a nepřítomně na něj hleděla. Těsné tričko s příčnými pruhy akcentovalo její sportovní postavu. Pak zastavila taxi, nasedla a byla tatam. Vstal a odebral se k hotelu. Procházel teplou nocí, nebe bylo jasné a přímo nad hlavou v prodloužené kolmici mu svítil měsíc. V hotelovém pokoji sebou praštil na postel a dálkovým ovladačem zapnul televizor. Na sportovním kanále vysílali fotbalový zápas žen. Všechny hráčky měly černé vlasy, byly stejně vysoké a zarputilé. Únavou protažené asijské tváře. Čína proti Severní Koreji, stálo v levém rohu obrazovky, nula-nula, přibližně polovina druhého poločasu. Družstva se odlišovala jen barvami dresů. Jejich styl byl atletický, mocný... Fascinovaně hleděl na hru vypracovaných stehů a krátkých sprintů. Hrál se na obrovském stadionu skoro bez diváků. Napadlo ho, jestli ženský fotbal posuzují mužští rozhodčí. Hledal tedy v záběru, ale nepodařilo se mu sudího objevit a při tom úsilí usnul. Probudil se, když digitální budík ukazoval 3:15. Vypnul televizi a zhasl světlo. Za velkým oknem do noci zářila světla věžáků. S pocitem příjemně odcházející energie opět usnul.

2.

První dvě přednášky, jedna dopoledne a druhá brzy po obědě, skončily úspěchem. Mezi nimi se sešel v moderní univerzitní restauraci s doktory a členy katedry komunikačních studií.

„Vynikající přednáška!“

Jeho hlavní hostitel, zubící se padesátník a šéf katedry pan Wang, byl nadšen:

„Ovace jsme ještě neměli.“

Mariani jedl polévku z kokosového mléka a sledoval reakce spolustolovníků. Z profesně zdvořilých úsměvů se nedalo odvodit nic. Přesto se jeden kolega osmělil k polemice.

„Nevím, jak je vaše teorie o tvořivosti a demokracii uplatnitelná ve společenských zřízeních, jako je naše.“

„Není to teorie,“ odpověděl snad příliš rychle. „Jen hypotéza založená na kritickém rozboru. Pozorování.“

„Dobrá, nehrajme si se slovy,“ řekl muž zdvořile. Byl mezi hostiteli nejstarší. Mariani čekal, zda se do diskuse nevmísí skotský profesor, který zde dlouhodobě hostoval a byl výřečnost sama, jednalo-li se o výši platů a doporučení na noční kluby. Teď byl jak mumie.

„Myslel jsem, že katedra komunikace je na hraní se slovy založena,“ zažertoval Mariani.

Smích kolem stolu.

„Touché, doktore,“ řekl kolega, jenž polemiku zahájil.

Srdečný smích z jeho tváře nějakou chvíli nemizel, což Mariani pochopil jako potvrzení, že se mu povedlo vyhnout se nechtěnému tématu. Předem si zjistil, že profesor publikoval knihu o metaforách v projevech ministerského předsedy, zakladatele městského státu. Městský stát – jak přitažlivě znělo Marianimu spojení těch slov! Dějinná exotika. Před čtyřiceti lety rybářská kolonie, přístav žijící ze zašlé slávy britského impéria, překladiště zboží v ústí řeky ovládané etnicky rozrůzněnými čínskými gangy; do toho pogromy, boje mezi Malajci, Čiňany a Tamily. Dnes, kvůli kombinaci osvícené diktatury a obchodu, jedno z nejbohatších míst na zeměkouli. Pod povrchem pořádku a prosperity však Mariani tušil změnu. Jevy běžné v jiných metropolích oficiálně neexistovaly, v novinách se o nich nepsalo, ale život si našel cestičku zadním vchodem. Marianimu bylo líto, že se nemůže zdržet déle a proniknout za zeď prvních dojmů.

Obchodní univerzitu, na níž přednášel, založila vláda před pěti lety podle amerických vzorů. Na profesorská místa najímala absolventy světových univerzit, jimž nabízela lepší platové podmínky, volnost při vytváření osnov a odpovědnost za formování fakult. Založením školy dával režim tiše na srozuměnou, že si přeje pozvolnou kulturní proměnu. Na přednáškách a seminářích se profesori snažili studenty uvyklé memorování přimět k diskusi. Po obědě ho sekretářka katedry, Čiňanka jen o něco starší než posluchači, vzala na výlet do místní zoo. Instituce se pyšnila neobyčejnou tygří smečkou. Vlhké listy tropického porostu jiskřily do líného dne, sekretářka se smála jeho vtipům a obdivovala jeho uvolněnost. Věděl dobře, co má na mysli, ale předstíral, že nechápe. Ve stánku nedaleko paviánů koupil limonádu, a když jí podával pohárek, lehce se dotkl její dlaně.

„Lidé tady si pořád dělají s něčím starosti. Vy jste tak bezstarostný.“

„Snad kulturní rozdíly?“

Zadávala se na něj s inteligentní zvědavostí. Vysvětloval, že si přece Číňané potrpí na dekorum. To je dřina, která vyžaduje být neustále ve střehu. Uvolněnost je podezřelá, může být snadno považována za frivolnost. Sekretářka snad poprvé za celý den zvážněla.

„Víte hodně, ale nevíte všechno.“

Nasedli do vláčku a odjeli do afrického sektoru. Vyprávěla mu o přítelkyni žijící v Kanadě.

„Nedávno mi telefonovala a líčila tamní oblohu. Rozlehlou, modrou, bez mraků. Bez ohledu na roční dobu. Tak široké nebe, tak hluboké. Nic podobného předtím nezažila.“

„I v Kanadě jsou mraky,“ poznamenal Mariani. Podívala se na něj, jako by kazil hru, jejíž pravidla nepochopil. Pokračovala:

„V létě se s přítelem milovala na louce pod lesem. V pravé poledne! Ležela na zádech, dívala se na oblohu a dosáhla orgasmu. To je štěstí.“

Rozloučili se před zoo. Každý nastupoval do jiného taxi. Mariani sice navrhl skleničku v hotelu, omluvila se však. Řekla, že jede daleko, na druhou stranu metropole. Políbil ji na ústa. Několik vteřin se dotýkali rty. Neodtáhla se. Pak je mírně otevřela a vsunula mu jazyk do úst. Zmateně odpovídal. Přesto po chvilce nasedla do auta a odjela.

Řidič se oplzle zubil.

„Vaše přítelkyně je velmi krásná. Japonka, že?“

Mariani povečeřel v atriu hotelové restaurace pod umělým vodopádem. Padla na něho únava z časového posunu a nezvyklého klimatu. Nepřítomně sledoval práci hbitých číšníků, jejich naučené pohyby, vyleštěné stříbro příborů a barevné nádoby s ovocnými šťávami. Cítil vůni kávy a čaje. Za hradbou květin v hale před recepcí se dva muži pustili do slovní potyčky. Rychle od nich odcházela žena; mohla být příčinou nesváru. Mariani zahlédl její vysokou postavu mizící v hotelových dveřích, mířící kamsi na ulici, z dosahu nepřijemností, jež hlasitá hádka v decentním prostředí mohla přivolat. Zdálo se mu, že ji už viděl, ale nebyl si jist. Vysoká, sportovní postava, kratší černé vlasy. Dívka z bulváru?

Ráno se necítil dobře. Na dopoledne měl naplánované jednání s Wuem v hotelovém salonku s výhledem na japonskou zahradu. V noci se díval do dvou hodin na televizi, opět sledoval fotbalový zápas žen Číny a Severní Korey, napínané svaly bledých, potících se fotbalistek, hru bez gólů

a rozhodčího. Nevěděl, jestli jde o nový zápas, nebo o opakovaný záznam, a zase usnul před koncem. Při jednání o registraci firmy cítil bolest hlavy z nedostatku spánku. Měl rozhovor vést, Čiňan však překypoval silami. Mariani poslouchal, kladl doplňující otázky a byl Wuovi vděčný za jeho úspornou efektivitu. Když obsluha přinesla do salonku sendviče a džus, jednání právě končilo. Mariani se musel přemáhat, aby pozval partnera na oběd. Doufal, že odmítne. K jeho zklamání se tak nestalo, Wu nabídku přijal, proto se přesunuli do restaurace pod umělým vodopádem. Wu si objednal krvavý steak. Mariani ho sledoval. Po chvíli Wu ukázal ostrým vroubkovaným nožem na kus masa na talíři a položertem poznamenal:

„Moje novoroční předsevzetí: proniknout do tajů amerického života. Začínám steakem.“

Když Mariani nereagoval, Wu pokračoval: „Mám děti ve Státech. Dcera se vdala a syn pracuje v bance. Oba mají za sebou absolutorium americké střední školy a diplomy z amerických univerzit.“

Mariani si nebyl jist, zda je Wu na amerikanizaci potomků pyšný.

„Možná byste se spíš než na steak měl vrhnout na biopotraviny. Salát z rukoly a organická strava. Steak jsou padesátá léta... Jak se vyrovnáváte s amerikanizací svých dětí?“

„Složité,“ odpověděl Wu. „Jsem rád, že se jim daří, že žijí ve svobodné zemi a budou mít snadnější život, než jsem měl já. Než mám já. V jistém smyslu,“ podotkl.

„Jenže když přijedou na pár dní domů, moc jim nerozumím. Drobnosti. Zapomínání jazyka. Když byla dcera na střední škole a poprvé přijela na prázdniny, pořád žvýkala, měla na sobě neforemné džínsy, které jí neustále sjížděly, takže jí byly vidět... no... vždyť víte, co myslím. Nohavice širokých kalhot vláčela po zemi, šlapala si na jejich špinavé okraje, ale v žádném případě nechtěla nosit opasek. Nic se jí nelíbilo, o všem diskutovala.“

Wu se trpce usmíval. Pryč byl protřelý lobbista, místo něj tu seděl zranitelný otec, jenž si neví rady s odchodem dětí do ciziny.

„To je naštěstí pryč. Z dcery je mladá dáma. Ale když jsou oba doma a mluví spolu, polovině jejich rozhovorů nerozumím. Povídají si o filmech a hercích, o kterých jsem v životě neslyšel. Kupují si knížky v angličtině. K narozeninám dala bratrovi agroturistický výlet do Jižní Ameriky! Za to přece nepotřebuje platit tisíce dolarů a průvodce! Rád je vezmu do vesnice, kde se narodil můj otec, a uvidí takové agro, že budou zírat.“

Marianiho přešla bolest hlavy. „Co se s tím dá dělat?“

Wu k němu vzhledl od steaku, který systematicky obkličoval od tučnějších okrajů ke krvavému středu.

„Na to jsem se chtěl zeptat já vás, Mariani. Vy jste se ve Státech narodil?“

„Ano. Moji prarodiče přišli ze střední Itálie. Jsem v rodině první, kdo neumí jazyk. Otec ještě mluví solidní italštinou.“

„No vidíte,“ poznamenal Wu. „Někdy mám pocit, že moje vlastní děti už za deset let nebudou umět čínsky.“

Mariani periferně sledoval ruch v hale za květinovou bariérou. Nově příchozí utvářeli netrpělivou řadu před několika zaneprázdněnými recepčními.

„Jezdíte tam? Jezdíte domů?“ zeptal se Wu.

Nebyl si jist, co tím myslí.

„Jezdíte do Itálie?“ upřesnil Číňan.

Marianimu se známým způsobem sevřelo v hrdle.

„Pane Wu, já jsem doma v Massachusetts. Kousek od Bostonu. A do Itálie od jisté doby nejzdím vůbec.“

3.

Večer se na Ostrov snesl rychle. Horko polevilo. Vzduch sytila vlhkost, tlení a vůně květin, symbióza života a dekadence. Metropoli prostoupila industriální mlha, povrchy se leskly jako po přesunu hlemýždí armády. Přešla, posunula frontu, vyleštila kůži listů na stromech, vyhladila kluziště oken, ztemnila mapy na zdech domů a fólií potáhla černý asfalt ulice. Procházel městem posílen spánkem a malajskou večeří. Pokoušel se nemyšlet na odpolední výjev, ale nešlo to.

Vzpomínka na ni se vrátila s ničivou obrazností.

Před několika hodinami se probudil v hotelovém pokoji, nahý pod závojem prostěradla, a když otevřel oči, cítil se příjemně osvěžen. Obrovské okno vpouštělo do pokoje poslední minuty denního světla. Projel zpravodajské kanály, vybral jeden z nich a odešel se opláchnout. Vtom přes šum vody stékající do umyvadla zaslechl povědomé jméno a zároveň mu na okolí žaludku zaútočil důvěrně známý pocit, který dokáže

shodit server na několik dní. Vrátil se do pokoje a usedl na postel. Celou obrazovku zabíral muž v šedém obleku a bílé košili bez kravaty, jenž seděl v jakési kleci. Krátce sestřižené vlasy prošedivěly, neoholená tvář prozrazovala úzkost, brýle s tenkými obroučkami se opíraly o delikátní nos. Obraz byl žlutozelený, takže připomínal scénu z Tarkovského filmu, nebylo ovšem pochyb, že je realitou.

Garry Ardanjanc, ruský miliardář. Zatčen údajně pro daňové podvody, slyšel televizního hlasatele.

Nehýbal se a poslouchal.

Ardanjancův majetek byl převeden pod správu státu na základě dekretu podepsaného ruským prezidentem, intonoval hlasatel.

Zapnul laptop, z minibaru si vzal vychlazenou lahvičku vodky, smíchal ji s pomerančovým džusem a zasedl k internetovým zprávám. Jako v transu četl o Garryho zatčení. Ukázalo se, že k divadelní scéně v kleci, již prezident zastrašoval Garryho spojence, došlo už včera. Mariani pročítal ruské zdroje a skončil analýzou na americkém webu.

Oběť politické perzekuce... návrat studené války?... platí cenu... postavil se mocenské mašinérii... odmítl kolaborovat s bývalými agenty KGB, kteří v Rusku vládou...

Naráz vypil skleničku. Tedy mučedník. Z Garryho je mučedník. Pocítil odpor z vodky na vnitřní straně rtů, ze vzpomínek. Příčilo se mu, že z něj teď novináři udělají hrdinu. Seděl nahý v koženém křesle, pravou dlaní svíral počítačovou myš a sledoval se v zrcadle. Nepoznával se, byl tam někdo jiný, patřící do objektivní reality. Předmět pozorovaný z laboratoře. Opět měl před očima Marinu v minisukni nasedající do zeleného jaguáru, opět si představoval, jak ji krémová kůže studí do stehén. Vnitřnosti mu zalévalo horko škodolibé radosti z Garryho zatčení a do očí se mu tlačily slzy. Vstal a lehl si na postel. Před časem někde zaslechl úryvek rockové písně.

Vzdal jsem minulost, protože se mnou nemá slitování, zpívalo se v ní.

Přesně, pomyslel si tehdy. Teď se minulost nemilosrdně vrátila. S Mariniým odchodem se pokoušel vyrovnat několik let, ale jen utlumil schopnost cítit cokoliv silného. Zažil několik krátkodobých vztahů, které nikam nevedly. Zároveň se mu začalo zdát, že se svět ocitá tam, kde ho nečekal a kam se mu za ním nechtělo. Život pádil mimo něj rychlostí nedávající naději na dohnání. Byl profesně úspěšný, ale stejně tak si dokázal představit,

že by nebyl, že by se uchýlil jako vyděděnec do nějaké africké země a vydal napospas osudu. Opustila ho chuť věnovat se zálibám, které pro něj bývaly důležité. Kdysi hrával na klavír a také se pokoušel skládat malé kompozice, avšak potřeba hrát a poslouchat už tu nebyla. Vzpomínka na pozvolné mrazení v zádech, jež cítil vždy, když slyšel závěr árie Nessun Dorma z opery Turandot, přivolávala melancholii. Před nedávnem se znovu pokusil ztratit se v uměleckém díle. Stáhl si z internetu Pavarottiho árie, vnímal je však nanejvýš jako příjemnou kulisu. Po návštěvě Jalty se na celé měsíce uchýlil k poslechu stupidní klavírní romantiky a hodiny proležel se sluchátky na uších. Při joggingu v hotelových fitness centrech se teď díval na hudební kanály, zaznamenával nové styly a přistihl se při překvapivém zjištění – nechápal je. Hudba ho už neoslovovala. Pryč byla doba, kdy jí věnoval spoustu hodin, kdy pro něj znamenala víc než zábavu a odreagování, kdy mu odkrývala jinak nedosažitelné vnímání času.

Hlásily se další příznaky vyhoření. Dřív podrobně sledoval reklamní průmysl. S přílivem peněz se na jeho špičku propracovali tvůrci, kteří uměli vystihnout náladu asociovanou s produktem a přenést ji do rychlých obrazů. Litoval, že se nevěnují něčemu jinému než třicetivteřinovému sledu sekvencí, na něž si za třicet let vzpomene jen pár podivínských historiků. Poslední dobou však přibývalo reklam, kterým nerozuměl. Byly to esoterické mikropříběhy plné nekonvenčního humoru s odkazy na cosi, co neznal. Přestal chodit do opery a na balet. Nedokázal by dnes jmenovat jedinou hru na repertoáru Britského národního divadla na jižním břehu Temže, kam kdysi chodil se zatajeným dechem, nevěděl, co dává Královský balet v Covent Garden a co hýbe Metropolitní operou. Léta nebyl v Lincolnově centru, kam chodíval na staré filmy. Myšlenky na Marinu se vracely nečekaně a působily mu fyzickou bolest. Když byl sám, lehl si na podlahu a stočil do klubka, jako to dělal, když mu bylo deset a měl zkažený žaludek. Čekal, až bolest přejde. Někdy to trvalo hodiny. Předě dvěma lety požádal přítele, počítačového guru, aby mu vyrobil hru s postavou Mariny. Neměl však fotografii a jeho snaha ji co nejvěrněji vylíčit v něm odhalila pozorovatele neschopného přesně postihnout její jedinečnost. Výsledkem byla žánrová blondýna ničím nepřipomínající Marinu. Přesto si program pouštěl za opuštěných nocí během služebních cest, když nemohl usnout.

Ležel nahý na rozestlané posteli. Venku byla tma a mrakodrapy svítily do časně noci. Vstal, osprchoval se a v recepci si nechal doporučit

malajskou restauraci. Dobré jídlo mu zlepšilo náladu. V kavárně si objednal kávu a rozhodl se projít se po nákupním bulváru. Triumfální vegetaci tropického ostrova nasvítla noční světla. Šel po širokém chodníku, pozoroval nepravděpodobné tvary větví, zelené houštiny dělící ulici na dvě poloviny a vdechoval nasládlý vzduch. Navzdory strachu z návratu bolestných vzpomínek byl teď spokojený. Myslel na Garryho zatčení. Od noci ve vile jeho rodičů snil o pomstě ve stylu Edmonda Dantèse. Kdysi ten příběh nesnášel. Znal ho jen z filmu a velkolepou pomstu považoval za výplod hypertrofované romantické představivosti, která nemá s životem moc společného, ale změnil názor. Dumasovu knihu si přečetl teprve po Jaltě a pomsta najednou nebyla nic přízemního. Ruský prezident, pohrobek režimu, jenž z něj udělal nežádoucí osobu, mu vracel naději.

„Dobrý večer. Hledáte společnost?“

Mariani se otočil po hlase. Na lavičce seděla čínská dívka v těsném námořnickém tričku, vlasy nakrátko sportovně sestřižené a na klíně položenou rozečtenou knihu. Hluboké oči ho zvědavě pozorovaly. Pochopil, o co jde, a pocítil zklamání. Byla to ona, dívka, kterou na stejném místě spatřil včera a možná ji také zahlédl v hotelové restauraci.

„Posadte se,“ řekla a uvolnila Marianimu část lavičky.

Nebylo na ní nic vulgárního. S knihou vypadala jako půvabná studentka. Mariani si sedl. Představila se jako Charlotte. Musel se ovládnout, aby zachoval klid – jméno jako z červené knihovny. Studentka se zelenou knihou potřebuje přispět na školné. Zeptal se, co čte. Zvedla k němu obálku: Pýcha a předsudek od Jane Austenové.

„Přivyděláváte si na studia?“ zeptal se ironicky.

Její pohled se změnil, byl tvrdý, bez vlídnosti. Odpověděla však velmi zdvořile.

„Ne, nestuduji. Mám za sebou několik semestrů, to bylo ještě na pevnině, ale pak jsem musela utéci, hrozilo mi nebezpečí. Přišla jsem přes Hongkong sem.“

Pevnina. To znamenalo, že je z Číny. Z její angličtiny spíš předpokládal, že se narodila na Ostrově. Řekl jí to.

„Děkuji. Můj otec byl Američan. Od malička mluvím anglicky.“

Nevěřil jí, ale zůstal. Zapředl rozhovor o knize. Charlotte ji opravdu četla.

„Jane je moje nejoblíbenější autorka,“ řekla.

„Jane?“ zasmál se Mariani.

„Ano,“ řekla. „Moje spřízněná duše. Jsme spojeni i na dálku, přes přehradu času. Proto jí říkám křestním jménem.“

Bylo na ní cosi dojemného. Navzdory své výšce vypadala zranitelně. Kráčeli po chodníku, Mariani třimal papírový pohár s nedopitou kávou a Charlotte držela Jane v podpaží stejně, jako kněží svírají malé Bible a roz-
cuchaní profesori filozofické traktáty. Měla na sobě těsné černé kalhoty a boty s vysokým podpatkem, takže byla vyšší než Mariani. V průběhu jejich rozhovoru vyšlo najevo, že měla Jane Austenovou přečtenou kompletně. Její projev byl kultivovaný, užívala knižní výrazy. Gejša z komunistické Číny...

„Říkala jste, že vám na pevnině hrozilo nebezpečí?“

„Ano.“

Mariani čekal, že se dozví víc, ale mlčela. Pokračoval tedy sám:

„Jaké nebezpečí, smím-li se zeptat?“

Očekával příběh apelující na city, snahu zvýšit svoji tržní cenu.

„Raději bych o tom s dovolením nemluvila. Vůbec se neznáme.“

Lidé kolem nich spěchali do tanečních klubů. Nikdy nebyl v nevěstinci, se sexem za úplatu neměl žádnou zkušenost. Přestože mu s ní bylo příjemně, hledal vhodnou chvíli k rozloučení. Vtom Charlotte přivolala taxi, otevřela zadní dveře blyštící se toyoty, dostrkala ho dovnitř, a jako by to byla nejpříro-
zenější věc na světě, nasedla do vozu. Mariani zabouchl dveře. Charlotte poručila řidiči jméno Marianiho hotelu. Překvapeně na ni pohlédl.

„Jak víte, kde jsem ubytován?“

Jeho tvář se leskla v temnotě vozu, kam přes zavřená okna pronikalo světlo z lamp nad bulvárem. Některé kryla vegetace a Mariani si připadal jako v džungli. Vypadala pobaveně. Styděl se před taxikářem, byl tedy zticha. Auto zastavilo před hotelem, Mariani zaplatil a filipínský portýr v bílém saku otevřel dveře. Mariani nervózně sledoval jeho obličej. Pátral po náznaku opovržení nebo čekal, že na něj portýr spiklenecky zamrká, což by ho zahanbilo a snad by v takovém případě sebral odvalu a Char-
lotte oznámil, že odchází do pokoje sám. Filipíнец však nehnul brvou. Vešli do vestibulu. Slyšel hučení umělého vodopádu z útrob ztemnělé restaurace. Z kavárny v prvním patře unikala do prostoru klavírní skladba. Otočil se k ní a sám sebe překvapil otázkou:

„Kolik mě to bude stát?“

„Dvě stě dolarů,“ odpověděla věcně. „V místní měně.“

Neměl u sebe hotovost, avšak na konci vestibulu u sedací soupravy z falešné tygří kůže byl bankomat. Zatímco Charlotte diskrétně čekala

u výtahu, vybral obnos. Měl dojem, že ho všichni sledují a v duchu se pošklebují, když si však prohlédl několik uniformovaných členů personálu, hleděli si svého. Na mramorovém pultíku mezi řadami výtahů ležela ošatka se zelenými jablky, naleštěnými jako dekorace ve výkladní skříni na Páté avenue. Výtah zacinkal a jeho zlaté dveře se otevřely. Mariani vešel dovnitř. Charlotte rychle ukročila k ošatce, vzala dvě jablka a vešla za ním. Pokoj byl uklizen, přes ustlanou postel ležel přehoz a okno kryl tmavý závěs. Nabídl jí lahvičku campari z minibaru. Přijala. Sám si smíchal vodku s pomerančovou šťávou a zapnul televizi. Chtěl najít hudební kanál, jeho pozornost však zase přilákal fotbalový zápas žen mezi Čínou a Severní Koreou. Nechápatě se díval na obrazovku: stejný, prázdný, obrovský stadion, bezgólová hra v dešti, urputné, upracované pohyby fotbalistek...

„Sledujete fotbal?“ zeptal se.

„Absolutně ne. Nedovedla bych si vybavit větší nudu než fotbal,“ odtušila.

Mariani se podíval na obrazovku. Výjev ho fascinoval.

„Čínský ženský fotbal je ve světové špičce, že?“

Seděl na posteli. Stála před ním, přelévala campari do skleničky a dávala na srozuměnou, že fotbal není nejlepší předehrou. Přepnul tedy televizi na rozhlasovou stanici s klasickou hudbou. Ozvala se romantická symfonie.

„Berlioz,“ podotkla věcně.

Vstal, odložil svou skleničku a její campari položil na stolec před televizi. Objal ji. Mezitím se vyzula a byla teď stejně vysoká jako on. V jejích tmavých očích se objevil neklid.

„Něco je špatně?“ zeptal se.

„Ne, vůbec nic,“ odpověděla. „Všechno v pořádku.“

Cítil její prsa na své hrudi, nádech a výdech, hluboký nádech, hluboký výdech.

„Jestli chcete jít, můžete. Nechcete jít raději domů?“ nabídl jí.

Charlotte se rozesmála. Hrdelní smích se rozezvučel pokojem jako konkurence temně triumfálnímu Berliozovi. Pevná prsa sevřená podprsenkou narážela do jeho hrudi jako srdce zvonu do kovového pláště. Mariani myslel na její přitažlivé tělo, na to, jak zoufale dlouho nikoho nedržel v náručí. Rok? Víc? Byla jemně naličená. Prohlížel si její decentně zvýrazněné dlouhé řasy a lehce nanesené oční stíny. Měla hypnotický pohled. V duchu spekuloval, zda nemá barevné kontaktní čočky. Políbil

ji zlehka na spánek, pak na tvář. Měla hladkou, pružnou pleť. Nenásilná vůně parfému zvýrazňovala její lehkost a pohybovou kultivovanost. Byl si teď jist, že Charlotte je neobyčejné stvoření. Odkudsi mu v mysli přistál přívlastek „jedinečná“. Zatočila se mu hlava. Pomalu mu otevírala zip. Cítil ji otvorem ve slipech: chladivý dotek a pevné sevření. Zatlačila ho dlaněmi do stehen, až dosedl na kraj postele. Položila mu hlavu do klína. Hladil ji po jemných vlasech na temeni, cítil vlhkost a pružné stahy jejích úst. Zabořil prsty do tvrdé matrace a poslouchal symfonii: líné, vívteřiny. Vyvrcholení přišlo dřív, než si přál, přestože je oddaloval, jak mohl. Sejmula potřísněný kondom, z kabelky vyndala vlhké kapesníčky a utřela ho. Vracel se mu pocit, že dokáže cokoliv. Po chvíli se vrátila z koupelny. Čekal, že odejde, ale sedla si k němu na postel.

„Jaké to bylo?“ zeptala se.

Jak banální. A přesto zněla opravdově.

„Rychlejší, než jsem chtěl.“

„Klidně ležte. Odejdu, jen když si to budete přát.“

Mariani vsunul dlaň do jejího klína a ucítil škusnutí. Odtáhla se. Pohladil ji po plochem bříse a na dlani pocítil hrubou strukturu trička. Zajel pod ně, pod těsnou podprsenku. Se zavřenýma očima vnímal její chvění. Slyšel, jak se svléká. Otevřel oči. Vzrušeně zírala. Měla malé temné bradavky a rozčuchané vlasy. Připomínala postavu z japonských komiksů. Její snědá pokožka byla poseta několika mateřskými znaménky. Položil dlaň na knoflík jejích kalhot, rozepnul je a sjel zipem dolů. Odtáhla se.

„Kam pospícháte?“ zeptala se.

Svlékl se, vstal, vzal skleničku s vodkou a lehl si k ní. Usrkl a nabídl jí. Napila se. Položil ji na záda, zlehka vylil nepatrné množství tekutiny na levou bradavku, sklonil se k prsu a obepnul je ústy. Sténání. Hladila ho po vlasech, občas je s kontrolovanou vášní stiskla a smýkla jeho hlavou na stranu. Opět se jí pokusil vsunout dlaň do klína; opět se odtáhla. Tentokrát vstala z postele, sundala si kalhoty a stála před ním jen v tmavě červených krajkových kalhotkách. Natáhl k ní ruku. Lehla si vedle něj a dívala se mu upřeně do očí. Hladil ji a cítil její chvění. Políbil ji na tvář. Sklonila hlavu k jeho penisu, opatrně navlékla kondom a podruhé ho vzala do úst. Nepamatoval si, kdy naposledy zažil tak agresivní touhu. Vrátil se do středu světa, splynul s jeho pulzem a nic už kolem neunikalo do prázdna. Hladil ji po hýždí, vsunul dlaň pod kalhotky a ukazováčkem ji masíroval. Opět to škusnutí. Zasténala. Naslinil si ukazováček, zase

jej vsunul zezadu pod kalhotky a přitlačil na pružný pootevřený vstup. Zasténala silněji a vzhlédla k němu. Třásla se teď o poznání silněji. Do jejího vzrušení se vkradl – strach? Stáhl jí kalhotky a odhodil je na koberec. Pod wimbledonsky sestřiženým obdélníčkem ochlupení se klímal malý penis.

Vystřelil z postele. Charlotte se stáhla do rohu a s obavami ho sledovala. Sedl si na křeslo, cítil, jak se mu chvějí ruce, a beze slova ji pozoroval. Spěšně se oblékala, ale jemu to přesto připadalo jako věčnost. Zpomalený film.

„Promiňte,“ řekla. „Myslela jsem, že víte...“

Když nereagoval, vyndala z kabelky drahé plnicí pero a zaznamenala jím cosi do malého zápisníku. Pak lístek vytrhla, položila na noční stolec, z kabelky vyňala zelené jablko a papírek jím přikryla. U dveří se ještě pootočila.

„Dobrou noc,“ řekla.

Neodpověděl.

Probudilo ho ostré denní světlo. Uvolněnost zmizela. Pomalu se probíral s těžkým kamenem na hrudi. Nebolela ho hlava, cítil se však otupělý. Útlum se vrátil. Na mramorové desce nočního stolku pod vyleštěným zeleným jablkem ležel papírek. Uchopil jablko a na papírku spatřil pečlivě napsané jméno Charlotte s telefonním číslem. Rychle odešel do koupelny, roztrhal papírek na malé kousky a vysypal je do záchodu. Útržky se snášely do nádržky a při styku s vodou tmavly. Rozpouštějící se inkoust mu připomněl kaňky na pijáku. Chvilí stál bez hnutí nad klenutou mísou a sledoval papírové útržky na vodní hladince obklíčené vyleštěným porcelánem. Pak stiskl tlačítko na tmavomodrých kachličkách, papírky se roztočily ve víru a zmizely v útrokách hotelu. Osprchoval se. Bylo dopoledne, nejvyšší čas vydat se do univerzitního areálu. Objednaný bílý mercedes ho dopravil na místo s časovou rezervou. U brány pavilónu, který sloužil jako univerzitní klub, na něho čekala flirtující sekretářka. Marianimu se postupně vracela lepší nálada. Protože do začátku přednášky zbývalo dost času, souhlasil, když navrhla projít se parkem, jenž byl součástí

univerzitního městečka. Tvořily jej budovy fakult a kateder zasazené mezi zelení porostlými návršími. Šli volnou chůzí po chodničkách kolem lagun s plameňáky a želvami vyhřívajícími se na kamenech. Sekretářka mu vyprávěla o historii města, o svářících se čínských ganzích rozdělených podle etnické příslušnosti. Příkyvoval, sledoval její bledou, atraktivní tvář, mimiku svalů v obličeji, lehký make-up a dlouhé řasy a myslel na Charlotte. Přednáška proběhla bez vzruchu před ospalými studenty. Na rozdíl od úvodního dne se neobjevil nikdo z kolegů. Mariani byl překvapen, když ho sekretářka pozvala na drink.

V určenou hodinu čekal v obyčejném baru na předměstí, v místech, kam jen zřídka chodí turisté. Podle bungalovů, jednopatrových domků a oblečení poznal, že se nachází na pomezí tamilské, čínské a arabské čtvrti. Obklopovala ho činorodá harmonie. Lidé spěchali zaplněnými ulicemi a ani v arabské části neviděl bezcílne posedávat muže, jak si to pamatoval z návštěv na Blízkém východě. Sekretářka objednala koktejl a rozverně odmítla prozradit jeho složení. Přidržela si ukazováček na rtech.

„Tajemství.“

Protože během přednášky seděla v posluchárně a dělala si poznámky, zeptal se:

„Chodíte běžně na přednášky?“

Zprvu ho napadlo, že ji vyslali, aby si zapisovala, kdyby říkal cosi politicky nevhodného, ale pak si vzpomněl, že jeho přednáška je stejně natáčena na video, k čemuž se smluvně zavázal. Odpověděla hravě:

„Jen když dostanu od vedoucího katedry někoho na starosti. Jako dnes vás.“

„Nařídil vám, abyste si dělala poznámky?“

„Ne,“ odvětila. „Poznámky jsem si dělala dobrovolně. Abych se vás mohla zeptat, kdybych něčemu nerozuměla.“

Mariani se snažil číst z výrazu očí a tváře, netušil však, jestli si z něho utahuje.

„A – chcete něco probrat?“

„Ne, mluvil jste dokonale jasně a srozumitelně.“

„Dobrá tedy. Jaký máte názor na informační deficit vyplývající z kognitivní disonance?“

Reagovala hned:

„Myslím, že hrozí, když někdo vypije svůj drink moc rychle, a přesto pociťuje deficit...“

Podal jí prázdnou skleničku a sekretářka kývla na barmana, aby připravil další. Z drinku se stala večere. Poté, co zaplatil účet, mu navrhla jít ještě na další koktejl. Vyšli z baru. Kráčeli po špatně osvětleném nerovném chodníku. Cítil pach jídla, slyšel mňoukání koček. Vedla Marianiho do postranní uličky, kde zamířila k zavřenému vchodu. Zabouchala na velké oplechované dveře. Otevřel starší Číňan. Rychle mu něco řekla, muž ustoupil a pustil je dovnitř. Ocitli se v několikapodlažním domě s mnoha místnostmi. V každé bylo několik stolů, kolem nich na pohodlných omšlých křeslech posedávali mladí lidé a popíjeli. Nevětraný vzduch byl skrz naskrz prosycen kouřem marihuany a dalších substancí. Na stolečcích a parapetech zatemněných oken hořely svíčky. Výjev ho překvapil. Když si sedli a objednali, naklonil se k ní a zašeptal:

„Za drogy je tu trest smrti, že?“

Dívala se na něj stejně jako v zoo, když mu vyprávěla o kanadském orgasmu kamarádky. Ztrácel pojem o čase i prostorovou orientaci. Seděl zabořen v křesle, kouřil cosi ostrého, pil kořeněný nápoj, točila se mu hlava a připadal si směšně. Vzpomněl si na fotbalový zápas žen a hlasitě se přitom rozesmál. Přiložila mu rty k uchu. Myslel si, že mu chce něco pošeptat, ucítil její horký dech a pak špičku jejího jazyka na svém ušním lalůčku. Zasunula mu jazyk do zvukovodu a kousla ho do ucha. Zavřel oči.

Druhý střih

Jen žádný fyzický kontakt!

Seděl v letadle, které prolétalo mocnou turbulencí. Nestihl se připoutat. Náhlé propady letounu jej donutily držet se oběma rukama velmi nejspíše za loketní opěrky. Nemohl najít druhou polovinu bezpečnostního pásu, bál se, že se neudrží a narazí hlavou do stropu. Vtom turbulence ustaly. Z pilotní kabiny se ozval hlas kapitána oznamující, že letadlo za pár minut přistane. Na letišti vyšel do odbavovací haly. Byla moderní, čistá, prostorná, s palmami a liánami. Stěny zdobily fresky s motivy slonů. Hledal anglické nápisy, ale všechny byly v neznámé abecedě. Podle ikonky se snažil najít zavazadlový pás. Přistoupil k němu asi dvacetiletý muž v navy obleku, bílé košili a rudé kravatě, zdvořile mu podal ruku, smál se a odhalil přitom bělostné zuby; pyšnil se jedním z oněch draze sestříhaných, pečlivě rozčuchaných účesů. Mariani se jím nechal vést halou a přitom si uvědomil, že je z nějakého důvodu středem pozornosti. Skupinka děvčat v teplákových soupravách na něj mávala a křičela. Na konci haly čekal starší Filipínek v uniformě hotelového portýra. V jedné ruce svíral Marianiho těžký kufr a ve druhé pouzdro s golfovými holemi. Mariani a mladík v obleku jej následovali. Vyšli z klimatizované haly na ulici, kde bylo horko a vlhko, podle světla a délky stínů pozdní odpoledne. Došli k limuzíně s tmavými okny. Mladík mu pokynul dovnitř, ale Mariani se zdráhal. Chtěl objasnit, že tu došlo k jakémusi omylu, že si ho s někým popletli. Tu k němu přiběhlo asi desetileté děvče a podalo mu fixu s fotografií. S údivem shledal, že je na ní vypodobněn v bílém obleku, sako na holém těle. Fotografie byla aranžovaná, měl na ní ateliérový úsměv. Podepsal se jako Mariani. Děvče se zdvořile uklonilo a řeklo:

„Vítejte v Kaylandu, zemi sloního boha!“

Než měl možnost přebrat si význam příhody, zářící navy boy ho zdvořile dostrkal do limuzíny a zabouchl dveře. Uvnitř byl příjemný chládek. Řidič mu nabídl sklenku Pernod-Ricard Perrier-Jouet. Vůz se opatrně rozjel, snad aby se Mariani při srkání šampaňského nepobryndal. Přemýšlel, jestli je exkluzivní láhev v ledovém boxu dražší než auto, v němž sedí, ale rozhodl se ve prospěch automobilu. Při pomalé jízdě po širokých bulvárech lemovaných palmami měl dojem, že se vznáší nízko nad zemí. Prohlížel si město za okny. Třípatrové domy občas vystřídal nárožní věžák ze skla, v němž se odrážela

modrá tmavnoucí obloha. Město svítilo čistotou a prosperitou. Kolem bulváru viděl sochy slonů v životní velikosti ozdobené květinovými pásy. Převládala ostře oranžová, žlutá a fialová. Při projíždění křižovatkou zahlédl na obrovském billboardu vlastní tvář vyvedenou černobíle a pod ní nesrozumitelný nápis. Byl si teď jist, že došlo k bláznivému omylu. S někým si ho spletli. Rozhodl se, že se při první příležitosti vymaní z příběhu, který nenáleží jemu, ale někomu cizímu, koho takto drze okrádá. Limuzína doplula před hotel. Vystoupil na červený koberec obklopený fotografy, kteří se strkali, povykovali a snažili se přivolat jeho pozornost. V čele uvítacího zástupu tmavovlasých mužů v navy oblecích, bílých košilích a rudých kravatách stál autoritativně vypadající padesátník, který se představil jako manažer hotelu.

„Vítejte v Kaylandu, zemi sloního boha, Mistře. Všichni zde obdivujeme vaši práci. Naše náboženství staví dobrou náladu a harmonii vysoko v žebříčku hodnot, a z tohoto důvodu si vás vážíme. Uvidíte sám, že na světě není stát, v němž byste byl populárnější než u nás.“

Mariani zkoumal manažerův výraz, očekával, že se neudrží, začne se smíchy popadat za břicho a konečně prozradí, že na něj byl nachystán monstrózní žert. Manažer jej však uchoopil za předloktí a vedl do hotelu.

„Máte hodinu na osvěžení, Mistře. Poté se sejdeme v recepci. V paláci vás bude očekávat Jeho královské Veličenstvo.“

Odhodlání vymanit se z cizího příběhu ho opustilo. U výtahu spatřil známou postavu. Charlotte! Svírala zelené jablko a obálku stejné barvy. Políbila ho na tvář a obálku mu vtiskla do ruky. Pak se otočila směrem k hloučku fotografů, zamávala jim a zapózovala. Vyjel do třicátého patra, kde byl uveden do prezidentského apartmá. Když se zavřely dveře za portýrem, jenž mu přinesl kufr a golfové hole, Mariani si zul boty, sundal sako, povolil kravatu a unaveně dosedl na pohovku. Zavřel oči. Když je otevřel, seděl v místnosti s planoucími svíčkami naproti sekretářce, která ho hladila po tváři a podávala kouřící smotek. Chvilí na ni zíral.

„Kde jsme?“ zeptal se.

„V tajném baru,“ odpověděla. „Nemusíš mít strach. Podnik vlastní člověk, který má velmi dobré vztahy s policií.“

„Netušil jsem, že tady je něco takového možné.“

„Už jednou jsem ti řekla, že víš hodně, ale nevíš všechno. Možná nevíš právě to klíčové...“

Mariani chtěl cosi namítnout, ale sekretářka vstala a vedla ho na chodbu. Prošli ke schodišti a vydali se vzhůru. Vystoupali do posledního patra

a vešli do prázdné místnosti, která vypadala podobně jako ta, v níž předtím seděli. Stěny byly tmavě rudé. Před zatemněnými okny na parapetech a také na několika kusech starožitného nábytku hořely svíčky. Uprostřed místnosti ležela na zemi obrovská matrace překrytá modrou dekou se žlutými třásněmi. Mariani si lehl na záda a zkřížil ruce za hlavou. Do místnosti vešel číšník. Sekretářka mu něco poručila a číšník se za chvíli vrátil se džbánkem vody s ledem a dvěma sklenicemi. Mariani ležel na zádech, díval se do stropu a vzdáleně vnímal, jak mu sekretářka rozepíná kalhoty...

...seděl na tvrdé pohovce v prezidentském apartmá. Na krémovém stolečku, na nějž si natáhl nohy, ležela zelená obálka od Charlotte. Podíval se dovnitř a našel DVD ledabyle popsané černou fixou. Chvíli mu trvalo, než nápis rozluštil. Na stříbrném kotoučku stálo: Zahrady Villa Borghese. Vložil disk do přehrávače pod obrovskou obrazovkou, zabírající polovinu stěny. Do očí se mu nahrnuly slzy, neboť na obrazovce se objevila Marina. Seděla na větvi v parku, její bělostná pokožka a zlaté vlasy prostupovaly měkkým světlem západu slunce a dominovaly záběru. Měla na sobě bílou halenku a červenou plátěnou sukni. Lehce pohupovala bosýma nohama.

„Myslel sis, že už mě nikdy neuvidíš, že?“ řekla do kamery.

Po tváři mu tekly slzy. Iluze její přítomnosti byla neuvěřitelně působivá. Chtěl odpovědět, ale zadržel se mu hlas.

„Pamatuješ si, co jsem ti kladla na srdce? Asi ne, vid'? Myslím, že jsi zapomněl. O důležitosti emocí? Že bys měl víc naslouchat tomu, co máš uvnitř sebe? Myslím, že to nikdy nebral vážně. Asi jsi na to zapomněl...“

„Marino, lásko...“ šeptal a přes slzy sledoval obrazovku.

Marina pokračovala:

„Nesmíš nechat podněty jen tak plynout zvenčí dovnitř a pak zase ven. Tu melodii, co sis dnes ráno pozpěvoval, pamatuješ si ji?“

Mariani si nic nepamatoval.

„Víš, jestli jsi ji už slyšel a bezděčně opakoval, nebo to byl tvůj vlastní nápad? Inspirace? Třeba ano. Proč ses na chvíli nezastavil a neposlouchal? Třeba z ní mohl být hit, symfonie, životní dílo. Třeba to byl úplně bezcenný popěvek, ale jak to můžeš vědět, když jsi ho ani na chvíli nevzal vážně?“

Sekretářka ho stiskla v rozkroku a Mariani sebou trhl. Halucinace zmizela, byl zpátky v horké zatuchlé místnosti s hořícími svíčkami.

„Nejsem Marina, ale když ti to dělá dobře, můžeš mi tak říkat,“ šeptala mu dychtivě.

Mariani ji vnímal přes clonu, za níž se mu rozpadala realita. Ležel nahý na matraci, sekretářka ho obepínala, sténala a tahala levou rukou za pravé ucho. Mírná bolest ho vrátila k vědomí. Miloval se s ní, byl však přítomen jen napůl a napůl se zvenčí pozoroval. Bylo mu, jako kdyby hrál v erotické scéně béčkového filmu. Čekal, že nespokojený režisér každou chvíli vběhne do místnosti a požádá je o opravu čehosi, co pokazili. Sekretářčino hlasité vyvrcholení ho odpudilo, znělo přehrávaně a vulgárně. Opět ležel na zádech. Plíživá slabost. Vložila mu do úst jakousi pilulku a přiměla ho zapít ji studenou vodou ze skleněného džbánu. Pozoroval mapy nečistoty na skle orosené nádoby, voda mu stékala na hrud' a chladila. Pilulka zabrala okamžitě. Slabost byla ta tam a dostavila se mohutná erekce. Sekretářka sáhla do kabelky, vyňala z ní revolver a vložila mu ho do ruky. Kov zbraně byl teplý. Mariani ji svíral v pravé dlani, zatímco si na něj sekretářka opět obkročmo sedla. Cítil vydýchaný vzduch místnosti, horko, vlhko, pach zatuchliny a kouře, v ruce revolver, a namísto sekretářčina obličeje teď měl před sebou Charlottinu tvář.

„Vlož mi hlaveň do úst,“ požádala ho.

Mariani jí strčil teplý kov mezi rty a zasunul hlouběji. Levou dlaní nahmatl Charlottin klín. Namísto rostoucího údu však sáhl do vlhké prohlubně. Halucinace zmizela. Tvář už zase patřila sekretářce. Vzrušení jí zformovalo do podoby intenzivní masky. Její rty náruživě sály hlaveň revolveru a sténání sílilo. Pak rychle vysunula revolver z úst, vyštěkla cosi čínsky, hned však přešla do angličtiny:

„Chci vidět oblohu, slyšíš? Chci při tom vidět hlubokou, modrou oblohu!“

Seděl v limuzíně vedle mladíka v modrém obleku.

„Máte rozmazaný make-up,“ informoval ho muž. Nabídl mu plátěný kapesník. „Plakal jste. Něco není v pořádku?“

Mariani přijal kapesník a pečlivě si rychlými tahy otíral tváře a čelo.

„Veličenstvo vás bude očekávat ve třetím sále. Ten je vyhrazen pro významné hosty,“ oznamoval muž. „Vaše audience nemá přidělený kód. Je tedy časově omezená jen přáním krále. Nemusíte se o nic starat, Veličenstvo vám dá znamení, až si bude přát audienci ukončit.“

Limuzína zastavila u honosného paláce inspirovaného francouzskou imperiální architekturou obohacenou o tradiční orientální motivy.

Po obou stranách širokého schodiště spatřil zlaté sochy slonů. Mladík udílel poslední pokyny.

„Král má božský původ, nezapomínejte na to, prosím. Žádný fyzický kontakt!“

Mariani vystoupil z auta a mladík ještě dodal, že audienci bude živě vysílat kaylandská televize na třetím programu. Prošel do haly paláce. Před zdobným schodištěm na něho čekala uvítací delegace. Muž s vyholenou lesknoucí se hlavou, jenž se představil jako ředitel protokolu, ho zavedl do sálu s obrazy na stěnách – bez výjimky z období evropského romantismu. Na stříbrném podnose stály jílové kalíšky tvarované do podoby sloní hlavy.

„Rýžové víno,“ nabídl mu ředitel protokolu. Se zdvořilým úsměvem mu vysvětloval pravidla královské audience.

„Je pravda, že moje návštěva bude živě v televizi?“ přerušil ho Mariani.

Muž nasadil onen profesionálně zdvořilý úsměv, jenž Marianiho vykolejil ještě víc, než se zdálo možné.

„Ano,“ odpověděl. „Ve městě je několik velkoplošných obrazovek, které přenášejí každou audienci z třetího sálu královského paláce. Je vám to nepřijemné?“

„Ne.“

„Nemusíte být nervózní,“ pokračoval ředitel protokolu. „Král je božského původu, což jeho osobnosti dodává na neobyčejné přitažlivosti. Po dobu audience budete vnímat jen jeho přítomnost a na ostatní zapomenete. Jen žádný fyzický kontakt, prosím.“

Vyšli ze sálu a přešli do jiného, většího. Kráčeli hlavním křídlem, jejich kroky se rozezvučely na vyleštěných parketách a u stropu vytvářely tlumenou ozvěnu. Šli snad pět minut nejrůznějšími sály s obrazy, zrcadly a ozdobným starožitným nábytkem, jenž v několika případech neodpovídal stylu paláce. Zastavili se před obřimi dveřmi. Obě křídla byla pomalovaná oranžově, žlutě a fialově. Mezi abstraktními tvary Mariani rozpoznal sloní motivy: kly, uši a chodidla. Ředitel protokolu stál klidně před zavřenými dveřmi, oči měl přivřené a zdálo se, že medituje. Z místnosti se ozval hluboký zvuk gongu a muž otevřel dveře. Král seděl na bílé moderní židli a tvářil se vlídně. Pokynul mu, aby se posadil naproti němu ke stolu. Měl na sobě běžný oblek s kravatou a kulaté brýle. Připomínal laskavého univerzitního rektora.

„Vítejte v Kaylandu,“ řekl.

Mariani seděl v taxi a měl co dělat, aby se nepozvracel. Houpavý pohyb vozidla jedoucího nočním městem zhoršoval nesnesitelnou nevolnost, kterou cítil od chvíle, kdy se před tajným barem rozloučil se sekretářkou. Zajištěný revolver, který mu darovala, ho tlačil v zadní kapse kalhot. Přemýšlel, jestli se zbraň v této poloze může sama odjistit a vystřelit, bylo mu však natolik nevolno, že se dokázal jen držet opěrky ve dveřích auta a dýchat studený vzduch proudící dovnitř otevřeným oknem.

„Večer se vydařil, pane, ne?“

Ve zpětném zrcátku sledoval obličej šibalského řidiče a vdechoval vzduch šlehající ho do tváře. Dojeli před hotel. Při placení se taxikář zeptal, jak se mu na Ostrově líbí. Byla to běžná otázka, s jakou se cestovatel setká všude, ale zde měla stopu komplexu méněcennosti. Ostrované vyžadovali ujištění, že jejich domov je nejlepším místem na zeměkouli. Za normálních okolností by se Mariani rituálu přizpůsobil. Teď se ovšem při vystupování z vozu zastavil a sehnul, aby viděl taxikáři do tváře.

„Procestoval jsem celý svět, milý pane, ale ještě jsem nezažil nudnější, obyčejnější město, než je vaše.“

Několik vteřin s požitkem sledoval řidičovu ublíženou tvář a chvíli nevnímal svůj žalostný stav. Pak s o něco větší silou, než bylo potřeba, zabouchl dveře a vpotácel se do hotelové haly. V pokoji položil revolver hluboko do zásuvky psacího stolu a před něj naskládal mapy a knihy. V koupelně si klekl k toaletní míse. Zvracel. Zmítaly jím bolestivé křeče. Pak vypil sklenici vody s šumivým aspirinem. Když uléhal, viděl za oknem svítat.

Král a Mariani povečeřeli lahůdkový výběr krevet, humrů, ústřic a rybu v kari omáčce. Seděli vedle sebe, pili čaj ze starožitných šálek a sledovali břišní tanečnici, jež za zvuku orientální hudby předváděla svůj nezjevný um. Mariani si vzpomněl na dávný zážitek z perské restaurace na předměstí Chicaga. Seděl vedle stolu s opilými teenagery, kteří si hlasitě utahovali z břišní tanečnice, až ji dohnali k pláči. Většina hostů odešla. Majitel restaurace se bál mladíky vykázat.

Král se dychtivě obrátil k Marianimu:

„Mám pro vás překvapení. Doufám, že je oceníte.“

Na malém pódiu, kde dotančila korpulentní dívka, se objevila žena s krátkým účesem a nonšalantním výrazem modelek z Vogue. Byla to Charlotte.

„Vítejte, Salomé,“ volal král a tleskal.

Zářila v místnosti jako svatební diamant.

„Děkuji, Veličenstvo. Děkuji, že jste mě opět pozval.“

Pak se s otázkou otočila k Marianimu:

„Měl jste čas podívat se na video?“

Přikývl.

„Mám pro vás další překvapení. Nejdřív vám však zatančím.“

Ozvala se hudba, jakou Mariani dosud neslyšel. Král se k němu na-

klonil.

„Salomé je nejlepší tanečnicí na světě. Svými kreacemi dokáže ztvárnit tajemství lidské duše. Jen musíte umět naslouchat.“

Mariani se osmělil:

„Když říkáte lidské duše, Veličenstvo, máte na mysli také sebe? Zahnujete se do této množiny?“

Král se hlasitě rozesmál a nearistokraticky se plácal do stehén.

„Pověsti nelhaly, jste opravdu komický člověk,“ řekl. Kašlal při tom smíchy.

Charlotte-Salomé se roztančila a oba muži byli jejími pohyby ihned pohlceni. Byl to divoký tanec. Rychle se vlnila do rytmu, měla zavřená ústa, přesto však slyšeli místností znít její hluboký hlas:

Sex je nejhlubší tajemství.

Ohlížel se kolem sebe, hledal očima reproduktory, neviděl však žádné.

Hudba vyplňovala prostor třetího sálu a král volal:

„Bravo, Salomé!“

Sloní Bůh nás obdaroval sexualitou

Je mnohoznačná

Nejasnost nás provází od začátku

Sex a láska

Dary bez návodu na použití

Točila se ve spirále jako krasobruslačka. Její pirueta mu cosi připomněla. Z velké dálky slyšel zvuk tříštícího se skla... Král přitakával na znamení souhlasu.

Láska má mnoho tváří

Sex má mnoho podob

Jsou spojeny

A rozděleny

Jsou identitou

Hádankou

Které nerozumíme

Rozmanitost

Nejasnost

Varianty

Označujeme za hřích

Král vyskočil ze židle, tleskal a říčel nadšením. Vypadal jako trpaslík navlečený do formálního obleku. Charlotte-Salomé dotančila, hudba ustala. Král si sedl a obrátil se k němu.

„Říkal jsem, že Salomé vám vidí do duše, a to, co vidí, dokáže ztvárnit tancem. Za takový výkon si zaslouží odměnu.“

Otočil se k ní.

„Pověz, co si žádáš. Splním ti jakékoliv přání. Chceš vilu u moře? Penthouse na Páté avenue? Chceš nejkrásnějšího vraníka z královské stáje? Řekni, co jen chceš?“

Mariani se štípl do tváře a kousl do rtů. Charlotte-Salomé se mezitím posadila na podlahu a zkřížila nohy. Seděla vzpřímeně jako primabalerína, dlaně lehce položené na kolenou, a vlídně krále sledovala.

„Veličenstvo, nepotřebuji vilu ani žádný jiný materiální statek. Jedno přání ale přece mám. Při příchodu do vašeho paláce jsem si všimla krásných stříbrných podnosů. Na některých jsou sošky sloních hlav.“

„Ano,“ prohodil král nenuceně. „Moje království...“ na moment se odmlčel, jako by se přeřekl. „Naše konstituční monarchie je zemí sloního boha. Slon je posvátné zvíře a jeho podoba zdobí mnohé umělecké předměty v tomto paláci.“

Charlotte-Salomé pohlédla Marianimu do očí.

„Veličenstvo, proč jste pozval na audienci do třetího sálu právě tohoto muže?“

Král jako by vypadl z role. Jeho tvář ovládla nejistota.

„Tento muž je v naší zemi milován. Rozdává lidem po celém světě dobrou náladu.“

„Veličenstvo,“ pokračovala tvrdě. „Tento muž je podvodník. Není tím, za koho se vydává. Sám vám to potvrdí, pokud k vám bude upřímný.“

Mariani na sobě v tu chvíli cítil nejen pohled krále, ale také milionů lidí, kteří sledovali televizní přenos.

„Je to pravda?“ zeptal se král přísně.

„Veličenstvo,“ odpověděl Mariani nejistě. „Chtěl bych vám svoji přítomnost vysvětlit, ale sám jí nerozumím.“

„Veličenstvo,“ pokračovala Charlotte-Salomé. „Žádné vysvětlení nebudete potřeba, můžete mi věřit. Říkal jste, že mi splníte jakékoliv přání.“

Král přikývl.

„Přeji si tedy hlavu tohoto muže na jednom z těch stříbrných podnosů.“

Stroze ukázala na Marianiho. Její hlas zněl ocelově, mužsky, byl rozhodný a žádající. Ve vteřině vyskočil král i Mariani ze židle. O moment později se z pódia zvedla také Charlotte-Salomé. Král pokynul k závěsu na konci sálu. Zpoza něj se vynořil svalnatý, nakrátko ostříhaný, vousatý obr s malajským nožem a stříbrným podnosem a zamířil k nim.

Jen žádný fyzický kontakt, král je božského původu, projelo hlavou Marianimu. Zároveň si vybavil obraz, který nedávno viděl na retrospektivní výstavě věnované Caravaggiovi, Salomé s hlavou Jana Křtitele. Malíř zachytil Salomé zpola se odvracející od děsivého daru, který si vyžádala.

„Stůj,“ zakřičel Mariani směrem k muži, ten se však rychle přibližoval.

Mariani sáhl do zadní kapsy a v mžiku měl v ruce odjištěný revolver. Rychle namířil na Charlotte-Salomé a stiskl spoušť. Zasáhl ji do krku. Pak jako při tréninku na střelnici, široce rozkročen a zbraň obouruč, namířil na krále a vypálil podruhé. Král i Charlotte-Salomé leželi ve zvětšující se kaluži krve. Teprve teď si Mariani všiml, že obr s nožem zpomalil. V jeho výrazu byl děs. Kráčel váhavě směrem k Marianimu, zastavil se před ním a vypadal bezradně. Několik vteřin proti sobě stáli, hleděli si do očí, poté muž upustil ták i nůž na parkety a klesl na kolena. Mariani očekával příchod policie, ochranky, shluk. Nic z toho se nestalo. V místnosti panovalo absolutní ticho. S revolverem volně v dlani, hlavní směrem k podlaze, vyšel na chodbu. I ta byla prázdná. Kráčel chodbami a sály, odkud sem přišel s ředitelem protokolu, a kupodivu bez problémů našel východ z paláce. Na prostranství před schodištěm viděl hloučky mlčících poddaných. Stáli a nehybně ho pozorovali. Sestoupil po schodišti, procházel mezi nimi a viděl v jejich očích slzy, děs a zoufalství, jež je zřejmě paralyzovalo. Vydal se po bulváru, po němž ho sem přivezla limuzína. Všechna auta stála, motory vypnuté. Lidé na něj zírali a on pomalu kráčel s revolverem v ruce středem bulváru. Nikdo se ani nepohnul. Neviděl jediného policistu. Děti tiše plakaly.

Zabil božskou bytost. Kdyby zavraždil kohokoliv jiného, byl by zadržen, obviněn a postaven před soud. Kdyby krále urazil, byl by potrestán. Takto se nikdo nezmohl na sebemenší gesto. Násilná smrt milovaného krále

byla pro Kayland'any mimo jakoukoliv schopnost chápání, byl to enormní zločin, který jim znemožňoval normálně konat. Šel tmou a na několika místech viděl na velkoplošné obrazovce v přímém přenosu sebe samého. Ani jednou mu nikdo byt' jen zastoupil cestu. Po dlouhé době došel k hotelu. Uslzený personál stál v hale a zíral na něho. V prezidentském apartmá vložil revolver do zásuvky psacího stolu, do přehrávače vsunul DVD s nápisem Zahrady Villa Borghese a usadil se na tvrdou pohovku před obrovskou televizní obrazovku.

Kapitola čtvrtá

Zlomyslné slunce

1.

Den po tripu obdržel Mariani od Wua zprávu, že Čiňan bude ještě jednou intervenovat v úřadu ministerského předsedy sousedního státu, což znamenalo zdržení. Odložil tedy návrat a přijal nabídku jiné univerzity vést jednorázový seminář. Nemusel se zabývat prací a o to víc myslel na Marinu. Souběh nečekaných zážitků vymazal banalitu služební cesty a probudil v něm zapomenutou intenzitu moskevských dnů. Ruský příběh frustrované pomsty, nad nímž neměl kontrolu, ho vedl do neznáma a ta nejistota ho perverzně lákala. Večer vyhledal na bulváru Charlotte. Seděla na stejné lavičce jako poprvé. Oslovil ji:

„Dlužím vám omluvu.“

„Nemusíte se omlouvat. Nejste první.“

Přisedl si.

„Jsem zvyklá na horší reakce.“

Pozval ji na večeři do hotelové restaurace pod umělým vodopádem. Mluvili otevřeně, jako by se znali delší dobu. Vyprávěla mu o dětství. Narodila se v provinčním městě komunistické Číny jako chlapec jménem Tchung. Zvědavost a studijní nadání, jež se u něj záhy projevilo stejně jako vytříbenost gest, mu komplikovaly dospívání. Éra uličních komun už sice skončila, stejně ale od mateřské školy zakoušel ostrakizaci. Na střední školu šel o tři roky dřív. Když se v šestnácti, v prvním ročníku univerzity, doma rozmluvil o své homosexualitě, otec, americký radikál usazený v Číně, ho vyhnal z domu.

„Od té doby jsem rodiče neviděla,“ řekla s tichou lhostejností.

S pomocí známých v uměleckých kruzích přešel na Pekingskou univerzitu. Ve druhém ročníku se ve světě literárního undergroundu seznámil se starším chlapcem, do něhož se zamiloval. Mladík měl za sebou interesantní minulost. Přišel na univerzitu jako student dějin a ihned začal vydávat studentský časopis a organizovat diskusní salony. Když publikoval článek o potřebě svobodných voleb, děkan školy s ním zahájil kárné řízení. Dřív než je však stačil dovést, přišlo jaro 1989 a s ním studentská revolta. Subtilní mladík s tichým hlasem a plachým úsměvem nedělal

dojem revolucionáře, přesto se stal vůdčí osobností stávky na náměstí Nebeského klidu. Komunisté na studenty poslali tanky, stovky aktivistů postříleli a tisíce pozavírali. Rebel šel na čtyři roky za mříže.

„Potkali jsme se hned po jeho propuštění. Režim mu důrazně domlouval: žádná podvratná činnost proti straně a státu! Jejich varování mělo opačný účinek, v práci ho ještě povzbudili. Začal znovu vydávat časopis, který mu v progresivních kruzích koncem osmdesátých let udělal jméno. Kontaktoval všechny své vrstevníky z demokratického hnutí, kteří nebyli za mřížemi nebo v exilu, a chystal se založit politickou stranu. Upnul se k organizování svobodných voleb. Tentokrát nejen studentských, ale pro celou zemi. Byl skoro o deset let starší. Povíдали jsme si o literatuře, hudbě a historii. Zbožňoval květiny. Na nočním stolku měl často čerstvé růže nebo tulipány. Navrhl, abychom spolu žili, ale převážil strach z politické policie. Bydleli jsme každý zvlášť, on ve svém bytě v centru, já na univerzitní koleji, kam za mnou často chodil. Myslím, že nejen kvůli mně, ale také, nebo možná hlavně, ze sentimentu, kvůli vzpomínkám na revoluční aktivitu.“

Mariani zpozorněl, neboť chlapce, o němž hovořila, osobně znal. Šlo o mezinárodně známého disidenta, jenž studoval na Harvardu. O jeho homosexualitě neměl tušení a byl si jist, že nebyla veřejně známá.

„Dopadlo to, jak muselo. Znovu ho zavřeli. Mě si pozvali k výslechu. Tehdy jsem poprvé poznala, jaké to je být zbita a nemít sebemenší možnost se bránit. Ponižující bezmoc. Nabídlí mi vyhoštění. Přes Hongkong jsem se dostala sem, na Ostrov. Jeho po několika měsících pustili a dali mu jednosměrnou letenku Peking–Tokio–Detroit. Když jsem o tom četla v novinách, byl to můj nejšťastnější den. Americký prezident se chystal do Číny a po zákulisním vyjednávání režim vyhnal několik disidentů. Oficiálně je poslal na léčení.“

Mariani ji netrpělivě přerušil:

„Poslyšte, Charlotte, on je známý člověk a policie o vašem poměru věděla. Nejde mi do hlavy jedna věc. Pokud jsem správně informován, komunisté si tehdy nenechali ujít žádnou šanci diskreditovat disidenty.“

Věděla, kam míří, ale neříkala nic.

„Vládní propaganda o studentských lídrech rozšiřovala řadu očeřujících lží. Jak je tedy možné, že právě o jeho homosexualitě režim mlčí?“

Připadal si hloupě ve vteřině, kdy to vyslovil. Jako štourající reportér. Charlotte se v očích objevily slzy.

„Třeba věděl víc, než bylo někomu milé. Třeba měl připravený informační kanál, jak zveřejnit něco nepohodlného o někom opravdu mocném... Kdo ví?“

„A ten mocný? Je stále v Pekingu?“

Nereagovala.

„Nemyslel jsem to zle. Promiňte,“ dodal.

Snědla trochu studené polévky a poté talíř odsunula.

„Jsem na tom podobně,“ pokračoval. „V určitém smyslu hůř. Vy máte aspoň naději, že se s ním ještě uvidíte. Mně láska zmizela asi navždy.“

Vzhlédla od polévky.

„Poprvé se mi ztratila ještě za komunismu v Sovětském svazu. Byl jsem tam na studijním pobytu a zamiloval se do neobyčejné Moskvanky. Když už jsem se rozloučil s představou, že mi kdy bude patřit, po letech se mi vrátila na úplně jiném místě. Štěstím jsem téměř šílel. Došlo mi, jak životně určující láska je. Asi se to nedá v úplnosti postihnout.“

„Co se s ní stalo?“ zeptala se.

„Příplekli jsme se do divoké demonstrace, o níž jsme neměli tušení a kterou jsme zprvu ani nebrali vážně. Každý z nás byl plný toho druhého. V tom zmatku pak zmizela neznámo kam.“

Viděl před sebou Charlottinu optimistickou tvář. Zase se rozpovídala. Vytušila obtížnost tématu a nedychtila po podrobnostech. Líčila mu své rozhodnutí vydělávat si prostitucí. Načrtla si plán a stanovila rok, kdy s tím skončí. Měla před sebou dvě mety: vydělat si na operativní změnu pohlaví a na to, aby se mohla vrátit do Číny.

„Odjedu do Šanghaje a založím literární kavárnu. Bude se jmenovat Jane A.“

Ani náznak pochyb. Neřekla: Mám v plánu založit literární kavárnu. Oznámila, že ji založí. S rozpaky se zeptal, jak dlouho ještě chce žít zde na Ostrově. Rozesmála se.

„Jak dlouho ještě budu šlapat? To jste myslel, že?“

Nezlobila se. Mariani přisvědčil.

„Řekněme, že můj plán vychází. Nemám žádného ‚prostředníka‘ a klienty si vybírám. Nechodím na místa, která jsou vyhlášena prostitucí. Mám dost na solidní život, sérii hormonálních léků a investice do akcií.“

Její práce „bez ochrany“ měla svá rizika. Několikrát ji překvapený zákazník zbil, dvakrát tak surově, že pozbyla vědomí.

„Od té doby nechodím s muži z Blízkého východu. Sice to výrazně snižuje výdělek, ale riziko se nevyplatí.“

„Se mnou jste se bála, že?“

„Ano. Většina mých zákazníků od počátku ví, do čeho jde. Vyhledává lidi, jako jsem já. Až v hotelu jsem pochopila, že jste nic nepoznal.“

Cítil se zahanben.

„Poznala jsem, že nemáte moc zkušeností s prostitucí.“

Zaplatil večeři, objednal taxi a doprovodil ji k hotelovému vchodu, kde ji políbil na rozloučenou.

2.

Wuova práce se protahovala. Ještě několikrát pozval Charlotte na oběd a odpolední procházku. Při rozhovorech zapomínal na její identitu a vždy, když si ji uvědomil, působila na něj rušivě. Přitahovala ho jako žena a ve chvílích sebeklamu pociťoval štěstí. Připomínala mu Marinu. Myslel na sen, v němž se mu zjevila jako Salomé, na nejednoznačnost sexu a naplnění, a byly chvíle, kdy si vyčítal, že Charlotte z pokoje vyhnal. Přesto ho pohled do jejího rozkroku paralyzoval. Pokusil se představit si s ní milostný akt. Nešlo to.

Na internetu mezitím zlomyslně sledoval proces s Garrym a zničehonic si vzpomněl také na Malejeva. Zkoušel googlovat jeho jméno. Nic. Ani řádka. Po Grišovi se slehl elektronický vesmír.

Povečeřel s Charlotte. Přivedl řeč na disidenta a zeptal se, jestli jsou ve spojení. Zavrtěla hlavou. Navrhl, že jí zprostředkuje kontakt a zaplatí cestu do Cambridge, kde žil. Odmítla.

„Bylo by těžké dostat americké vstupní vízum,“ řekla věčně. „Můj otec se zřekl amerického občanství.“

„Těžké, to zřejmě ano. Ale ne nemožné. Můžete se pokusit zažádat o politický azyl.“

Nebyla sentimentální. „Jak to napsal Hérakleitos? Panta rhei.“

Přisvědčil.

„Vše plyne. Čili nemá to smysl.“

Po večeři ji pozval do hotelového pokoje. Překvapilo ji to, ale souhlasila. U výtahu vzala z ošatky zelené jablko, a když v pokoji pózovala před zrcadlem, svírala ho v ruce. Aniž se na něj podívala, zeptala se:

„Jsi si jist?“

Mariani stál čelem k oknu, díval se do průrvy rozsvíceného města a dálkovým ovladačem hledal kanál s klasickou hudbou.

„Bude to znít banálně, ale lituju jen toho, co jsem neudělal.“

Rychle k němu přešla. Otočil se, jednou rukou ji objal a druhou jí vsunul do klína. Poprvé svíral jiné než svoje rostoucí vzrušení. Milovali se za zvuku klasické hudby. Těsně po vyvrcholení se jí po tváři spustily pramínky slz. Mariani jí zaraženě pozoroval. Vysvětlovala, že slzí při silném prožitku. Ne vždy. Říkala tomu „dar slz“, jako z křesťanské mystiky, stav uvolnění a radosti po odlivu z vrcholu. Četl o něm kdysi jakési pojednání s odkazy na svatou Moniku, matku svatého Augustina, a biblický verš o Ježíšově pláči před vzkříšením Lazara. Spojení daru slz s čínským transsexuálem v tu chvíli vnímal jako delikátní subverzi. Usnula mu v náručí. V noci je probudila žízeň. Mariani vzal z minibaru dvě láhve minerálky a jednu jí podal. Do ruky jí dal dvě stě dolarů, ale zdráhala se je přijmout; vtipkovala, že noc stojí mnohem víc.

„Sponzorský dar na literární kavárnu v Šanghaji,“ řekl smířlivě.

Neochotně vložila bankovky do kabelky. Pak ho cosi napadlo. Vstal z postele, v ruce stále svíral minerálku, a otevřel zásuvku pod zrcadlem. Vyndal z ní revolver od sekretářky a podal jí ho. Ani ten nechtěla přijmout. Přemlouval ji.

„Mně není k ničemu. Nemůžu si ho s sebou vzít do letadla. Tobě se bude hodit. Má ideální velikost. Ve tvé kabelce se ztratí.“

Nevyptávala se na původ zbraně, zřejmě byla zvyklá se v podobných situacích na nic neptat. Nakonec svolila.

„Prodám ho na černém trhu.“

Opět usnuli. Když se ráno probudil, byl v pokoji sám. Odešla a revolver vzala s sebou. Pod vyleštěným jablkem našel dvě stodolarové bankovky a lísteček s telefonním číslem. Na druhé straně stálo:

Charlotte je moje pracovní jméno. Nechci, abys mě tak oslovoval. Jmenuji se Čching.

Nazítří dopoledne se procházel městem, vdechoval dynamickou civilizaci v tropickém provedení a jako fotoreportér s imaginárním fotoaparátém zaostřoval na shluky detailů. Červeň semaforů a brzdoých světél aut viděl ve výřezu s lesknoucími se vitrínami obchodů. Komerční kultura prorostla vegetací, ozvěnou džungle, jež tisíce let pokrývala ostrov. Včerejší noc se rýsovala jako vítězoslavné uvolnění. Dostal se do

psychického stavu lidí pochybujících o vlastní dlouhověkosti, snažících se soustředěnou intenzitou vnímání zpomalit plynutí času. Představoval si Čching jako Salomé a její snový tanec. Při milování s Marinou ho kdysi napadlo, že akt tělesné lásky je způsobem poznání. Bylo to v tajné Zahradě hořkých pomerančů, prohlubni obklopené rozbořenou zídou z vybělených kamenů. Udělal si tehdy v duchu poznámku, že se k myšlence vrátí a znovu přečte Platónovy pasáže o Erótovi. To předsevzetí zavali následný den sutinou událostí. Odebral se do knihkupectví. Procházel mezi regály v přechlazeném, sterilně čistém prostoru.

„Byl bys schopen se do mě zamilovat?“ zeptala se ho v noci Čching.

Bylo to těsně před usnutím. V hlase měla zvědavost. Odpověděl po pravdě, že nikoliv, že ho vzrušuje a je překvapen, jak příjemně se s ní cítí. Neřekl, jak ji obdivuje, jak mu imponuje její vytrvalost a schopnost elegantně zdolávat překážky. Ty jeho mu v porovnání s jejími vycházely jako směšně zanedbatelné. Připadal si jako šlechtěná rostlina vedle kvetoucího kaktusu hrdě se vzpínajícího k obloze arizonské pouště. Lásku necítil. Vzdálené sevření kolem žaludku a žárlivý obraz Mariny v Garryho jaguáru, nezvaná, vtíravá a bolestná představa, ho vracely do reality ztráty a selhání. Na poličkách knihkupectví nenašel jediný Platónův dialog. Západní filozofie byla zastoupená jen několika svazky liberální ekonomie. Ani v oddělení cizojazyčné literatury překlady antické filozofie neměli. V sekci věnované městu mu do oka padla publikace o zdejším sexuálním průmyslu. Text na obálce oznamoval, že kniha australského spisovatele byla až do letošního roku na Ostrově neprodejná. Zákaz byl zrušen před několika týdny. Mariani se s knihou uvelebil v hlubokém křesle, listoval reportážně psanými kapitolami a prohlížel si fotografie ze čtvrtí, do nichž se – ještě? – nevypravil. Část knihy pojednávala o transvestitech, transsexuálech a prostitutech. Tato subkultura byla evidentně zvláštníčkou přitahující zákazníky ze zahraničí, o čemž dosud neměl sebemenší tušení. S nepříjemným pocitem prolétl profil transsexuála, v knize zmiňovaného jako Rose. Pocházel z chudého vnitrozemí komunistické Číny. Z malé vesnice se dostal do Šanghaje, kde v městské anonymitě objevil svou sexuální identitu. Pak se zapletl s gangy a na Ostrov přicestoval v rámci jakéhosi handlu mezi rozhádanými skupinami šanghajského podsvětí. Zde pracoval v luxusních hotelích jako call girl a jeho „ochranka“, muž na fotografii vyobrazený s černým obdélníčkem přes oči a bílým kloboukem na hlavě, za něj vybírala několik set dolarů za návštěvu.

Vrátil knihu na polici a vyšel z nákupního střediska. Teplota znatelně stoupla. Zamířil do kavárny a začal se do novin, nemohl se však soustředit. Myslí mu křížovaly výrazy „prostitut“, „transvestita“, „podsvětí“ a „subkultura“. I když si sám pro sebe Čching s prostitutí nespojoval, co jiného byla než děvče na prodej? Kdyby o ní někdo napsal kapitolu do knihy, těžko by Mariani mohl protestovat, jestliže by použil konvenční popis jako prostitute a transsexuál. Označil by Marianiho za gaye? Bisexuála? Čching ho přitahovala ženskostí. Vše ostatní, přebývající i chybějící, toleroval jako anatomickou zvláštnost. Nemínil hloubat o vlastní identitě, homosexualita mu byla lhostejná. Necítil ke gayům odpor, jen ho nepřitahovali. A přesto, až si Čching nechá změnit pohlaví, stane se postoperativním transsexuálem. Tak by ji popsal novinový článek. Tato označení patřila do běžného jazyka a dřív by se nad nimi jistě ani nepozastavil. Teď mu však zněla ochuzeně, byla přísná a redukovala život do mělkých výrazů vybízejících k odsudku. Povrchnost popisů si dosud spojoval jen s články o Garryho zatčení.

Šel proti Kremlu, teď pyká. Bojuje za svobodu podnikání a vládu zákona.

Bublal v něm guláš vzpomínek. Litoval se. Znovu cítil na tváři asfaltový chlad ulice před vládní vilou, viděl před sebou obušek policisty, točila se mu hlava a při každém kroku lesem za Moskvou měl na jazyku pachutí krve. Kůra stromu, o nějž se tehdy opíral, byla okoralým srdcem světa, který ho bez mrknutí připraví o jedinou spřízněnou duši, zatímco gaunerovi jako Garry dopřeje slávu a peníze. Na neviditelné redaktory v duchu křičel:

„Já vám povím, jaký je Ardanjanc hrdina! Za co bojuje! Principy!“

Po jednom zvlášť oslavném článku pocítil nutkání autorovi zavolat, pozvat ho na schůzku a vyprávět mu svůj ruský příběh. Neudělal to. Stál nohama na zemi, věděl, že s realitou nic nezmuže, a v té realitě byla Čching transsexuál a prostitut, zatímco Garry bojuje za práva. Zmítal se ve svěráku bezmoci a vzteku. Večer, když si v pokoji připravoval přednášku, dostal zprávu od pana Wu. Věci se pohnuly správným směrem, ale vyřizování formalit bude ještě chvíli trvat. Zavolał mu. Wu zněl vesele. Dal se s ním do řeči a zjistil, že jeho děti jsou na několikadenní návštěvě rodičů.

„Manželka by vás chtěla pozvat na rodinnou večeři, pane Mariani. Přijdete?“

Na Wuovy amerikanizované děti byl zvědav. Domluvili se na zítřek. Vyjel výtahem do baru v posledním patře a objednal si drink. Chtěl se

uvolnit, usiloval o návrat vítězného rozpoložení z dopoledne. Místo toho tu byla jen únava a pocit rezignace. Přípravy na přednášku šly ztěžka. Četl odbornou studii, již si stáhl ze stránek Dukeovy univerzity, jenže aby se patřičně soustředil, musel číst pomalu a některé pasáže pročítal vícekrát. Nebyl to nový pocit. Přibývajícím množstvím myšlenkových výkonů od něj vyžadovalo větší námahu, než na jakou býval zvyklý. V určitých momentech se úsilí potřebné k vyřešení problému nebo prostému pochopení přestávalo vyplácet. Ve světě kolem něj přibývalo cizích prvků. Zpočátku ho to trápilo, ale lhostejnost převládla. Jen vztah k Marině ho vždy dokonale citově probouzel, jen na něm mu záleželo. Jen zde zakoušel definitivní prohru. Co mu tehdy chtěla říct?

Něco důležitého, něco, co o sobě nevíš. Už nebudeš sám. Až přijde čas...

Se sklenkou v ruce pozoroval světla nočního města pod sebou. Snažil se pojmenovat stav, který v něm budí chuť k velkým věcem, vybízí ho k tvůrčí práci a probouzí v něm odvahu poznat se bez sentimentu. To odhodlání vyžaduje nevšední vnitřní sílu. Je to láska? Je bez ní ztracen, odsouzen k pomalému rozkladu? Zpomalování na sobě zpozoroval poprvé před pár lety. Univerzitní kolega ho tehdy požádal, aby si přečetl jeho filozofický esej s názvem Hloupost a sebeklam jako ochrana před hrůzou skutečnosti. Až do té doby věřil – nebo si to nalhával? – že se v kritických chvílích dokáže dívat skutečnosti do vybledlých očí, jak kolega v eseji poněkud poeticky napsal. Po kolegově eseji zvažoval záludnost té odvahy. Začal svůj život číst jako Dostojevského. Cítil se vyčerpán.

Milování s Čching mu nabídlo návrat do zón nebezpečí a on měl znovu chuť vrátit se do středu. S Marinou byl spojený se vším důležitým jaksi přirozeně. S jakou radostí přivítal příliv života po jejich nečekaném setkání v Římě! Byl to vjem jedinečné zřetelnosti a plnosti. Ono časně ráno po probuzení v zahradách Villa Borghese! Zdálo se mu, že Čching ho pomalu vrací na tutéž cestu. Cítil vzrušení, naději a zároveň strach, že klame sám sebe, že návrat není možný. Do vedlejšího boxu usedli tři muži hovořící americkou angličtinou. Jejich hlasitý hovor ho vyrušoval při snaze rekonstruovat v duchu rozhovor s Čching, vzpomenout si na každou formulaci. Ptal se jí na hloupost, na to, jestli je milování s hloupými muži stejné jako s inteligentními. Smála se. Provokovala ho.

„Hloupí mají větší výdrž.“

Vybavoval si, jak říká, že hloupost není na překážku úspěchu. Ne nutně. Ale je na překážku plnému životu?

Zvázněla:

„Hloupost není nebezpečná. Teprve v kombinaci s neschopností soucitu je smrtící. Laokai, gulag a Osvětím nebyly výsledkem hlouposti, ale nedostatku ochoty vcítit se do zkušenosti jiných. Lidí, kteří vypadají a žijí jinak.“

Ano, tak to řekla, s důrazem na jinak. Muži ve vedlejším boxu hýkali smíchy. Snažil se nevnímat. Měl před sebou obličej Čching:

Dokázal bys mě milovat?

Mariani si nemohl vzpomenout na přesnou formulaci její otázky, a to ho rozčilovalo stejně jako hlasitý hovor chlapíků o jejich sexuálních výletech. Přehrával si v hlavě svůj hovor s Čching a doplňoval jej o nikdy nevyřčené věty tak, že postupně přestal rozeznávat, co skutečně zaznělo. Snad by měl začít psát fikci, napadlo ho. Dávka kreativní nedisciplinovanosti je v módě.

„Dokázal bys mě milovat?“ Ano, snad takto...

„Obdivuju tě. Přitahuješ mě. Ale láska to není.“ Řekl jí to opravdu přímo? Hned napoprvé? Řekl, že ji obdivuje? Nebyl si jist. Jejich krátký vztah byl založen na upřímnosti, nečekané a vzácné.

„...kozy a péro, pánové, to jsem nečekal...“ zaznělo odvedle. Pak řehot, povykování. Mariani se intenzivně soustředil na své myšlenky a snažil se nevnímat okolí.

Ale láska to není... měl jsem jen jednu životní lásku a dvakrát mi ji vzala historie. Nejdřív ruský komunismus. Když se mi po letech vrátila, vrátily se s ní, s oním nesmírným štěstím, také všechny otevřené rány, které se ke každé lásce nevyhnutelně připojí. Pak jsem o ni přišel podruhé a zbyly už jen rány.

Rány? Zranění? Nezhojená zranění? Láska jako rána a sex jako vesmírný vtíp. Bezmocnost tváří v tvář touze.

„Je to hlupák, pánové. Opravdu si myslel, že je to ženská. Kočička na něj vybalila čuráka a on se sesypal.“

Další exploze smíchu. Agresivní hlas přerušil Marianiho představy. Bezmocně poslouchal bavící se Američany. Jejich hlasitý projev a slovník, nepředstavitelný v podobném prostředí ve Státech, se valil intimně osvětleným barem jako vulgární tsunami.

„Vy ste mu ho objednali? Najali?“ ptal se jiný hlas, mírně ochraptělý.

„Byl to dáreček. Tušili jsme, že trouba nic nepozná, a vyšlo nám to. On žije na Marsu. Nemá představu, že Ostrov je rájem traníků.“

„Asi neví, že Eiffelovka je v Paříži!“ přidal se třetí hlas, mladší a o půl tónu vyšší. Halekání a kašlání. Mariani si prohlížel město za sklem a do hlavy se mu hrnula krev.

„Pitomec si myslel, že je to velká Číňanka. Kde by se mezi těmi trpaslíky vzala takhle vysoká lištička? Měli byste vidět, jak civí na péro a kozy. Jako by se právě narodil...“

„...péro a kozy!“ Hýkání. „Pánové, mám to na videu. Pošlu vám heslo a link, to se potrháte.“

Vstal a rychle opustil bar.

3.

Zážitek s americkými turisty se do něj zaryl jako tříška. Dráždilo ho ostří jejich neskrývané vulgarity a v nechtěně odposlechnutém hovoru nalézal i srovnání s vlastním příběhem. Odcizení, jemuž se v posledních letech nebránil, ba ho vítal, posílilo jeho naivitu. Nepoznal, kdo je Čching, nevěděl, že Ostrov je vyhledávaným místem pro sexuální výlety.

Sekretářka ho pozvala na koncert mladé houslistky. Jednalo se o večer pro zvané spojený s vernisáží houslistčina přítele, amerického malíře. Setkali se na nákupní třídě a pěšky přešli několik ulic. Vládla v nich uvolněná atmosféra, přestože byly přeplněné lidmi a auty. Nikdo nedával najevo nervozitu, málokdo spěchal, lidé do sebe nenaráželi a několikrát ho dokonce pozdravil úplně cizí člověk. Připomněl sekretářce rozhovor v zoo, při kterém na něm obdivovala jeho nenucenost v kontrastu s údajnou upjatostí čínských způsobů. Bránila se.

„Povrchní dojmy. Tady není uvolněný nikdo. Všechno důležité je skryté pohledům z ulice a odehrává se za zdmi.“

Měla na sobě krátké fialové retro šaty a na předloktí se jí houpala malá kabelka s kaligrafickým vzorem. Byla vyšší, než jak si ji pamatoval, a její hlas byl posazen znatelně níž než hlas většiny čínských žen, s nimiž se setkal. Byla to žádoucí žena a měla kolem sebe auru klidného sebevědomí.

„Do toho doupěte jsem tě vzala také proto, abys viděl, co všechno je tu možné.“

Zkoumal ji. Myslela to vážně.

„Také?“ zeptal se naoko důrazně. Položertem jí pověděl, o čem spekuloval během jejich rendez-vous v zoo; že ji na něj nasadil šéf katedry jako obdobu průmyslové špionáže.

„Nebylo by to nemožné. Pan Wang s tebou má jisté úmysly. Kdyby to ale byla pravda, neudělal by to on, nýbrž univerzitní prezident. Takové rozhodnutí není v kompetenci pana Wangu. A nenasadil by mě. Spíš nějakou doktorandku.“

„Pan Wang má se mnou úmysly?“

Došli mezitím k výškové budově, kterou zdálky považoval za firemní středisko. Byl to však činžovní dům.

„Dobrá adresa,“ poznamenal.

„Jedna z nejlepších. Penthousy jsou tu nejdražší na Ostrově.“

Uniformovaný recepční je uvedl do výtahu, kde stál další uniformovaný muž, spíš ještě chlapec. Zlaté třásně, výšivky na náramenících a chmýří nad horním rtem mu propůjčovaly vzhled herce ve školním představení. Generál Ženšen. Tvářil se důležitě.

„Jaké úmysly má se mnou pan Wang?“

V osmnáctém patře došli k pootevřeným dveřím.

„Pan Wang má konzultační firmu. Příjmy z této práce mnohokrát převyšují jeho univerzitní plat. Dělá poradenství v managementu v regionu a rád by expandoval do Spojených států. Proto tě pozval přednášet. Doufá, že mu nějak pomůžeš.“

Pojal podezření, že sekretářka přece jen pracuje pro Wangu nejen jako asistentka, ale jako svého druhu lobbistka. Vešli do haly rozlehlého bytu. Uvítala je asi padesátiletá žena v černém kostýmu s perlovým náhrdelníkem a zlatými hodinkami, houslistčina matka. Byt měl tři patra. Prostřední, v němž po krátké prohlídce zůstali, tvořila jednoduše zařízená místnost, rozprostírající se po celé ploše podlaží. Na zdech a několika panelech visely abstraktní obrazy.

„Jake je na dnešní poměry konzervativní umělec,“ poznamenala paní domu.

Sportovní, neokázalý čtyřicátník lehce svíral sklenku mezi prsty. Jeho kariéra teprve startovala. Madam žila sama a patřila k ostrovní elitě. Mluvila s velkým sebevědomím a každou větu doprovázela rozhodnými gesty, jež

by bez jejího projevu jistě působily směšně, ale jako celek vyvolávaly dojem přebytku energie a činorodosti. Pomohla Jakeovi prodat několik obrazů místním podnikatelům a zařídila mu článek v prestižní umělecké revue. Mariani se zajímal o to, odkud Jake je, a zjistil, že Ameriku nenavštěvuje.

„Už mě s ní nic nespojuje.“

Ostrov byl pro něj rájem s rajskými úskalími. Musel si tu dávat pozor na hady a jablka, poznamenal a v tváři měl vědoucí úsměv. Byl opálený a souměrné, jemně se tvořící vrásky z něj dělaly typ herce v reklamách na značkové zboží. Jeho ležérnost by se vyjímal na plakátech letištních butiků.

„Asi mi to nebudete věřit, ale netoužím po komerčním úspěchu na Západě. Dovedu si představit, že tu už zůstanu.“

Jeho partnerka, mladičká Číňanka s nervózním úsměvem, vedle něj vypadala jako školačka. S Marianim a sekretářkou si vyměnili několik zdvořilostních frází a jinak se věnovala dalším hostům. Vzal sekretářku jemně za předloktí a procházel s ní kolem obrazů. Pokoušel se vyhýbat banální konverzaci a vysvětlování své univerzitní specializace. S paní domu se na chvíli dostal do rozhovoru o přednášce na téma management a Shakespeare. Vzpomněla si na návštěvu bardova rodiště ve Stratfordu, kde ji nadchla tudorovská architektura. Mariani nezávazně přikyvoval. Tudorovský styl v něm budil depresi při pomýšlení, že by se narodil v šestnáctém století a v jednom z takových domů musel strávit život.

„Nechtěl bys tu žít?“

Sekretářčina otázka ho vyrušila ze studia Jakeova divočejšího obrazu. Jmenoval se Zlomyslné slunce a převládala v něm ostře žlutá, která se úhlopříčně rozprostírala na temně rudém, hrubém pozadí. Malba mu kdovíproč asociovala zápasy nahých borců v bahně na břehu Gangy.

„Tady? Na Ostrově?“

„Ano. Usadit se tu jako Jake.“

Dívala se na něj s klidnou dychtivostí.

„Je to nabídka?“ zažertoval.

Sekretářka se nenápadně ohlédla, vsunula mu ruku do dlaně a jemně ji stiskla. Bylo to erotické gesto nabízející pomoc s rajskými úskalími: rozpoznávání hadů, varování před jablky. Proti své vůli byl vzrušen. Krátké letní šaty spočívaly na jejím těle s nesnesitelnou lehkostí. Myslel na Čching a uvědomil si, že ho vlastně tělesně nepřitahuje, byl si tím teď při pohledu na sekretářku jist. Ta myšlenka byla jasným, a přece smutným potvrzením neochvějnosti jeho sexuální orientace. Přesto – mohl

by tu zůstat s Čching? Jako s partnerkou ke konverzaci? Spřízněnou duší, která mu připomněla Marinu, která mu ji nedokonale a subverzivně vracela dlouho poté, co ji ztratil?

Díval se na sekretářku, měl lehce pootevřená ústa, domníval se, že se směje, ale byl to vnitřní úsměv, jakých jsme schopni jen po penzu odžitých zkušeností. Mariani nebyl herec a věděl, že neumí spolehlivě odhadnout, jak působí na jiné.

„Pan Wang by ze mě mohl udělat partnera firmy,“ řekl v lehkém tónu.

„To by bylo první úskalí, před nímž bych tě musela varovat. První had.“

„Pan Wang jako had?“

Trvala na svém.

„Pan Wang je agresivní šovinista. Kdybys tu opravdu chtěl pracovat, musel by ses s ním nějak vypořádat. Nemyslím konkurovat mu, na to má příliš mnoho konexí v politice. Ale také nedoporučuju být s ním ve firmě. Má vyvinutý smysl pro podraz, díky v zádech. V palácových intrikách se vyzná jako málokdo.“

„V čem se vyznáš ty?“

Snažil se posunout rozhovor do hravé polohy. Vybavily se mu její reakce při milování, její věty poznamenané přízemní vulgárností.

„Skoro v ničem.“

„Přece nechceš zůstat sekretářkou.“

S nápadnou důkladností studovala Jakeův obraz.

„Je tě na tu práci škoda.“

Stál vedle ní a snažil se, aby svým postojem působil uvolněně, což zřejmě jeho úmysl zhatilo.

„Chceš něco dokázat? Po něčem toužíš?“

Přestala s hypnózou Zlomyslného slunce a pootočila k němu tvář.

„Už jsem ti říkala... Chci vidět kanadské nebe.“

Madam sezvala hosty do rohu pokoje, kde byl u květinové bariéry zbudován stupínek. Stála na něm strohá dřevěná židle a vedle ní stojan na noty. Houslistka čekala, až se společnost usadí na křesílkách a pohovkách. Nervózní úsměv zmizel z její tváře s prvním tónem a nahradilo jej soustředění. Hrála přesně, bez osobitosti. Za oknem, k němuž seděla zády, se stmívalo, moře se teď slévalo s temně modrým nebem v jeden živel a dramatický pohled vybízel k vášnivému provedení. Dívka pokračovala s chladnou bravurou. Byla jako městská civilizace v ostrovní džungli. Marianiho pohled sklouzl na kávový stolek odsunutý ke zdi. Ležely na něm

složené noviny, na nichž rozeznal titulky hlavního článku. Začínal jménem Garry Ardanjanc. Pod titulkem viděl část fotografie s Garryho bledým obličejem. Přestal vnímat hudbu, cosi ho hnalo ke stolku, chtěl v ruce držet noviny, ale na poslední chvíli se ovládl. Garry chyboval, což bylo překvapivé. Od univerzity žil politikou a jistě se v danostech moskevského kluziště dobře vyznal. Někdo však ledovou plochu naklonil a Garry po ní teď sjížděl, doprovázen Marianiho jásáním z tribuny, z levného místa kdesi v horním rohu arény.

Po vystoupení zapředl hovor s poradcem ministerského předsedy pro záležitosti korupce. Mariani zažertoval, že muž přece nemá nic na práci, což poradce přimělo k nesnesitelně dlouhému expozé o ostrovní protikorupční politice. Pokoušel se ho zdvořile přerušit a odvést hovor jinam, muž však považoval za svoji povinnost seznámit ho s detaily práce svého oddělení, v němž měl dvaatřicet absolventů předních amerických univerzit. Mariani se pokusil o vtip:

„Proč amerických? Washington je hnízdem korupce...“

Poradce znejistěl, rychle však nabral rovnováhu.

„Víte sám, že americké univerzity jsou nejlepší na světě. Je to věc prestiže. Neřekl jsem nic o diplomu z Kapitolského návrší...“

Hovor přešel k novému skandálu, jehož hlavní postavou byl washingtonský lobbista, který podplácel kongresmany a zároveň podváděl své klienty, majitele kasin. Poradce neznal slitování.

„Něco takového je u nás nepředstavitelné...“

Měl povolenou kravatu, košili upnutou ke krku a v koutku úst se mu leskla vlhkost. Marianimu připadalo, že kritizuje jeho, jako by byl lobbistův advokát, či přímo obhájce samotných Spojených států. Kolem postávalo několik mužů v modrých oblecích, někteří měli v kravatách zlaté jehly, pokyvovali hlavou a měřili si Marianiho se zdvořilou škodolibostí. Měl chuť slintajícímu poradci důrazně odpovědět, zeptat se, kdy naposledy místní tisk odkryl podobnou aféru ve zdejší politice, ale raději mlčel. Odpověď znal: Nebylo by co odhalovat. Průběh podobných rozhovorů dokázal odhadnout, a byl proto rád, když paní domu poradce přerušila a podala mu přenosný telefon. Zřejmě volal jeden z jeho tří desítek podřízených. Status se odvozuje od frekvence telefonických hovorů mimo běžnou pracovní dobu. Mariani vyhledal sekretářku. Stála na druhém konci místnosti a pila fialový nápoj opatřený papírovým deštníčkem.

„Baviš se?“

„Dostal jsem lekci o americké korupci.“

„Já probírám Arsenal.“

„Zbrojní?“ zažertoval, ale věděl, že miní fotbalový klub. V její kanceláři na zdi visel plakát Arsenalu Londýn. Sekretářka sledovala anglickou Premier League na satelitním televizním kanálu, a až později zjistil, že je to zde běžné. Anglické týmy tu měly pobočky fanklubů, které vedly aktivní společenský život.

„Neodpověděl jsi mi na otázku, jestli by ses tu dokázal usadit.“

Vzal si od číšníka v bílém smokingu šampaňské. Pracoval pro soukromé firmy také proto, aby se vyhnul státnímu sektoru. Kdosi mu jednou nabídl dobré místo na ministerstvu ve Washingtonu, Marianiho však taková práce odpuzovala. I v korporátním světě se musel vyrovnat s mnoha nesmysly, byl však toho názoru, že zásadní věci jsou tam přehlednější než ve sféře, již se eufemisticky říkalo veřejná služba.

„Proč bych měl dělat byznys a být závislý na vládě?“

„Mohl bys učit na univerzitě, o prázdninách cestovat a dělat konzultanta ve svobodnějších státech okolo.“

Její usilovnost mu vadila. Zamílovala se? Vyložila si jejich výlet jako začátek hlubšího vztahu? Cítil se provinile. Přišel s ní sem kvůli rozptýlení. Bylo mu příjemně. Vzrušovala ho a to pomyšlení, musel si přiznat, ho uklidňovalo. Poté, co se rozloučili s paní domu, houslistkou a Jakem, ji na chodníku políbil na tvář, usadil do taxíku a sám odešel pěšky do hotelu.

Nazítří v podvečer ho Wu vyzvedl v recepci. Projeli hustým městským provozem do klidné čtvrti vil a rodinných domů. Wu měl na sobě džíny a sportovní košili. Vtipkoval, byl to jiný Wu než majitel firmy Wu Wonders, kterého Mariani potkal teprve před několika dny. Zaparkoval svůj mercedes před dvojgaráží rozsáhlého bungalovu ze skla a temně hnědého tropického dřeva. Dům voněl připravenou večeří. Paní Wu, malá žena s velkým úsměvem, oblečená do květovaných šatů, je přivítala v hale. Děti byly ještě ve městě.

„Očekáváme je každou chvíli,“ řekla paní Wu.

Sedli si na pohovku obýváku s průhledem do svažující se zahrady. Mariani neviděl na její konec. Wu mu nabídl japonské pivo, které vděčně přijal a vypil naráz. Wu mu okamžitě přinesl druhou láhev. „Skvělý ležák, že?“ pochvaloval si Wu a svíral ledovou, orosenou láhev. „Český recept a český chmel.“ Marianimu se vybavil československý básník, kterého potkal v Moskvě. Přemýšlel, jestli ještě žije. Jistě se dočkal změny

politických poměrů a mohl své moskevské kamarády pozvat na oplátku do Prahy, města, kvůli kterému někteří z nich trávili léta ve vězení. Ve vězení, do něhož teď směřoval v jiném politickém procesu Garry... Zeptal se na pokrok v registraci náležitostí v sousední zemi, kvůli nimž na Ostrov přicestoval. Wu ho ujistil, že zbývá pár formalit, které chce urychlit zitřejší návštěvou hlavního města.

„Poletíte?“

„Pojedu. V dobrém provozu trvá cesta autem asi čtyři hodiny. Dřív se muselo všude létat, ale most přes úžinu nám přiblížil svět.“ Kapky potu na čele se mu teď v místnosti s naplno puštěnou klimatizací ztrácely. Ukazoval Marianimu pozvání na konferenci, které se prý zúčastní také ministři tamní vlády.

„Znameníť příležitost dotáhnout věci do konce. Ta konference by vás mohla zajímat, Mariani. Nechcete jet se mnou?“

Zpozorněl. Byla to regionální konference na téma správa věcí veřejných. Další přednášku měl za tři dny a doufal, že bude poslední. Wu mu nabídl, že po konferenci mohou ještě jeden den zůstat v hlavním městě a vrátit se následující den dopoledne. Souhlasil tedy. V rohu místnosti běžela televize s vypnutým zvukem a ze stropních reproduktorů se linula tlumená árie z Rigoletta v Carrerasově podání. Děti se vrátily těsně před večerí. Syn i dcera, oba o hlavu vyšší než otec, vypadali jako dvojčata. V jejich přítomnosti se cítil jako na semináři v Bostonu. Oba se živě zajímali o jeho přednášky a syn vzpomínal na studia ve Státech. Navštěvuje prý sestru v New Yorku, kdykoliv může. Večeře, domácí jihočínská kuchyně, byla lahůdková a potěšená paní Wu ostýchajícimu se Marianimu přidávala. Se zájmem pozoroval rozdíl v chování dcery a matky. Paní Wu mluvila, jen když se jí na něco zeptal, a při odpovědích opatrně sledovala manžela. Zato dcera všem sebevědomě oznamovala, co se jí nelíbí, a při diskusích lehce bouchala pěstí do stolu. To gesto bylo milým protipólem její elegance. Wu se při konverzaci držel zpátky a vůbec nevystupoval jako hlava rodiny. Po večerí se vrátili do obýváku a Mariani znovu poprosil o japonské pivo. V televizi s vypnutým zvukem běželo zpravodajství z Garryho procesu. Doufal, že si ho nebudou všímat, ale reportáž nebrala konce. Paní zůstala v kuchyni, Wu i děti sledovali pantomimu v rohu místnosti s opravdovým zaujetím.

„Studoval jste v Moskvě, že, Mariani?“ zeptal se ho Wu.

Napil se studeného piva a položil láhev na stůl. Nevzpomínal si, že by se mu o svém moskevském pobytu zmínil, jeho životopis však visel na internetových stránkách univerzity k dispozici všem štouřalům.

„Byl jsem tam na stáži v době perestrojky, jen několik měsíců. Už to bude dvacet let.“

„Za Gorbačova?“ zeptala se dcera.

„Arđanjancův otec pracoval pro Gorbačova,“ řekl syn.

„Ano, je z rodiny známého reformátora,“ přisvědčil Wu. „Jeho otec se podílel na pádu komunistického režimu. Byl to významný právník.“

„Ekonom. A velvyslanec,“ opravila ho dcera.

„Myslím, že byl právník,“ trval na svém Wu, ale řekl to jen polohlasem, jako by mluvil sám k sobě. Dcera nereagovala.

„Půjde sedět. Stal se nepohodlným,“ řekl syn.

„Chtěl založit politickou stranu,“ dodala dcera. „Nezávislou na Kremli. V tom je jeho zločin. Asi se už nemohl dívat na tu klientelistickou džungli, to spolčení sibiřských tygrů, které Rusko vyžírání. Prezident ho po vykonstruovaném procesu pošle do vězení. Jako Stalin, který střílel vlastní generály. Hrozné.“

Měla na čele vrásku, jež se prohloubila a podtrhla její odpor z ruské elity.

„Všichni schopní ruští podnikatelé jsou dávno v Londýně. Chodí s modelkami a vlastní tam fotbalové kluby,“ řekl syn.

„Byl naivní,“ téměř zašeptal Wu.

Mariani se zařekl, že nebude do hovoru zasahovat, ale nevydržel to.

„Nemyslíte, že když se někdo v Rusku stane oligarchou, nemůže být naivní?“

Wu na něj zíral od nedopité láhve. Jeho přimhouřené oči se ztrácely v nástěnné mapě červeného obličejce.

„Obratný podnikatel. Politicky naivní. Arđanjanc je idealista, reformátor jako jeho otec.“

„Na kremelskou sebranku byl krátký,“ poznamenala dcera.

Užila minulý čas. Byl. Opět ten hřejivý pocit kdesi uvnitř, v jeskyních, jejichž hlubin se bál. Přikývl. Četl z nich spokojený souhlas. Zeptal se Wua, kdy chce ráno vyjet. Mimochodem poznamenal, že si ještě musí sbalit kufr, poděkoval za večeri a omluvil se.

Čtyřproudovou, prázdnou dálnici lemoval po obou stranách řídký palmový háj, za nímž viděl okraj džungle. Uvelebil se v kůži vonícím Wuově mercedesu, a zatímco zamyšlený muž lehce svíral volant, poslouchal Mariani rozhlasové zpravodajství BBC. Vyjeli po úsvitu. Ulicemi, prostými provozu, se rychle dostali na dlouhý most spojující Ostrov s pevninou na severu. Wu mluvil málo, a když něco řekl, zpravidla se to týkalo včerejší konverzace. Měl starost, jestli se Marianiho nedotklo chování jeho dcery. Byly to pro něj úsměvné otázky, propůjčovaly Wuovi zranitelnost, jež jako reliéf vystupovala na pozadí jeho pracovní nekompromisnosti. Rozuměl mu. Udělal pro děti všechno, a když cíle dosáhl, přišly pochybnosti.

V hlavě měl Čching a sekretářku. Ve skutečnosti se nezabýval možnostmi na Ostrově zůstat. Návštěva v něm probudila city, které mnoho let úspěšně dusil, a dala mu na srozuměnou, že navzdory bolesti se v nich skrývá i příležitost. Čching představovala neznámé území, na němž nečekaně našel, co už nehledal. Objev jím zatřásl, nabídl mu pohled plný energie, sebedůvěry a odhodlání. Cítil se jako vůdce expedice v dávných časech, kdy ještě výpravy dýchaly romantickým vzrušením, protože nebylo možné sledovat jejich trasu z letadel a satelitů. Hustým tropickým porostem, v němž může číhat tygr, se prodral na vrch hory a z ní teď viděl obrysy svého rozkladu, viděl je v minulosti, chápal jejich pohodlnou bezvýchodnost. Známost se sekretářkou tlumila pochybnosti, které v něm proti jeho vůli probudila Čching. Dříve ho identita neznepokojovala. Považoval se za prostupnou bytost, otevřenou příbojům, vlnám, proudům a poryvům, jimž se na cestách vystavoval. Příliš mu nezáleželo na tom, jak ho kdo tituloval, jestli správně uvedl jeho profesi či špatně vyslovil jeho jméno. Uvykl tomu, že jeho jméno zní v různých jazycích pokaždé jinak, a sám je vyslovoval ledabyle, takže žilo v několika verzích svým životem. Nechápal kolegy na mezinárodních konferencích, kteří se rozčilovali, když jim na visačkách prohodili dvě písmenka.

„Je to jen jméno,“ řekl smířlivě komusi, kdo se v Sao Paulu dožadoval nové konferenční registrace.

„Jen jméno?“ Dotyčný pozdvihl obočí. „Jméno je všechno, co mám, milý pane.“

Přesto se po vztahu s Čching nemohl ubránit myšlenkám na vlastní identitu. Nepochyboval, že se změnil, měnily ho zážitky a zkušenosti,

byl teď jiným Marianim než v Alexandrovské zahradě. Dokázal by najít okamžik, po němž už není sám sebou? Věděl, že taková otázka skrývala jinou, otázku po definici sebe sama – a to byl terén, jemuž se podvědomě bránil. Teď ho takové otázky napadaly stále častěji. Kde je bod změny, zjevně nechtěný, skrytý, špatně rozeznatelný čin s neodhadnutelnými následky, po kterém jsme k nerozeznání, po němž zbude lítost, ale již jej nelze vzít zpět? Akt, který nemůžeme vysvětlit ani se z něj vylhat, nikoliv jen nepovedený pokus, který připišeme ke ztrátám a zavřeme knihu, ale cosi, co musíme přijmout jako určující? Vzpomněl si na svůj studentský rozhovor s malířem Glazunovem v Moskvě.

Všechno je rej zdání, tanec obrazů. Esence neexistují.

Tehdy ho Glazunov rozčilil. Ani dnes nevěřil, že život je představení. A přesto se nechtěně cítil jako herec, jenž z role jednou vystoupí. Nechtěl sekretářku zranit, nechtěl její lásku, bál se, že ji využívá a vzbuzuje v ní naději. Navzdory tomu nehodlal známost přerušit. Byla důležitým bodem vyvažujícím vychýlení expedičního dobrodružství. Kromě toho slibovala užitečné informace o panu Wangovi, o jehož úmyslech netušil a jež ho znepokojily.

Den se přiblížil k poledni, opar rozpil kontury vydatného slunce, teplota stoupla a provoz zaplnil dálnici. Wu vypnul tempomat, zpomalil a na palubní desce stiskl tlačítko AC. Vůni džungle a kůže v kabině vozu vystřídal chlad klimatizace. Wu se rozmluvil, Mariani proto ztlumil rozhlasové zpravodajství. Hovor se točil kolem pracovních záležitostí a na Marianiho udělal dojem rozsah Wuových známostí v Číně.

„Jak často jezdíte do Pekingů?“ zeptal se opatrně. Wuovo chvástání znělo nepatříčně, nebylo však ve světě lobbingu překvapivé.

„Záleží na práci, na přání klienta. Někdy se tam neukážu dlouhé měsíce, ale stalo se mi, že jsem v Pekingů musel zůstat šest týdnů.“

Rozhodl se předstírat naivního Američana.

„Jak vlastně taková komunistická vláda, spravující kapitalismus, funguje?“

Wu se pobaveně zasmál.

„Komunistická je jen teoreticky. Zejména ministerstva spojená s obchodem a ekonomikou fungují běžně jako jinde. Všechno záleží na kontaktech, na tom, komu můžete zavolat i v deset večer.“

„Chtěl bych mít váš mobilní telefon.“

„Takové kontakty si člověk buduje léta,“ pronesl beze stopy ironie Wu. Mariani si vybavil Čchingin osud na pevnině a její vztah s disidentem.

Naznačila, že mohl vědět cosi nepohodlného na vysoce postavené členy věrchušky, což jim zřejmě zabránilo, aby proti němu na veřejnosti použili jeho homosexualitu.

„Je někdo z politbyra gay?“

Otázka na Wua udělala stejný dojem, jako kdyby Mariani řekl vtip. Vybuchl smíchy, držel volant jednou rukou, zatímco druhou, sevřenou v pěst, jemně udeřil do automatické řadič páky.

„Myslíte to vážně, Mariani?“ zeptal se konečně.

„Testuji vaše znalosti o čínském vedení.“

Wu se přestal smát.

„Ve stálé komisi politbyra, která opravdu rozhoduje, určitě není gay nikdo. V politbyru samotném je dvacet čtyři členů. Nedá se to statisticky vyloučit, že? Nikdy jsem ale nic podobného nezaslechl. Kdybych zaslechl, asi by takový chlapík už nebyl členem politbyra.“

„S vaším přičiněním,“ zavtipkoval Mariani.

Wu se dobromyslně bránil:

„Na co narážíte? Myslíte, že jsem homofobní? Čínský patriarcha? To by byl rozumný předpoklad, ale nesprávný, Mariani. Vyznávám motto: Žij a nech žít. Tedy, pokud na mě některý z nich nesáhne.“

„O vaší toleranci nepochybuji. Doufám, že jsem se vás nedotkl.“

„Vypadám dotčeně?“ zubil se Wu.

Navigace na palubní desce ukazovala, že mají před sebou už jen čtyřicet minut jízdy. Na obzoru se objevily černé mraky věštící bouřku. Džungle ustoupila a mezi palmami kolem do dálky ubíhaly vesnice s dřevěnými domy se slaměnými střechami, polorozpadlé stavby, kolem nichž běhaly děti, loudali se vodní buvoli a pásli koně. Mariani zahlédl několik koček, po psech však nikde ani památky. Zmínil se o tom. Přirozeně, zabručel Wu sám k sobě. Psů je prý dost a na nějaké se snad čas najde. Protože překvapený Mariani nereagoval, bylo chvíli ticho. Dlouho to však Wu nevydržel.

„Vy jste něco zaslechl? O homosexualitě v politbyru?“

„Mám tu informaci od jednoho čínského disidenta žijícího v Americe,“ řekl neurčitě.

„Pomluvy. Disidentské celebrity nejsou nejlepším zdrojem informací.“ Wu měl v hlase opovržení.

„Proč?“

„Děti čtvrtého června... rozmazlení spratkové, kteří se shodou okolností připlekli k historické události, a pak ji ještě dlouho na Západě dojili.

Knižky, přednášková turné, účast na konferencích, dobře placená místa v nadacích. Nikdo z nich nemá za sebou kus pořádné práce. Je pár výjimek. Snad Wang Tan. Slušný chlapec. Li Lu je v Americe podnikatelsky úspěšný, vydělal miliony. Všechna čest. Ti ostatní? Líné pijavice.“

Nerad si musel přiznat, že Wuův výrok nemá k pravdě daleko. Nezněl mu sympaticky, ale zažil několik konferencí o Číně a nechtěl se s ním proto přít. Vjžděli do hlavního města. V dálce se objevila silueta mrakodrapů se závojem tropického deště.

5.

Proč se miloval s Čching? Snažil se na to nemyslet. Čím větší úsilí ho to stálo, tím víc ta otázka poletovala kolem a připomínala se, nepozvána. V přítomnosti žádoucí sekretářky přesvědčil sám sebe, že Čching byla výletem, a proto teď mohl přemýšlet. Neochotně, nevěřil na skládání účtů, neměl potřebu se obhajovat, jenže namísto dotěrných zvědavců se ho ptal kdosi uvnitř, nečekaně a důsledně, a Marianimu se nedařilo ho umlčet. Myslel na svoji hýčkanou otevřenost novému. Spal s ní ze zvědavosti? Špatný výraz, zvědavost nemá dobrou pověst. Z-v-í-d-a-v-o-s-t... ano, to je lepší. Proto se tehdy vydal do Sovětského svazu. Proto kdysi poslouchal všechny hudební žánry a chodil na balet, aniž mu rozuměl. Proto se nechal zaměstnat v byznysu. Otevřenost a tolerantnost. Často se rozčiloval nad novinovými články se silnými názory. Chtěl rozumět, ne soudit. Pak se mu však v zahradách Villa Borghese vrátila nejen Marina, ale s ní i vzpomínka na Garryho a Mariani soud omilostnil. Málokdo dokáže najednou obojí, porozumět i soudit. Naše soudy se jako o hůl opírají o absenci pochopení, byť třeba dočasnou. Po Římu poprvé neměl s pochopením trpělivost. Nechtěl Garryho chápat, chtěl ho udeřit do tváře, vrátit mu púlnoční ponížení z vládní vily a přisadit pár kopanců za jeho chování k Marině. Vydírání, násilí, dost možná i zneužití... Nepochopení má svou roli. Garryho návrat a jeho televizní puč, jímž se ho oligarcha zmocnil, mu ukázal hranice chápavosti. Snad proto se mu po milování s Čching začaly do hlavy jako příbojové vlny vlamovat myšlenky na sexuální identitu. Snad proto ho bodal osten pochyb, když v knihkupectví listoval bestsellerem o sexuálním průmyslu.

Čching: možnost i nemožnost, žena i muž, Marina i nenahraditelná prázdnota, jež po ní zbyla. Přišla z bulváru do jeho pokoje jako logická negace sebe samé a Mariani kroutil hlavou nad přitažlivostí dilematu, jímž se mu zdála být. Odkud přicházela síla, kterou z ní čerpal? Ze stejného místa jako strach z prohry? Přesto se na vrcholu hory nemínil svého nového rozpoložení vzdát. Nikam nepovede, říkal si. Jaká je alternativa?

Řečník si posunul černý songkok na temeni, odkašlal a přešel k závěru svého projevu. Z úst vypouštěl slovní květy a jeho zlaté rolexky se blyštěly až na konec konferenčního sálu hotelu Mandarin Oriental. Když mluvil o biči korupce, jež hrbí hřbet národa, hlas mu přeskočil do fistule.

„Jeden národ, jedna morálka,“ zvolal a vítězně přehlédli les hlav.

Patřily asi dvěma stovkám mužů a žen v západních oblecích i tradičních košilích přes kalhoty. Ozval se potlesk. Slova se pak ujal průvodce, jenž ke stupínku přicupital s úctou a opatrností.

„Ministr hospodářství,“ pošeptal Marianimu Wu. „Klíčový člověk. Ještě nemáme jeho definitivní souhlas.“

„Co o něm víte?“

„Nic.“ Wu se šibalsky šklebil. Mariani zdvihl teatrálně tvář ke stropu, ozdobenému křišťálovým lustrem ve tvaru velryby. „Jen něco,“ pokračoval Wu smířlivě. „Vzpomínáte, jak jsme dnes ráno objížděli tu prázdnou kancelářskou budovu?“

Mariani přisvědčil. Nový věžák měl na straně směrem k dálnici reklamní poutač nabízející prostory se slevou, Wu mu však prozradil, že se majiteli dosud nepodařilo sehnat jediného nájemníka. Dům patřil bývalému ministru financí, toho času ve vězení po vykonstruovaném procesu, který proti němu nařídil jeho rival, ministerský předseda. Před soudem proti ministrovi svědčili dva sedmnáctiletí chlapci. Prý jim dodával drogy výměnou za pohlavní styk. Mariani se zeptal, zda ministerský předseda podnikatelům pronájem zakázal. Ani v nejmenším, odpověděl Wu. Dům teď v manželově nepřítomnosti spravuje jeho manželka, paní Azíza. Dělá, co může, aby sehnala nájemníky. Teoreticky jí nikdo nebrání,

ve skutečnosti si však nikdo netroufne. Wu se k němu nahnul ještě blíž a šeptal tak potichu, že ho Mariani sotva slyšel:

„Ministr hospodářství opatřil svědky v kauze proti ministrovi financí.“

Na pódiu byl v tu chvíli již další řečník:

„Děkuji svému ctnostnému příteli, jehož slova bychom si všichni měli pamatovat. Vláda zákona je základním kamenem nejen naší národní stavby, ale také celkové stability v našem regionu. Proto je tato konference tak důležitá. Dovolte mi, abych poděkoval našim partnerům, kteří umožnili její pořádání.“

Tři muži v oblecích a kravatách v první řadě povstali a místností zaburácel potlesk. O přestávce se lidé vyhrnuli do haly a obklíčili stoly s krevetovými koktejly, humrovými rolkami, uzeným lososem, ovocem a nealkoholickými nápoji zářivých barev. Zatímco Mariani mluvil s podnikateli, zmizel Wu ve VIP salonku. Mezi účastníky konference se pohybovala menší žena neurčitého věku v černém hábitu a bílém hedvábném závoji, z něhož trčely velké brýle se zlatými obroučkami. Každý se s ní srdečně zdravil. Navzdory konzervativnímu vzezření poutala pozornost rychlými ráznými gesty a častými výbuchy srdečného smíchu, který s ní přátelé sdíleli. Působila dojmem rozverné řádové sestry.

Po přestávce přišel na řadu diskusní panel se dvěma ministry a zástupci občanské společnosti. Namísto diskuse však všichni své příspěvky četli. Wu, jenž se ze salonku vrátil v dobrém rozpoložení, teď tiše seděl. Mariani doufal, že mu o panelistech cosi poví, shledal ovšem, že vedle něj usíná. Brada mu padala na hrud', takže do něj musel několikrát jemně strčit, aby se vzpamatoval.

„Korupce je mor stravující tvořivost našeho lidu,“ přednášel právě druhý ministr, když tu se vedle Marianiho ozvalo jemné chrápání.

„Ano, ctihodní přátelé, proti korupci musíme mobilizovat!“

Wu se probral a pootočil hlavu směrem k Marianimu.

„Všichni!“

Wu si nenápadně protřel oči a sáhl do náprsní kapsy, kde měl zlatou plechovku se žvýkacím tabákem.

„A když říkám všichni, myslím tím každého z nás, každého z vás!“ Ministr nepřirozeně vymrštil pravici, jako by mluvil na předvolebním mítinku, a ukázal do obecenstva, do míst, kde seděli Wu a Mariani. Lobbista sebou trhl a plechovku zase zastrčil do náprsní kapsy.

„To je v pořádku, pane Wu, můžete mobilizovat i s tabákem v ústech,“ utrousil Mariani.

Wu skoro vyprskl smíchy, ale zvládl tento svůj příspěvek do diskuse potlačit, takže zdálky mohl vypadat i jako emocionální gesto souhlasu.

„Jsem rád, že jsme všichni na jedné lodi,“ poznamenal ministr a jemně kývl směrem k Wuovi. „Jen když budou naše etnicky rozmanité komunity spolupracovat, jen tak se v onom hanebném žebříčku Transparency International posuneme výš a korupce bude o něco méně. Naši čínští přátelé v publiku jsou si toho dobře vědomi.“

Wu viditelně kývl směrem k ministroví, jako by s ním ve všem souhlasil, a zašeptal Marianimu:

„Ministr bez portfeje odpovědný za reformu státní administrativy a vztahy se Světovou bankou. Dvě vily, konto ve Švýcarsku a firma na Kajmanských ostrovech.“

Po další přednášce se k mikrofonu dostavila řádová sestra se zlatými brýlemi.

„Paní Azíza,“ podotkl Wu. „Netvařte se tak zaskočeně, Mariani, hned uvidí, na co myslíte.“

Ukázalo se, že paní Azíza je členkou parlamentu, v němž předsedá výboru pro etnickou harmonii. Ve svém projevu se předvídatelně věnovala důležitosti etnické harmonie. Wu si cpal ústa tabákem, vrtěl se a snažil se neusnout.

„Paní Azíza asi konta v zahraničí nemá, že?“ šeptal Mariani.

Wu se tvářil neutrálně. Po chvíli vyndal z papírových desek s logy hotelu a konference list se stručným životopisem paní Azízy. Mariani si přečetl, že její bratr je dědicem firmy na palmový olej.

„Staré peníze,“ podotkl Wu.

Na závěr svého projevu zdůraznila paní Azíza potřebu i nadále podporovat etnickou harmonii.

Znavení konferenčním jednáním usedli Mariani a Wu ke slavnostní večeři pořádané ministrem hospodářství. Přečetl si, že večeři sponzoruje firma bratra paní Azízy. Na pozvánce vedle firemního loga byla malá fotografie šťastně se usmívajících dětí různých ras a pod ním heslo v několika jazycích: „Etnická harmonie je základem našeho společného boje proti korupci za odpovědnou správu věcí veřejných.“ Mariani odmítl nabízenou skleničku šampaňského, nesnědl ani lahodně vyhlížející foie gras a pustil se jen do jarního salátu.

„Je vám něco?“ zeptal se ho starostlivě Wu a utíral si naškrobeným ubrouskem mastnou bradu.

„Jen nemám chuť. Nedělejte si starosti.“

Wu se věnoval sousedovi po levici, představiteli čínské menšiny. Mariani věděl, že zatímco Číňané tu převažují mezi podnikateli a obchodníky, zákony je odkazují do podřadného postavení. Jejich parlamentní reprezentace byla omezena kvótou a všechny důležité posty ve vládě a všechna ministerstva měla v rukou muslimská většina. Také na univerzitách existovala směrná čísla pro čínské studenty, což vedlo k jejich exodu na australské univerzity.

„Neměl bych to říkat,“ poznamenal ráno v autě Wu, „ale výsledkem je, že Číňané mají díky zdejšími ‚Norimberským zákonům‘ mnohem lepší vzdělání. Kvalita místních univerzit je žalostná.“

Na půl ucha poslouchal Wuův rozhovor se stěžujícím si čínským poslancem a klábosil se sousedem po pravici, podnikatelem ze Saúdské Arábie. Nemohl se dočkat, až večere skončí. Před odchodem ze sálu ho ještě Arab v bělostné kefíji pozval do hotelového baru na čaj, Mariani se však omluvil. Tu noc se mu zdálo, že sedí uprostřed kruhu malých dětí. Byly černé, bílé, žluté i rudé, měly všechny možné tvary očí a účesů, držely se za ruce a zpívaly o potřebě etnické harmonie.

Druhý den při snídani Wu Marianimu převyprávěl výsledek svých jednání ve VIP salonku. Ministr hospodářství souhlasil s připravenými náležitostmi. Wu tvrdil, že během několika dnů bude mít na pracovním stole uspokojivý výsledek a Mariani se bude moci vrátit do Států.

Souvislá vrstva mraků pokryla hlavní město jako ocelová deka. Ráno se spustil liják, ale když vyšli před hotel, už nepršelo. V centru se mezi zelenými plochami topořilo k nebi několik oslnivých mrakodrapů. Dvě identické budovy, spojené prosklenou chodbou, nazývané Dvojčata, evokovaly groteskně přerostlé bambusové tyče. Okolní mrakodrapy převyšovaly více než o třetinu. Několik let byly nejvyššími budovami na světě, než je předstihl mrakodrap v Tchaj-peji a po něm dubajská stavba Burdž Chalífa. V temnotě bouřkových mraků vypadala Dvojčata futuristicky. Wu na nich trénoval svůj fotografický um. Svíral automatický nikon, hledal originální úhel pohledu a trpělivě čekal na správné světlo.

„Když je postavili, vypadaly jako zázrak,“ řekl. „Viděl jsem je mnohokrát, ale pohled odtud nikdy nezevšední.“

Mariani v tichosti obdivoval stavbu.

„Byl jsem tu poprvé před deseti lety. Ten strach z jejich výšky! Později strach zmizel a vrátil se jen jednou, na chvíli. Po terorismu v New Yorku.“

Na první pohled vypadalo hlavní město podobně jako Ostrov – stejná vegetace a moderní výškové domy. Jakmile se však prošel po centru a nechal Wu fotografovat, všiml si rozdílů. Na Ostrově například nepotkal jediného bezdomovce, v ulicích nikdo nežebral. Zde se žebráci nedali přehlédnout. Ranní liják jim rozmočil kartonové chýše přiliplé na dobré slovo ke křoviskům vedlejších ulic. Jejich obličej na něj civěly podobně rozmočeně, jako kdyby tropický déšť smyl se špínou také jejich rysy. Když se vzdálil centru, viděl třípodlažní koloniální domy s rozbitou omítkou a vybledlými štíty obchodů. Plné ulice bzučely aktivitou a spěchem, pod maskou zdvořilosti byla úzkost. Lidé ho oslovovali, tahali za rukáv a snažili se ho za loket odvést do obchodů.

„Peníze, pane. Prosím...“ Žádná agresivita, jen dotíravost lidí, kteří nemají nic než příběhy. Před obchody se překřikovali naháněči a rikšové.

„Jízda městem, pane. Prohlídka! Za pár drobných.“

Z malého obchodu s klecemi slyšel disharmonické ladění ptačího orchestru.

„Nejhezčí papoušek ve městě, pane! Pojdte se podívat!“

I prosperující čtvrti se naplnily davem. Na rozdíl od bohatého, spořádaného Ostrova zde město pulzovalo nepoznaným, vzrušujícím rytmem. Ulice žily barvitou vůní nesamozřejmosti. Představoval si, že za každým rohem na něj může číhat něco nečekaného. Takové myšlenky ho na Ostrově nenapadaly. Ostrov byl západním implantátem v domestikovaném zbytku džungle, kdežto tady se civilizace propletla bludištěm parného asijského života přirozeně. Wu na něj čekal pozdě odpoledne v kavárně na náměstí Nezávislosti, ohromném travnatém prostoru před starou radnicí. Celý den neviděl slunce. Když za tmy nasedal do taxiku před hotelem, prošel kolem něj průvod holohlavých mládenců ve fialových košilích. Zpívali a mávali transparenty, na nichž byly obrázky slunce a nápisy v místní abecedě.

„Slunečnice,“ poznamenal Wu. „Nikdy jste o nich neslyšel? Sekta, která požaduje zákaz práce přes den.“

Vůz se divoce rozjel na sever, najel na dálnici a velkoryse pojatým nadjezdem objížděl centrum s mrakodrapy. Za upatlaným oknem se míhaly rozsvícené mešity, budovy bank a úřadů, brzy však zůstaly za nimi. Snažil se

z Wua dostat, co je v plánu, avšak marně. Číňan měl dobrou náladu. Úkol byl hotov, čekala ho solidní provize a cesta s manželkou do Austrálie.

„Pane Wu, nezlobte se, ale musíte mi prozradit, kam jedeme. Může se stát, že budu zklamán, a pak pojedeme rovnou zpátky do hotelu,“ řekl důrazně Mariani.

„Nebudete zklamán.“ Vypadal jako školák, který má přichystáno překvapení, jímž si je absolutně jist. Mariani se nechtěl nechat odbýt. Jedna věc byla jít s půvabnou sekretářkou, vůči které neměl žádné pracovní závazky, do hašišového doupěte. Podobné dobrodružství s Wuem, jehož na počátku špatně odhadl a teď se jím zaobíral, nepřicházelo v úvahu. Nic takového si nemohl dovolit.

„Víte, pane Wu, jsou aktivity, kterých se neúčastním.“

„Nemusíte mít starost. Nebude to přesně podle zákona, zato se leccos dozvíte o zdejší mentalitě.“

Auto dojelo na kraj města, kde tu a tam svítil do tmy dům. Začalo pršet. Sedřené stěrače gumovaly přední sklo. Řidič sjel z dálnice na rozbitou cestu, po které vůz poskakoval přes výmoly. Zastavili před velkou dřevěnou branou. Wu vystoupil, vytáhl mobilní telefon a po chvíli do něj štěkl čínsky jednu větu. Brána se otevřela. Vešli na rozsáhlý pozemek porostlý upravenými keři a stromy, za nimiž problikávala světla velké haciendy. U vchodu postávalo několik Číňanů. Jeden jim otevřel dveře. Wu se pozdravil s majitelem, kterého Marianimu představil jako svého známého. Byl to realitní podnikatel se znamenitou angličtinou.

„Pan Ťiang se narodil ve Spojených státech. Peníze vydělal v Mexiku a už dvacet let žije tady. Carlos Slim Helú je jeho dobrý přítel,“ pronesl Wu polohlasem, když se skleničkou whisky procházeli domem. „Minulý rok jsem ho tu viděl.“

Odmlčel se, aby nechal jméno jednoho z nejbohatších lidí planety zapůsobit patřičným dojmem. Marianimu bylo jeho chvástání proti srsti, tvářil se tedy nezúčastněně a neříkal nic.

„Byl to Carlosův nápad, založit Klub Amores Perros,“ řekl pyšně Ťiang. V jedné ruce třimal skleničku s kostkami ledu a v druhé vyhaslou cigaretu. Měl na sobě květovanou havajskou košili a džínové šortky, které nemilosrdně odhalovaly jeho křivé nohy.

„Říkal jsem vám, že psů je tu dost.“

Wu se zubil a oči mu svítily dychtivým očekáváním. Točitým schodištěm sešli do podzemí domu, odkud se ozýval hluk jako z plné hospody

a hlasitá mexická hudba ve stylu mariachi. Zastavili se před dřevěnými lítačkami inspirovanými kovbojským saloonem. Nad obloukem vchodu se skvěl barevný nápis CLUB AMORES PERROS. Film, který dal klubu jméno a v němž krvavé souboje psů představovaly ústřední motiv, viděl kdysi v Lincolnově centru v New Yorku. Byl drsný jako nenahozená betonová zeď.

„Psí zápasy?“

„Máte štěstí, jste tu v pravou chvíli. Pořádáme poslední kolo turnaje O diamantovou čelist. Vyhraje ten nejsilnější, nejzuřivější a nejsprostší šampion!“

Ťiang a Wu se rozchechtali a vešli dovnitř. Mariani je následoval. Ocitli se ve velkém sklepním prostoru plném chlapíků v tílkách a v košilích s krátkým rukávem. Místnost páchla potem a kouřem, z reproduktorů hrála hlasitá hudba, vrtule stropních větráků rotovaly zběsilou rychlostí a na několika zavěšených televizorech běžel bez zvuku zmíněný film. Všiml si, že na různých obrazovkách se odehrávají jiné scény, a že tedy na každé z nich běží film samostatně. Na stěnách visely fotografie psů bojových plemen v hrůzných pózách. Wu ho seznamoval s pozvanými a byla to rozmanitá společnost. Převládali místní Číňané, Mariani však viděl i několik muslimů, Američanů, Australanů a Filipínců. První dojem klamal. Lidé, s nimiž mluvil, náleželi k podnikatelské elitě, byli zde vysoce postavení vládní úředníci, manažeři velkých firem a rentiéři.

„Jste tu poprvé?“ zeptal se Marianiho Angličan s barevným tetováním na rameni, jenž tu vlastnil několik zubařských chirurgických klinik.

Prisvědčil.

„Ťiang měl znamenitý nápad. Ten syčák má smysl pro humor,“ řekl dobromyslně muž. „Náhodou mě pozval před třemi lety a od té doby se snažím jezdit sem v době velkých turnajů.“

Mariani si se zájmem prohlížel jeho tetování. Také pár dalších postav mělo na pažích vzorce a obrázky ve stejném stylu. Nebyla to pravá tetování, jen dočasné otisky. Angličan ho se smíchem dovedl do rohu místnosti ke stánku, kde sedělo pět mužů čekajících v řadě na svůj kér. Přesvědčovali ho, aby si aspoň na předloktí nechal natisknout malého čínského draka. Přestala hrát hudba a z reproduktoru se ozval ochraptělý hlas vítající návštěvníky u příležitosti vyvrcholení sezóny. Po chvíli se mu povedlo identifikovat řečníka. Stál u pultíku až na konci místnosti, dobrých dvacet metrů od něj. Malé pódium mělo tvar diskžokejského stanoviště.

Když se zpoceným davem propletl blíž, spatřil dřevěnou ohradu s pískem, obklopenou schůdky malého amfiteátru. Byla prázdná. Průvodce naposledy vyzval k uzavírání sázek a začal představovat účastníky turnaje. Měli jména jako Děsivý pit, Trhavý teriér, Jack rozparovač nebo Žiletkový krasavec. Po chvíli bylo vše připraveno k prvnímu souboji, ale psi stále nikde. Sázky na první duel byly uzavřeny. Stupínky kolem malé arény se zaplnily, hudba ztichla a na protilehlých stranách dřevěného mantinelu se otevřela dvířka. U Marianiho, kde se vzal, tu se vzal, stál Wu.

„Vsadil jste si?“ zeptal se soutěživě.

Mariani zavrtěl hlavou.

„O zápasech bojových psů nemám nejmenší potuchy. Je to moje premiéra.“

Wu se rozesmál a plácl ho do zad.

„Takové vlčáky jste, Mariani, v životě neviděl.“

„Taky už nevidím,“ řekl poněkud kysele.

Vtom do arény přiběhli dva muži ve flanelových košilích. Z míry vyvedený Mariani zíral před sebe: muži drželi pod paží velké kohouty. Ptáci nervózně kroutili hlavou a jejich růžové hřebínky a laloky při tom poskakovaly sem a tam. Mariani se otočil k Wuovi, jenž se otrásal smíchem a plácl ho po zádech.

„To jsou naši perros, Mariani! Musíte uznat, že jsem vás dokonale doběhl!“

Pocítil úlevu, neměl však na přemítání čas. Souboj začal. Ozval se gong, muži vrhli kohouty proti sobě a ptáci se do sebe s vervou pustili. Arénou se neslo povzbuzování, křik a drásavé zvuky vyděšených opeřenců. Netrvalo dlouho a objevila se krev. Tváře diváků poznamenané vášnivým zaujetím se blyštěly potem, naběhlé krční žíly se jako sulc třásly při výkřicích, oči se leskly v osvětlení reflektorů a hluk v místnosti zesílil. Kohout s růžovým plastovým obojkem měl navrch. Hnal svého soka do obranného postoje, kolem létalo vytrhané peří a Mariani se začal obávat nejhoršího. Vtom se ozval gong, do arény vběhli pomocníci, kteří souboj sledovali těsně u ohrady, a ptáky od sebe odtrhli.

„Krvavý tesák vyhrál,“ podotkl zkušeně Wu.

Mariani předpokládal, že souboj skončí zabitím jednoho z kohoutů, Wu mu však vysvětlil, že rozhodčí počínání bojovníků podle přesných pravidel boduje. Vyhraje ten, který získá jasnou převahu.

„Naši psi se nezabíjejí. Máte nás za barbary, Mariani?“

Krvavý tesák byl opravdu vyhlášen vítězem souboje. Ke druhému kolu byli do arény vrženi Děsivý pit a Trhač srdcí. Opakovala se stejná scéna. Souboj trval jen několik minut. Navzdory jménu se Děsivému pitovi v peří rychle objevilo několik krvavých skvrn po nemilosrdných zásazích sokova zobáku a Trhač vyhrál na body.

Mariani odešel k barovému pultu a poručil si minerálku. Bylo mu nesnesitelně horko, oči ho pálily, vstřebával bizarní zážitek a pozoroval pulzující místnost. Událost byla cosi jako drsný vtip, jímž si zřejmě znuděný pan Ťiang získal pověst enfant terrible v jinak upjaté konzervativní společnosti. Mariani nepochyboval, že lidé, kteří jeho turnaje navštěvovali, mu byli v něčem zavázáni a Ťiang je prostřednictvím těchto seancí formoval v bratrstvo spřízněné podzemní – doslova – zkušeností. Odehrálo se ještě několik soubojů. Silnější borec postupoval do druhého kola a pak do dalšího, až se vítězem turnaje stane neporažený. Podle vsazených obnosů odhadoval, že nejlépe tipující si přijde na několik tisíc dolarů. Víc než řádění kohoutů se Mariani věnoval divákům. Mezi souboji jeden druhému bohorovně dávali najevo báječnost Ťiangovy taškařice. Jakmile se ozval gong, dostali se do transu, křičeli, povzbuzovali, otáčeli oči v sloup, otírali si zpcená čela, strkali se během rychlé výměny názorů, zakrývali si oči, když se jejich divoce kokrhající favorit ocitl na písku pod vahou soupeře, řičeli, když vzduchem létalo peří a tekla krev. Vášně hráče pokeru je vášní kontrolovanou. Ten, kdo sleduje boxerský zápas, se kontrolovat nemusí, je osvobozen od některých náležitostí civilizace a v daném časovém vymezení může souznít s divokým tepem srdce. Během jedné přestávky mezi koly se Mariani zeptal, jestli jsou tu kohoutí zápasy skutečně ilegální.

„Ilegální? Myslíte proti zákonu?“ opáčil poněkud nedůvtipně lobbista.

„Ano, Wu, když říkám ilegální, opravdu tím myslím proti zákonu. V taxíku jste cosi takového naznačoval.“

Wu si otíral čelo kapesníkem, na němž měl latinkou vyšit monogram své firmy: WW.

„Ilegální je tu především gambling. Sázání by Ťianga mohlo dostat do problémů, kdyby na tom někdo měl zájem. Nicméně protože se zde občas objevuje ministr spravedlnosti, je takové riziko, jak sám uznáte, minimální. Ale máte pravdu, i kohoutí zápasy jsou tu už mimo zákon. Jen několik let. Víte, v regionu mají kohoutí zápasy tradici. Asi před deseti

lety o nich psal New York Times. V Americe a západní Evropě pak ten článek přetisklo mnoho novin. Vzbudil pohoršení. Aktivistické spolky na ochranu zvířat rozjely kampaň, začal bojkot palmového oleje a hrozil bojkot i několika dalších produktů, které odsud posílají do Evropy a Ameriky. V Berlíně se před ambasádou konala demonstrace. V Kodani na velvyslance někdo vylil kbelík krve – myslím, že to ve skutečnosti byl naředený kečup. Zdejší politikové se na věc nejdřív dívali značně pobaveně, postupně jim ale tuhl úsměv na rtech. A pak přijela Brigitte.“

„Brigitte?“

„Brigitte Bardotová. Uspořádala tu velkou tiskovou konferenci. Mimořádně, ve stejném hotelu, v jakém byla naše včerejší konference. Hovořila o traumatizovaných zvířatech, ukázala zvětšené fotografie mrtvých kohoutů a povečeřela s ministerským předsedou. Za týden byl v parlamentu návrh zákona zakazujícího souboje zvířat a dva měsíce nato ho parlament jednomyslně přijal.“

„A co následovalo?“

„Nic. Zákon je v platnosti a nikdo ho nevynucuje. Bojkot skončil, demonstrace také a velvyslanec, kterého polili kečupem, se zúčastnil v Kodani konference aktivistů na ochranu zvířat. Poděkoval jim za podporu ve správné věci. Takové typicky místní řešení.“

Turnaj vyhrál zkrvavený Zatoulaný partyzán. Ve finále udolal Žiletkového krasavce, jenž byl jen stínem hezouna, který pln drůbeží síly nastoupil do prvního kola. Pět vítězů sázek si rozdělilo devět tisíc dvě stě dolarů. Ťiang sám předal majiteli Partyzána zlatý pohár a pokropil vyděšeného ptáka sprchou šampaňského.

K Marianimu přišel Wu, jenž se v průběhu soubojů kamsi ztratil.

„První část večera skončila a já navrhuji, abychom na druhou nečekali a vrátili se do hotelu. Ráno nás čeká brzké vstávání. Když uvízneme v ranní špičce, budeme se tu ještě dlouho motat.“

„První část večera?“ zeptal se Mariani. „Co tím myslíte?“

Lobbista zvažněl.

„Dá se to odvodit z názvu klubu. Máme za sebou část s názvem Perros.“

„A zbývá Amores...“ dovtípil se Mariani.

Sklepní místnost se začala vyprazdňovat.

„Máte pravdu, Wu, je nejvyšší čas.“

Vystoupali do haciendy a vyhledali Āianga.

„Doufám, pane Mariani, že jste u nás nebyl naposledy. Nové kolo turnajů začne za dva měsíce,“ řekl podnikatel a tiskl mu pravici. Měl ulepenou dlaň. Zřejmě šampaňské.

„Byl to neopakovatelný zážitek, pane Āiangu. Děkujeme za pozvání.“

Když šli osvětlenou zahradou k čekajícímu taxi, procházely kolem nich směrem do haciendy hloučky svůdných žen na vysokých podpatcích.

7.

Už zase Garry. Palcové titulky, fotografie z procesu, přednášky filozofů-
-celebrit o svobodě, rozhovory se znalci kremelských stínů a televizní
diskuse. Jedno fotbalové mužstvo v Londýně nastoupilo s Garryho fo-
tografií na levém rukávě dresu doplněnou zelenou páskou na znamení
naděje. V Polsku uspořádal bývalý prezident, držitel Nobelovy ceny za mír,
mezinárodní symposium o politických procesech. Hlavní projev vysílala
televize v přímém přenosu. Pronesl jej Ardanjancův přítel Kasparov,
bývalý šachový šampion, toho času advokát západního větru. Debaty se
vedly o stalinských čistkách a knižní trh narychlo vydával tři bestsellery:
fiktivní příběh o reformátorovi jménem Larry Petrosjan, srovnávací historii
stalinských procesů s děním v současné Moskvě a Garryho biografii.
Mariani ležel na zastlané posteli a měl zavřené oči. V duchu si opět pro-
sekával cestu pralesem na vrchol hory, nad nímž tušil žár zlomyslného
slunce. Měl tupou mačetu.

Na univerzitě poobědval s panem Wangem. Když mu šéf katedry
nabídl spoluúčast ve své konzultační firmě a předestřel návrh na expanzi
na americký trh, vysvětlil, že jeho manažerská smlouva takovou činnost
nedovoluje. Slíbil ale zklamanému Wangovi, že mu ve Státech pomůže
zprostředkovat potřebné kontakty. Usmířený muž s hadím úsměvem
nabídl Marianimu další sérii přednášek na začátku příštího semestru.

„Přijedeš tedy v říjnu?“ zeptala se ho sekretářka. Sešli se v irském
baru pozdě večer poté, co strávil odpoledne v různých knihkupectvích
a antikvariátech. V jednom objevil osahaný a na mnoha místech podtr-
haný Platónův dialog Faidros.

„Přijedu. Když mě firma pustí, přiletím na deset dnů.“

Na její tváři s bezchybným make-upem se objevil úsměv. Vypadala přitažlivěji než kdy předtím. Muži se za nimi otáčeli od sklenic s černým pivem Guinness. Mariani si poručil už čtvrtou whisky a jí objednal gin s tonikem. Alkohol mu stoupl do hlavy. Včerejší noc skoro nespal, strávil ji surfováním na internetu ve společnosti Garryho a vodky s pomerančovou šťávou. Na Ostrově celý den přšelo a v dokonale čistých, lijákem naleštěných ulicích bylo horko. Měla studenou dlaň.

„Mluvila jsem s kamarádkou v Kanadě. Pozvala mě na letní prázdniny.“
Nevěděl, co říci.

„Mohla bych se zastavit na pár dní v Bostonu.“

Představil si letní výlet do Mainu, večeři s humrem na stole v přístavním městečku Bar Harbor, procházky v lesích a po kopcích Národního parku Acadia. Při těch představách zakoušel vzrušivý pocit očekávání.

„Jsi kdykoliv vítána.“

„Kdy se vracíš?“

„Pozitíří v noci.“

„Práce je hotova? Úspěch?“

„Ano. Toto je naše oslava. Dnes odpoledne jsem dostal od partnera zprávu, že všechno je vyřešeno. Pozitíří si vyzvednu potřebné dokumenty. Už jsem potvrdil letenku.“

Místnost byla plná decentních barev, které tancovaly v rytmu přecházejících hostů. Ze staromódního jukeboxu se ozývala irská vánoční hudba. Tiskla mu ruku. Vymanil se z jejího sevření a pohládl ji po tváři.

„Třeba si to rozmyslíš. Když odejdeš z firmy, budeš tu moci dělat konzultanta.“

Nadechl se. Řekl jí, že sice neví přesně, kam teď míří, že jí však rozhodně nebude lhát.

„Lhát?“ Zněla zaskočeně.

„Neodejdu ze Států,“ dodal. „Rád sem budu jezdit na přednášky. Moc rád tě uvidím v Bostonu. Můžeš u mě bydlet. Jsem sám, jak víš. Ale už sám zůstanu.“

Napila se toniku z láhve. Její nesouhlasný pohled ho iritoval.

„Nemusíme o tom dnes mluvit. Můžeme si nechat takové rozhovory na léto. Nebo na podzim, až přijedeš.“

„Ne,“ zakroutil hlavou. „Můžeme si vždy povídat, o čem budeš chtít. Můžeme také mlčet, o čem budeš chtít. Ale musíš vědět, že už zůstanu sám.“

„Kolik ti je? Jak můžeš něco takového ve svém věku vypustit z úst?“

To ho ještě nenapadlo. Dnes ráno mu bylo sto let.

„Nemáš ke mně žádné závazky. Nemusíš se cítit provinile. Chci jen, abychom zůstali v kontaktu, nic víc. Všem ostatnímu můžeme nechat volný průběh. Ale už mi, prosím, neříkej, že zůstaneš sám.“

„Nemá to s věkem nic společného.“

„S čím tedy?“

Mariani dopil skleničku a objednal další. Byl jí vděčný za velkorysost a laskavost. Byla to slušná, krásná a inteligentní žena. Styděl se, že ji podezíral a odsuzoval. Nechal se unést svými představami a snobsky pochyboval o její opravdovosti.

„Budu ti vyprávět příběh, který zatím nikdo nezná.“

Sám se zalekl své odvahy. Opravdu ještě nikomu o Marině dopodrobna nevyprávěl. Vždy jen kusé zmínky. Dost možná to bylo závaží, kterého se teď potřeboval zbavit. Snad... Co vlastně riskoval? Když nebude chtít, už ji nevidí. Zmizí z jeho života tak, jako z něj zmizí Wu, jako kdokoliv jiný. Pak si vzpomněl na Garryho a napadlo ho, že jeho se už nezbaví, že bude pořád pociťovat slabost kolem žaludku, kdykoliv o něm padne zmínka. Ruský prezident, hrabě Monte Cristo, ho může třeba pověsit a Garry dostane Nobelovu cenu in memoriam. Za nedostatek studu. Nebyl by první ani poslední.

„Nemusíš mi nic říkat. Opravdu. Nejsi teď v nejlepší formě...“

„Jsem v té nejlepší formě. Právě jsem vystoupil na Kilimandžáro.“

Je to příběh o dívce, do které jsem se zamiloval v Moskvě. Byla a je to moje jediná láska. Věř mi, že jsem se snažil, aby nebyla. Zkoušel jsem to i tady, na Ostrově. Už vím, že to nejde.“

Vyprávěl jí o svém studijním pobytu v Sovětském svazu. O jejich setkání v Alexandrovské zahradě, o divokém mejdanu ve vládní vile. Změnil jména Ardanjance a Malejeva, ale jinak nevynechal nic. Vyličil jí Marinin vztah s Garrym, povyprávěl o její práci pro Jegora Ardanjance, o Gorbačovovi. O druhé návštěvě Moskvy a marné snaze ji vyhledat. Poslouchala s viditelným zaujetím. Pila jen tonik. Mariani se ponořil do příběhu a přestal pít. Většina lidí z baru odešla.

„Asi deset let poté jsem ji najednou potkal v Římě. Bylo to neuvěřitelné. Vůbec se nezměnila. Byla bosá, oblečená stejně jako poprvé. Jako kdyby spadla z nebe. Kdybych věřil na nadpřirozené jevy, jistě by Marina byla důkazem jejich existence. Nevěděl jsem tehdy, ani kolik jí vlastně bylo let. Nestárla. Měla neobyčejnou intuici a byla schopná vcítit

se do stavu druhých. Vypadala jako prosté děvče, a přece mě našla v Římě. Vyhledala mě sama.“

Sekretářka ho poprvé přerušila. „Vyhledala tě? Nebylo to tedy náhodné setkání? Chtěla se k tobě vrátit?“

„Nevím. Vyhledala mě, to ano. Sama mi to řekla. Přišla, aby mi prozradila něco důležitého, něco, co o sobě nevím a co bych měl vědět.“

„Co to bylo?“

Mariani pohlédl směrem k baru.

„Nikdy jsem se to nedozvěděl. Zmizela.“

Pověděl jí o demonstraci, o Marinině zranění, marném pokusu navštívit ji v nemocnici a o jejím spěšném převozu do Ruska.

„Vydal jsem se ji hledat. Odletěl jsem na Jaltu a strávil tam několik dní, ale už jsem ji neviděl. A nevidím. Vím jen, že ji stále miluju a že nejsem schopen milovat někoho jiného.“

Napil se zteplalé lihoviny.

„Zkoušel jsem se od ní několikrát odpoutat. Jak jsem řekl, zkoušel jsem to i tady. Teď bezpečně vím, že to neumím.“

Sekretářka mu tiskla ruku.

„Měl bys ji zkusit najít. Můžeš se přece na Jaltu vydat znovu.“

Pustila jeho ruku a – jako by ji napadlo něco neobyčejného – náhle se vzpřímila.

„Snad bych tě tam mohla doprovodit? Pojedeme spolu na Jaltu. Budu tě držet. Nic jiného, jen tě držet...“

Rej tlumených barev v místnosti. Pocítil ostré bodnutí ve vnitřnostech a náhlou nevolnost. Odešel na toaletu. Když se vrátil, zvědavě se na něj dívala.

„Chceš už jít? Potřebuješ se vyspat.“

„Nemůžu se vrátit na Jaltu. Nemělo by to žádný význam.“

„Jak to můžeš vědět? Vrátila se k tobě v Římě. Určitě tě ráda uvidí.“

„Když jsem tehdy přistál na Jaltě, ubytoval jsem se v přístavním hotelu. Byl drahý, špinavý, nepřátelský. Bylo strašně horko. Město bylo plné turistů a smogu. Chodil jsem po přístavních barech a vyptával se na ni. Popisoval jsem ji číšníkům a barmanům a snažil se dostat k majitelům. S několika jsem se sešel, byly to nechutné typy se zlatými prsteny. Nikdo o ní nic nevěděl. Nebo to aspoň říkali. Zašel jsem na místní policii a vyptával se. Jeden policista si vyžádal můj pas, v němž jsem tehdy ještě měl staré razítko sovětských úřadů o zákazu mého pobytu v Sovětském

svazu. Divil se, jak jsem mohl dostat ruské vízum. Když jsem namítl, že Rusko je teď svobodná země, která nemá se Sovětským svazem nic společného, jen se smál a nabídl mi vodku. O Marině mi nic neřekl.

Pak jsem jednoho dne při snídani četl noviny, když se ke mně přiblížil recepční a beze slova mi předal zalepenou obálku. Byl v ní nepodepsaný dopis psaný azbukou na elektrickém psacím stroji. Psala ho žena, její kamarádka. Pracovala s ní jako číšnice. Marina jí o mně vyprávěla. Jako důkaz zmínila několik podrobností z mého moskevského pobytu, o nichž mohla vědět jen Marina.“

„Jakých, jestli se smím zeptat?“

„Byli jsme spolu na večeři na parníku na řece Moskvě. Seděli jsme u stolku s nápisem Woland 666, což byl odkaz na Bulgakovův román Mistr a Markétka. Vyznal jsem jí lásku v obchodním domě, kde pracovala. Ta žena se o tom zmínila v dopise. Nepochyboval jsem, že dopis je pravý, ač chyběl podpis nebo jakýkoliv záchytný bod, který by mi pomohl Marinu najít.“

„Bylo tam ještě něco zajímavého?“

„Ano. Žena psala, že jednoho dne jí Marina sdělila, že poletí na několik dní do Říma, kde se se mnou chce setkat. Objevila prý moje jméno na internetu v seznamu mezinárodní konference, které jsem se měl zúčastnit. To bylo překvapivé. Internet ještě tehdy nebyl tím, čím je dnes, nebylo snadné se v něm orientovat. A v Rusku, zejména na Jaltě, mělo k němu tehdy přístup jen velmi málo lidí. Ale program konference visel na webu naší univerzity, takže i toto nakonec znělo věrohodně.“

„Vaše setkání v Římě tedy nebylo důkazem existence nadpřirozených jevů,“ poznamenala s chladnou věcností. „Musela tě opravdu milovat. Psala ta žena, proč se s tebou chtěla Marina setkat? Co ti vlastně chtěla říct?“

„Ne. Psala, že Marina odletěla do Říma, ale zatím se nevrátila. Bylo jí to divné, už měla být několik týdnů doma. Ptala se její matky. Rodiče nahlásili její zmizení policii, zatím však neměli žádné zprávy. Z tisku jen věděli o divoké demonstraci, při níž zemřel italský anarchist. Psalo se o zraněných Rusech, o ní ani zmínka.“

„Takže v dopise nakonec nebylo nic uchopitelného.“

„Ne tak docela. Žena mi doporučila, abych vyhledal její rodinu. Psala toto:

Promluvte si s nimi, povězte jim, jestli jste se v Římě opravdu setkali. Pamatujte, že její rodina nemá o vaší existenci potuchy. Bude pro ně důležité slyšet, co se v Římě stalo a kdo vlastně jste. A pro vás bude

velmi důležité její rodinu poznat. Celou její rodinu. Jen se prosím nikomu nezmiňujte o tomto dopisu. Nedávejte ho z ruky a po přečtení ho prosím spalte. Bojím se, že se jí stalo něco zlého. Někteří vlivní lidé by neměli pochopení pro to, že s vámi o ní mluvím. Tušíte, koho mám na mysli. Věřte mi, že vám chci pomoci. Marina mi o vás hodně vyprávěla. Jste pro ni osudový muž. Určitě mě ale nezkoušejte kontaktovat, jestli vám záleží na mé bezpečnosti.“

„Tím dopis končil?“

„Ano. Ale protože obsahoval adresu Marininy rodiny, rozhodl jsem se je okamžitě navštívit.“

„Nerozumím, proč měl někdo zájem o Marině tutlat informace. Jaké nebezpečí té paní hrozilo? Zapletla se Marina s mafií?“

„Ani já tomu tehdy nerozuměl.“

Zřetelně si uvědomoval, že lže. Garryho komnata však musela zůstat zavřená. Osaměli, bylo po půlnoci, ale nikdo jim nedával najevo, že by měli odejít. Při vyprávění cítil úlevu. Začaly se mu vybavovat podrobnosti.

Znovu cítil horko, smog, slyšel nad hlavou racky, viděl modré moře a kolem sebe špinavé budovy města, které bylo kdysi místem romantických výletů. Viděl sám sebe, jak odchází od nedojedené snídaně do svého pokoje a učí se nazpaměť adresu, kde bydlela Marinina rodina. Chvilí váhal, co má udělat s dopisem. Nechtěl ho zničit, aspoň ne teď, ale bál se ho nechat v pokoji. Vložil ho tedy do náprsní kapsy saka a odešel do města. Rodina Mariny bydlela v třípodlažní rozpadající se secesní budově s pavlačí, po níž pobíhalo několik dětí. Oslovil asi desetiletého chlapce se špinavými rozčuchanými blond vlasy. Zeptal se na Marininy rodiče. Hoch si ho chvíli bázlivě prohlížel, pak se otočil, vběhl do vchodu bez dveří a zmizel. Slyšel vzdalující se dupot jeho kroků po schodišti. Zamířil za ním a vyšel do prvního patra na ohoz. Na několika šňůrách vonělo čerstvě vyprané prádlo. Pomalu přecházel po popraskané dlažbě. Na zdi viselo kovové umyvadlo s oprýskaným smaltem, nad ním hlídkoval zrezivělý kapající kohoutek. Mariani se ho pokoušel dovřít, ale kapky neúnavně padaly na dno umyvadla. Bylo úplné ticho. Slyšel teď tluměný zvuk kapek ze vzdálenosti několika kroků. Děti zmizely, prostěradlo na šňůře se ani nepohnulo. Dům vypadal opuštěně. Vtom se otevřely dřevěné dveře a vyšla z nich stará žena s bílým šátkem na hlavě. Mariani ji oslovil. Neodpověděla. Zeptal se na Marininy rodiče.

„Nejsou tu. Běžte pryč.“

„Mám pro ně důležitou informaci. Týká se jejich dcery. Musím s nimi mluvit.“

Žena zpozorněla.

„Opravdu?“

„Opravdu. Nejsou tu? Kdy se s nimi můžu setkat?“

„Odstěhovali do Moskvy. Vrábí se zítra. Přijďte zítra po poledni, vyřídím jim váš vzkaz.“

Mariani na kus papírku napsal své jméno, adresu a telefonní číslo hotelu.

„Kdyby se vrátili dřív, ať mi prosím hned zavolají. Je to důležité.“

„Nemáme telefon. Přijďte zítra.“

Žena se otočila a zamířila zpět do dveří, z nichž vykukovala zvědavá tvář blondatého chlapce. Vrátil se do hotelu. Řekl recepčnímu, že očekává důležitou informaci, a požádal, aby se ho nezdráhal v noci vzbudit, bude-li potřeba. Do ruky mu vtiskl dvacet dolarů.

„Spolehněte se, pane. Kdykoliv.“

Posadil se do vyhřátého pokoje k telefonu a čekal. Otevřel okno, snažil se číst knihu, ale nevnímal ji. Dlouhé hodiny se nic nedělo. V noci ho probudilo bzučení telefonu. Byly dvě hodiny. Ve sluchátku se ozval recepční.

„Říkal jste, pane, že vás mám kdykoliv vzbudit...“

„To je v pořádku,“ řekl rozespale.

„Jsou tu dva muži, chtějí s vámi mluvit.“

„Pošlete je hned nahoru.“

„Ano, pane. Budou tam za minutku.“

Do místnosti vešel menší chlapík v drahém tmavém obleku, s temně rudou kravatou a naleštěnými polobotkami. Za ním se do pokoje sunul dvoumetrový holohlavý obr v černém tričku, se zlatým řetězem kolem krku. Obr zůstal stát u dveří. Muž v obleku se představil jako Arkadij Ivanovič Novikov a bez vybízení se posadil do křesla u televize.

„Nevzpomínám si, že bychom měli kdy tu čest...“ poznamenal nervózně Mariani.

„Řekněme, pane Mariani, že já vás znám a vy mě ne,“ řekl suše Novikov. Choval se suverénně, voněl drahou vodou po holení a tvářil se vyrovnaně a lhostejně.

„Kdo vás za mnou posílá, pane Novikove?“

Pohlédl mu do očí. Měl je světle modré, bělma bez jediné žilky. Byl si vědom, že působí dojmem absolutní kontroly. Na holohlavého obra

u dveří se ani jednou nepodíval, nepředstavil ho, jako by byl vzduch. A přesto to byla obrova přítomnost, jež dávala rovnici o jedné neznámé jasný směr a výsledek.

„Podívejte, Mariani, mohl bych to prodlužovat. Mohl bych vám vyprávět příběh o vlivném muži, s nímž jste se kdysi v Moskvě zcela náhodou setkal, a co bylo potom. Nebudu však zdržovat a nehodlám ani podceňovat vaši úctyhodnou inteligenci. Přišel jsem vám oznámit, že vaše návštěva Jalty právě skončila. Za žádných okolností zde nemůžete zůstat. Nevím sice, jak se vám podařilo najít dům jejích rodičů, ale vím jedno: byl jste tam dnes poprvé a zároveň naposledy. Za žádných okolností je už nikdy nebudete zkoušet kontaktovat. Nikdy, rozumíte?“

Rus mluvil pomalu a důrazně. Mariani se mu několik vteřin díval do chladných očí, které jeho pohled opětovaly. Novikov seděl v klidu, měl přeloženou nohu přes nohu a ani na vteřinu neuhnul pohledem.

„Pracujete pro něj?“ zeptal se Mariani.

Novikov si ho ledově prohlížel.

„Pro policii zřejmě ne,“ řekl Mariani. Byla to oznamovací věta. Ani teď Novikov nereagoval.

„Chci si jen promluvit s jejími rodiči. Mám pro ně důležitou informaci. Potom odletím do Bostonu, to vám slibuju.“

„Nemáte pro ně žádnou informaci, Mariani. Nemůžete jim říct nic, co by nevěděli. Naopak, oni v tuto chvíli vědí víc než vy. Opět vám sděluji, že je nebudete kontaktovat. Prostě se s nimi neseťkáte. To není prosba, to vám oznamuji.“

„A kdo mi v tom zabrání?“ zeptal se Mariani. V hlase měl zoufalý vzdor. Obr se opíral o rám dveří. Teprve teď si Mariani všiml, že má pod paži připevněno kožené pouzdro s revolverem. Znovu se zadíval Novikovovi do tváře a najednou z něj spadl všechn strach.

„Co se s ní stalo?“ zeptal se klidně.

Jako by si Novikov poprvé nebyl jist, co má říct. Přejel si pravou dlaní po hladké bradě. Mít oholenou tvář ve čtvrt na tři ráno vyžaduje jistý způsob odhodlání, pomyslel si Mariani. Novikov vstal, přešel k otevřenému oknu, podíval se do noci a pak se k němu znovu otočil.

„Je mrtvá, Mariani.“

„Nevěřím vám!“ vybuchl. „Potřebujete se mě zbavit, nechcete, abych po ní dál pátral, a tak mi lžete.“

„Zemřela po převozu do moskevské nemocnice na následky vnitřního krvácení. Italský policejní vůz ji na rozdíl od ostatních zraněných lidí na demonstraci vrhl proti zaparkovanému autu.“

Mariani se roztrásl.

„Sbalte se, půjdete se mnou,“ řekl rezolutně Novikov.

„A co můj hotelový pokoj? Není zaplaceno...“ namítl.

„O to se nestarejte, Mariani. Jste hostem pana Ardanjance,“ řekl Rus posměšně. „Rychle si sbalte všechny věci a nezapomeňte pas. Chci vám ukázat něco důležitého.“

Dvacet minut nato nasedal za doprovodu Novikova a obra do velkého terénního lexusu s opancěrovanými dveřmi a černými neprůstřelnými skly. Jeli pomalu nočním městem a Mariani si připadal dokonale bezmocný. Obr se uvelebil vedle řidiče a zbraň teď objímal velkou dlaní. Novikov seděl vedle něj vzadu. Vnitřek auta voněl jeho vodou po holení. Dorazili na letiště, přešli k bráně pro VIP hosty, najeli na letištní plochu a zastavili se u stojícího tryskáče se spuštěnými motory. Bylo to malé soukromé letadlo modré barvy bez viditelného označení. Mariani byl uveden dovnitř a usazen do velkého křesla, které se dalo sklopit, takže vytvořilo pohodlné lůžko. Novikov si sedl do druhého křesla a obr se posadil za ně. Jinak bylo letadlo prázdné. Když přistáli na moskevském letišti Domodědovo, východ rudl úsvitem. Na ploše pod tryskáčem čekala bílá limuzína. Mariani do ní nastoupil tentokrát jen s Novikovem. Obr nasedl do velkého cadillacu před nimi. Jeli prázdnými ulicemi hlavního města. Mariani zavřel oči a představoval si, že sedí v Garryho jaguáru a cítí její parfém. Když je zase otevřel, limuzína stála. Kdosi vzal za kliku dveří. Kouřící Novikov mu kynul směrem k bráně hřbitova. Zavedl ho k malému hrobu s hořící svíčkou. Ležel na něm svazek květin. Do kamene bylo vytesané jméno Marina Anatolijevna Andrejeva, pod ním datum narození a úmrtí. Když ji potkal v Alexandrovské zahradě, bylo jí jedenadvacet.

Šli dobře osvětlenou noční ulicí, sekretářka do něj byla zavěšená.

„Vracel jsem se do Bostonu z Moskvy tentýž večer. Novikov mi dal letenku a znovu zdůraznil, abych se nepokoušel kontaktovat její rodinu. Říkal to však zbytečně, nemám nejmenší důvod s nimi mluvit. Marina nežije a na ničem jiném nezáleží.“

„Stejně je to záhada,“ uvažovala nahlas sekretářka, které zamlčel jisté detaily příběhu týkající se Garryho. „Kdo mohl mít zájem tě takhle zavraždit? A proč?“

„Je to záhada, ale na skutečnosti to nic nemění.“

„Měl bys ten příběh napsat a vydat jako román,“ vybídla ho. „Můžeš změnit jména. Jistě ti to pomůže vyrovnat se s jejím odchodem. Pokud píšeš tak, jak přednášíš, bude to trhák.“

Ta představa ho vyděsila: cizí lidé rýpající se v jeho životě, jeho osudu, jeho prohrách a chybách. Nedovedl si představit nic horšího. Nevěřil řečem o tom, že psaní je způsob terapie. Tak mluví lidé, kteří nikdy žádnou opravdovou bolest neprožili. Každá vzpomínka na ni a každá myšlenka na Garryho ho nesnesitelně bolela, někdy i fyzicky. Kolikrát by takovou bolest musel zakusit při psaní knihy? Byl si jist, že cosi takového není s to vydržet. Komu by byl dobrý tento nepravděpodobný příběh frustrované pomsty?

8.

Čching na oběd přišla v krémových minišatech a byla elegance sama. Všiml si barevného tetování vzadu na rameni, malého kolibříka. Seděli na terase restaurace kryté bambusovými slunečníky se slaměnými stříškami. Svítlo slunce, příjemný vítr rozfoukal mlžný opar a bezmračná modrá obloha se odrážela v hladině jezírka. Restaurace byla zasazena do oázy zeleně. Pozorovali matky s dětmi procházející se kolem jezírka s plameňáky. Poetická obyčejnost líného poledne ho uklidňovala. Zavolal jí hned po probuzení. Slyšel ve sluchátku její jemný rozespálý hlas. Potřeboval ji vidět, cítil se osaměle, chtěl odvrátit plížící se útlum. Byl rád, že souhlasila s obědem ve dvou. Chtěl ji pozvat někam, kde se bude cítit dobře, a ona ho vzala na své nejoblíbenější místo ve městě.

„Dřív tu měli aligátora. Jezírko bylo kvůli němu obehnané nízkým dřevěným plotem,“ vzpomínala.

„Umíš tančit, Čching?“ zeptal se bez souvislosti.

Odpověděla otázkou: „Chceš jít do tanečního klubu?“

„Rád. Ale myslel jsem tím, jestli máš taneční průpravu. Z tvé chůze bych hádal, že jsi prošla baletní školou.“

„Kdepak,“ řekla rozpačitě. „Tančím nanejvýš v klubech, když si to zákazník přeje.“

Věty jako tato rušily vřidnost poetického dne. Po chvíli pokračovala:

„Chceš jít večer tančit? Dnes nebudu pracovat.“

Mariani jí vyprávěl svůj sen, v němž vystupovala jako Charlotte-Salomé. Hluboký smích a jiskřící oči. Snažil se představit si ji jako chlapce, ale nešlo to. Poobědvali jako dva dobří známí, kteří se nestydí jeden před druhým mlčet, když není co říci. Na kraji parku ji políbil na tváře a domluvili si noční schůzku před vyhlášeným tanečním klubem na konci čínské čtvrti.

Odpoledne měl univerzitní seminář v centru. Po odposlechnutém nočním hovoru tří cizinců si představoval, co by se stalo, kdyby se jeho zážitky z posledních dnů staly veřejným majetkem – podobně jako ve snovém Kaylandu, kde jeho návštěvu přenášela televize. Nedovedl si představit, že by se jeho život stal předmětem hodnocení ostatních. Po přednášce našel na displeji telefonu zprávu o nepřijatém hovoru. Zavolał zpět. Byla to Čching. Sdělila mu omluvně, že se necítí dobře. Má zaživací potíže, a nepůjde tedy dnes večer tančit. Zvolili čajovnu v tamilské čtvrti. Byl to typický, rodinný podnik. Usadili se, majitel je zdvořile přivítal a nabídl stovky čajových druhů. Vypadala unaveně, byla nenalíčená a bledá. Vysvětlovala, že čas od času takto její tělo reaguje na hormonální injekce. Navrhl, že jí zaplatí prohlídku u specialisty, ale nechtěla.

„Nevolnost trvá nanejvýš dva dny. Žaludek jako na vodě, jako bych snědla něco zkaženého.“

Všiml si, že jsou středem pozornosti tamilského personálu. Co si asi myslí? Poznali, kdo je Čching? Je jim on pro smích? Seděli v čajovně dvě hodiny. Sotva vnímal, že jsou posledními zákazníky. Na chodníku před jednopatrovou budovou je obklopila tma ozářená měsíčním svitem.

„Zítřka se vracím,“ řekl. „Moje mise je u konce.“

Stáli proti sobě.

„Do Bostonu?“ zeptala se.

Přikývl.

„Pojďme k tobě,“ vybídla.

Ve svitu měsíce získal její obličej modrý nádech. Přiblížila k němu tvář a pohladila ho. Objal ji kolem pasu, ona ho vášnivě políbila. Její ústa chutnala po kořeněném čaji a Mariani myslel na Moskvu. V hotelovém pokoji položila kabelku na parapet, lehla si k němu na zastlanou postel, objali se, pustili televizi a dívali se na romantickou komedii.

Hlavou mu zněla její otázka z předešlých dnů. Dokázal bys mě milovat? Vybavil si vášnivý polibek na chodníku před čajovnou. Při erotických scénách filmu se k němu tulila. Nepřitahovala ho.

Prostitut. Transsexuál. Péro a kozy, pánové!

Slyšel hlasitou ozvěnu vulgárního smíchu. Brzy po skončení filmu Čching usnula. Nepravidelný dech, pach z úst a občasný šubnutí. Probudila se a utíkala do koupelny. Chtěl jí pomoci, zavřela však za sebou dveře. Přepnul tedy televizní kanál na zprávy. Na anglickojazyčných programech běželo sportovní zpravodajství. Našel kanál v ruštině, jediný v Ruské federaci nekontrolovaný politickou hierarchií, nýbrž excentrickým oligarchou. Vysílali dokumentární film o Garrym. Sáhł po ovladači a chtěl televizi vypnout, když tu se z koupelny ozvaly dávné zvuky. Čching zvracela. Přistoupil ke dveřím a zlehka je otevřel.

„Čching, můžu ti nějak pomoci? Uvařím čaj, chceš?“

V hlubokém předklonu stála nad toaletou, tělo smýkané dávnými poryvy. Bělostná pleť souměrných nohou, rudé kalhotky a mokré tričko. Rukou mu dávala znamení, že má situaci pod kontrolou. Zavřel tedy dveře a postavil vodu na čaj. Z televize slyšel hlas představující Garryho syna. Jmenoval se Mario, bylo mu devatenáct a studoval v Londýně. Mariani kdesi četl, že je to syn Garryho ženy z prvního manželství, vlastní děti Garry neměl.

„Můj otec se stal obětí politické perzekuce. Je nevinný.“

Připravoval čaj a myslel na to, jakým zdrojem radosti musí Mario pro Garryho být. Vůbec poprvé s ním pocítil lidské spojení. Zároveň mu plně došlo, že on sám nikdy mít dítě nebude. Sedl si na postel. Marina byla jedinou bytostí, s níž si kdy přál přivést na svět potomka. Představoval si, jak drží na rukou ječící novorozeně – viděl jeho pomačkanou, fialovou tvář – zatímco ona leží vyčerpaná na posteli, provázky rozčuchaných vlasů má přilepené na mokřím čele a zamilovaně je sleduje. Vzhlédl k televizi. Hlas Maria běžel jako podkres pod známými obrázky z Garryho zatčení. Střih a na obrazovce se objevila Mariova tvář. Podlouhlá, elegantní, blasé, s androgynními rysy a protaženým nosem, rámovaná dlouhými blond vlasy... Marianimu se zastavil dech. Další střih: záběry Londýna. Big Ben, London Eye, budova London School of Economics a opět Mario: na přednášce se spolužáky, kráčeující ulicemi metropole za zvuku rockové hudby.

Komentář k pořadu se mu začal ztrácet v silicím hučení. Zdáłky s ozvěnou zaslechl:

Nemanželské dítě. Vyrostl v rodině matky na Jaltě. Ta tragicky zahynula před deseti lety v zahraničí. Od té doby se ho ujal otec.

Vybavil si desetiletého chlapce se špinavou, blondatou kšticí na jaltské pavlači a slyšel hlas Novikova:

V žádném případě je nebudete zkoušet kontaktovat. Rozumíte? Nikdy!

Pak se ocitl v jakési zvukotěsné bublině stejně jako před lety v lese za Moskvou. Rychle přecházel po pokoji od okna ke dveřím a zpět. Neslyšel pomalu ustávající dávení z koupelny následované šustěním sprchy. V pootevřené kabelce na parapetu zahlédl rukojeť revolveru. Přešel k oknu a vyndal zbraň z kabelky. Byl to jeho dárek Čching, malý revolver od sekretářky. Postavil se před televizi, rozkročil se, uchopil revolver oběma rukama a jako na střelnici zamířil. Na obrazovce se opět objevil Garry s manželkou u moře. Na jiném záběru nasedal do nízkého ferrari. Neslyšel táhlý výkřik, který se mu dral z hrdla, a nevnímal ani otevřené dveře koupelny, z nichž právě vyšla Čching. Sledoval obrazovku, na níž teď defiloval mladý Garry v bílém obleku a růžové košili. Otvíral dveře zeleného jaguáru a pomáhal do auta blondýně v minisukni. Garry měl na očích černé brýle a Marina se usmívala jako tenkrát, u kremelské zdi.

„Co se stalo, miláčku?“ volala Čching.

Miláčku.

Byla vysprchovaná, mokré vlasy měla sčesané dozadu a nahé tělo zahalené bílým ručníkem. Zlomyslné slunce. Mariani se otočil jejím směrem. Nejdřív jen hlavou – v jejích očích četl obavu – a pak celým tělem. Jen na okamžik se podívat do vybledlých očí skutečnosti...

Zamířil na její tvář, a aniž slyšel výstřel, dvakrát za sebou rychle stiskl spoušť.

Kapitola pátá

Veřejný zájem

1.

Muž v obleku si hodil přes rameno brašnu, vyšel z posuvné chodby přistavené k letadlu a rozhlédl se po směrovkách označujících východ k zavazadlovým pásům. O několik minut později spatřil za lehce oroseným sklem atrium s palmami, liánami a sádrovými tygry. Bezděky se přistihl, že si pozpěvuje refrén *Welcome to the Jungle*, a pobaveně se rozesmál. Ve stánku si koupil noviny, kufr na kolečkách zaparkoval u kiosku, objednal si ledový čaj a posadil se na jednu z židlí, jež obklopovaly vyleštěné stolky. Původně přiletět nechtěl, zprávu o vraždě transsexuálního prostituta zařadil mezi podružnosti. Jeho editor měl jiný názor.

„Zvaž to, Harrimane,“ řekl mu v baru na kraji washingtonského Georgetownu, v místech, kde domy z červených cihel ustupovaly městskému parku. Holé větve stromů byly posypané tenkou vrstvou sněhu, který na nich v nezvykle mrazivém počasí zůstával. Harriman žil v New Yorku a hlavní město jen navštěvoval. Dělal to častěji, než si přál, jenže jeho smlouva zněla neúprosně, bylo-li nutné psát velké články o politicích.

„Tam dole je teplo, ohřeješ se,“ vtipkoval editor.

Harriman si představil mnohahodinový let za nejistým, triviálním tématem a obrátil oči v sloup.

„Můžeš přijít s něčím neobvyklým,“ spekuloval editor.

„Sexuální výlet amerického manažera? Neobvyklostí k bulváru...“

Editor nesouhlasně trhl rukou se sklenicí. Zbytek piva vyšplíchl na barový pult a editor se loužičku pokoušel rozetřít táckem s logem baru.

„Díval jsem se na jeho profil. Je zajímavý. Můžeš ten cirkus sledovat a glosovat.“

„Cirkusák o cirkusu?“ poznamenal Harriman.

Než se Harriman rozhodl odletět, trvalo to několik dní, které vyplnil čtením rešerší, jež mu připravili dva asistenti. Teď seděl na hliníkové židli v letištní hale a pročítal místní tisk. Dopil čaj, složil noviny a vyšel na chodník. Obklopily ho ostré barvy tropického panoramatu, vzduch se chvěl horkem a nebe bylo na období dešťů nezvykle jasné. Později

se prošel, aby se po cestě uvolnil. Na kraji dětského hřiště ze čtyř stran obklopeného bílými kancelářskými budovami si ho potměšile prohlížel asi osmiletý chlapec. V dlaničce třímal stříkací pistoli, namířil na Harrimana a z modrého ústí vyšplouchl pramínek zbarvené tekutiny. Jeho matka stála několik kroků od něj, cloumala zaseknutým opěradlem kočárku a pak se rychle ohlédla.

„Donalde?“ vykřikla. „Tys ji naplnil limonádou?!“

Donald se kryl za kočárkem. Harriman vztyčil ukazovák a páčil jeho směrem jednu ránu za druhou.

„Pif, paf, bum...“

Chlapec výskal. V kočárku trůnil střelcův mladší bratr.

„Honald,“ řekl definitivně. „Honald lobí.“

„Ano, Ronalde, správně. Donald zlobí,“ poznamenala matka a omluvně pohlédla na Harrimana. „Donald si upatlal pistoli limonádou.“ Rázně chlapci hračku sebrala, vložila ji do igelitového sáčku a ten pak hodila do sítky pod rukojetí kočárku. Harriman vstal a přešel ulici. Po rozpáleném asfaltu tiše přejížděly taxíky. Lesknoucí se skla výkladů stínily stříšky, většinou červenobíle pruhované, jež mu připomněly letní návštěvu malých měst ve Skandinávii. Chvilí postál před cestovkou s inzeráty na lyžařské zájezdy do Savojských Alp. Teplota se šplhala nad třicet ve stínu, město, plné lidí, dýchalo klidem a jistou letargií vlastní jižním destinacím. Došel ke skvostné pětipodlažní budově kulturního centra, kterou tu zřejmě postavili Evropané na začátku dvacátého století. Ve velkorysém oblouku objímala šev nepravidelné křížovatky a z její krémové fasády křičely tmavě zelené okenice v italském stylu. V dálce za ní viděl mrakodrapy finančního centra. Otočil se a pohledem zastavil u arabské rodiny. Procházela pár metrů od něj.

Muž v bílém hábitu kráčet před manželkou a dětmi. Přezky jeho kožených pantoflů zdobily broušené polodrahokamy a v jeho dokonale hladké smavé tváři sídlil pohrdavě klidný výraz. Při pohledu na zářící bělobu obleku byl Harriman u vytržení, neviděl na něm jedinou skvrnu, ani smítko. Přemýšlel o nenapodobitelné bělosti saúdských oděvů. Je jim vlastní? Nebo se v jedinečném jižním světle jen zdají být nebesky bílé? V odstupu za mužem šla zahalená žena. Její vysoká postava se delikátně rýsovala oproti látce barvy antracitu a její výrazné oči vystupovaly z úzkého průhledu nikábu. Nesla se s hrdou pózou a zároveň plavně, a přestože si za manželem udržovala vzdálenost, nebylo v jejím držení

těla nic submisivního. Kolem ženy nezvedně poskakovaly tři malé děti v západním oblečení, na něž dohlížela menší služka při těle, rovněž zahalená; napadlo ho, že skutečný arabský život se mu skryl jako ženino tělo pod lehkou abájou. Domýšlel jeho tvar a pohledem pátral po jeho styku s látkou. Na několika místech vystoupila kupředu, tvarována oblinami, ke kterým přiléhala jen mimoděk, jako když milenec u řeky položí ruku na rameno dívky. Pomyslel si, že erotika souvisí se zahalením a náznakem mnohem víc než s odkrytím. Žena pyšně plula kolem něj jako svůdný, nevšimavý, uhlem načrtnutý příslib někomu jinému. Poprvé viděl saúdské ženy na nábřeží Ženevského jezera. Seděl tehdy se švýcarským právníkem a poslouchal jeho vyprávění o letních výletech aristokratů z Džeddy do ženevských hotelů. V jejich buticích viděl zlaté sošky orlů a masivní hodinky poseté diamanty. Sarkastický advokát se o Arabkách vyjadřoval posměšně a tituloval je jako enčépé, což byla jeho zkratka pro neidentifikované černé předměty. Harriman se tehdy souhlasně smál. Boky vysoké ženy v černém rozvlnily dlouhý háv; při vzpomínce na své podbízivé přitakávání advokátovi se styděl.

Rodina pomalu přešla po oblouku kulturního centra. Harriman zamířil dál, do středu města, ale nemohl výjev dostat z mysli. Přicestoval sem neochotně kvůli sexuální vraždě. Považoval ji za protiklad odstinů a detailů, na nichž mu záleželo a jež se snažil ve svých reportážích a knihách postihnout. Při čtení rešerší se rozhodl, že bude psát o zabitém transsexuálovi. Harriman se už pár let nacházel v rozpoložení blízkém marnosti. Od chvíle, kdy uspěl s bestsellerem o protizákonném kšeftu se špičkovými technologiemi, vydal ještě dva cestopisy, jednu monografii na politické téma a román. Kromě románu se knihy dočkaly pozitivního kritického ohlasu, prodávaly se však mizerně. Zato román zůstal naprosto nepovšimnut. Nikdo o něm nenapsal nic seriózního, což Harrimanovi tolik nevadilo, jenže kvůli tomu sešlo z očekávaného kontraktu s hollywoodským studiem. Protože většinou novinářských kolegů Harriman pohrdal, úspěchu u kritiky nevěnoval pozornost. A ve chvílích upřímnosti si musel přiznat, že pohrdá i většinou čtenářů. Lidé se v jeho knihách oddávali podružnostem. Propagační knižní turné obvykle protrpěl. Na besedách dostával otázky o tom, kdo s kým chodí, kdo se s kým rozešel, s kým chodí on, podle koho je napsána ta či ona postava a co si myslí o prezidentovi. O něm si myslel nejhorší, byl ovšem zdvořile nezávazný a vtipný. Hlubavější čtenáři přicházeli s krkolomnými teoriemi oblečenými do akademického jazyka, jež

Harrimana nudily a zároveň mu připomínaly jeho vlastní nedostatečnost. Došla mu trpělivost. Po své poslední knize začal besedy odmítat a jezdil jen na autogramiády.

Komerční neúspěch nad ním nyní visel jako naostřená gilovina. Netrpělivý vydavatel týdeníku, pro který pracoval, ho předloni pozval na schůzku do prostorné kanceláře s výhledem na Central Park a přiměl Harrimana ke změně smlouvy. Přibýlo mu povinností, ubylo svobody, asistentů a peněz. Věděl, že si další propadák nesmí dovolit, a cítil se jako westernový hrdina s oprýskanou zdí opuštěné farmy za zády. V koltu měl poslední náboj. Zoufale hledal, avšak nemohl najít nosné téma knihy. Hodiny tikaly stále hlasitěji, protože knihu musel vydat nejpozději napřesrok. Byl vázán smlouvou s prestižním nakladatelstvím. Posledním nábojem musí trefit desperáta v černém stetsonu, jenže ho ve zmatku rozpadlé usedlosti ne a ne objevit. Cestu na Ostrov tedy považoval za nevitáné rozptýlení. Vešel do prvního baru, rozepnul si knoflík u krku a napil se ledově studené vody.

Během týdne se Harriman seznámil s Marianiho právníkem a na ministerstvu spravedlnosti se pokoušel vyjednat přístup k zadrženému. První rozhovory nevypadaly beznadějně. Podařilo se mu najít také několik přátel oběti. Bydleli v čínské čtvrti v miniaturních, nevětraných bytech, páchnoucích smaženým jídlem. Dozvěděl se, že zavražděný se jmenoval Li-ou (americké noviny jej popisovaly jako prostituta a jméno, pokud si pamatoval, nikdo nezveřejnil) a že si málokoho pustil do své blízkosti. S jinými transsexuály se stýkal zřídka. Několik přátel o něm mluvilo s obdivem, byl prý pronikavě inteligentní, měl fotografickou paměť, miloval evropské filmy – jeho oblíbeným režisérem byl Antonioni – a klasickou literaturu. Pocházel z Číny a na většinu lidí dělal povýšený dojem. Harriman se o něm snažil zjistit víc, ale shledal, že se Li-ou nikomu nesvěřoval. Pak ve stejném knihkupectví jako Mariani, na stejné polici, objevil knihu o sexuálním průmyslu. Přečetl ji v hotelovém pokoji za pár krátkých hodin. Zjistil tak, že mnoho zdejších prostitutek a prostitutů přicestovalo z čínské pevniny, a přemýšlel, jak se dostat k někomu, kdo Li-oua znal. Mluvil s kdekým. Připadal si jako elév na reportáži o ostrovní galerce. Konečně začalo přihořivat. Tamilský pasák se zlatým zubem a mohutným zlatým řetězem kolem krku mu dal tip na profesora z katedry finančnictví a kapitálových trhů. Harriman nechal profesorovi pár zpráv na telefonním záznamníku. Nic. Po několika minutách na webu zjistil, kde profesor

pracuje, a bez otálení se vydal do jeho kanceláře. Zastihl ho těsně před odchodem. Byl to zavalitý chlapík neurčitého věku s ulízanými zrzavými vlasy, původem z Melbourne. Nemilosrdná ofenzíva rudého obličeje mu obklíčila malé oči, z nichž probleskoval strach.

„Nechci s vámi mluvit,“ řekl Harrimanovi rezolutně.

Obával se, že bude zatažen do nechutné aféry a bude muset svědčit. Po dlouhém přemlouvání – a mírném vydírání – svolil ke schůzce mimo univerzitní kampus. V baru si dal pivo, poslouchal Harrimanovo naléhavé vysvětlování a odpovídal holými větami, z nichž první oznamovala, že měl s Li-ouem jen profesní styky.

„Scházeli jsme se párkrát do měsíce.“

„Profesní styky?“ zeptal se udivený Harriman.

Muž se chtěl vyhnout telefonátu vyšetřovatele. Zatím se mu nikdo neozval, vyloučit to však nešlo.

„Když jste mě vyčenichal vy...“

Reportér mu slíbil, že ho v článku nebude citovat. Konečně se dozvěděl, že Li-ou profesora využíval jako finančního poradce; žádal podrobné analýzy kapitálových trhů, měl prý malé portfolio rizikových investic.

„Snažil se nashromáždit kapitál na nějaký projekt v Šanghaji.“

„Jaký projekt?“

„Opravdu nevím. Neřekl mi to. Neptal jsem se. Platil mi za konzultace, to je vše.“

„Jaký byl?“

„Nesmírně inteligentní. Neměl žádné finanční vzdělání. Myslím, že studoval klasickou literaturu. Na někoho, kdo vyrostl na pevnině, mluvil dokonale anglicky. Rychle se učil.“

„Jak dlouho jste se s ním znal?“

„Necelé dva roky. Udělal několik hloupých investic, ale dokázal se poučit.“

„Kdy jste ho viděl naposledy?“

„Na konci minulého roku před Vánoci. Ne, počkejte, vlastně ještě jednou v lednu. Na poslední schůzku však už nepřišel.“

Profesor mluvil věcně; v poslední větě zaznamenal Harriman jisté pohnutí.

„Nevěděl jsem, že se prostituuje. O svých majetkových poměrech mě neinformoval. Platil normální konzultační sazbu. Měl budoucnost.“

„Věděli jste, že je transsexuální?“

Profesor se napil, setřel z čela pot a dlouho nic neříkal. Harriman se mu díval do těkavých očí.

„Měl jsem jisté podezření. Na faktuře stálo mužské jméno. Nikdy jsem se nezeptal.“

Rozloučil se a vyšel před bar. Začalo pršet, ale teplota dešti neslevila nic ze své intenzity. Po rozhovoru s profesorem pocítil naději. Nemohl vyloučit, že příběh transsexuálního investora s plány v Šanghaji vydá na knihu. Poprvé od příletu na Ostrov nelitoval, že sem vážil cestu. Z kapsy vytáhl poškrábané blackberry a chystal se zavolat do vydavatelství, digitální čas na displeji, jenž částečně překrýval fotografii jeho dcery, mu však připomněl, že na východním pobřeží Spojených států je noc.

2.

Seděl v cele dva krát tři metry. Světlo, které ještě unaveně vzlínalo k okenní tabulce, přenechávalo místo soumraku. Bílé stěny, umyvadlo a postel, bílé kovové dveře a mříž stejné barvy v okně u stropu. Nechali mu civilní šaty a sebrali opasek. Každé ráno ho vzbudili v půl šesté, odvedli do tělocvičny, pak snídaneň a někdy schůzka s právníkem. Četl, že vazba ubíhá pomalu, že je v ní čas přemýšlet, jemu však hlavou sprintoval potrhaný film, jehož celuloid narážel na mechaniku promítačky, bzučel a rušil soustředění. Neměl přístup k internetu. Advokát mu sice vymohl knihy, Mariani se však nedovedl koncentrovat. Několikrát za ním přišla diplomatka z amerického konzulátu, ale teprve na poslední schůzce, dnes dopoledne, byl s to projít zákoutími své situace.

„Použije vaše obhajoba dočasnou ztrátu svéprávnosti?“ zeptala se věcně.

Vypadala jako většina diplomatek, s nimiž se v různých zemích potkával na recepcích: usedle šedý kostým, nenalíčená tvář, kratší hnědé vlasy a profesionální pohled. Bylo jí kolem třiceti, mluvila neutrálně a on nedokázal odhadnout, co cítí, co si myslí a co opravdu chce. Jak mu řekla na prvním jednání, zastupuje zde zájem Spojených států. Mariani odpověděl, že na doporučení advokáta nebude o obhajobě mluvit.

„Můžete konzultovat s ním.“

„Uděláme vše pro to, abyste se dočkal spravedlivého soudního procesu. Máme důvod se domnívat, že vyšetřování vašeho případu a soud nemusí splňovat měřítka na takový proces, a proto žádáme o vaše vydání do Spojených států, kde byste byl souzen.“

Přikývl a požádal o sklenici vody.

„Nechci budit plané naděje. Zatím s nimi mluvíme neoficiálně, žádost jsme ještě nepodali.“

Diplomátku vystřídal Marianiho advokát. Padesátiletý Američan žil v jihovýchodní Asii kolem deseti let a hájil hlavně drogové dealery ze Západu, kteří uvízli v nesprávný čas na nesprávném místě.

„Vidíte, Jamesi,“ řekl mu po seznámení tiše Mariani, „já jsem pravý opak. Myslel jsem, že jsem se tu ocitl v pravý čas.“

„Nejen tím jste opak, Mariani, nejen tím...“

Tváří mu prolétl sotva postřehnutelný úsměv. Měl hluboký hlas, jižanský dialekt, prošedivělé vlasy a přívětivou opálenou tvář. O honoráři nechtěl ani slyšet, jeho případ vzal pro bono.

„Mám-li být upřímný, Mariani, jste klient, o kterém se advokátům zdá, když usnou na pláži u sklenky s piňakoládou.“

Mariani se rozesmál.

„Čím jsem si vás zasloužil?“

„Váš případ je ojedinělý. Bezprecedentní. Zabití prostitutek výjimečná nejsou, ani těch transsexuálních. Ale většinou je to hra podsvětí. Váš profil je výjimečný. Pak je tu ne nevýznamný politický podtext a zájem médií.“

Mariani zpozorněl. Noční můra Kaylandu hrozila vstupem do reality.

„Zájem médií? Četl jsem místní noviny. Píší o tom...“ Hledal příléhavé slovo, ale nepřicházelo. „Píší o nás ještě jinde?“

James měl soustředěný, trpělivý pohled, v němž se zračila bezvýchodná nekompromisnost.

„Není to snadné, Mariani. Musíte čelit věcem, jak jsou. Není kam uhnout. Jste v rohu a protistrana má v ruce skoro všechny zbraně. Vaše situace není beznadějná, není však dobrá. Zájem americké veřejnosti o váš případ vám může pomoci. Máte před sebou dva nepřilíš související cíle. Prvním je vydání k procesu do Spojených států...“

Mariani dopil vodu z příkladně vyleštěné sklenice. Její povrch odrážel světla studených zářivek u stropu. Uslyšel zaburácet hrom, nebyl si však v tu chvíli jist, zda si s ním jeho psychika nepohrává. Zájem americké

veřejnosti! Šel s revolverem po bulváru a vysoko nad hlavou viděl obrovskou elektronickou obrazovku, která s půlsekundovým zpožděním přenášela každý jeho krok. „Vydání do Spojených států...“ opakoval si polohlasem. Konečná prohra. Zaobíral se myšlenkou na úkryt. Jako by snad bylo lepší zůstat zde! Jako by ho přítomnost na Ostrově, daleko od Bostonu, něčím chránila. Fyzická vzdálenost od Spojených států – iluze, že je v bezpečí a nebude muset nikomu skládat účty, nic vysvětlovat. Moc dobře věděl, že si lže. Už není kam uniknout, před sebou ani před tím, co James tak mile pojmenoval zájmem americké veřejnosti. Vzpomněl si na seminář o právu na soukromí, který kdysi vedl na univerzitě. Začínal tezí o iluzorním požadavku na uchování bezpečné zóny soukromí ve světě, který média prolezla skrz naskrz.

Tuto skutečnost si musíme přiznat jako danou, řekl studentům na úvod. Každý z nás, bez ohledu na to, vidíme-li se prizmatem amerického práva jako veřejná osoba, nebo ne, se souhrou náhod může stát objektem zájmu médií... Ta věta se – plna podceněných emocí – vrátila jako bumerang, jako hůl, již ho vlastní hloupost bila po zádech.

„Mariani? Jste tu ještě se mnou?“ zeptal se opatrně James.

„A druhý cíl?“

„Víte přece sám,“ řekl vlídně advokát. „Vyhnout se trestu smrti.“

Vybavil si Čching. Vzpomněl si, jak mu vyprávěla o dětství, o její lásce k mladému aktivistovi, měl před očima její sen o literární kavárně v Šanghaji a viděl, jak její tělo, potřísněné krví, nakládají policisté na nosítka, zahalují bílou plachtou a odnášejí z hotelového pokoje. Zájem americké veřejnosti byl horší trestu smrti.

„Jak ho tu provádějí?“ zeptal se a v hlase měl chladný zájem.

„Oprátka,“ odpověděl James.

„Jak velký je zájem americké veřejnosti o to, co jsem spáchal?“

Advokát vypadal zaskočeně.

„Pokusím se vám zajistit přístup k internetu.“

„Na jak velký zájem americké veřejnosti se mám připravit?“ opakoval důrazně.

„Jste na všech prvních stránkách.“

V příštích dnech prošel několika výslechy a za Jamesovy přítomnosti se snažil odpovídat. Zajímali se o to, kdy poznal Čching, jestli s ní měl poměr, jestli často navštěvuje nevěstince, zda bere drogy (výlet se sekretářkou nezminil), dává-li úplatky, kdo je pan Wu, co dělal na návštěvě hlavního

města sousedního státu (o klubu Amores Perros nic neprozradil), jestli vraždu Čching chystal dopředu, co si myslí o násilí při sexu a plánoval-li podvatnou činnost proti místní vládě. Ptali se na jeho přednášky a semináře, spojení s organizacemi podporujícími lidská práva, zda investuje na místní burze; chtěli informace o jeho firmě a žádali po něm smlouvu s agenturou Wu Wonders. Neuměl odpovědět na otázku po motivu vraždy. Advokát se vždy ohradil proti termínu vražda a žádal, aby v protokolu z výslechu byl uveden výraz zabití, jinak prý Mariani neodpoví. Když osaměli, i James se Marianiho zeptal na motiv. Vyprávěl mu tedy své moskevské a římské zážitky, svěřil se se ztrátou Mariny a snažil se mu vysvětlit, že v Čching se mu nepochopitelně vracela. James si dělal podrobné poznámky a nehnul brvou, bylo však zjevné, že nerozumí. Neřekl mu o Garrym, zmínil jen, že mu při sledování televize v hotelovém pokoji cosi připomnělo Marininu ztrátu a dávné moskevské ponížení.

„Vybavujete si stisknutí spouště? Co se stalo bezprostředně před tím?“ James položil pero na notes se žlutými linkovanými papíry.

V duchu viděl v televizi Mariovu tvář, ale nemohl si vzpomenout na výstřel. V mozku promítali sestříhaný film: Mario, hučení v hlavě, zatmění před očima. Stříh. Stojí v hotelovém pokoji s revolverem v ruce nad ležící Čching se zkrvaveným obličejem. Pak jde k telefonu, volá do recepce a žádá, aby do pokoje přivolali policii.

„Zasáhl jste ho dvakrát do obličeje.“

„Ho?“ zeptal se nechápavě.

„Vaši oběť. Transsexuála jménem Li-ou Tchung.“

„Znal jsem ji jako Čching.“

V dokladech měla stále mužské jméno. Tchung, Charlotte, Salomé, Čching... Představoval si její život jako proces tísnivé, nekončící změny. Našla by štěstí, až by ve svém pase četla nové jméno: Li-ou Čching? Pochyboval. Transsexuálové jsou tažní ptáci. Stále na cestě přerušované pobyty, iluzemi cíle. Zastřelil ji jako divokou husu za přeletu do teplých krajín.

„Nezlobte se, Mariani, ale bude velmi těžké vysvětlit, proč jste ho zabil, aniž bychom se chopili něčeho specifického.“

Nevěděl, co říci. Moment zkratu si nevybavoval a o Garrym a Mariovi mluvit nechtěl. Dopustil se násilí, nežádal o odpuštění, věděl, že si je nezaslouží. Záleželo mu jen na tom, aby nemusel nic vysvětlovat, a tento luxus se mu definitivně uzavřel. V Americe je na všech prvních stránkách. Představil si diskuse na zpravodajských kanálech a svoji

fotografii ve výřezu, jako nesnesitelné břemeno cítil odsouzení milionů lidí večerících u televize. Prostitut a jeho vrah. Samozřejmě. Je vděčnější téma pro zvýšení sledovanosti? James pokračoval:

„Říkáte, že jste zahlédl revolver v jeho kabelce...“

„...Jamesi, udělal byste mi laskavost? Mohl byste o Čching mluvit v ženském rodě?“

Advokát otevřel ústa a vypadal teď, jako by lapal po dechu. Byl jako makrela na dně rybářské bárky, zbaven přirozeného živlu reality a faktů.

„Její revolver. Proč měla revolver? Necítil jste se v tu chvíli ohrožen? Mohlo mezi vámi dojít k hádce.“

Mariani zavrtěl hlavou. Jamesova diskrétní nabídka nepřicházela v úvahu. Nemohl to Čching udělat. Byla nevinná.

„Ne, Jamesi. Byli jsme přátelé. Večer se cítila mizerně po hormonální léčbě. Vzal jsem ji k sobě do pokoje a udělal jí čaj. Nedovedu si vysvětlit, proč jsem ji zabil. Reportáž v televizi mi připomněla bolest, ztracenou lásku. Násilí. Láska je násilí, v každém milostném vztahu je násilí.“ Spíš než k Jamesovi mluvil nyní sám k sobě, jako kdyby nahlas přemýšlel. Advokát vypadal rozčarovane.

„Měli jste tedy poměr? Jakákoliv změna výpovědi se obrátí proti vám.“

„Měl jsem na mysli svoji ztracenou lásku. Marinu. Zemřela v Moskvě, srazilo ji auto na demonstraci. Vysvětloval jsem vám to několikrát, Jamesi.“

„A tuto lásku, tuto ztrátu vám připomněla jakási reportáž v televizi, o které mi odmítáte cokoli povědět. Deset let poté. Vzal jste revolver a vypálil dvě rány do obličeje Li-ou Tchungu, Čching, s ním jste, jak říkáte, měl hezký vztah.“

Přikývl.

„Mariani, odpusťte, ale jste na nejlepší cestě na šibenici.“

Advokátovi došla trpělivost. Jeho chápavý, místy zaskočený pohled se vytratil a nahradila jej rozhodnost.

„Poslouchejte mě dobře, Mariani, protože jsem teď váš jediný přítel. Nikoho jiného nemáte. Jediný přítel na světě, rozumíte?“

Kývl na souhlas. James pokračoval.

„Pokud vám nezáleží na životě, řekněte mi to a já ihned odejdu. Oni se totiž nebudou v nejmenším rozpakovat. Ty jejich zdvořilé úsměvy neznamenají zhola nic. Půjdou po vás, Mariani. Probudte se. Víte, co je vaše jediné štěstí?“

Zavrtěl hlavou.

„Vaše jediné štěstí je, že jste Američan, Mariani.“

„Ano,“ polkl naprázdno.

„Američan, Mariani. To jediné tady může zabrat. Zním lidi z Austrálie a Británie, kteří tu nedávno dostali provaz za drogy. To, že jste Američan, vám za jistých okolností může, ale taky nemusí zachránit kůži. A když to řeknu natvrdo, bez obalu, tak taky to, že jste zabil transsexuálního prostitutu. Dívejte se mi do očí, Mariani.“

Říkal to důrazně a ze vzdálenosti několika desítek centimetrů zíral upřeně na Marianiho, jako by mu tím chtěl znemožnit jakýkoliv úhybný manévr.

„Mluvim s vámi bez obalu, a budete-li mě citovat, popřu to. Kdybyste byl z Ostrova, nebo jakékoliv jiné asijské země, neštěkne po vás ani pes. Nikdo by se s vámi nepáral. Jednoho krásného pátečního úsvitu byste napochodoval k šibenici ve vězení nedaleko letiště Changi. Nejste v Evropě, kde samotný výraz trest smrti pošle každého do vývrtky. Zdání klame, Mariani. Ano, vypadá to tu jako na Západě. Mrakodrapy, nákupní centra, Vánoce, opera, obleky od Armaniho a kabelky od Gucciho, ale ujišťuji vás, že tohle je kultura, která má se smrtí milostný poměr. Měl jste smůlu, že jste stiskl spoušť v zemi s nejvyšším počtem popravených na planetě. Pokud jste na statistiky, Mariani, ještě nedávno to bylo kolem třinácti set pověšených na sto tisíc obyvatel. Nejvíce na světě, Mariani, tečka. Proti nim, proti zdejší mašinérii smrti, jsou diktatury jako Turkmenistán břídilové, naprostí amatéři. Uzbekistán? Čína? Texas? Nehrají ani jejich ligu. Oprátka je tu za patnáct gramů marihuany a tři gramy kokainu, Mariani. Povinná oprátka – naprosto bez diskusí. Až budete čekat na popravu v cele o velikosti necelých tří metrů čtverečních, až vás několik dní před jejím vykonáním na pár minut denně pustí k televizi, můžete se ke své bolesti z Moskvy zase vrátit. Můžete se utěšovat, že už nebude dlouho trvat. Teď mě ale poslouchejte. Podívejte se mi do očí, Mariani, a odpovězte mi, jestli chcete, abych vás obhajoval.“

Jamesův hromový bas dozněl a Mariani se zmohl jen na další kývnutí. Druhý den si advokát do cely přivedl tři kolegy ze své kanceláře a následovalo několik dní důkladné přípravy strategie obhajoby. Mariani se dostal z letargie. James ho bral jako partnera, takže měl místy klamný dojem, že je jedním z členů Jamesova týmu a že se společně snaží vyřešit problém ležící kdesi mimo jeho osobní život. Na pokyn právníků

sepsal dlouhý seznam kolegů z firmy a univerzity, o nichž se domníval, že neodmítnou svědčit v jeho prospěch. James ho průběžně informoval o tom, že většina oslovených kolegů a přátel odpověděla kladně.

„Vaše pověst je klíčová, Mariani. Vaše dosavadní bezúhonnost. S Čching jste neměl intimní poměr, neplatil jste jí za sex. Byli jste nepravděpodobní přátelé. Zajímala se o literaturu, chtěla založit kavárnu v Šanghaji. Pomáhal jste jí s investicemi, radil jste jí. Začal jste mít pocit, že ona k vám cítí víc, než jste chtěl. Snad se do vás zamilovala. Nevěděl jste si s tím rady. Její chování a inteligence vám připomněly vaši ztracenou lásku a dostal jste se do depresí. Nevěděl jste, jak z toho ven. Neměl jste žádné zkušenosti s transsexuály. Zítra sem přijde psychiatr, s nímž spolupracujeme už několik let. Doporučuju, abyste s ním mluvil otevřeně a na mysli měl východisko. Pochopitelně vám v nejmenším neradím, abyste se dopustil křivé výpovědi, Mariani. Pokud však nenajdeme věrohodné vysvětlení vašeho kolapsu, nemohu se vám za nic zaručit.“

Kdesi v nedaleké budoucnosti si představil páteční úsvit u letiště, viděl se, jak jde v uniformě k dřevěné platformě s otvorem v podlaze, viděl konstrukci se smyčkou a představil si, jak přitom myslí na Marinu a Čching. Neochotně přikývl na souhlas. Další den strávil několik hodin s psychiatrem, jemuž líčil snahu vymanit se z Marinina zakletí. Po schůzce s ním se opět ohlásil James.

„Ředitel katedry mi poslal kopie vašich studentských hodnocení za posledních šest let. Jsou vynikající, Mariani. Souhlasil s tím, že sem přiletí. Udělá pro vás cokoliv.“

James zářil, byl ve svém živlu a sálal energií.

„To je pro dnešek vše,“ dodal.

Mariani vstal, James však zůstal sedět.

„Vlastně ne. Je tu ještě jedna věc.“

„Jaká?“

„Alex Harriman vás žádá o interview.“

Slavného reportéra potkal jednou před mnoha lety na jakési společenské události v New Yorku.

„Píše o vašem případě a chce vás navštívit. Mluvil jsem o jeho prosbě s ministrem spravedlnosti. Během vyšetřování ho k vám nepustí, ale jsou ochotni věc zvážit, až vyšetřování skončí. Záleží jim na tom, aby to vyšlo po skončení procesu.“

„Nechci žádné rozhovory,“ odpověděl.

„Mariani...“ zavrtil hlavou James a v hlase měl frustraci. „Harriman je seriózní a spolehlivý, nejde po senzacích. Rozhovor s ním vám pomůže srovnat se psychicky. Představte si, že tu budete odsouzen a místní vláda vás nebude chtít vydat do věznice ve Státech. Harrimanovy články mohou být v naší hře klíčové.“

Neodpověděl a advokáti odešli. O několik dní později dostal od Jamese dobrou zprávu: pustí ho na hodinu denně k počítači s internetem.

„Jen nezapomínejte, že jste pod dozorem. Budou sledovat, co čtete a co si stahujete. Je to z jejich strany trochu lest. Nemusím vám vysvětlovat, na jaké stránky nemáte chodit, že? Nebudete mít přístup k e-mailu – zablokují vám gmail a další servery.“

První stránky, které Mariani příští den na webu otevřel, se týkaly Garryho procesu. Začel se do zpravodajství z Moskvy. Novináři, jak jim sám pro sebe začal říkat, rozebírali daňové úniky, o kterých vyšetřovatelé poskytovali spřáteleným médiím vydatné informace. Garry neměl šanci. Jeho firem se na zmanipulovaných aukcích zmocnili podnikatelé z okruhu ruského prezidenta. Ten, po výzvách některých západních státníků volajících po Garryho propuštění, vydal cynické prohlášení, že do procesu nemůže zasahovat – nebude nedemokraticky ovlivňovat nezávislost vyšetřovatele a soudu. Nebylo možné rozlišit, čeho se Garry skutečně dopustil a co jsou podvrhy. Na několika videozáznamech viděl, jak ho vedou do klece, v níž musí sedět a nechtěně pózovat fotografům. Měl na sobě šedý oblek, bílou košili bez kravaty, byl neoholený, bledý a pohublý, brýle s tenkými obroučkami spadlé na špičku nosu. Zaujal postoj stoika. Mariani se neubráníl obdivu. Garryho nahý obličej se ani nepohnul.

Zkoušel najít informace o Mariovi, ale objevil jen několik zmínek v člancích o Garrym a jednu nekvalitní fotografii z natáčení známé reportáže. Přesto si ji dlouho prohlížel. Přijela mu Marina do Říma říci, že má syna? Už nebudeš sám... Od té doby, co Maria spatřil v televizi, myslel nejčastěji na něj. Když si znovu a znovu v hlavě přehrával, co udělal, když si vybavoval Čching na podlaze hotelového pokoje, cítil se jako někdo jiný, člověk, jenž se pozoruje zvenčí. Svůj zločin si uvědomoval, byl připraven přijmout trest. Jakýkoliv. Vzpomínka na Marinu a Maria v něm však rozehrála temnou symfonii citů a teď, při čtení informací o Garryho procesu, tu zase byla škodolibá radost. Garryho případ nepřestával být ostře sledovanou globální událostí. Marianiho už nerozčilovalo, že se stal symbolem odvahy. Stačilo mu vědomí, že neunikne, že ruský prezident

dohraje roli hraběte Monte Crista až do konce. Podíval se na hodinky: měl ještě deset minut, než ho odvedou do cely. Rychle přešel na hlavní stránky amerických médií. Připravoval se na nejhorší, ale přesto ho potvrdilo, že se i on stal mezinárodní celebritou, udeřilo plnou silou na solar. Americký manažer nalezen s revolverem v ruce nad zastřeleným transsexuálním prostitutem. Nalezen! Jako ztracená peněženka, jako zatoulaný pes, jako ropa v podloží Karibiku. Láska na prodej a kouřící hlaveň v asijských tropech... Profesor a jeho tajný sexuální výlet s tragickým koncem... Antická tragédie na rovníku. No prosím, řekl si škodolibě, antická tragédie. Osud tomu chtěl, neměl jsem na vybranou. V článku citovali Marianiho kolegy z firmy, kteří o něm vesměs mluvili s respektem a vyjadřovali šok. Jeho homosexualita prý nebyla veřejně známá, Mariani byl velmi uzavřený člověk. „Teď víme proč,“ citoval New York Post jednoho kamaráda. Dva studenti o něm hovořili jako o vynikajícím, inspirativním pedagogovi. „Byl velmi tolerantní a pozorný, poslouchal naše názory a snažil se nám pomoci.“ V novinách tedy už existoval v minulém čase. Byl, nebyl. Přivítal to s kuriózním uspokojením.

Bachař u vchodu naznačil, že jeho čas vypršel. „Zítřka můžete přijít ve stejnou dobu, budete-li chtít,“ řekl věčně. Mariani se odebral do bělostného útočiště cely.

3.

Měl smůlu, neboť ve dnech zveřejnění svého případu se nedělo nic přitažlivého a zpráva o vraždě Čching vzala všechny televize útokem. Zpočátku se zdálo, že jeho kauza zůstane v bulvární stoce, ostrovní režim byl však pro seriózní média příliš atraktivním oslím můstkem na to, aby si jej nevšimla. Kdosi si vzpomněl na kauzu amerického teenagera kdysi na Ostrově odsouzeného k ranám holí za to, že postříkal sprejem několik aut a zastávku autobusu. Z incidentu se stala mezinárodní událost, v níž jako deus ex machina zasáhl prezident Spojených států. Politický tlak se vyplatil, neboť chlapec dostal jen několik ran holí namísto trestu, jenž hrozil trvalými následky. Netrvalo dlouho a Marianiho osud se stal námětem politických diskusí víkendových pořadů. Komentátoři, kteří se v těchto programech objevovali neděli co neděli, jen zdánlivě vypadali jako běžní

smrtníci, ve skutečnosti se však od nich lišili jedním významným detailem: rozuměli všemu. A nejen to. Uměli libovolné téma probrat ve třiceti vteřinách. Věnovali se monetární politice Fedu (restriktivní), globálnímu klimatu (přehřátému), šancím New York Yankees v nadcházející baseballové sezóně (nejistým), ropné skvrně v moři ohrožující plodnost kosatek (šokující) i politické implikaci olivového háje pokáceného izraelskými extremisty (skandální); smlsli si na nemanželské aféře guvernéra Jižní Karolíny (Nejde o sex, Dicku, ale o lhaní veřejnosti. V sázce je veřejný zájem. Jak mohou Jihokarolíňané věřit svému guvernérovi, že nezvýší daně, když podvádí manželku?), ostudě prezidenta Harvardu, jenž při večeři pokukoval do výstřihu herečky (Jsem polichocená, že i muž tak inteligentní jako Larry se při pohledu na mě nedovede kontrolovat), a šanci na vznik palestinského státu (tři procenta). Tito neobyčejní mužové, tyto ženy s pronikavým úsudkem a encyklopedickým vzděláním byli poutaví a zábavní. Dokázali odhadnout na škále od jedné do deseti možnost čehokoliv, schopnost kohokoliv a význam jakéhokoliv dění.

Morte, na stupnici od jedné do deseti – jaká je pravděpodobnost, že šéfka Sněmovny reprezentantů příští týden odstoupí?

Mort: Čtyři a půl.

Frede?

Fred: Mort špatně snídal. Podívejte se na jeho odpornou vázanku. Je to pět a půl!

Maureen: Prezident měl hrozný týden. Až do pondělka bude odpočívat v Camp Davidu. Na škále od jedné do deseti – jaká je pravděpodobnost, že příští týden převezme iniciativu?

Komentátoři psali sloupky vycházející v desítkách listů po Spojených státech, dostávali pozvání na skvěle honorované projevy prošpikované sebeironií a do televizních studií dojížděli v limuzínách řízených šoféry, kteří na ně po dobu natáčení čekali s cappucciny v papírových pohárcích. Přirozeně byli tedy specialisty na význam politiky minimální mzdy a z rukávu by jistě vysypali ceny základních potravin v diskontních supermarketech se statistickou výchylokou jednoho centu. Marianiho firma před třemi lety jednoho takového komentátora pozvala na zaměstnaneckou konferenci. Jeho honorář za dvacetiminutový projev převýšil roční příjem průměrného manažera. Ředitel ho tehdy poprosil, aby muže vtipně uvedl, ale Mariani se omluvil. Popravdě nadřizenému sdělil, že mu není dobře, a na konferenci nepřišel. Tentýž komentátor si jednoho nedělního dopoledne vzal

slovo. Měl na sobě bezchybně ušitý tmavomodrý oblek, žlutou kravatu a na klopě se mu blýskal odznáček s hvězdami a pruhy. Do studia se dostavil nalíčen, neboť přijel z jiného televizního studia a poté se odebere do dalšího; bylo by tedy ztrátou času se třikrát nechat líčit a odličovat. Byl dobře naložen. Jeho sloupek o nezastupitelnosti rodinných hodnot přetiskly noviny v Londýně a Jeruzalémě, rýsovala se nová spolupráce, lety první třídou, nebo snad i v zapůjčených soukromých tryskáčích.

„Myslím, Johne,“ řekl komentátor směrem k moderátorovi, „že se Sam plete. Prezident by do Marianiho kauzy rozhodně neměl zasahovat. Ostrov sice není dokonalá demokracie, ale vládne tam zákon. V žebříčku korupce si vedou velmi dobře. Opravdu se chce prezident angažovat v případě obskurního manažera a příležitostného lektora, který pravděpodobně zavraždil svého milence? Transsexuála?! Prostituta?! Je to špína, bahno skrz naskrz. Kdo ví, co během soudu vyjde najevo? Prezidentova pozice v konzervativních státech je už tak slabá. Chce, aby se v příští volební kampani jeho tvář objevila v televizních spotech vedle transsexuálů? Možná to zabere v Greenwich Village a San Francisku. Prezident pak bude čtyřprocentním kandidátem.“

Sam, muž s velkou hlavou, tupé a povolenou kravatou se ošival, ale čekal, až komentátor domluví, což pro něj bylo nezvyklé. Měl totiž kdysi pověst reportéra, který své otázky hulákal na prezidenta z kilometrové vzdálenosti.

„Kdybych svého přítele napravo dobře neznal, mohl bych si myslet, že je bigotní.“

„Bigotní!“ zvolal teatrálně moderátor, jako by nebyl ve studiu, ale na prknech La Scaly.

„A homofobní,“ přisadil si Sam.

„Homofobní!“ Moderátor se proměnil v echo.

„...kdybych ho neznal, mohl bych tak usuzovat z jeho předchozího příspěvku. Mariani je americký občan, vztahuje se na něj naše ústava a má právo na spravedlivý proces. Je neviný...“

„Neviný? Prý se přiznal,“ skočil mu do řeči komentátor.

„...je neviný, dokud mu soud neprokáže vinu. Přiznání bylo možná důkazem viny za stalinských procesů, ale ne v demokracii. A Ostrov není demokracie. Kdo nám zaručí, že proces nebude politicky manipulován? Prezident se musí zasadit o to, aby se Mariani dočkal spravedlivého soudu tady, na americké půdě. Na Ostrově mu hrozí trest smrti, Johne.“

„Ten mu přece hrozí i zde,“ namítl moderátor.

„Ano, ale tady by se proces odehrál podle všech náležitostí.“

„Prezident nemůže argumentovat nepřípustností trestu smrti, vypadal by jako pokrytec,“ řekl komentátor.

„Dámo a pánové,“ obrátil se průvodce s pateticky zvýšeným hlasem na přítomné. „Na úsečce od jedné do deseti, dočká se Mariani spravedlivého procesu? Same?“

„Osm,“ vyrazil Sam. „Prezident nebude veřejně vystupovat, ale za scénou ostrovní vládu přitlačí ke zdi.“

„Deset,“ přisadil si komentátor. „Dočká se spravedlivého trestu na Ostrově. Dostane elektrické křeslo.“

„Na Ostrově se elektrické křeslo nepoužívá,“ opravil ho Sam. „Věší se tam.“

„Coleen?“ vyzval moderátor jedinou ženu ve studiu.

„Dva a půl. Marianiho nevydají, kvůli němu rozhodně nepřicházejí v úvahu hospodářské sankce a nic jiného nemáme k dispozici. A nezapomínejte...“

„Stačí,“ přerušil ji hlasitě John, ale žena se nedala odbýt.

„...nezapomínejme, že ostrovní vláda je naším přítelem a spojencem.“

„Spojencem!“ vykřikl John z La Scaly.

„Ano, spojencem,“ přisvědčil chladně komentátor.

„Všichni se mýlíte!“ křičel John a oči se mu leskly za obrovskými brýlemi. „Správná odpověď je nula. Nula! Mariani se spravedlivého soudu nedočká a dostane elektrické křeslo!“

„Dostane injekci,“ tvrdila Coleen. „Myslím, že tam zavedli injekci.“

„Injekci?! Dostane injekci?!“ volal moderátor.

„Nedostane,“ odporoval Sam. „Leda oprátku.“

„Dostane provaz?!“ John teď ječel tak, že mu mistr zvuku za mixážním pultem musel změnit modulaci.

„Nedostane nic,“ vzdoroval Sam a přilepené tupé mu lehce nadskočilo.

Logika politické hry je neúprosná a intervence Bílého domu se jí dokonale přizpůsobila. Prezidentův mluvčí sice prohlásil, že americká diplomacie je ve spojení s ostrovní vládou a snaží se pro něj zajistit spravedlivý proces, vyjádření ovšem blíže nespécifikoval a sám prezident na otázky neodpověděl. Text prohlášení Bílého domu se v úřadě ostrovního premiéra

všichni naučili nazpaměť. A tak zatímco američtí diplomaté v zákulisí vysvětlovali, proč je v zájmu ostrovní vlády Marianiho vydat, ukázalo se, že pravdu měla Coleen. Nebylo čím podepřít páku. Začal soud. Státní zástupce oznámil, že žádá trest smrti. Na Ostrov přicestovalo několik stovek reportérů, kterým však soudce znemožnil přístup do soudní síně. Učinil tak v naivní představě, že zabrání šíření informací. Vše relevantní se tu odehrává za zdi, neviditelné běžným pohledům, upozornila ho sekretářka. Nepočítala však s kategorií, jež jako hodnota nejvyšší stojí nad mateřstvím a láskou, kategorií veřejného zájmu. Jde-li o něj, i nejtlustší stěna povolí, stane se průhlednou a v jejích nikách se objeví kvalitní reproduktory. Jako vojsko oddané pravdě oblehli novináři budovu soudu a v parku na náměstí zaparkovali bojová vozidla přenosové techniky. Mariani seděl uvnitř a při projevu státního zástupce myslel na slova sekretářky. Chtěla, aby se tu usadil. Seděl tedy v klidu, díval se před sebe, snažil se napodobit Garryho imponující lhostejnost a čekal, jakou podobu bude jeho usazení na Ostrově mít. Advokáti postavili obhajobu na Marianiho dosavadní bezúhonnosti. Několik kolegů z firmy a univerzity vystoupilo v roli svědků, a rovněž tak pan Wu. Sekretářku Mariani nezmínil. Šéf katedry, pan Wang, Jamesovu nabídku odmítl.

„Mariani na mě vždy působil jako slušný člověk,“ řekl soudci Wu. „Pozvali jsme ho na večeři, zajímal se o naše děti, nabízel pomoc. Měl jsem dojem, že se na něj mohu spolehnout. Choval se vždy velmi taktně.“

„Hovořil s vámi někdy o tom, že má homosexuální sklony?“

„Ne,“ odpověděl Wu.

„Navštívil jste s ním někdy nějaký nevěstinec?“

„Ne.“

„Hovořil před vámi o transsexuálech?“

„Nikdy.“

„A o homosexualitě?“

Wu pomalu otočil hlavu k místu, kde seděl Mariani. V pekingském politbyru je dvacet čtyři členů, homosexualitu nelze statisticky vyloučit...

„Pane Wu? Odpovězte na otázku.“

„Nevzpomínám si,“ řekl Wu.

Mariani mu věnoval vděčný pohled.

Každý cirkus, má-li střízlivého dramaturga, skládá se z rozličných částí. Tygry v klecích vystřídá klaun. Klauna nahradí cvičený šimpanz v šortkách. Pak přišmajdá ředitel a oznámí příchod artistek s čísly na hrazdě, při nichž

se tají dech. Kapitola o vydání americkému soudu se uzavřela a na přetřes debat přišla věc neméně subtilní, trest smrti. Na Marianiho stranu se postavily organizace hájící lidská práva, jejich hlas byl však poněkud přiškrcen sexuální identitou oběti. Mariani spekuloval, že pro ně není jednoduché zastat se někoho, kdo zabil transsexuála. Jenže i v nejlevnějším cirku se občas dočkáme překvapivého zvratu. Dosud za svého spojence považoval jen ruského prezidenta: tajně, provinile. Jednoho krásného novomexického odpoledne přibyl další spoluhráč, veřejný, hlasitý a vlivný – reverend Pat. Na prosperujícím předměstí Albuquerque vedl megakostel, který se za deset let od založení pyšnil třiceti pěti tisíci členy. Jeho dva metry vysoká, vysportovaná postava vzbuzovala úctu. Každý týden kázal reverend za přítomnosti kamer. Měl televizní show s miliony diváků, v níž radil, doporučoval, vyhrožoval, vysmíval se, žehnal a vysvětloval životní taje. Proces nejdříve jen letmo sledoval na CNN a Fox News Network, neboť jej zaměstnávaly potíže v jeho agentuře, která produkovala křesťanský pop. Úkosem se díval na slabou nabídku talentů, a když se ředitel studia zdráhal vydat hiphopovou skupinu Gangsteři svatého Petra, zasáhl s rozhodností šéfa investiční banky a ředitele na hodinu vyhodil. Poté nasedl do zlatého Porsche Cayenne, poručil řidiči pustit televizi a uvelebil se v sedadle barvy slonoviny. Právě běželo zpravodajství z Marianiho procesu. Reverend si zálibně prohlížel mohutný zlatý prsten a pohledem klouzal na malou obrazovku.

„Jime,“ říkal do kamery reportér, stojící v parčíku s budovou soudu za sebou, „dnes přišla na řadu výpověď obžalovaného. Následující informace zatím nemáme potvrzené, ale z toho, co víme, je zřejmé, že se obžalovaný přiznal k zabití transsexuála Li-oua Tchungu. Opakuji, Mariani se přiznal.“

Na obrazovce se objevila grafika s obrovským nápisem: **BREAKING NEWS: Mariani se přiznal k zabití transsexuála.**

„Jsou to zatím jen kusé informace, které budeme potvrdovat, Jime,“ řekl reportér. Měl na sobě khaki vestu a mluvil rychle, s intenzívním zaujetím válečného zpravodaje.

„Mariani prý řekl, že činu lituje, nežádá milost a chce pro sebe spravedlivý trest. Opakuji, Mariani svého činu lituje a nežádá milost.“

Obrazovkou přelétl nápis: **BREAKING NEWS: Mariani nežádá milost, chce pro sebe spravedlivý trest.**

Porsche projíždělo městem Albuquerque a kolem dálnice se míhaly palmy. Zlatý prsten vrhal malá prasátka na opěradlo před reverendem. Vypadal

jako trofejní prsteny, které dostávali vítězové fotbalového Super Bowlu. Venku byl svěží vzduch, obloha bez mráčku. Otec poručil řidiči, aby zpomalil, a stáhl si okénko. Spokojenost na jeho tváři splývala s klidným dnem, naděleným z milosti Boží, o čemž reverend ani na chvíli nepochyboval.

„Ještě něco zajímavého, Larry?“ zeptal se moderátor ve studiu.

„Ano, Jime. Obžalovaný popřel, že by měl se svou obětí milostný poměr.“

„Tedy žádný sex?“ zeptal se moderátor, aby dostal zasloužené pověsti investigativce.

„Obžalovaný to popírá, Jime. Prý řekl, že oběť byla jeho přítelem. Podle dosud nepotvrzeného zdroje měl říci, cituji, měli jsme hezký, přátelský vztah. Pozval jsem ji – řekl prý ji, Jime...“

„Řekl ji, Larry?“

„Ano, Jime, řekl prý ji. Cituji nepotvrzený zdroj, který prý cituje Marianiho... cituji, měli jsme hezký, přátelský vztah. Necítila se ten den dobře, a proto jsem ji pozval k sobě a udělal jí čaj. Dívali jsme se na film. Nešlo o intimní poměr, nemiloval jsem ji, konec citátu, Jime. Říkal prý, že si nepamatuje okamžik stisknutí spouště.“

„Udělal mu čaj? Udělal jí čaj?“

„Ano, Jime, je to ale jen jeden zdroj. Čaj budeme muset ještě ověřit, ale nechceme naše diváky připravit o žádnou zajímavou podrobnost. Budeme jeho výrok ověřovat a ozveme se hned, jak budeme mít další novinky v tomto neuvěřitelném případě.“

Larryho tvář vystřídal pohled do studia a další nápis: **BREAKING NEWS: Mariani své oběti udělal čaj a pak ji dvakrát střílel do obličeje.**

Reverend Pat poručil řidiči vypnout televizi. Každý krásný den si musí zasloužit, prolétlo mu hlavou. Udělal své oběti čaj a pustil jí film. Necítila se dobře. Otec si přejel dlaní po neoholené tváři.

„Do studia,“ poručil řidiči.

„Vždyť jsme právě odjeli, seňore,“ namítl šofér se sombrerem na hlavě.

„Dostal jsem nápad, Pedrito. Otoč to.“

Ve studiu oznámil, že se cítí inspirován a ihned míní natočit příspěvek do své televizní show. Spěšně poslali pro maskérku a reverend si zatím dělal poznámky. Když bylo vše připraveno, sedl si před květinu a kříž a spustil do kamery:

„Chtěl bych se s vámi dnes podělit o své skromné myšlenky o životě hříšníka. Evidentně se dopustil strašného činu. Tento muž ho však

z hloubi své duše, z nitra svého křesťanského srdce lituje a žádá Pána o odpuštění.“

Reverend si odkašlal, napil se vody a pokračoval. Hovořil měkce, procítěně, jeho hlas se linul studiem jako medová terapie. Ano, Mariani spáchal hrozný hřích. Ve zkratu zabil lidskou bytost, kterou chtěl přivést na pravou cestu. Možná nevědomky. Neměl s ní špinavý poměr, navázal hezký, přátelský vztah s někým, o němž si možná většina z vás myslí, že si to nezasloužil. Byla to hříšná, perverzní bytost. Mariani jí věnoval lásku, křesťanskou lásku k bližnímu.

„Udělal jí čaj, přítelé, protože se ten den necítila dobře. Syn jménem Mariani spáchal hřích, kterého lituje. Neprosí o lidskou milost, před nikým se neplazí, nelpí na životě. Dobře ví, co udělal. Nezaslouží si zemřít. Je to bezúhonný muž, příkladný manažer a inspirativní učitel. Jeho studenti ho milovali. Zabil nenapravitelnou bytost v náhlém pomatení. Snad si uvědomil marnost svého počínání.“

Reverendův zásah umístil jeho faru na několik dní přímo do oka mediálního uragánu. Pat dostal pozvání do všech televizí a rádií, jeho webové stránky navštívil rekordní počet uživatelů. Poté odcestoval na Ostrov (první třídou) a domáhal se setkání s Marianim. Když to místní úřady odmítly, uspořádal před budovou soudu improvizovanou tiskovou konferenci, na níž vyzval křesťany k modlitbám za Marianiho záchranu. Ten člověk si nezaslouží zemřít. A tak se zrodila první – a dosud poslední – kampaň americké náboženské pravice proti trestu smrti. Přesněji řečeno, proti jednomu konkrétnímu trestu smrti. Mariani seděl u počítače, dělil svůj vymezený čas mezi Garryho a svůj případ a bavil se. Po ruském prezidentovi, bývalém agentu KGB, měl tedy už druhého luminózního spojence. Byly chvíle, kdy mu však úsměv z tváře mizel. Ve Washingtonu se konala demonstrace na jeho záchranu. Přišlo téměř dvacet tisíc lidí s kříži, květinami a transparenty. Na některých stálo jen: Ne trestu smrti pro Marianiho a Mariani je náš hříšný syn. Na jiných transparentech viděl namalovanou konvici s čajem a improvizovaný nápis: Jen mu uvařil čaj!

A jinde: Čaj je Pánův nápoj (list The Wall Street Journal informoval, že spotřeba čaje v jižanských státech ten týden stoupla o třetinu). Pomyslel si, že čaj je vlastně dokonalým symbolem radikálních duší. Jenže tu byly i jiné fotografie a jiné transparenty: Teplazníci, obraťte se k Pánu. Homo není člověk. A také: Homosexualita není genetická. Nebo: Teplouši, léčba vás napraví a Bůh vykoupí. Na reportážním videu hovořil sveřepý mladík.

„Přišel jsem, abych se vymezil proti gayům a transsexuálům, proti životu v hříchu.“

„Jste proti nim?“ ptala se reportérka, kterou nebylo v záběru vidět.

„Co se vám na nich nelíbí?“

„Žijí v hříchu,“ řekl sveřepě sveřepý mladík.

„A čeho chcete dosáhnout? Proč jste tu?“

„Abych vyjádřil svůj protest proti gayům, transsexuálům a proti životu v hříchu.“

„Viděl jste někdy živého gaye?“ ptala se neviditelná reportérka.

„Ano, viděl jsem je ve filmu.“

„Máte s nimi osobní zkušenost?“

„Ano, z filmu.“

„Jakého filmu?“

Chvilí zíral do kamery.

„Nemůžu si vzpomenout. Byla to komedie.“

Na demonstraci promluvil reverend. Jako první podepsal petici za Marianiho osvobození a osobně ji donesl na velvyslanectví ostrovního státu. Den nato byl v Greenwich Village zmlácen komandem v okovaných botách devatenáctiletý transsexuál. Vyholence zachytila bezpečnostní kamera před klubem. Do New Yorku přijeli autobusem z Alabamy. Oběť si, jak ukázalo pozdější vyšetřování, vyhledali na Facebooku. Sledovali ho dva dny. Ubytovali se v levném hotelu v Chelsea, ráno posnídali několik plechovek piva, prošli se po Times Square, navštívili soukromý koncert v garáži a o svém sledování natočili pár desítek minut na videokameru. Jeden z útočníků, nedostudovaný filmový režisér, strávil rok v Drážďanech, kde se podílel na nízkonákladovém filmu o – jak prohlásil na policii – invazi vietnamských přistěhovalců. V noci si na svého člověka počkali v úzké uličce páchnoucí hnijícími odpadky. Bili ho železnými trubkami a kopali do rozkroku tak dlouho, až ztratil vědomí. Sanitka ho převezla do nemocnice až po několika dlouhých desítkách minut. Přežil s trvalými následky.

Mariani otevřel webovou stránku, z níž na něj dýchlo dusivé horko. Garryho kauza se otočila čelem vzad. Jeden z oligarchů, jenž byl až dosud spojencem prezidenta, dal své vlastní televizní stanici rozhovor, v němž se postavil na stranu Ardanjance.

„Garry mohl udělat několik chyb, ale jeho zatčení a vyšetřování navozují otázky o politické podjatosti našeho systému spravedlnosti,“ tvrdil muž. Seděl ve studiu se světle modrým pozadím a sledoval reportérku, která mu nadhazovala otázky lehké jako badmintonový košík. Oligarcha třímal pomyslnou raketu a smečoval přes nízko zavěšenou síť. Na druhé straně kurtu bylo v tu chvíli prázdné.

„Nejvíce mi leží na srdci pověst naší vlasti. Na Západě se začíná mluvit o neprůhlednosti našeho podnikatelského prostředí, o politické manipulaci. Je na prezidentovi, aby všechny tyto pochybnosti rozptýlil. Měl by Garryho propustit, pokud mu jasně nedokáže, že hrubě porušil zákon.“

Oligarchova stanice následně odvysílala známou reportáž o Mariovi, již si doposud ve své televizi troufl ukázat jen jiný oligarcha, na nějž Kreml nedosáhl. Prezident se ocitl v defenzívě, Ardanjancův proces byl přerušen a oficiální média rázem přestala o kauze informovat. Mariani četl několik analýz v ruských a západních novinách, z nichž vyplynulo, že oligarcha pravděpodobně vyvíjí na prezidenta nátlak kvůli obchodním zájmům. Jeho skupina GammaRus nebyla údajně připuštěna k jakési lukrativní zakázce v Perském zálivu. Prezident odletěl na cestu do Saúdské Arábie a Spojených arabských emirátů. Poprvé od vraždy zakoušel Mariani opravdový strach. Obrazu své kauzy v amerických médiích se teď vůbec nevěnoval a každý den trávil na internetu jen sledováním moskevských událostí. Zpráv, opravdových, spolehlivých zpráv, bylo málo a ztrácely se v bílém šumu dohadů. Jeden analytik v Londýně napsal, že došlo k zákulisnímu jednání mezi britským a ruským náměstkem ministra zahraničí o možném Ardanjancově vyhoštění do Velké Británie. Všichni schopní ruští podnikatelé jsou dávno v Londýně. Vlastní tam fotbalové kluby a chodí s modelkami, slyšel ozvěnu Wuova syna. Představa, že si Garry kupuje dům v Kensingtonu a je hlavním hostem londýnského týdne módy, byla nesnesitelná. V duchu viděl Garryho přednášet v Chatham House, komentovat ruské dění pro BBC, představil si jeho fotografie ze šťastného shledání s Mariem. Můj otec je obětí politické perzekuce. Je neviný.

Slovní spojení můj otec, na nějž skoro zapomněl, ho teď znovu a znovu zraňovalo. Návštěva ruského prezidenta ve státech Perského zálivu trvala jen několik málo dní, zdála se však nekonečná. Žádné nové informace, jen spekulace, analýzy, dohady. Vypadne z role, kterou mu Mariani přidělil? Moskevské kluziště, dosud pěkně nakloněné, se začalo povážlivě vracet do vodorovné polohy. Ze svého místa v rohu arény Mariani dobře neviděl. Lidé kolem vstávali, bezradně se na sebe dívali, šeptali si poslední fámy, objednávali párek a pivo a zakrývali Marianimu výhled.

James mu donesl dopis od reportéra Harrimana. Znovu ho žádal o schůzku. Advokát se přimlouval.

„Aspoň jednou si s ním promluvte. Nemáte co ztratit. Je jen na vás, co mu řeknete.“

„Jamesi? Odpovězte mi upřímně na jednu věc.“

„Samozřejmě.“

„Řekněme, že prohrajeme a já dostanu trest smrti...“

„...na takové věci teď nemyslete. Soud probíhá překvapivě dobře, Mariani. Pan Wu byl vynikající. Vaši kolegové skvělí. Máte šanci na doživotí, možný převoz do věznice ve Státech... Kdo ví? Snad budete mít i nárok na propuštění. Po deseti, patnácti letech dobrého chování. Ve věznici můžete studovat a psát. Pokud budete s Harrimanem spolupracovat a jeho článek vyzní dobře, může vám velmi pomoci.“

Mariani poslouchal. Obdivoval advokátův profesní optimismus a cítil, že by mu měl být vděčný. James ho pozoroval s obavou. Mariani měl bledou, neoholenou tvář, skelný pohled a – přestože byla místnost dokonale zchlazená – pot na čele.

„Vím, že to není lehké, Mariani. Trest smrti není možné úplně vyloučit. Ale snažte se na to teď nemyslet. Musíme se oba soustředit na cíl, nesmíme z něj spouštět oči. Jsme tým!“

„Řekněme, že prohrajeme. Co bude následovat?“

„Odvolání.“

„A když ani to nevyjde?“

„Žádost o milost. Diplomatický a politický tlak Spojených států. Mimořádně, vím, co si myslíte o náboženské pravici, ale díky jejich kampani se už prezident nebojí o vašem případě mluvit otevřeně. Viděl jste jeho dnešní prohlášení v New York Times, že? Reverenda nám seslalo samo nebe.“

James se smál. Mariani o prezidentově prohlášení nevěděl, ale přikývl.

„Znamená to, že nebudu hned tak popraven.“

„O to nemusíte mít starost. Může se to táhnout roky.“

Viditelně si oddechl. Roky. Nehrozilo tedy, že by se nedočkal rozuzlení Garryho případu. Moskevská spravedlnost bude jistě rychlejší.

„Dobrá, Jamesi. Řekněte Harrimanovi, že si s ním rád promluví.“

Následující den čekal advokát na Harrimana před budovou, v níž v cele předběžného zadržení trávil své dny Mariani.

„Děkuji vám, Jamesi. Máte to u mě,“ řekl reportér. Měl zpocené obličej a přes rameno se mu houpala černá brašna.

„Budte ohleduplný,“ poprosil James. „Marianiho stav se za posledních několik dní zhoršil. Neustále sleduje na internetu svůj případ, doléhá na něj hrozba trestu smrti. Snad by bylo lepší mu přístup na internet zakázat.“

„Jaké jsou vaše šance na úspěch? Trest smrti tu je národní sport,“ připomněl Harriman. Byl zvyklý klást nepříjemné otázky prezidentům.

„Chcete mě citovat?“ Advokát zněl opatrně.

„Ne, když si to nebudete přát.“

„Jeho případ je ojedinělý, takže výsledek se dá jen těžko předvídat. Soud zatím probíhá velmi dobře. Ale odhadovat si opravdu netroufnu.“

„Padesát na padesát?“

James se rozesmál a uvedl Harrimana do budovy. Po několika zdvořilostních větách se Harriman Marianiho zeptal, jestli má z trestu smrti strach.

„Mám strach z vašich otázek,“ přiznal.

„Můžete mě kdykoliv vyhodit.“ Mariani mlčel. „Proč jste tedy souhlasil s naším setkáním?“

„Abych řekl pravdu, nevím. Přesvědčil mě můj advokát. Dlužíte mu pivo.“

„Podceňujete se, Mariani. Vaše výpověď má větší hodnotu.“

Protože ani teď Mariani neregovoal, Harriman pokračoval.

„Musím přiznat barvu. Nepíšu ani tak o vás, ale o něm. Vaší oběti, Li-ou Tchungovi. Mluvil jsem s několika lidmi, kteří ho znali. Byl jistým způsobem fascinující.“

„Ano, Čching – znal jsem ji jako Čching a chtěl bych vás poprosit, abyste o ní přede mnou mluvil v ženském rodě – Čching opravdu byla výjimečná. Sui generis.“

Marianimu se zadržel hlas. Poprvé od osudové noci měl dojem, že cítí její dotek, její pevné tělo a ňadra na své hrudi, viděl její jiskřivý pohled a slyšel hluboký smích. Nedokázal si představit, že není. Napadlo ho, že fyzická existence a neexistence lidské bytosti je skličující záhadou a dotyky lásky zoufalou snahou ji vyřešit. Marnou snahou.

„Čching? To bylo její pracovní jméno?“

Harriman si udělal poznámku.

„Její pracovní jméno bylo Charlotte. Čching bylo její ženské jméno. Narodila se jako muž, Tchung, ale plánovala změnu pohlaví. Mezi přáteli používala jméno Čching. Předpokládám, že po operaci by si změnila i jméno.“

„Jak jste se seznámili? Přijel jste sem za ní?“

„Potkal jsem ji jednou večer na obchodním bulváru. Seděla na lavičce a četla Pýchu a předsudek od Jane Austenové. Oslovila mě. Byl jsem nejdřív zklamán. Vypadala tak přitažlivě a neobyčejně, orientovala se v literatuře. Na první pohled byla inteligentní. Ale byla to prostitutka a já jsem s prostitucí neměl žádné zkušenosti. Vlastně mě odpuzovala. Prostituce, ne Čching. Tehdy se mi představila jako Charlotte, o jménu Čching jsem se dozvěděl až později.“

„Neodvedl jste si ji tedy do hotelu?“

Bylo mu nepříjemné lhát. Zároveň mu nechtěl říci pravdu.

„Udělal jsem tehdy první... a poslední výjimku ve svém životě. Dal jsem jí dvě stě dolarů a vzal ji s sebou na pokoj. Byla to svůdná hádanka. Připomněla mi dávno ztracenou ženu, do níž jsem se zamiloval.“

„Působila žensky? Nevadilo vám, že je... že není...“

„Nevěděl jsem to. Na bulváru jsem to nepoznal. Vypadala nesmírně žensky.“

Harriman ovládl své překvapení.

„Nemusíte mi odpovídat, Mariani, ale musím se na to zeptat. Měli jste sexuální vztah?“

„Nejsem gay. Když jsem ji uviděl nahou, byl to pro mě šok. Vyhodil jsem ji z pokoje.“

„Došlo k násilí?“

„Ne. Vlastně se nedá říci, že bych ji vyhodil. Jen jsem nebyl schopen slova. Odešla sama. Později jsem se jí omluvil. Přijala to s pochopením.“

Seznámili jsme se, scházeli se na obědy a večere, povídali si o literatuře, politice, o všem možném...“

Zvuk jeho slov se mu rozpadal, jako kdyby jej někdo deformoval ve studiu. Konce slabik unikaly do prostoru a třepaly se jako na koncích nastříhané stuhy v poryvech jarního větru. Pomyslel na to, že by nemusel projít detektorem lži. Harriman měl před sebou digitální diktafon a okousaným perem si dělal poznámky do ohmataného sešitu. Mariani hovořil a přemýšlel při tom o zdánlivé lehkosti vlastních slov, jejichž vztah k realitě působil nezávazně. Zachytit slovy, co se stalo, je klamně snadné. Reportéra zaujalo jeho přirovnání transsexuálů k tažným ptákům a požádal, zda jej může citovat.

„Skvělá metafora, Mariani. Zastřelil jste ji uprostřed letu do teplých krajin... znemožnil jste jí dosáhnout cíle. Nikdy už nezaloží literární kavárnu v Šanghaji.“

Při vyslovení té sladkobolné představy si Mariani musel odkašlat. Novinátor, pomyslel si, ale ihned se zastyděl. Harriman mu byl sympatický. Dělal dojem citlivého, skromného muže. Jeho oblek nebyl výstředně drahý. Na zemi vedle židle měl pohozenou ošoupanou brašnu, psal levným umělohmotným perem.

„Nemusíte mě citovat. Není to nijak originální metafora.“

Když se dostali ke známému disidentovi, reportér neskrýval překvapení. Ani on o jeho homosexualitě neměl tušení.

„Jste si jist, že mluvila pravdu?“

„Nevím. Myslím, že ano. Vypadala velmi věrohodně. Berte to jako stopu. Tedy pokud se chcete zabývat sexuální orientací čínského mladíka, který si ji zjevně chce nechat pro sebe.“

Harriman si jeho poznámku vyložil jako skrytou výtku.

„Dobře se s ním znám,“ podotkl. „Neudělám nic, co si nebude přát. Ale s informací, se stopou, jak říkáte, ho konfrontovat musím.“

„Musíte?“

Harriman odložil pero, zaklonil se a začal se houpat na židli.

„Je to informace nejen zajímavá, ale také nezbytná pro pochopení jejího příběhu, nemyslíte?“

„Nevím. Víím jen, že ani on, ani ona by si nepřáli, abyste o ní psal.“

„Zníte jako její advokát, Mariani, a ne jako...“

„...její vrah?“

Harriman se přestal houpat a zrudl.

„Promiňte, Mariani. Nemyslel jsem to tak.“

Konečně. Pevný bod, za nímž už není tím, kým byl. Jeho volně plynoucí identita uvízla na ostrově s jasným jménem.

„Myslel, Harrimane. A já vám to nezazlívám. Přestaňte na mě brát ohled, nezasloužím si ho. Zabil jsem ji. Jsem její vrah. Měl jsem ji velmi rád. Nemiloval jsem ji, i když ona možná milovala mě. Zastřelil jsem ji a netuším proč. Díval jsem se v televizi na reportáž, připomněla mi onu ženu, kterou jsem kdysi ztratil. Připomněla mi bolest, která se k ní váže, připomněla mi ponížení, kterému jsem byl kdysi dávno v Moskvě vystaven. Připomněla mi neodčinitelnou životní prohru. Možná jsem v té chvíli opravdu myslel na Čching a na absurditu toho, že by mi měla Marinu vracet, možná jsem byl znechucen vlastní slabostí a neschopností vidět věci tak, jak opravdu jsou. Neschopností se i po deseti letech vyrovnat se ztrátou. Neschopností vidět, že je transsexuální, že to není žena, že její vstup do mého života je jakýmsi krutým výsměchem a připomínkou vlastní slabosti. Nevím, opravdu si tu chvíli přesně nevybavuji. Zkolaboval jsem. Nevím proč. Mám strašlivé výčitky svědomí, Harrimane, a myslím, že se jich nikdy nezbavím.“

Reportér si dělal poznámky. Pak se jakoby mimochodem zeptal:

„O čem byla ta reportáž?“

V duchu se na sebe zlobil, že svolil k rozhovoru. Musel teď volit. Může Harrimana poslat domů. Může se ze všeho vyhat, říci cosi jako: Nezáleží na tom, Harrimane, jaká je vaše další otázka? Může říci, že si pořádně nevzpomíná na detaily, jen si vybavuje pocity. Psychika je neprůhledná a bez plánu cesty je Harrimanům tohoto světa nepřístupná. Mariani držel onen plánek v jedné ruce a ve druhé zapalovač. Představoval si, jak jím škrtá, plamínek přikládá k papíru, jak žlutomodrý kužel s dutou špičkou vyrůstající z ústí zapalovače olizuje okraj, plánek hnědne, černá a končí v živelném tanci. Viděl Harrimanovo ublížené čelo, díval se na jeho ošoupanou brašnu u nohy židle a okousané pero...

„Slíbíte mi něco, Harrimane?“

„Cokoliv,“ zalhal dychtivě reportér.

„Dvě věci. Když dostanu trest smrti, vaše kniha vyjde až po jeho vykonání.“

Reportér ho pozoroval. Slovo kniha znělo jako příslib. Stál na opuštěné farmě, svíral kolt s jedním nábojem a zdálky slyšel dusot koňských kopyt. Pomoc byla na dosah. Snažil se rozšifrovat Marianiho výraz a spekuloval,

zda se mu sázka vyplatí. Mariani cítil, jak se mu útroby rozlévá teplý příboj síly. Měl Harrimana v hrsti, cítil nad ním moc, vládl nad osudem jeho knihy, což mu vracelo energii. Pokračoval.

„Když budu odsouzen na doživotí, vyjde vaše kniha až potom, co nastoupím trest.“

Kniha, nebylo pochyb. Harriman byl klidný, ale intenzivní soustředění dávalo jeho velké postavě dynamiku.

„A ještě něco.“

„Říkal jste dvě věci, Mariani,“ probral se reportér.

„Tak tedy tři.“

„Dobrá.“

„Na jednom místě na světě teď probíhá proces. Jiný proces, než je můj, ale znáte jej. Velmi známý proces. Vaše kniha nevyjde dřív, než skončí a obžalovaného buď osvobodí, nebo zavrou.“

„Chcete po mně, Mariani, abych od vás koupil zajíce v pytli.“

„Ano,“ připustil. „Ale nemáte jinou možnost.“ Neuvědomoval si, že se v tu chvíli široce směje.

„Když poznám, že jednáte v dobré víře, máte moje slovo.“

Mariani přikývl a vyňal z náprsní kapsy plánek cesty.

„O čem byla ta televizní reportáž, po níž jste stiskl spoušť?“

„Ne o čem, ale o kom,“ opravil novináře. „O mém synovi.“

Harriman pronesl něco běžného, snad: Nevěděl jsem, že máte děti, ale Mariani ho nevnímal. Stěny se přiblížily a z jejich povrchů se k němu vzpínaly ženské ruce. Slyšel ozvěnu vlastního těla a cítil pot studeně mu olizující pokožku. Neměl ponětí, jak dlouho seděl bez pohnutí. Harrimanova trpělivost konkurovala Buddhovi. Kde je počátek onoho příběhu? Kdy se čas rozhodl udělat do pažby zárez?

„Začalo to v červenci roku 1987 v Moskvě. Šel jsem Gorkého třídou, tou, již pak vrátili jméno, takže se opět jmenuje Tverská. Šel jsem směrem k Rudému náměstí a pozoroval kolem sebe město v pozdním stavu imperiální dekadence. Měl jsem hlavu plnou perestrojky, Gorbačova a ruské literatury, za každým rohem jsem viděl velkého kocoura z Bulgakovova románu. Došel jsem na Rudé náměstí, chtěl navštívit Leninovo mauzoleum, ale odradila mě velká fronta. Otočil jsem se a zamířil do Alexandrovské zahrady. Tam jsem ji poprvé spatřil, Flóru z Botticelliho Jara.“

Celý týden vyprávěl Harrimanovi svůj ruský příběh. Líčil jej s časovou poslušností a nevynechal nic. Nikomu nezměnil jméno, vzpomněl si

na vše. Přesně popsal své pocity, doznal závist a žárlivost, viděl sám sebe opravdově, bez klamu svůdných lichotek. Přiznal, že neví, jestli je Mario jeho, nebo Ardanjancův, ostatně nevěděl, co se tehdy v noci ve vile Jegora Maximoviče Marině přihodilo. Jistě, Mario, to jméno, ale – kdo ví? Mluvil jako muž, jenž nemá co ztratit, jenž jako žebrák ve stínu bambusového mrakodrapu znovu staví svoji kartonovou chýši po tropickém lijáku, jenž nemá nic než svůj příběh, a proto na něm lpí s pravdivou upřímností. Jediné, k čemu se nepřiznal, bylo milování s Čching.

5.

V noci se převaloval na kavalci. Původně doufal, že hovory s Harrimanem z něj sejmou tíhu, stal se však opak a nyní se bál, že udělal chybu, kterou už neodčiní. Jaká je šance, že si Harriman vše rozmyslí a nakonec o něm nenapíše? Snažil se vžít do reportérové situace a vycházelo mu, že Garryho minulost, o níž téměř nikdo nevěděl, byla atraktivní. Novinář se jí dobrovolně nevzdá. Možná se mu nepodaří vše ověřit? Mariani v duchu klel. Reportér měl dvacetileté zpoždění. Proč ho nepotkal v Moskvě? Vzpomněl si na Bolka, o němž četl, že zahynul na reportáži v čečenském městě Groznyj. Jedna po půlnoci. Sedl si, zkřížil nohy a zhluboka dýchal. Podaří se Harrimanovi vyzpovídat Garryho? Je vlivný, pracuje pro prestižní týdeník, a přesto o takovém kousku pochyboval. Ardanjanc mu byl celých dvacet let nedostupný, dýchal jiný vzduch a jemu ani nepřišlo na mysl, že by se s ním ještě viděl. Na Jaltu za sebe poslal Novikova. Ten teď v procesu svědčil proti Garrymu. Možná se Harriman dostane k němu, Novikovovi? K Ardanjancovi zajisté ne.

Prezidentův dvorní vězeň...

Ne, prezident ho ke Garrymu nepustí. Co by získal publikováním jeho názorů? Zavřel oči a zkoušel si představit Garryho setkání s Harrimanem. V myslí, unavené detaily vlastní kauzy, se odvíjel bizarní akt.

„Bojíte se trestu smrti, Ardanjanci?“

„Nebojím se ničeho, Harrimane. Pokládáte zbytečné otázky. Toto jste si mohl předem zjistit a neztrácet čas.“

Prezident Garryho zamkl v kremelském sále. Harriman se usadil do vyřezávaného křesla s pozlacenými opěrkami, Garry ležel na zastlané

posteli a díval se do stropu. Za zavřeným oknem zněly zvony Kremelského orloje.

„Jste odvážný muž, Ardanjanci. Nejsem si jist, že jste všechno dobře promyslel...“

„Nelze, Harrimane. Nelze,“ pronesl Garry rusky.

„Promiňte, ale s ruštinou jsem příliš nepokročil. Nevadilo by vám, kdybychom pokračovali v angličtině?“

„By all means,“ řekl ironicky magnát. „Přejete si americkou, nebo britskou?“

Mariani se podíval na hodinky, lehl si a znovu zavřel oči. Garry mluvil směrem ke stropu.

„Člověk v mém postavení chodí po pohyblivých píscích. Zkoušel jste domyslet, kam se takový terén posune za půl dne? Otec mě naučil improvizovat a mazat za sebou stopy.“

Harriman se naklonil nad stůl, opřel se pěstí o opěradlo a hrubě, jako policejní vyšetřovatel, vypálil první ránu:

„Co jste udělal s Marinou?“

Garry se vztyčil na posteli.

„Co máte na mysli?“

„Co míníte svou otázkou, Ardanjanci?“ opáčil okamžitě reportér.

Mariani se zavrtěl. Myslel na uzavřený svět fiktivního dialogu, v němž jsou souřadnice dány jeho vlastní – autorovou – neznalostí. Co mohl Garry říci?

„Nemusíte se namáhat, pane reportére. Víím, co myslíte. Mluvil jste s ním, že? Byl jste na Ostrově? Jak vypadá člověk, kterému hrozí smrt?“

„Lépe, než byste předpokládal. Můžeme se vrátit k tomu, nač jsem se vás ptal?“

„A proč bych o tom měl mluvit?“

„Abyste ulehčil svému svědomí?“

„Dva falešné předpoklady, Harrimane. Předpokládáte, že jsem provedl něco nehezkého. Předpokládáte, že mám svědomí...“

Harriman se podíval z okna na kremelské věže a špičky stříbrných smrků. Garry pokračoval. Už zase ležel a mluvil do stropu.

„I kdybych vám řekl, co se stalo, uvěřil byste? Proč byste měl? Jediný, kdo by vám mohl moji verzi potvrdit, či vyvrátit, je Malejev. Marina nežije. A Malejev bude zticha, o tom vás ubezpečuji. Nikdy se nedozvíte, kde je. Slehl se po něm vesmír.“

„Jak zemřela Marina? Proč jste ji nenechal ještě pár dní v římské nemocnici, jak vám doktoři doporučovali?“

„Mně? Čistá fabulace. Zemřela na ruském území. Řekli mi, že krvácela dovnitř. S jejím převozem jsem neměl nic společného. Proč vás vlastně tolik zajímá? Byla matkou mého dítěte. S mým případem nezákonného zadržení nijak nesouvisí.“

„Mariani mi prozradil...“

„...Mariani,“ uchechtl se oligarcha.

Mariani otevřel oči, vstal z postele a ve tmě se protáhl.

„Kde jste udělal chybu, Ardanjanci? Proč se ledová plocha moskevské arény naklonila?“

„Váš smysl pro metaforu, Harrimane...“

Garry ho posměšně pozoroval a ze džbánku si naléval čerstvou mrkovou šťávu, kterou míchal zelenou tyčinkou řapíkatého celeru.

„Nejvíc jsem se naučil od otce, budiž mu země lehká. Ale i on měl svá omezení. V politice se vyznal jako málokdo a já to mohl sledovat zblízka od střední školy. Dnes to vypadá jako školácká chyba... v každém případě nepočítal s rozpadem Sovětského svazu a špatně odhadl Jelcina. Měl ho za alkoholika, troglodyta, líného omezence... Nedovedl si představit, že právě takový člověk bude v novém prostředí jako ryba ve vodě. Já to s Jelcinem od počátku uměl. Stejně jako Gorbačov – a to vás možná překvapí – i Jelcin opravdu obdivoval Západ. Pak ovšem Jelcin ukázal prstem na toho bastarda, toho mizerného pygmeje a udělal z něj předsedu vlády. Když jsme se seznámili, hned mi došlo, že přijdou potíže. On také vzhlíží k Západu, svým podivným způsobem. Znáte jeho jezdecké fotografie? Pochopitelně, kdo by je neznal. Jak jede na koni, svlečen do půl těla; nebo ta s loveckou puškou, ta v maskáčích, se samopalem. Trochu hybrid mezi Reaganem a Rambem, nemyslíte, Harrimane? Nedivil bych se, kdyby měl nad postelí vedle ikony plakát Roberta Redforda. Na každý pád u něj vždycky převáží komplex méněcennosti. Je to Napolen. Viděl jste ho někdy normálně se smát?“

V zámku zachrastil klíč, jedno křídlo vysokých bílých dveří se otevřelo a do sálu vstoupil prezident. Harriman uctivě povstal, Garry zůstal ležet.

„Už zase lžeš, Ardanjanci? Nevěřte mu ani slovo, Harrimane. Je to podvodník a lhář. Já se směju každý den. A nejvíc se budu smát, až ho pošleme za mříže. Jeho daňové úniky nás připravily o miliardy. Víte, kolik by za to bylo nových škol a nemocnic? U vás by už seděl v Alcatrazu.“

„Na Alcatrazu je dnes muzeum, Vladimire Vladimiroviči,“ opravil ho Harriman. Jako reportér měl vyvinutý smysl pro detail.

„Vím, vím... mluvím obrazně,“ řekl netrpělivě malý svalnatý muž.

Přišel v tmavém obleku a na temně rudé kravatě měl brož ve tvaru pravoslavného kříže z matného zlata.

„Nechcete napsat o mně? Víte, že umím řídit jadernou ponorku? Lovím tygry a velryby. Váš prezident nanejvýš šlape na kole a vozí se po golfovém hřišti.“ Svůj výrok doplnil posměšným odfrknutím.

„Není to vyloučené, Vladimire Vladimiroviči. Zavolám do redakce.“

Garry se probral a posadil na posteli.

„Napište, že mě tento diktátor s napoleonským komplexem naprosto nezákonně uvěznil. Moje firmy už obsadili jeho nohsledi.“

„...mí nohsledi, Ardanjanci? Novikov je můj nohsled?“ Prezident divadelně zdvihl obočí.

„Novikov je prodejná děvka,“ vybuchl Ardanjanc.

„Novikov je řádný občan, vědomý si svých povinností vůči státu, Ardanjanci. To se o tobě nedá říct ani po láhvi vodky – víte, kolik vypiju vodky, Harrimane, aniž bych se opil?“

Harriman musel přiznat, že neví.

„Jednou vám to na své dače předvedu. Tomuhle psu nevěřte ani slovo. Podváděl na daních a ještě k tomu chce být prezidentem! Zloděj. Násilník...“

„Nejsem násilník,“ protestoval Garry.

„Lže! Ukážu vám jeho vyšetřovací složku, Harrimane. Pod podmínkou, že mě nebudete citovat.“

„Spolehněte se, Vladimire Vladimiroviči. Napišu: zdroj blízký Kremlu.“ Prezident spokojeně pokýval hlavou a našpulil masité rty.

„Jen prozrazujete, že tu máte všechno pod palcem a že jste moje vyšetřování zmanipuloval,“ prohlásil rozhořčeně Garry.

„Nic jsem nemanipuloval. Je to daňový podvodník, Harrimane. Chtěl se stát prezidentem!“

„Nechtěl,“ popřel Garry.

„Chtěl! Založil jsi politickou stranu s cílem podkopat stabilitu Ruska.“

„Nepotřebuju být prezidentem. Můj životní styl je zajímavější než práce nějakého prezidenta...“

„Proč jsi tedy založil stranu? Za svobodné Rusko?“

Garry neodpověděl. Harriman se osmělil:

„Vladimire Vladimiroviči, cožpak tu jsou daňové podvody tak výjimečné, abyste ho musel vystavovat v kleci? Co by se stalo, kdybyste každého daňového podvodníka posadil do klece? Máte vůbec tolik klecí?“

Ardanjanc se hystericky rozesmál a prezident pokrčil čelo.

„Vaše otázka je sice drzá, Harrimane, ale to jste celí vy, američtí novináři, všichni ti vlasatí Woodwardové a Bernsteinové... prostě si nemůžete pomoci. Ale abyste si nemohl stěžovat, že vám neodpovím: Ne každý daňový podvodník chce být prezidentem.“

Harriman se zatvářil jako šachový velmistr opatrně si chystající frontální atak.

„Pomyslel jste na následky, Vladimire Vladimiroviči? Někdy právě vězení může odstartovat úspěšnou politickou dráhu. Znáte precedenty: Robben Island a Nelson Mandela, Ruzyně a Václav Havel... ještě abyste se, Vladimire Vladimiroviči, nakonec nedočkal prezidenta Ardanjance, vyhláhlého v moskevské kleci.“

Garry se krátce uchechl a prezident se zachmuřil.

„Pomyslel, ale člověk váží pro a proti. Jako prezident musím mít odvalu ke kalkulovanému riziku. Odpovědnost je jen a jen moje. Leží na mně tíha celého Ruska.“

„Znovu opakuji,“ ozval se Garry, „že jsem nikdy nechtěl být prezidentem. Pomáhal jsem vzniku demokratické strany, pomáhal jsem svému příteli Kasparovovi...“

„Kasparov! Gambit černým jezdcem,“ vykřikl Vladimír Vladimirovič poněkud neprezidentsky. „No prosím, Harrimane, a je to venku! Kasparov je pátá kolona.“

„Kasparov je oukej. Trochu impulzivní a domýšlivý,“ poznamenal tiše Harriman.

„Oukej?! Impulzivní a domýšlivý, ano, to sedí,“ kývl prezident. Přešel ke stolu, posadil se naproti Harrimanovi a přehodil si nohu přes nohu.

„Jste labužníkem ironie, Harrimane? Dokážete ji ocenit? Víte, co je opravdová ironie?“

Harriman ho pozoroval s mírně nechápavým výrazem. Do rozhovoru se opět vložil Garry.

„Ironií je, že vás lidi volili kvůli vašemu proklamovanému boji proti korupci. A výsledek? Veškerou korupci v Rusku dnes monopolizuje stát.“

„Drž klapačku!“ vyštěkl prezident, ale neotočil se, jako by chtěl dát najevo, že mu nestojí za pohled. Pak zdvořile oslovil Harrimana.

„Znáte jméno Arthur Scargill?“

„Myšlíte toho britského odborového předáka?“ odpověděl překvapený Harriman.

„Přesně toho. V osmdesátých letech se proslavil jako předseda hornických odborů, které vedl do stávkou proti konzervativní vládě. Jak víte, horníci stávkou prohráli a vláda pak doly zavřela.“

„Co má společného Scargill s ironií?“

„Mnoho, Harrimane. Položte si otázku – kdo měl tehdy pravdu? Horníci, kteří chtěli zachránit svou práci? Nebo vláda, jež se rozhodla zavřít nerentabilní doly?“

Harrimanovi se vybavil prezidentův životopis. V osmdesátých letech působil jako agent KGB ve východním Německu. Je možné, že měl se Scargillem co do činění?

„Vy jste se s ním někdy setkal, Vladimire Vladimiroviči? Se Scargillem?“

„Nesetkal. Víím, kam míříte, ale o téhle věci vám, Harrimane, nic neřeknu. Jakékoliv kontakty KGB s progresivním hnutím na Západě jsou předmětem státního tajemství...“

„Žertujete?“ přerušil ho Garry. „O podpoře sovětského státu mírovému a progresivnímu hnutí se na Západě i tady leccos napsalo. Mnoho z toho vychází z našich archivních materiálů.“

„Krádeže podnikavých archivářů a historiků,“ opovržlivě pronesl prezident. „Drobky ze stolu doplněné pohádkami lidí s bujnou fantazií. Špička ledovce, Ardanjanci. Pojdme zpět k mé otázce, Harrimane. Kdo měl tehdy pravdu, Thatcherová, nebo Scargill?“

Harriman si vlhkou dlaní přejeřel po rozčuchaných vlasech.

„Záleží na tom, koho se zeptáte. Konzervativci by odpověděli, že to byla vláda. Nemohla přece dotovat doly, které nevydělávaly. Horníci byli zase přesvědčení, že bojují za svá práva. V dolech pracovali jejich otcové, dědové, celá města žila hornickým průmyslem. Jejich tradice, jejich životní styl byly v sázce. Jejich hrdost, čest...“

„Skvělé, Harrimane. Každá ze stran byla přesvědčena o své pravdě. Jistě se ale jedna mýlila.“

Harriman neodpovídal.

„Z vašeho pohledu, Harrimane, kdo byl v právu? Na čí straně byla pravda? Nikoliv pravda ideologická, pravda opřená o tradice, ale pravda s velkým P?“

„Mám-li se rozhodovat podle úspěchu konzervativních vlád a Scargillovy dnešní nepopulárnosti, pak bych řekl, že v Británii se víceméně shodli, že pravdu měla vláda. Určitě to není naprostá shoda, ale jakýsi opatrný konsenz.“

„Na to se vás neptám. Známé klišé praví, že dějiny píší vítězové. Neptám se vás, jak britská veřejnost ony události hodnotí zpětně. Představte si, že se píše rok 1984, vy jste jako reportér v Newcastlu a snažíte se zjistit, kde je pravda.“

„Jako reportér bych se co nejlépe snažil popsat obě strany, vysvětlit, proč si každá z nich myslí, že má pravdu, a úsudek bych nechal na čtenáři.“

„Ano, to jste celí vy, vlasatí Woodwardové, Bernsteinové a Harrimanové. Promiňte, nechtěl jsem se dotknout vaší coiffure. Jen fakta, jde nám o fakta a všechno ostatní rozhodne čtenář! Myslíte, že by byl Woodward spokojen, kdyby Nixon politicky přežil?“

„Watergate je víceméně jasný, Nixon lhal.“

Prezident si ho beze slova prohlížel. Pravoslavny kříž se leskl ve světle zalévajícím místnost z vysokých oken.

„Asi bych se neuměl rozhodnout, Vladimire Vladimiroviči. Pravda každé ze zúčastněných stran by mi tehdy jistě připadala jako velmi přesvědčivá.“

„Jste tedy, Harrimane, zosobněním ironického stavu myslí,“ řekl prezident, sáhl do náprsní kapsy a na stůl položil malý notýsek s emblémem dvojhavé orlice. „Velké dějinné spory jsou střetnutím velkých pravd. To, že jedna prohraje a je na základě vnějších kritérií, často zpětně, hodnocena jako pravda podřadná, ještě neznamená, že podřadná opravdu je. Vláda mohla tehdy padnout, stejně jako padla jiná konzervativní vláda při hornické stávce deset let před tím. V tom je ironie, Harrimane, tragická ironie. I poražená pravda zůstává pravdou.“

Prezident vzal notýsek a podal jej reportérovi.

„Na památku, Harrimane. Zapisujte do něj jen pravdu.“ Oči mu svítily výsměchem. Pak se otočil směrem k posteli, na které seděl Garry.

„Podívejte se na to individuum. Lhář. Podvodník. Násilník. S politickými ambicemi. Šedá eminence za ješitným šachistou. Máte pravdu, do klece jsme ho dávat nemuseli. Je to poněkud barbarské. Však jsem mu to také vynahradil. Snídá šampaňské s kaviárem a občas se nechá odvézt k soudnímu stání. Je mým dvorním vězněm, Harrimane. Ale ta klec před televizními kamerami má svůj význam. Nemyslíte?“

„Jaký význam, Vladimire Vladimiroviči?“

„Vy teď hrajete hloupého, abyste mě mohl citovat, Harrimane, že? Sám dobře víte, jaký význam.“

Cestou ke dveřím, aniž se na Harrimana podíval, dodal:

„Zavolejte do mého sekretariátu, soudruzi vás objednájí na mé dače. A nic s sebou nevozte, vařit budu sám. Umím skvělý boršč a ještě lepší šašlik.“

„Spolehněte se, Vladimire Vladimiroviči,“ slíbil Harriman.

U dveří se zamyšlený prezident otočil, zasněně se zadíval k oknu na špičky kremelských věží a pronesl do sálu:

„Kasparov. Patron západního větru. Deep Blue.“

Dveře za ním zaklaply a Harriman uslyšel klíč v zámku. Garry vstal z postele.

„Arogantní narcis,“ ulevil si.

Harriman na něj pohlédl.

„Měl byste pečlivěji volit slova, Ardanjanci. Ten popis se hodí na osmdesát procent světových prezidentů.“

Venku svítalo. Marianiho rotující mozek zpomalil. Konečně usnul.

Harriman seděl v lanovce spojující jižní pobřeží Ostrova s ostrůvkem vybudovaným jako výletní místo. Kabinka se pomalu vznášela nad zátokou a poskytovala mu výhled na tmavomodrou vodní planinu. Na obzoru se zamlžený okraj moře dotýkal umazaného nebe. Uvolněný Harriman žvýkal, svíral blackberry a přemýšlel. Dlouho postrádané téma jeho knihy bylo tady. Včera se s editorem domluvil na plánu cest na několik následujících týdnů, editor posílil jeho tým asistentů o dva stážisty hovořící rusky, nad očekávání mu navýšil rozpočet a vzal na sebe úkol koordinovat otištění Harrimanových článků se záměry nakladatele. Jméno Ardanjanc v New Yorku zapůsobilo jako heslo, které otevíralo dveře. Podíval se pod sebe na golfové hřiště, po němž přecházelo několik hráčů v bílých kšiltovkách. Z výšky vypadali jako liliputáni táhnoucí za sebou toulec s postříbřenými zápalkami. Myslel na Marianiho a Ardanjance, na jejich pobledlé neoholené tváře, na náhodu, jež před dvaceti lety nakrátko, a přece navždy

zkřížila jejich cestu, přemýšlel o lásce, žárlivosti, násilí a smrti. Světské logice navzdory litoval, že si nemůže vyslechnout Marinu a Čching. Večer odletí do Moskvy. Rusko předtím navštívil několikrát, napsal odtud sérii reportáží a teď nepochyboval, že Garry skončí ve vězení. V potěmkinskou fasádu demokracie nevěřil nikdo.

Na dnešek se moc nevyspal. Nedokázal ovládnout nadšení, že zná Garryho minulost, v jejímž světle byl oligarcha najednou zranitelný. Představoval si, jak mu strhne škrabošku, a současně se bál, že se cosi stane a někdo ho předběhne, než stačí knihu vydat. Byl pohádkovým hrdinou, věděl, kde princezna ukryla prsten, a přesto ho svírala úzkost. Přijde včas? Marianiho osud odhadnout nedokázal. Cosi mu říkalo, že smrti unikne, jeho cesta se však zamotala v neprostupné houštině. Dal mu slovo, že kniha vyjde až po vynesení rozsudku, nebo dokonce po popravě, ale už teď věděl, že slib nejspíš poruší. Dostane-li Mariani oprátku, anabáze odvolání potrvá léta. Předpokládal, že v takovém případě bude i Marianiho zájmem knihu vydat, pochyboval však o jeho zdravém úsudku. Působil jako člověk ve vleku démonů.

Měl teď o důvod víc odmítat trest smrti. V referendu by hlasoval proti. Poznal několik na smrt odsouzených lidí a v duchu je srovnával s Marianim. Jeho oči nebyly očima člověka s koncem na dohled. Tvrdil, že se nebojí; Harrimana, zvyklého pochybovat a ověřovat, ovládla bezmoc. Čím podložit Marianiho tvrzení? Cítil snad takovou vinu, takové výčitky svědomí, že mu na ničem nezáleželo? Neřekl mu o Čching pravdu? Nemiloval ji. Ona jeho zřejmě ano. Je možné, že tíha viny přehluší pud sebezáchovy? S tím se Harriman dosud neseťkal. Lidé odsouzení na smrt byli připraveni udělat cokoli, aby odvrátili konec. Všechno. Přiznali by se ke všemu, nebo by naopak o všem lhali. Mluvili s ním takticky, s průhledným záměrem, proměnili se v nejlepší herce. Hovory s Marianim byly jiné. Záleželo mu jen na Marině. Rezignoval a fungoval v jakési podmíněné setrvačnosti ve hře s volnými pravidly, na nichž mu nesešlo. Hračka došla ke stěně, narazila do ní a setrvačnick se zastavil. Mariani jen pokrčil rameny.

Byl jsem naivní. Opravdu jsem nevěděl, že Ostrov je vyhlášeným místem sexuálních výletů.

Díval se na něj důvěřivýma tmavýma očima. Vypadal bezelstně. Pro ženy musel být neobvykle přitažlivý. Ta kombinace naivity a inteligence; šarm neznalý svého účinku, o to však působivější. Probudila se v něm závist. Marianiho kariérní úspěchy přicházely lehce, jakoby mimoděk.

Doktorát z Harvardu, autor citovaných knih, žádaný řečník na konferencích, manažer s globálními povinnostmi. Svůj úspěch považoval Harriman za vyvdorovaný a vedle Marianiho bylo vše, co dosud dokázal, nesamozřejmé. Jenže Mariani teď dřepěl v cele a svět se mu zformoval v obdélník monitoru, hranatou karikaturu života s vyplazeným jazykem. Hodinu denně mu olizovala líce, na nichž ulpíval sliz globální celebrity.

Nikdy jsem neviděl transsexuála. Měl jsem jen nejasné povědomí o tom, že takoví lidé existují. Pletl jsem si je s transvestity.

Harriman žvýkal. Možná si Mariani přál zemřít? James ho informoval, že na své obhajobě spolupracuje jako z donucení.

„Někdy mě napadá, že to dělá kvůli nám. Že nám, advokátům, dělá laskavost. Že nás nechce zklamat. Jako by pracoval pro nás a ne my pro něj.“

V hotelovém pokoji vystřelil z dámského revolveru, který Čching nosila v kabelce pro vlastní ochranu. Kdyby si přál zemřít, obrátil by jeho ústí proti sobě. Marianiho postoj mu spíš než sebevraždu připomínal pasivní eutanazii. Vypnutí přístrojů, odmítnutí léku. Snažil se vžít do rozpoložení muže, který o nic neusiluje, na nic se netěší, z ničeho nemá strach.

Nechci nikomu nic vysvětlovat, Harrimane, řekl mu první den. Na vysvětlování je tu James.

Nejdřív se domníval, že to myslí jako konverzační frázi, ale Mariani nežertoval.

Proč jste se nepokusil Marinu najít? Před setkáním v Římě jste byl v Moskvě jen jednou. Nebyl přece takový problém zjistit, kde bydlí. Znal jste její jméno, mohl jste si najmout soukromého detektiva.

Nevím, odpověděl.

Proč jste v Moskvě nešel na americké velvyslanectví a všechno jim neřekl? Proč jste se upnul na jednoho novináře?

Už si nevzpomínám.

Kdybyste mohl vrátit čas, kam byste posunul ručičku pohádkových hodin? Do Moskvy za perestrojky? Do Villa Borghese?

Vaše otázka je stupidní, Harrimane. Promiňte mi moji otevřenost. Je mým jediným přepychem.

S uznáním pokýval hlavou. Měl pravdu. Zpětně mu zhruba polovina otázek, které kdy položil, připadala hloupá. Měl dojem, že s ním Mariani manipuluje, že mu rozhovor dodává sílu, kterou z něj vysává. Byla jeho naivita jen pózou? Pokaždé když opouštěl celu, myslel na hotelovou postel.

Když však na dveře svého pokoje věšel červenou cedulku s nápisem „Nerušit!“, bylo mu jasné, že se mu ještě dlouho nepodaří usnout. Muž před prahem smrti. Kdyby psal pro bulvární noviny, oddal by se orgiím emocí, psal by kladivem. Jak ale se vši vážností, již si Mariani zasloužil, postihnout osud, kterému nerozuměl? Došlo mu, že jeho kniha může mít jedinou možnou formu, formu příběhu, jehož sled diktují události a fakta. Marina tančila své bosé sólo na římských chodnících mezi střepey. Fakt. Čching mávla na bílou toyotu a k jeho překvapení sdělila řidiči adresu Marianiho hotelu. Fakt. Na jazzovém parníku na Moskvě hrála jazzová skupina. Fakt. Harriman se zasmál svému přihloupnému vtipu. Starší pár, jenž seděl v kabině lanovky naproti němu, se na něj usmál.

Co se stalo za dveřmi pokoje ve vile Jegora Ardanjance? Pochyboval, že se to dozví. Asistentům uložil najít vše o Grigoriji Malejevovi. Představoval v tuto chvíli jedinou stopu té detektivní historie. Ke Garrymu se nedostane, ale i kdyby se stal zázrak, co by mu řekl? Ano, v tom pokoji jsem počal Maria, pane reportére. Dostal jste mě, tady je stříbrný podnos s poněkud vychladlou pravdou. Jste opravdové eso, Harrimane. Teď mě omluvte, musím zpátky do cely. Hrabě Monte Cristo by se zlobil, že s vámi lelkuju. Včera volal stážista. Malejevův otec už nežije a o jeho synovi zatím nikde ani zmínka. Vystoupil z lanovky a zjistil, že má na blackberry opět signál, který nad zátokou zmizel. Na displeji našel poznámku o nepřijatém hovoru ze Spojených států. Zavolal zpět. Editor upřesnil sled článků, které bude muset napsat, aniž by prozradil práci na své knize. Naštěstí po něm nikdo nechtěl, aby psal o Ostrově, o němž moc nevěděl a ani vědět netoužil.

V malé videopůjčovně si opatřil Antonioniho trilogii z šedesátých let a zhlédl ji za jeden večer. Byla ideálním partnerem pro nespavé. Zíral na kontrasty černých a bílých ploch, sledoval dlouhé pohledy na industriální krajinu Říma, poslouchal útržky hovorů milenců a dělal si poznámky. Byl nadšen, jak neotřele dokázal autor zpodobnit nemožnost smysluplné komunikace. Čím ony elegantní, pomalé, objektivní scény beze slov oslovily Čching? V éře facebooků a twitterů? Viděla je jako on – jako záznam o zmizelém světě, jemuž dnes nešlo jednoduše porozumět, a přece, či spíš právě proto mu učaroval? Nebo s poetikou filmů souzněla a cítila se sama nepatřičně? Ani muž, ani žena, stále na cestě, bez lidského spojení. Přemýšlel, jak by se Čching vyjímala v jednom z těch filmů vedle Moniky Vittiové, a litoval, že nezná její podobu. Nezbyla po ní žádná fotografie s výjimkou smutné policejní dokumentace z hotelového pokoje.

Domy na ostrůvku se vrátily do původní dimenze, už nebyly kosmetickými krabičkami, mravenci na golfovém hřišti oblékli kostýmy podnikatelů a Harriman si povzdechl, že jízda lanovkou skončila. Z ptačí perspektivy neviděl vrásky, necítil zkažený dech, nikoho neslyšel klít. Těšil se na cestu zpět. Vzpomněl si na výrok básníka, jehož jméno mu unikalo: toužil žít ve skleněném domě. Harriman byl připraven tolerovat skleněná města jen z ptačí perspektivy, neboť právě tam se zrodila, tam je počal poetův ptačí mozek. Così mu říkalo, že se jeho hrozná vize naplňuje, tušil, že se všechny domy světa pomalu přetavují v silikon, cihly ve zdech se mění v mléčně skleněné tabule a zanedlouho se z nich i ta bílá mlha vypaří a zůstane jen průhled. Soukromí umíralo, měl k němu přístup kdekdo a Harriman ztrácel výhodu. Aktivisté protestují proti kamerám v ulicích. Jemu nevadily. Magická oka na dálnicích a družicích mu nekonkurovala, nedokázala předat pach potu, oční tik, praskání kloubů a rozhovor milenců. Co jej děsilo, byly nájezdy hackerů na skleněné domy. Děsil ho jejich požadavek průhlednosti. Představil si Marianiho, Garryho a Čchingin běh životem v přímém přenosu a smutně vykročil k pobřeží oceánu.

Šel po upravené pěšince obklopené vysokým bambusovým porostem, na jehož kmíncích ulpěla vlhkost, a byl rád, že nemusí psát o Ostrově. Nevěděl, co by psal. Od přistání si připadal jako v Disneylandu, v němž tu a tam uspořádají závod formule jedna, aby ochočení domorodci nezapomněli, co je rychlost. Hlavou mu prolétl jeho cestovní itinerář: Moskva, Jalta, Londýn, Boston, Řím a Florencie: galerie Uffizi a Botticelliho La Primavera. Mariani mu prozradil, že originál obrazu nikdy neviděl, Itálii se vyhýbal, ale Harriman dával přednost původním zdrojům a přímým zážitkům. Běh za prstenem mohl začít.

7.

Od hovorů s Marianim se na Harrimanově vážné tváři občas objevil jistý typ zasmušilého úsměvu, který v ní předtím nebyl. V Rusku se náhodou seznámil s plakáty a rétorikou lyriků bolševismu, velkoryse prokvetlou výrazy jako plamen svobody; přízemní realista Harriman vrtěl hlavou. Křídla kliše, obrazotvorná licence na pokraji šílenství. Co má oheň před jeskyní společného se svobodnou vůlí? Co plamínek zapalovače? Pekelný šleh

vodíkové bomby? Na prašných cestách Krymu, v Moskvě, jejíž hlasivky sevřel smogový sval, na mokrých chodnicích Westminsteru i v davu páchnoucích turistů před galerií Uffizi myslel na oheň a jeho poetický výskyt v sousedství svobody. Mariani nejdřív hledal svobodu v lásce, a pak marně usiloval o to, vystoupit z jejího stínu. Jeho život byl lanem spleteným z lásky a frustrace. Oheň žárlivosti mu zničil zdravý úsudek. Jiný žár, spalovací motor, hnal Garryho ctižádost. Mariani spekuloval, že i Ardanjance hnal dopředu impulz svobody. To bylo extravagantní. Mariani se s Ardanjancem vlastně neznal.

Neuměl být stoikem, nedokázal se vymanit z Marinina a Garryho zakletí. Harriman ho podezříval, že ve skutečnosti nevěděl, co hledá. Svobodu? Jakou? Klid myslí? Motivaci? Energii? Dřív než se oba ocitli v opravdové kleci, žili Mariani i Garry v klecích těl.

Tělo jako klec. Přestože cítil, jakým klišé to přirovnání je, Harriman si je v Moskvě zapsal do notesu. Neshledával na něm nic falešného a kromě toho považoval originalitu za přeceňovanou (tušil, že opravdové původnosti není schopen, a jeho rozhodnutí opírat se při psaní knihy o fakta bylo tedy rozumné). Vůle ke svobodě je v kleci těla uvězněna k doživotnímu trestu. Marianiho vůle osvobodit se nebyla o nic marnější než vůle každého z nás. Kráčíme-li skutečností, jež se od jiných území odlišuje všudypřítomností různých překvapení, nelze z klece těla jednoduše vystoupit. Je to myslitelné jen v abstraktním rozměru, a tu je role ohně jasná. Duch svobody osvobodíme z klece těla na křídlech plamene, který kontrolujeme. Je to iluze kontroly.

Svoboda je změna. Politická diktatura je klec, plamen svobody představuje demokracii. Touha je klec, stoické zapovězení žádosti symbolizuje svoboda. Nuda je klec, stejně jako stereotyp. Nový život – svoboda. Nové dokáže přesvědčivě zpřístupnit jen umění. Jako vzduch pomalu unikající z plastového člunu cítil Mariani zoufalství své snahy prožít umělecké dílo, ztratit se v něm a objevit nový život. Řečnění o boji za svobodu, té romantické válce, zakopává o skutečnost, neboť nepočítá s náhodami, které onen ideální prostor neobývají. Kdysi Marianimu cestu ukazovala hudba. Bella vita militar, nechá své pěvce zpívat Mozart: vojenský život je krásný. Jenže Mozart je ironik a Marianimu je ironie cizí. Mozart píše komickou operu, Mariani akademický esej. Mariani nerozumí ironickému základu světa, ironie mu je kontrastem povrchních sporů. Skutečná ironie není v nemožnosti svobody, ale v nutném přehlédnutí nečekaného, v němž klíčí

nespokojenost, jež se dostaví po opuštění klece. Nejdříve je omlouváme, brzy se však jeho míra naplní a přijde zklamání. Harriman vydá knihu, jede na propagační turné, je nadšen – půl kroku před ním je život bez klece. Pak se kniha neprodává, nepodepíše kontrakt s Hollywoodem, čtenáři mu kladou hloupé otázky a pochvalné kritiky nevážených kolegů jen stvrdí jeho bláhovost. Harriman miluje rituály. Před mnoha lety, když se chystal oženit, promýšlel a plánoval řadu dní předem svatební obřad na břehu jezírka ve Vermontu. Sehnal nejkvalitnější reproduktory, pečlivě je nechal rozestavit kolem slavobrány a trval na detailním secvičení nástupu. Nepočítal však s výpadkem proudu a neukázněností hostů, oněch vyžraných strýčků a tetiček, kterým bylo šumafuk, co se z reproduktorů ozývá. Skladba hrála jen několik vteřin, poté kontrolní světélka zhasla a vznosný patos se proměnil ve výsměšnou pantomimu. Harriman byl přesvědčen, že nepovedená ceremonie předznamenala jeho nešťastné manželství, v němž bez problémů proběhl jen rozvod.

Harriman netouží po svobodě, svobodný je. Svobodu považuje za politické slovo a k psaní o politice je vázán smlouvou. V Africe hovoří s partyzány, kteří svůj osvobozenecký zápas financují obchodem s krvavými diamanty. V jejich hordách vidí zfetované děti s automatickými puškami přes rameno. V Senátu usedne k interview s předsedou etické komise, musí se však smířit s dvaceti minutami. Senátor spěchá na večírek s podnikateli. Prezident ve světě přednáší o svobodných volbách; do Bílého domu se dostal díky obratnosti právníků a rozhodnutí Nejvyššího soudu. Svoboda je pro Harrimana ideál, jakmile jej však přeloží do praktického života, mávne nad ním rukou. Je mu lhostejná. Jen ideální svoboda prostá detailů může motivovat, ale kdo v ni dokáže věřit celý život? Jen blázen, myslí si Harriman.

Marina dala Marianimu nový život, bez ní však nezná jeho obsah. Zkouší být stoikem. Nedokáže to, neumí zapovědět touhu. Namísto vyrovnanosti nastupuje rezignace. Pomýšlí na zradu, ten nejbezohlednější, neúčinnější způsob osvobození. Zrada je radikální přesun k novému, zpřetrhání všech vazeb. Je k ní třeba krutosti a odvahy; je dost neslitovný a silný? Ví, že když zradí, bude volný, ale co má zradit? Koho? Marina už není. Může ji zradit i tak? Všechny ženy představují její naprostý protiklad, a pak přijde neočekávaná Čching, androgynní, mytická bytost, v jejímž kontrastu vidí Mariani neuchopitelnou podobnost s Marinou. Když s ní Marinu zradí, bude svobodný? Nebo s ní zradí sám sebe?

Ve skutečnosti nevíme, co je svoboda. Jen ve vězení se zdá jasné, jaké má obrysy a jakou náplň. A mimo něj? Je to volnost jednání, libovolnost akce? Stěží. Marxisté hovoří o svobodě jako o poznané nutnosti. Křesťanská svoboda je morální vůle milovat bližního. Bojovat za svobodu je mnohem jednodušší než ji žít, zapíše si Harriman v Africe. Mariani věří ve svobodu lásky a přitom si vzpomene na Annu Kareninu, která si životní energii nedovedla od lásky odmyslet. Skutečnost ji však překvapí ze zálohy: Anna nesmí vidět svého syna Serjožu, nemůže do společnosti a namísto svobody v lásce je spoutána osudnou žárlivostí. Marianiho prostoupí splín. Čching je jen zlomyslným zábleskem naděje.

Ve svých jedenašedesáti se filozof Roland Barthes chystá napsat první román a zradit tak avantgardní ideje o útlaku textu. Jazyk je fašistický, píše Barthes mnoho let předtím. Naše texty jsou diktátem, který se maskuje jako přirozenost. Pohybujeme se v kleci mýtů a ideologií, které jazyk plíživě upevňuje. Barthesovi zemře matka. Filozof upadá do melancholické deprese, zavrtá se do ní a je mu teplo. Znovu čte Prousta a Tolstého. Přijde na nápad napsat román (*Mon Roland, mon roman...*), který nebude diktaturou významu, ale hluboce nezřetelným, nejasným, a tedy svobodným vyjádřením, které opustí klec prázdného stereotypu. Stereotyp je popřením života a Barthes chce žít, je mu to nyní, po smrti matky Henrietty, jasnější než kdykoliv předtím.

Mariani se miluje s Čching, namísto zrádného osvobození se mu však do hlavy prolamují vlny pochybností o vlastní identitě, jimiž dosud pohrdal. Výsledek je logický. Čchingin sen o literární kavárně v Šanghaji končí v kaluži krve na podlaze drahého hotelu. Ta logika nemá se svobodou nic společného, je jen obměnou tělesné klece. Lásky k Vronskému Annu neosvobodí, naopak, hlouběji ji uvrhne do spárů žárlivosti. Smrt není zradou, je jejím popřením. Mariani uvaří Čching čaj a zblízka ji střelí do obličeje. Garry vydělá miliardy a stará se o Maria. Mario odjede studovat do Londýna a ruský prezident dá Garryho zatknout.

Barthes přednáší o své přípravě na román a těší se na *la nuova vita*. Není to láska, jež ho žene za svobodou, je to melancholie způsobená matčinou smrtí. Barthes má před očima její chladnoucí tělo v růžové noční košili a myslí na to, že nikdy nepoznal tělo ženy. Mariani čte o Barthesovi v americkém časopise a výjev filozofa myslícího na sex před mrtvým tělem matky nemůže dostat několik dní z hlavy. Barthes je gay (Já, jenž odmítl prokreaci...). Je přesvědčen o tom, že Henriettina smrt představuje životní

předěl, za nímž se mu otevírá druhý životní poločas. Zahájí ho románem, jenž bude zrádně svobodný! V jedenašedesáti propadne ironickému optimismu, zapomene však na život, který jako balvan na stezce komplikuje jeho pouť na le sommet du Kilimanjaro. Pak do něj na ulici vrazí prádelní vůz a Barthes umírá. Jeho nový román, nová svoboda, nový život se mu vysmívají nad rakví: Vaše nezměrná inteligence a nespoutaná originalita, milý příteli, nebyla vám k ničemu. Namísto románu po vás zbylo pár poznámek, které nejsou ničím víc než úchvatným příslibem. Koho jste chtěl zradit? Koho spálit plamenem svobody?

8.

Radost, zlá radost. Mariani seděl před počítačem a ledová plocha moskevské arény se opět prudce naklonila. Ruský prezident se vrátil z Perského zálivu, kam pro změnu zase odcestoval oligarcha se svou suitou ze skupiny GammaRus. Jeho televizní stanice přestala vysílat cokoliv o Garrym a pak najednou udělala interview s prezidentem. Chválil v něm oligarchovu starost o čistotu podnikatelského prostředí, osobně se zaručil, že Ardanjancův proces se bude opírat jen o jasná fakta a důkazy, a pokud tomu tak nebude, sám prý podá stížnost k ústavnímu soudu. Garry se vrátil do klece. Několik dní nato dostal patnáct let. Adieu, Kensingtone, sbohem, Londýnský týden módy, au revoir, BBC, so long, dlouhonohé modelky v luxusních lóžích fotbalových stadionů. Za konsternovaného pohledu advokáta Mariani poprosil, jestli by mu zcela výjimečně nedonesli do cely láhev Dom Pérignon, již hodlal zaplatit. Byl by ji ochoten vyměnit za okamžité přijetí trestu smrti. Ale jak dobře věděl brilantní komentátor s odznáčkem hvězd a pruhů, Ostrov sice není dokonalá demokracie, ale zákon je tu zákonem a na jakýkoliv korupční pokus dohlíží bdělý ministerský poradce s dvaatřiceti absolventy prestižních amerických univerzit. Žádost o šampaňské byla zamítnuta a ani trestu smrti se nedočkal. Na závěr procesu přečetl soudce stojícím Marianimu a Jamesovi rozsudek. Vyplynulo z něj, že Mariani stráví zbytek života ve vězení.

Po roce a půl, když Mariani zmizel z médií a všichni zapomněli, že kdy existoval, uzavřela ostrovní vláda s americkou neveřejnou dohodu o převozu odsouzeného do Spojených států. Do obskurního časopisu v Kalifornii

pronikla informace, podle níž se pryč Američané zavázali k doživotnímu trestu bez možnosti propuštění. Otázkou je, jak spolehlivá ta informace byla. Novináři se nepodařilo ověřit ji z druhého, nezávislého zdroje.

Cela v Nové Anglii na východním pobřeží Spojených států byla špi-
navá a o něco menší než ta na Ostrově. Byla však demokratická. Mariani
si nestěžoval. Pracoval dobrovolně přesčas v místní dílně a četl jen
krásnou literaturu. Mohl na internet, kdykoliv chtěl, ale prakticky této
možnosti nevyužíval. Marina byla mrtvá, Garry ve vězení a nic dalšího
se už ve světě nestalo.

Ne všichni však zapomněli, že kdy existoval. Ve své dobrovolné izolaci
netušil, že když přes den tahá pilkou a trestá hoblík o hrubá prkna, za bra-
nami věznice se zatím chystá detonace, již měly odpálit dvě roznětky:
jakási kniha s bílou obálkou a jakýsi hrob na předměstí Moskvy.

Vystoupila z bílého taxi, nechala řidiči drobné a odhodlaně vykročila
k budově. Před branou věznice postávala skupinka nudících se aktivistů
s několika transparenty. Na jednom z nich viděla obrázek konvice a nápis
Čaj je Pánův nápoj! Prošla branou a na vrátnici ukázala pas.

„Natalia Di Andreo Agostini? Jste ohlášená?“ zeptal se uniformovaný
člen vězeňské stráže.

„Ano, návštěva je předem domluvena,“ odpověděla s lehkým italským
prízvukem. Strážce jí pokynul. Vešla do budovy. Přivítala ji menší černoška
v uniformě a s pistolí na opasku.

„Chci vidět pana Marianiho. Telefonovala jsem včera, je to domlu-
vené.“

„Paní Di Andreo?“

„Ano.“

„Pojďte se mnou.“

Vystoupaly po schodech, prošly kolem zaprášených oken s mřížemi
a vešly do místnosti, kterou dělilo tlusté sklo.

„Posadte se, prosím,“ řekla černoška.

Sedla si na tvrdou židli ke sklu, za nímž proti sobě viděla stejnou,
prázdnou židli. Ve skle byl větší oválný prostor, jímž mohla prostrčit ruku.

Deset minut se nic nedělo, slyšela jen tikot nástěnných hodin a bzučení much. Pak se ve dveřích opět objevila malá žena. Bylo na ní znát, že je čímisi zaskočená.

„Pan Mariani tu není?“ zeptala se jí.

„Je,“ odpověděla žena. „Prosím, nezlobte se, ale nechce vás vidět. Několikrát jsem ho přemlouvala, ostatně nikdo ho tu nenavštěvuje, ale říká, že vás nezná. Obává se, že jste novinářka.“

„Nejsem.“

„Říkala jsem mu to. Řekla jsem mu, že jste za ním přiletěla z Itálie, ale trvá na svém. O návštěvy nestojí.“

Chvilí přemýšlela. Pak z kabelky vyndala plnicí pero, z notýsku vytrhla lístek papíru a cosi na něj rychle napsala. Podala papírek ženě.

„Byla byste prosím tak hodná a předala mu toto?“

Žena si lístek nechápavě prohlížela.

„Nevím, je to proti předpisům. Nerozumím tomu. Co tu stojí? To přece není italsky, že?“

„On neumí moc italsky. Je to rusky. Nemusíte mu to dávat do ruky. Stačí, když si to přečte. Prosím, přiletěla jsem z Itálie jen kvůli němu.“

Černoška opět odešla.

Mariani seděl u počítače a hrál hru. Byla sobota, dílna byla zavřená a on svůj přiděl schválených knih již přečetl. Malá žena vešla do místnosti.

„Paní Di Andreo nechce odejít, dokud si vámi nepromluví, Mariani. Nemáte se čeho bát, opravdu není z médií. Novinář by musel mít zvláštní povolení a váš souhlas.“

Vzhlédl od počítače.

„Ne, opravdu, žádné návštěvy, Nancy. Řekněte jí, ať se nezlobí.“

Nancy k němu přistoupila a podávala mu papírek.

„Prosí, abyste si aspoň přečetl toto.“

Neochotně přijal složený papírek, rozložil jej a na chvíli se mu zastavil tep. Dvě krátké věty, psané azbukou:

Naposledy jsme se viděli ve Villa Borghese. Vzpomínáš na Zahradu hořkých pomerančů?

Prudce vstal od počítače.

„To má být nějaký vtíp? To je ale opravdu krutý vtíp!“

„Paní Di Andreo vypadá vážně. A velmi stojí o to vás vidět. Máte nárok jen na půl hodiny, ale je sobota. Přiletěla z Itálie jen kvůli vám,

Mariani. Nechám vás s ní o samotě déle. Jen si vás pak budeme muset pořádně prohlédnout.“

„Pod jednou podmínkou, Nancy. Když mě prohledáte sama,“ zalaškoval.

Nancyin škleb odhalil její bělostné zuby. Pokynula mu.

„Tudy, prosím.“

S třesoucíma nohama ji následoval. Nancy otevřela dveře. Vstoupil a pohlédl ke sklu. Seděla na židli a dívala se na něj. Pak pomalu vstala. Po tvářích jí stékaly slzy. Do mozku se mu hrnula krev a hlava se mu zatočila tak, že se musel přidržet rámu dveří.

„Marino...“

Přišel ke sklu, prostrčil ruku otvorem a stiskl jí dlaň.

„Jak můžeš...“ selhal mu hlas.

Chvilí proti sobě stáli. Nancy za sebou neslyšně zaklapla dveře. Svíral Marininu ruku a ona tiše plakala. Měla na sobě bílou blůzu a modré plátěné kalhoty. Byla obutá. Vlasy měla kratší, než jak si je pamatoval, ale jejich lesk se nezměnil. Kolem očí měla jemné linky vrásek. Ucítil známý parfém, vůni, kterou by poznal se zavřenýma očima. Byla to nejkrásnější žena, jakou kdy poznal.

„Máš šedivé vlasy,“ zašeptala.

Posadili se.

„Musím ti toho spoustu vysvětlit.“

Utírala si slzy.

„Di Andrea...“

„Al vostro servizio, per favore,“ zavtipkovala.

„Italsky jsi neuměla.“

„Už skoro dvanáct let žiju v Římě.“

Tajná Zahrada hořkých pomerančů, prohlubeň obklopená kamennou zídkou. Podruhé spadla z nebe, jako tehdy v Římě do tmavého výklenku v Pantheonu. Ne, potřetí. Poprvé to bylo na lavičce v Moskvě.

„Zařekl jsem se, že tam nikdy nepojedu. Každé pozvání do Itálie jsem od té doby... od té demonstrace odmítl. To předsevzetí bych hned zrušil...“

Položila si ukazováček na rty.

„Až se znovu potkáme. V příštím životě.“

„Ano, budeme o generaci starší...“

Strohou místností zazněl jejich uvolněný smích. Napadlo ho, že trest smrti nedostal řízením osudu. Vyprávěla mu o své pouti, jež se zdála ještě méně pravděpodobná než ta jeho.

„Převezli mě z Říma proti mé vůli. Věděla jsem, že mě v nemocnici hledáš, a žádala doktory, aby tě ke mně pustili. Odvolávali se na příkaz z ministerstva spravedlnosti, které spolupracovalo s ruskou ambasadou. Tvrdili mi, že lidé, kteří hlídají přede dveřmi mého pokoje, jsou z ruské konzulárky, ale já jsem mezi nimi poznala dva Ardanjancovy muže. Chtěla jsem ti už v Římě říct, že jsem s ním předtím několikrát mluvila...“

Mariani si vzpomněl na žárlivý výstup z Moskvy, když se mu svěřila o svém románu s Garrym. Kousl se do rtů.

„Setkali jsme se párkrát v Moskvě a na Jaltě. Tak jsem poznala, že ti muži v nemocnici jsou jeho lidé. Možná že tam dokonce z ambasády nikdo nebyl. Garry mě několikrát žádal, abych mu umožnila přístup k Mariovi. Nabízel, že ho budeme vychovávat společně, že se o něj budeme dělit. Nabízel mi hodně. Na Jaltě se nám nevedlo nejlépe. Město se rozpadalo, nikde nebyly peníze, bary a restaurace ovládla mafie. Ale dát mu Maria nepřicházelo v úvahu...“

Dýchala pravidelně, ale v jejích očích se opět zaleskly slzy.

„Neznám odpornější kreaturu, než je Ardanjanc. Jednou mě v Moskvě v hotelovém pokoji zbil. Neudržela jsem se a po jednom z jeho dalších řečnických cvičení jsem se ho posměšně zeptala:

„Kde bereš jistotu, že Mario je tvůj?“

Uhodil mě do tváře tak, že jsem spadla na podlahu. Křičel na mě, že jsem děvka, že mě dostane do vězení a Maria si pak stejně vezme. Kopal do mě. Dostala jsem strach. Posílal Mariovi drahé dárky, zařídil mu počítač a přístup na internet. Neznala jsem nikoho v našem okolí, kdo by takové věci měl. Jedno léto mu poslal na Jaltu učitelku angličtiny. Bylo těžké vysvětlovat, kdo je ten tajemný dárce. Jednoho dne mě napadlo, že bych tě mohla na počítači vystopovat. Na stránkách Harvardu jsi nebyl, ale objevila jsem web vaší univerzity a zjistila, kde vlastně jsi. Tak jsem se dozvěděla o konferenci v Římě. Vybrala jsem úspory a vydala se tě hledat. Měla jsem štěstí. O pár měsíců později se rubl zhroutil. Tehdy jsem už nebyla v Rusku... Do Říma jsem odjížděla s odhodláním všechno ti povědět. Ardanjanc mi naháněl hrůzu. Doufala jsem, že nás s Mariem vezmeš k sobě a budeme žít spolu, ale zároveň pochybovala, jestli jsou

takové návraty možné. Nedařilo se mi zjistit o tobě víc, nevěděla jsem, jestli jsi svobodný. Cítila jsem, že to musím udělat, že je to možná naše jediná, poslední šance. Udělala jsem chybu, když jsem se rozhodla zůstat v Rusku. Intuice, víš?“

Vlna vzpomínek na rozhovory z Moskvy a jejich ozvěnu v římském parku se vracela.

„Když jsem tě objevila a viděla, jak chodíš nejčastěji do Pantheonu, vrátila se mi stará moskevská nálada. Setkali jsme se a mně bylo najednou hezky. Po neuvěřitelně dlouhé době... Jako kdyby mezi námi ani nebylo desetileté odloučení. Chtěla jsem s tebou aspoň na chvíli, třeba naposledy, ještě jednou zažít hezkou romantickou chvíli, než ti všechno řeknu. Také jsem se bála, jak budeš reagovat na zprávu, že mám dítě. Jsi tak racionální, bráníš se emocím... Měla jsem strach, že už mě nebudeš chtít vidět.“

Nesouhlasně sebou trhl a pozvedl ruku.

„Nevěděla jsem přece nic. Nevěděla jsem s jistotou, zda jsi sám, i když jsi tak působil. Hledala jsem prostě pravý čas, pravou chvíli. Jak víš, už jsem to nestihla. Pravá chvíle nikdy nepříjde sama, jen z naší vůle.“

„Marino...“

Slyšel beznaděj přeloženou do toho jediného slova. Nevermore...

„Z nemocnice mě převezli na letiště a pak do Moskvy. Ležela jsem ještě pár dní v sanatoriu. Přišel tam za mnou. Zase vyhrožoval. Bylo jasné, že nás nechal v Římě sledovat. Říkal, že jestli s tebou nadobro nepřeruším kontakt, bude to tvůj konec. Došlo mi, proč se tak upnul k Mariovi. Byla v tom jeho žárlivost, uražená pýcha. On tě nenávidí. Proto tě tehdy na večírku tak ponižil. Nebyl to jen impulz, dokonale si všechno promyslel. Už tehdy, ve vile. Viděl na mně, že jsem do tebe zamilovaná, a ten pocit nesnesl. Poprvé v životě prohrával.“

Díval se na ni a bál se nadechnout.

„Zase chtěl Maria. Vydíral mě sebou. Z médií jsem věděla, že jeho manželka nemůže mít děti a adoptivní nechce. Tvrdil, že Mario je jeho syn. Strašně na tebe žárlil. Když o tobě mluvil, ztrácel nad sebou kontrolu. Bylo to směšné. Byl jedním z nejbohatších lidí na světě a mohl mít všechno, co chtěl. Musel mít všechno. Šel z něj strach. Řekl mi, že když mě nemůže mít, nebudeš mě mít ani ty. Poslala jsem ho ke všem čertům. Když mě propustili, vydala jsem se na letiště. Rodiče ani Mario neměli celou dobu tušení, co se se mnou stalo. V sanatoriu mě nepustili

k telefonu. Když jsem šla v letištní hale k telefonnímu automatu, abych zavolala do restaurace kamarádce – té, která ti poslala dopis –, oslovil mě najednou policista a požádal mě, abych ho následovala. Zavedl mě do prázdné místnosti a poručil, abych se posadila. Pak odešel. Náhle tam vtrhli dva muži, svázali mě a dali mi k čemusi přičichnout. Když jsem se probrala, zoufale mě bolela hlava. Byla jsem v jakési opuštěné vile v lesích. Jak jsem se dozvěděla později, nebyla daleko od Moskvy. Nebyl tam telefon ani televize, jen pár kusů starožitného nábytku. Venku neustále hlídkovalo několik ozbrojených mužů. Zamkli. Pak přijel on. Vysmíval se mi. Řekl, že jsi mě na Jaltě hledal, ale že se už o tebe postaral. Bála jsem se, že ti něco udělali.

Tentokrát ještě ne. Poslali jsme ho do Bostonu. Už tě nikdy hledat nebude, spolehni se, řekl mi. Tehdy mě poprvé nepřemlouval. Řekl, že když mu nedám Maria, nemůže ručit za mou ani tvou bezpečnost. Věděla jsem, že to myslí absolutně vážně, že je všeho schopen. Má několik domů ve Státech a zná se tam s divnými lidmi z ruského okruhu. Byla jsem zoufalá. Nabídl mi, že když budu souhlasit, zařídí mi život pod jinou identitou, kdekoliv si vyberu. Postará se prý o to, abych mohla žít pohodlně, pod podmínkou, že nesmím kontaktovat Maria, rodinu ani tebe. Pokud ji nesplním, stane se ti jednoho dne něco velmi zlého... Ukázal mi fotografie z Bostonu. Na jedné jsi nastupoval do auta před svým domem. Na dalších jsi přednášel. Na jiné jsi vcházel do budovy vaší firmy. A na několika fotografiích..."

„Marino?“

Hlas se mu třásl.

„Byli jsme na nich spolu. V římském parku..."

Vřela v něm nenávist, přetékala přes okraj a syčela. Ardanjancovo uvěznění nepomáhalo. Vrátila se nekonečná zloba, kterou k němu dřív cítil a o které si myslel, že už zmizela. Přijela za ním do Říma a chtěla s ním zůstat. Stačilo málo a dozvěděl by se to. Hledala pravou chvíli. Mohli už víc než deset let žít v Bostonu jako rodina. Jenže jak dlouho, napadlo ho najednou? Jak dlouho by trvalo, než by mu někde na dálnici selhaly brzdy? Než by ho někdo unesl do lesů v New Hampshiru? Marina by zůstala s Mariem v cizí zemi sama.

„Dal mi několik dní na rozmyšlenou. Byla jsem na dně.“

„Proč ses nezkusila vrátit na Jaltu? Mohla jsi něco zkusit, někoho požádat o pomoc, jít na policii?“ řekl nejistě.

Nevěřicně k němu vzhledla od zmuchlaného papírového kapesníčku.

„To nemyslíš vážně, že? Přece nevěříš, že dnes sedí kvůli tomu, že podváděl, že porušil zákon... Zákon! Rusko a zákon?! Řekni, žes to nemyslel vážně.“

Nevydržela tlak. Bála se o něj. Zdálo se jí, že nemá na vybranou. Záleželo jí na Mariovi a na jeho bezpečí. Několik dní nejedla, jen ležela na pohovce. Když si ji přijel vyslechnout, podepsala antedatované papíry, podle nichž se v případě jejího úmrtí měl Maria ujmout Ardanjanc. Zvolila si Itálii. Propašovali ji do Říma prostřednictvím sítě, jíž se na Západ dostávaly ruské prostitutky. Ubytovala se nedaleko brány Porta Pinciana s výhledem na park, který jí ho každý den připomínal. V Římě začala provádět ruské turisty.

„Vystudovala jsem historii na univerzitě,“ řekla. „Myslela jsem, že by ti to udělalo radost, kdybys to věděl. Začala jsem číst krásnou literaturu. Došlo mi, jak hloupě jsem plácala tehdy na lodi,“ řekla a červenala se přitom.

„Přestala jsem číst noviny, nedívala se na zprávy. Hlavně jsem se vyhýbala jakékoliv informaci o vývoji v Rusku. Vždy když jsem ho náhodou zahlédla v televizi, udělalo se mi špatně. Jednou, to bylo o Vánocích, jsme v lednu slavili v rodině ukrajinských přátel a někdo zapředl rozhovor o něm. Bylo mi tak nevolno, že jsem musela odejít. Všimla jsem si občas, že mě sledují.“

„Máš v Římě přátele?“

„Ano. Žádné Rusy. Jen Italy a cizince. Představ si, že jsem se jednou potkala s tím československým básníkem. Pamatuješ? Přijel na pozvání italského PEN klubu. Vypadal už hodně špatně, ale pamatoval si mě. Omluvil se mi za výstup s Kunderou a ptal se po tobě. Co dělá tvůj americký študent? Přečetla jsem všechny jeho verše přeložené do italštiny. Myslím, že už nežije.“

„Často jsem na něj vzpomínal,“ konstatoval.

Marina se zhluboka nadechla.

„Už jsem nečekala, že se něco změní. Jenže nedávno se stalo něco zvláštního. Vyhledal mě americký reportér. Nemám nejmenší tušení, jak mě našel.“

„Alex Harriman!“

„Ano. Od něj jsem se dozvěděla, co se s tebou stalo. A také od něj vím, že Ardanjanc je ve vězení.“

Mariani byl ohromen. Dokázal ji najít!

„Už všechno vím... Víím o tvém pobytu na Ostrově, o Čching...“

„Marino...“

„Nic neříkej, prosím. Z ničeho tě neobviňuji.“

Otočila hlavu směrem k nástěnným hodinám a pak, lehce, na druhou stranu k oknu. Čekal.

„Jaká byla?“

Najednou se mu nechtělo mluvit.

„Iluze návratu. Uvěřil jsem Novikovovi. Zavedl mě na hřbitov. Marina Anatolijevna Andrejeva... Víš, že jsem se tehdy poprvé dozvěděl, kolik ti bylo, když jsme se poznali?“

Viděl její tvář otvorem v tlustém ohmataném skle a slyšel na zem padat popraskanou fasádu lži.

„Přece ti nic nevyčítám,“ ujistila ho.

„Byla jedinečná,“ pronesl klidně a beze stopy ironie.

„Byl to Harriman, kdo mi prozradil, že mám v Moskvě hrob! To je ten, který ti ukázali. A také rodičům a Mariovi...“

Harriman. I on měl zkušenosti s pobytem v Rusku. Evidentně z něj dokázal vytěžit daleko víc.

„Říkal, že se mu hrob nezdál od samého počátku, ale nechtěl tě znepokojovat, dokud si nebude jist. Najal si někoho, kdo mu hrob otevřel. Představ si, nic v něm nebylo! Nenamáhal se ani s prázdnou rakví. Takže jsem definitivně, oficiálně živá.“

Plamínky v zelených očích. Seděla před ním Flóra, jak ji znal. Představil si ji na Botticelliho obraze, kráčeující rozkvetlou zahradou, květovaný háv formován těhotenstvím z násilné lásky Zefyry, patrona západního větru. Flóra jde kupředu a rozhazuje růže. Uvědomil si, že jí nikdy nedal květinu.

„U toho hrobu pak udělal tiskovou konferenci. Měl tam lidi z BBC. Oznámil vydání své knihy. Už je na trhu! Ty opravdu nic nevíš? Samozřejmě nevíš, jinak bys věděl, že nejsem mrtvá a že...“

Zhluboka se nadechla.

„Chtěl ti ji sem přinést, až skončí propagační turné. Řekl mi, že tiskovka na hřbitově byla pojistkou, jak na kauzu upozornit, aniž by došlo k další manipulaci.“

„Nesleduju zpravodajství. Skončilo pro mě Garryho uvězněním.“

„Já ho nesledovala víc než deset let, ale teď doháním. Jsem přilepená k internetu.“

Slunce venku zašlo za tmavý bouřkový mrak a místnost potemněla.

„Vydala jsem se do Londýna.“

„Za Mariem...“

„Asi ti nemusím říkat, jaké to bylo shledání. Nemohl uvěřit, co se mi stalo. Jsou si s Garrym velmi blízcí a jeho zatčení Maria opravdu zasáhlo. Možná tě to překvapí, ale dobře ho vychovával. Dal mu, co chtěl, ale taky od něj hodně vyžadoval a byl na něj přísný. Měla jsem štěstí v neštěstí. Byl dobrým otcem. Jestli v životě někoho normálně miloval, byl to Mario.“

Zkoumavě na něj pohlédla. Snažil se nepohnout.

„Pak jsem navštívila Jaltu a vzala rodiče na výlet do Říma. Už o tobě všechno vědí. I o mně.“

Seděla klidně, vyrovnaně, hleděla na něj zpříma a ve tváři se jí zračila účast. Snažil se v ní objevit víc. Řekl něco jiného, než chtěl:

„Musím ti taky vyprávět.“

Marina pomalu sáhla do kabelky a otvorem ve skle mu podávala knihu. Na bílé obálce se vyjímaly dvě fotografie: jeho a Ardanjancova. Harriman ji nazval: Flóra – Ruský příběh.

„Nemusíš říkat nic,“ podívala se na knihu. „Alex v ní všechno popsal.“

Jeho identita. Jeho život písmem Georgia na pár stovkách stránek, svázaných v jednoduché, přitažlivé, vonící vazbě. Představoval si, jak kniha leží komusi na stolku u pohovky vedle pobryndaného šálku s kávou, jak ji čte dívka černé pleti v newyorském metru a zapomene vystoupit ve své stanici. Snažil se představit si její růžové dlaně na bílé obálce a cítil je v tu chvíli jako pohazení. Ten pocit ho neskutečně zaskočil. Znal se tedy méně, než si myslel, protože se ve skutečnosti poznat nechtěl. Vzpomněl si na větu, kterou před několika světelnými roky řekl Čching: Lituju většinou jen toho, co jsem neudělal. Nezněla teď banálně, ale idiotsky.

„Stejně bych ti to chtěl vyprávět. Neřekl jsem mu úplně všechno.“

Do dnešního dne mu pobyt ve vězení nečinil problémy. Nic nechtěl a měl klid. Teď zakoušel štěstí z jejího návratu, z prostého shledání, že žije. Po dvaceti letech zase ten pocit – úleva z její existence. A přesto nad sebou viděl svítit zlomyslné slunce. Do místnosti vešla Nancy.

„Už je čas.“

„Dvě minuty?“ zeptala se paní Di Andreo. Nancy přikývla a odešla za dveře.

„Nechám ti tu knihu, to se snad smí?“

„Nancy ji prohlédne.“

„Musím ti něco říct,“ konečně se osmělila.

Věděl, co přijde, věděl, že nemá právo cítit zklamání. A přesto tu seděla vedle něj s nelogickou nutností.

„Nesmíš se zlobit. Toto je moje jediná návštěva... už sem nepřijdu. Paolo si přečetl Alexovu knihu. Nebylo pro něj snadné smířit se s tím, že tě tu navštívím. Nechci mu ubližovat.“

„Paolo...“

Podala mu dlaň, teplou a vlhkou. Orosený soucit a rezignace, respekt, který zakrývá prázdné místo po lásce. Vzpomněl si na Annu Kareninu.

„Paolo Agostini. Potkala jsem ho na recepci před třemi lety. Vzali jsme se, máme dvojčata, dvouleté holčičky.“

Mariani si odkašlal. Jsou poslové dobrých zpráv a špatných zpráv. A také jen poslové zpráv.

„To je hezké, Marino. Jsem rád, že jsi konečně šťastná.“

Ticho.

„Jsi přece, že... Marino?“

Oči měla suché a levou rukou si upravovala účes.

„Miluješ Paola?“

Vstala a dívala se teď kamsi nad něj. Na některé věty je potřeba najít pravou chvíli. Ten luxus neměl. Promluvil tiše, zastřeným hlasem, v němž zněla naléhavost a obava:

„Můžu se tě na něco zeptat?“

„Raději ne,“ odpověděla rozhodně.

Slyšel údery vteřinové ručičky na nástěnných hodinách.

„Když jsme byli v Římě, nezeptal ses, co se mi tehdy ve vile Jegora Maximoviče stalo. Velmi si toho vážím.“

Na čele měla vrásky. Opět si upravovala vlasy.

„Na to se mě prosím neptej.“

Byl v rozpacích. Dostala se tak blízko...

„Odpusť, ale říkáš, že už nepřijdeš. Je Mario moje dítě?“

Pohladila ho po tváři, vysunula ruku otvorem, dotkla se špičkou ukazováčku rtů a přiložila ji na jeho rty. Velké okno v místnosti se rozsvítilo. Slunce, které zase vyšlo zpoza bouřkových oblaků, osvítilo barvu jejích duhovek do nereálné podoby renesančních portrétů. Už nebyla bosá. Pak se otočila a odešla.

Tomáš Klvaňa
MARINA
Ruský příběh

Design a ilustrace
Karel Haloun & Luděk Kubík /3.dílna/
Sazba z abeced Accius
a Idealstaat Grotesk Stencil Luděk Kubík
Odpovědná redaktorka Hana Janišová
Technická redakce Petr Čížek
Vydalo nakladatelství Paseka s. r. o.
v Praze a Litomyšli roku 2011
jako svou 1273. publikaci
Vydání první, 200 stran
ISBN 978-80-7432-215-0

Knihy nakladatelství Paseka
žádejte u svých knihkupců
nebo na adrese:
Nakladatelství Paseka,
obchodní oddělení,
Chopinova 4, 120 00 Praha 2
tel.: 222 710 750–3
e-mail: paseka@paseka.cz
Aktuální informace o knihách
nakladatelství Paseka
najdete na www.paseka.cz

Veškerou produkci
nakladatelství Paseka
obdržíte v Knihkupectví Fišer,
Kaprova 10, 110 00 Praha 1
tel.: 222 320 730
e-mail: knihyfiser@knihyfiser.cz